

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Факультет іноземної філології

Кафедра прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу

ПРОГРАМА і МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

28 березня 2025 року

**ФІЛОСОФІЯ МОВИ ТА НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ
В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ Й ЛІНГВІСТИЦІ**

КИЇВ – 2025

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine
Faculty of Foreign Philology
Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation

P R O G R A M **and P A P E R S**

of Fifth International Scientific and Practical Conference
March 28, 2025

LANGUAGE PHILOSOPHY AND NEW TRENDS **IN TRANSLATION AND LINGUISTIC STUDIES**

KYIV – 2025

ПЕРЕДМОВА

Шановні колеги, науковці, дослідники та всі, хто прагне осмислити сучасний мовний простір!

Ми раді вітати вас на конференції *«Філософія мови та нові тенденції в перекладознавстві й лінгвістиці»*, яка покликана об'єднати наукову спільноту задля осмислення новітніх підходів до вивчення мови, її природи та ролі в сучасному глобалізованому світі.

Сьогоднішня наукова дискусія вимагає міждисциплінарного підходу, у межах якого поєднане філософське осмислення мови з актуальними лінгвістичними дослідженнями та практикою перекладу. Адже мова – це не лише засіб комунікації, а й складний феномен, що впливає на формування культурного та соціального простору, визначає мислення та структурує нашу реальність. У цьому контексті переклад постає не лише технічним процесом, а й концептуальною проблемою, яка передбачає глибоке занурення в текстову параметризацію: першою чергою, лексику, контексти та інтерпретаційні виміри.

Сучасні тенденції у царині лінгвістики та перекладознавства охоплюють широкий спектр досліджень: від когнітивних і дискурсивних аспектів до технологічних інновацій, що впливають на перекладацьку діяльність. Штучний інтелект, штучні нейронні мережі, автоматизовані системи перекладу тощо виформовують нові виміри лінгвістичних досліджень, продукуючи нові, сучасні виклики та перспективи.

Наш науковий захід створює платформу для обговорення цих актуальних питань, сприяє обміну ідеями та дослідницьким досвідом, формує простір для взаємодії фахівців із різних галузей гуманітарного знання. Сподіваємося, що матеріали конференції надихнуть на подальші відкриття та сприятимуть розвитку сучасної науки про мову, її філософських засад та перекладацької діяльності у контексті глобальних трансформацій.

Бажаємо всім учасникам плідної роботи, цікавих дискусій і нових наукових звершень!

Організатори.

PREFACE

Dear colleagues, scholars, researchers, and all those striving to comprehend the modern linguistic space!

We are pleased to welcome you to the conference “*Language Philosophy and New Trends in Translation and Linguistic Studies*”, aimed at bringing together the scientific community to explore innovative approaches to studying language, its nature, and its role in the contemporary globalized world.

Today’s scientific discourse demands an interdisciplinary approach that combines philosophical reflection on language with current linguistic research and translation practices. Language is not merely a means of communication, but a complex phenomenon that shapes cultural and social space, defines thought processes, and structures our reality. In this context, translation emerges as a technical process and a conceptual issue, requiring deep immersion in textual parameterization – above all, in vocabulary, contexts, and interpretative dimensions.

Modern linguistics and translation studies trends encompass a wide range of research areas, from cognitive and discursive aspects to technological innovations that impact translation practices. Artificial intelligence, neural networks, automated translation systems, and other advancements are shaping new dimensions of linguistic research, presenting both contemporary challenges and promising perspectives.

This academic event provides a platform for discussing these pressing issues, facilitating the exchange of ideas and research experiences, and creating a space for interaction among experts from various humanities fields. We hope that the conference materials will inspire further discoveries and contribute to advancing contemporary language studies, their philosophical foundations, and translation practices in the context of global transformations.

We wish all participants fruitful work, engaging discussions, and new scientific achievements!

The organizers.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Віктор Андрущенко

доктор філософських наук, академік Національної академії педагогічних наук України, член-кореспондент Національної академії наук України, професор, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Володимир Лавриненко

кандидат історичних наук, професор, проректор з міжнародних зв'язків Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Григорій Торбін

доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Наталія Леміш

доктор філологічних наук, професор, декан факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Світлана Матвєєва

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Наталія Сафонова

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Дмитро Чистяк

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Юлія Доброносова

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та педагогіки Національного транспортного університету.

Крістоф Йозеф Претцер

доктор філософії (PhD, Cantab.), науковий співробітник кафедри середньовічної та ранньомодерної європейської історії Хемніцького університету (Германія).

- Барбара Левандовська-Томашик** габілітований доктор, професор, доктор кафедри мови та комунікацій Університету прикладних наук у Коніні (Республіка Польща).
- Абхіманью Шарма** доктор філософії з філології, викладач німецької лінгвістики в Кембриджському університеті (Англія).
- Павло Шопін** доктор філософії з філології, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
- Данута Станулевич** габілітований доктор, професор, академічний викладач Інституту англійських та американських досліджень Гданського університету (Республіка Польща).
- Амест Тамразян** доктор філософії з філології, доцент, науковий співробітник лабораторії цифрових гуманітарних наук Коледжу гуманітарних наук Швейцарського федерального технологічного інституту у Лозанні (Швейцарія); докторант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР

- Олексій Довгань** кандидат філологічних наук, викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Факультет іноземної філології

Адреса: вул. Олександра Кониського, 8/14, 6-ий поверх, м. Київ, 01601

Тел.: +38(044) 486 4717, **e-mail:** fif@udu.edu.ua

Кафедра прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу

e-mail: mova@udu.edu.ua

ORGANIZING COMMITTEE

Viktor Andrushchenko

Doctor of Philosophical Sciences, Academician at National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Corresponding Member of National Academy of Sciences of Ukraine, Professor, Rector at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Volodymyr Lavrynenko

Candidate of Historical Sciences, Professor, Vice-rector for International Affairs at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Hryhorii Torbin

Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Vice-rector for Scientific Work at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Nataliya Lemish

Doctor of Philological Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Svitlana Matvieieva

Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of the Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Nataliia Safonova

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Dmytro Chystiak

Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of the Department of Romance Philology of the Educational and Research Institute of Philology at Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Yuliia Dobronosova

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor of the Department of Philosophy and Pedagogy at National Transport University.

Christoph Joseph Pretzer

Doctor of Philosophy (PhD, Cantab.), Academic Assistant at the Chair for Medieval and Early Modern European History at the University of Chemnitz (Germany).

Barbara Lewandowska-Tomaszczyk Dr. Habil., Professor at the Department of Language and Communication of University of Applied Sciences in Konin (Republic of Poland).

Abhimanyu Sharma Doctor of Philosophy (PhD in Linguistics), Teaching Associate in German Linguistics at University of Cambridge (England).

Pavlo Shopin Doctor of Philosophy (PhD in Linguistics), Associate Professor of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Danuta Stanulewicz Dr. hab., Professor, Academic teacher of Institute of English and American Studies of University of Gdańsk (Republic of Poland).

Hamest Tamrazyan PhD in Linguistics, Associate Professor, Scientific Collaborator, Digital humanities laboratory, College of Humanities, Swiss Federal Institute of Technology in Lausanne (Switzerland); Postdoctoral researcher of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of Faculty of Foreign Philology at the Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

RESPONSIBLE SECRETARY

Oleksii Dovhan Candidate of Philological Sciences, Lecturer of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of Faculty of the Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Faculty of Foreign Philology

Address: 8/14 Oleksandr Konyskyi street, 6th floor, Kyiv, 01601, Ukraine

Tel.: +38(044) 486 4717, **e-mail:** fif@udu.edu.ua

Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation

e-mail: mova@udu.edu.ua

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ / CONFERENCE PROGRAM

П'ятниця, 28 березня 2025 р. / Friday, March 28, 2025

10:00-10:15	Реєстрація на платформі Google Meet / Registration on Google Meet platform ПОКЛИКАННЯ / LINK: meet.google.com/vuu-vfmz-twu
-------------	---

ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ ТА ВІТАЛЬНЕ СЛОВО / CONFERENCE OPENING AND WELCOME WORDS

10:15-10:30	<i>Володимир Лавриненко</i>, кандидат історичних наук, професор, проректор з міжнародних зв'язків Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. / <i>Volodymyr Lavrynenko</i>, Candidate of Historical Sciences, Professor, Vice-rector for International Affairs at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine. <i>Григорій Торбін</i>, доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. / <i>Hryhorii Torbin</i>, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Vice-rector for Scientific Work at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine. <i>Наталія Леміш</i>, доктор філологічних наук, професор, декан факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. / <i>Nataliya Lemish</i>, Doctor of Philological Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine. <i>Наталія Сафонова</i>, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. / <i>Nataliia Safonova</i>, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.
-------------	---

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ / PLENARY SESSION	
10:30-10:50	Translating the Middle Ages / Перекладаючи Середньовіччя <i>Christoph Joseph Pretzer</i> , Doctor of Philosophy (PhD, Cantab.), Academic Assistant at the Chair for Medieval and Early Modern European History at the University of Chemnitz. / <i>Крістоф Йозеф Претцер</i> , Доктор філософії (PhD, Cantab.), науковий співробітник кафедри середньовічної та ранньомодерної європейської історії Хемніцького університету.
10:50-11:00	<i>Запитання / Questions</i>
11:00-11:20	Рецепція української літератури у франкомовній антології «Нова поетична хвиля в Україні»: проблематика та перспективність / Reception of Ukrainian Literature in the French-language anthology “The New Poetic Wave in Ukraine”: Problems and Prospects <i>Дмитро Чистяк</i> , доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. / <i>Dmytro Chystiak</i> , Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of Department of Romance Philology of the Educational and Research Institute of Philology at Taras Shevchenko National University of Kyiv.
11:20-11:30	<i>Запитання / Questions</i>
11:30-11:50	English-medium instruction and social mobility: instrumentality vs identity / Викладання англійською мовою та соціальна мобільність: інструментарій vs ідентичність <i>Abhimanyu Sharma</i> , Doctor of Philosophy (PhD in Linguistics), Teaching Associate in German Linguistics at University of Cambridge. / <i>Абхіманью Шарма</i> , доктор філософії з філології, викладач німецької лінгвістики в Кембриджському університеті.
11:50-12:00	<i>Запитання / Questions</i>
12:00-12:20	Розуміння перекладу як досвіду в епістолярному дискурсі Василя Стуса / Understanding Translation as Experience in Vasyl Stus’s Epistolary Discourse <i>Юлія Доброносова</i> , кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та педагогіки Національного транспортного університету. / <i>Yuliia Dobronosova</i> , Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor of the Department of Philosophy and Pedagogy at National Transport University.

12:20-12:30	<i>Запитання / Questions</i>
12:30-12:50	Переклад через кордони: співпраця між німецьким онлайн-журналом «Demokratischer Salon» та українськими студентами-перекладачами / Translation across borders: cooperation between the German online magazine “Demokratischer Salon” and Ukrainian students-translators <i>Павло Шопін</i>, доктор філософії з філології, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. / <i>Pavlo Shopin</i>, Doctor of Philosophy (PhD in Linguistics), Associate Professor of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.
12:50-13:00	<i>Запитання / Questions</i>
13:00-13:20	Cultural Concepts of Emotions, Semantic Approximation and Translational Cluster Equivalence / Культурні концепти емоцій, семантична апроксимація та перекладацька кластерна еквівалентність <i>Barbara Lewandowska-Tomaszczyk</i>, Dr. Habil., Professor at the Department of Language and Communication of University of Applied Sciences in Konin. / <i>Барбара Левандовська-Томащук</i>, габілітований доктор, професор, доктор кафедри мови та комунікацій Університету прикладних наук у Коніні.
13:20-13:30	<i>Запитання / Questions</i>
13:30-13:45	Урочисте оголошення результатів IX Міжнародного студентського конкурсу «Переклад як засіб актуалізації етномовних картин світу» / The solemn announcement of the results of the IX International Student Competition “Translation as a Key to Cultural and Linguistic Worldviews” <i>Павло Шопін</i>, доктор філософії з філології, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, голова журі. / <i>Pavlo Shopin</i>, Doctor of Philosophy (PhD in Linguistics), Associate Professor of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine, chairman of the jury.
13:45-14:00	<i>Перерва / Break</i>

МАЙСТЕР-КЛАСИ / MASTERCLASSES	
ПОКЛИКАННЯ / LINK: meet.google.com/upw-deze-ite	
14:00-14:20	The Colour Green in Tok Pisin: a Corpus Study / Зелений колір у Ток Пісін: корпусне дослідження <i>Danuta Stanulewicz</i>, Dr. hab., Professor, Academic teacher of Institute of English and American Studies of University of Gdańsk. / <i>Данута Станулевич</i>, габілітований доктор, професор, академічний викладач Інституту англійських та американських досліджень Гданського університету. <i>Konrad Radomyski</i>, Dr., Academic teacher of Institute of English and American Studies University of Gdańsk. / <i>Конрад Радомиськи</i>, доктор, академічний викладач Інституту англійських та американських досліджень Гданського університету.
14:20-14:30	<i>Запитання / Questions</i>
14:30-14:50	Intercultural Communication in the Business English Classroom at the University / Міжкультурна комунікація на заняттях з ділової англійської мови в університеті <i>Gracja Cimaszewska-Kuniniec</i>, Lecturer, Head of the Foreign Language Centre at University WSB Merito. / <i>Грація Цимашевська-Кунінець</i>, викладач, керівник Центру іноземних мов в Університеті WSB Merito.
14:50-15:00	<i>Запитання / Questions</i>

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ / WORK IN SECTIONS	
Теорія та методологія лінгвофілософських студій / Theoretical and Methodological Issues of Linguistic and Philosophical Studies	
ПОКЛИКАННЯ / LINK: meet.google.com/jpr-oqmt-btr	
Модератор / Moderator: Matvieieva Svitlana, Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine. / <i>Світлана Матвєєва</i> , доктор філологічних наук, професор, професор кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.	
15:00-17:00	Онтологічний статус значення у філософії мови: диджиталізаційний вимір <i>Довгань Олексій</i> , кандидат філологічних наук, викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Індивідуально-авторські новотвори в сучасній есеїстиці: функції та семантика <i>Іванишин Наталія</i> , кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
	Мовні детермінанти людського мислення: когнітивні та соціокультурні аспекти <i>Матусевич Тетяна</i> , доктор філософських наук, професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики, інституційний координатор міжнародних проєктів Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, співробітник Інституту гендерних досліджень Мадридського університету імені Карлоса III. <i>Аришинов Сергій</i> , аспірант кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Формування у студентів-філологів компетентності в усному мовленні на матеріалі англійський медіа: змістовий аспект <i>Халілі Фаріда</i> , асистент кафедри методики викладання української та

	іноземних мов і літератур Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету ім. Т. Шевченка.
	Табуйовані теми в суспільстві: медіадискурс та соціальні зміни <i>Цапро Галина</i> , кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови та комунікації Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.
	<i>Гладуш Надія</i> , кандидат філологічних наук, професор кафедри лінгвістики та перекладу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.
	The Themes of Loss in Trench Poetry (1914–1919) <i>Buravenko Anzhelika</i> , Seniouir Lecturer of English Language and Communication Department at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.
	A Todorovian Reading of the “Girl Who Drank the Moon” <i>Tkachenko Kseniia</i> , Seniouir Lecturer of English Language and Communication Department at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.
	Metaphors of Trauma in “On Earth we’re Briefly Gorgeous” <i>Yakuba Valentyna</i> , PhD in Linguistics, Associate Professor, Dean of Faculty of Romance and Germanic Philology at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.
	Metaphores Du Traumatisme Dans “Houris” De Kamel Daoud <i>Zvereva Marina</i> , candidate ès sciences pédagogiques, maître de conférences, Université métropolitaine Borys Grinchenko de Kyiv.
Філософські засади мовної освіти та лінгводидактики / Philosophical Bases for Language Education and Linguistic Didactics	
15:00-17:00	Філософія мовної освіти: від традицій до інновацій у лінгводидактиці <i>Златіна Катерина</i> , викладач Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
	Філософські основи міжкультурної комунікації <i>Сереженко Євгеній</i> , аспірант кафедри літературознавства, східної філології і перекладу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».
	Постановка іноземної вимови <i>Хмель Володимир</i> , старший викладач кафедри романської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

**Нові тенденції в перекладознавстві та формуванні іншомовної компетенції /
New Trends in Translation Studies and Foreign Languages Competence Formation**

15:00-17:00	Сучасні методи вивчення стародавніх мов: природний підхід до латини <i>Гаджоса Денис</i>, старший викладач кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права Національної академії наук України.
	Штучний інтелект для навчання іноземних мов <i>Гузь Олена</i>, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Атрибутивні генітивні конструкції в англійській мові (стилістичні та перекладацькі аспекти) <i>Кришталь Світлана</i>, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу Донецький національний університет імені Василя Стуса.
	Проблема перекладу епонімів у фізиці <i>Насакіна Світлана</i>, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Одеського державного аграрного університету.
	Штучний інтелект та машинний переклад у контексті еволюції перекладознавства <i>Ніколаєску Емілія</i>, доктор філософії з філології, старший викладач кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України.
	Формування іншомовної компетентності у студентів-правників <i>Павлов Володимир</i>, старший викладач кафедри загальнотеоретичних правових та соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права Національної академії наук України
	Англійська мова професійного спрямування: виклики та перспективи <i>Панасенко Євгеній</i>, доктор філософії з філології, асистент кафедри української, іноземних мов та перекладу Полтавського університету економіки і торгівлі.
	Цифрова трансформація перекладацької діяльності <i>Перова Світлана</i>, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри літературознавства, східної філології і перекладу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

	Особливості перекладу сленгу соціальних мереж <i>Рожко Яна</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. <i>Пасічник Наталія</i>, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Formation Of Foreign Language Competence In Future Mining Engineers In The Process Of Learning English At University <i>Kozhevnikov Maksym</i>, PhD student of the Department of Literary Studies, Eastern Philology and Translation Studies at State Institution “Luhansk Taras Shevchenko National University”
Теорія і практика наукового, технічного та художнього перекладу / Theoretical and Practical Issues of Scientific, Technical, and Fiction Translation	
ПОКЛИКАННЯ / LINK: meet.google.com/tud-mbeb-rfp	
Модератор / Moderator: <i>Алексєєва Ольга</i>, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. / <i>Aleksieieva Olha</i>, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of Faculty of the Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.	
15:00- 17:00	Еволюція граматичних структур у перекладах творів Вільяма Шекспіра: діахронічний аналіз <i>Бабій Христина</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Особливості вживання англійських звертань <i>Байдик Тетяна</i>, студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Перекладацькі трансформації при перекладі військової англійської термінології на українську <i>Балабан Олена</i>, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри германських мов факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

<i>Алексєєва Ольга</i>, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
Особливості перекладу Шекспіра українськими перекладачами <i>Балко Зоряна</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Історичний розвиток перекладу «Беовульфа»: від староанглійського до сучасного англomовного дискурсу <i>Барицька Вікторія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Переклад на словацьку, болгарську та українську мови форми звертання «Пан» у романі Я. Гашека «Osudy Dobrého Vojáka Švejka» <i>Бережний Андрій</i>, асистент кафедри перекладу романських мов імені Миколи Зерова Київського національного університету імені Тараса Шевченка. <i>Фесенко Ігор</i>, вчитель-методист, відмінник освіти Київського військового ліцею імені Івана Богуна. <i>Фесенко Оксана</i>, провідний науковий співробітник Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля.
Теоретичні аспекти художнього перекладу <i>Богашко Ірина</i>, студентка кафедри германських мов факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
Особливості перекладу «Кентерберійських оповідань» у діяхронічному аспекті <i>Боденчук Анна</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Перспективні методи при перекладі термінів <i>Бондар Микита</i>, аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
Словотвір як основа творчості В. Шекспіра <i>Гавриляк Анастасія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Переклад «Беовульфа» в діяхронічному аспекті: філологічні виклики та стратегії адаптації <i>Герасимчук Ірина</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Діяхронічний аспект перекладу «Беофульфа»: лексичні і теоретичні виклики <i>Герасимчук Христина</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Особливості та складнощі перекладу прикметників староанглійської мови <i>Грушко Діана</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Складнощі перекладу англійських юридичних термінів українською мовою <i>Загородня Людмила</i>, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
До питання еквівалентності в німецько-українському художньому перекладі <i>Запововський Микола</i>, кандидат філологічних наук, асистент кафедри германської філології та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.
Проблематика перекладу класичної китайської поезії <i>Кіреєва Дар'я</i>, студентка кафедри «Іноземна філологія та переклад» Національного університету «Запорізька політехніка».
Особливості відтворення підрядних сполучників мети у романі Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і смертельні реліквії» <i>Кобзар Аліна</i>, студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
Лексичні інновації Джеффри Чосера у «Кентерберійських розповідях» <i>Кошіль Юлія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Особливості перекладу В. Шекспіра: діяхронічний аспект <i>Кравчук Софія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Еволюція англійської мови через призму літературних перекладів <i>Куценко Анастасія</i> , студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Особливості перекладу «Гамлета» Юрія Андруховича <i>Налисник Вікторія</i> , студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Практичне застосування сучасних технологій у підготовці студентів-перекладачів <i>Павлик Наталія</i> , кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
Еволюція перекладів «Кентерберійських оповідей» <i>Панасюк Анастасія</i> , студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Вплив нормандського завоювання на англійську мову <i>Роговська Софія</i> , студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Діахронічна специфіка перекладів Вільяма Шекспіра <i>Симчишин Катерина</i> , студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Самобутність процесу перекладу творів Вільяма Шекспіра: постановка проблеми <i>Цапок Юлія</i> , студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Переклад «Беовульфа»: історичні і лінгвістичні аспекти <i>Чорній Анжеліка</i> , студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Übersetzung des Deutschen Artikels ins Ukrainische <i>Kozak Sofia</i> , Assistenzprofessorin am Lehrstuhl für Deutsche Philologie der

Nationalen Universität Lesja Ukrainka Volyn.	
Feasibility of programming terms translation <i>Onyshchuk Mariia</i> , Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation at Mykhailo Drahomanov State University of Ukraine.	
Analysis of Linguistic and Stylistic Aspects of English Advertising Text Structural Parts in Context of its Translation into Ukrainian <i>Shevchuk Lesia</i> , Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Department Foreign Philology and Translation at National Transport University.	
Перекладознавство і корпусна лінгвістика / Translation Studies and Corpus Linguistics Challenges	
ПОКЛИКАННЯ / LINK: meet.google.com/uau-zcut-jki	
Модератор / Moderator: <i>Орлова Юлія</i> , кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. / <i>Orlova Yuliia</i> , Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of Faculty of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.	
15:00-17:00	Семантичний домен WAR у вимірі корпусної стилістики (на матеріалах корпусу англomовної прози на воєнну тематику XIX–XXI ст.) <i>Васенко Олександр</i> , аспірант кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
	Реперспективізація в українському перекладі просторових конструкцій заголовків англійськомовних інтернет-новин <i>Дейкун Олексій</i> , аспірант кафедри англійської філології і філософії мови Київського національного лінгвістичного університету.
	Перекладацька модель спрощення англійськомовних лексикалізованих структур у текстах онлайн-новин <i>Дейкун Петро</i> , викладач іноземної мови Відокремленого структурного підрозділу «Ніжинський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України».

Корпусний аналіз порівняльних конструкцій у художній літературі: англійсько-український аспект

Машиабрика Олександра, студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Англійські біноміальні вирази та способи їх відтворення українською мовою за даними *ParaRook* || EN→UK

Орлова Юлія, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу.

Корпус текстів туристичних путівників

Прима Вікторія, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології та перекладу Державного торговельно-економічного університету.

Соціолінгвістичні аспекти перекладу медіатекстів: корпусні дослідження

Сіваєва Ольга, доктор філософії з філології, старший викладач кафедри англійської мови та комунікації Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Переклад прийменникових інфінітивних конструкцій українською мовою (на прикладі пісень Тейлор Свіфт)

Стулень Анастасія, студентка кафедри англійської філології і філософії мови Київського національного лінгвістичного університету.

Порівняльний аналіз типів умовних конструкцій в англійській та українській мовах

Ступакова Марія, студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Apologies at High Political Level and Their Translation

Onyshchuk Olexandr, student of the Faculty of Foreign Philology Department of Applied Linguistics, Comparative Linguistics and Translation at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

Developing A Skos Vocabulary For Ukrainian Epigraphy: Integrating Cultural Specificity Into Global Digital Frameworks

Tamrazyan Hamest, PhD in Linguistics, Associate Professor, Scientific Collaborator, Digital humanities laboratory, College of Humanities, Swiss Federal Institute of Technology in Lausanne (Switzerland); Postdoctoral researcher of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

**Мовні контакти в контексті глобалізаційних процесів
та етнокультурні фактори міжкультурної комунікації /
Language Contacts in the Context of Globalization Processes
and Ethnic and Cultural Factors of Intercultural Communication**

15:00- 17:00	Сучасні французькі неологізми та їх значення <i>Вдовиченко Лілія</i>, старший викладач кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Специфіка французької мови та її вплив на англійську <i>Киричук Анастасія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
	Історія формування американського варіанта англійської мови <i>Кобильняк Софія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
	Внесок Вільяма Шекспіра в розвиток англійської мови <i>Козуб Аліна</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
	Латинська мова як символ елітарності у різні історичні періоди <i>Кравченко Віра</i>, студентка кафедри перекладу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».
	Велике зрушення голосних (Great Vowel Shift) та його вплив на сучасну англійську <i>Кузь Юлія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
	Функційний потенціал транслітерації <i>Леміш Наталія</i>, доктор філологічних наук, професор, декан факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Вплив друкарської діяльності Вільяма Кекстона на становлення норм англійської мови <i>Лихолат Олеся</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Переклад в епоху цифрових технологій: глобалізація, автоматизація та нові можливості для міжкультурної комунікації

Марухняк Наталія, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Діалекти як дзеркало соціальних змін: еволюція англійської мови в контексті історичних подій

Мітюрьова Дарія, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Транслітерація деванагарі ↔ латиниця: виклики та перспективи

Парашар Нагендер, аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Вплив французької запозиченої лексики на англійську мову

Пришляківська Ольга-Іванна, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Пасічник Наталія, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

До питання діалектів в Австрії

Прокоф'єва Марина, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і перекладу Державного університету «Київський авіаційний інститут».

Сабітова Алла, старший викладач кафедри іноземних мов і перекладу Державного університету «Київський авіаційний інститут».

Самоцитування як спосіб просування власних досліджень

Стегніцька Любов, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету.

Никифорчук Жанна, доктор філософії з філології, старший викладач кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету.

Кроскультурна компетентність як ключова навичка сучасного фахівця у глобалізованому світі

Сукаленко Тетяна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури Державного податкового університету.

	Особливості французькомовного політичного дискурсу <i>Хода Анастасія</i>, аспірантка кафедри італійської і французької філології та перекладу Київського національного лінгвістичного університету.
	Особові імена в контексті мовних контактів та соціокультурних факторів <i>Чорноус Оксана</i>, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецького державного університету внутрішніх справ.
	Зміни в англійській мові в період Відродження: лексичні інновації та вплив латинської <i>Шрамко Юлія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
	Intercultural Communication and Globalisation in the First-year Students' Curriculum <i>Hordiienko Nataliia</i>, Senior Lecturer of English Language and Communication Department at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University. <i>Kurnylovych Maryna</i>, Senior Lecturer of English Language and Communication Department at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.
	Linguistic Analysis of Culturally Specific Features Incorporated in the Days that Signify the Names of the Holidays <i>Mashtakova Nataliia</i>, PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.
Актуальні проблеми когнітивної семантики та когнітивного синтаксису / Topical Issues of Cognitive Semantics and Cognitive Syntax	
ПОКЛИКАННЯ / LINK: meet.google.com/kdt-qbay-xvj	
Модератор / Moderator: <i>Олексій Довгань</i>, кандидат філологічних наук, викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. / <i>Oleksii Dovhan</i>, Candidate of Philological Sciences, Lecturer of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of Faculty of the Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.	
15:00- 17:00	Особливості створення анімалістичних образів <i>Бондарєва Альона</i>, студентка кафедри «Іноземна філологія та переклад»

	Національного університету «Запорізька Політехніка».
	Актуальні проблеми когнітивної семантики та синтаксису у перекладі <i>Васильків Анна-Анастасія</i> , студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Інтерпретація концепту з позицій психології та психолінгвістики <i>Кириленко Максим</i> , аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; асистент кафедри романо-германської філології Білоцерківського національного аграрного університету.
	Семантико-когнітивний підхід до вивчення мови <i>Кравцова Юлія</i> , доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янських, романських і східних мов факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Хімічний термін як когнітивна терміноструктура <i>Леміш Павло</i> , аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Методи дослідження лексикографування термінології у двомовних словниках <i>Ляшенко Сергій</i> , аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Сучасний підхід до потрактування поняття «поетика автора» (на матеріалі «Ворона» Е. А. По) <i>Марущак Ніка</i> , аспірантка кафедри германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.
	Моделі фразеологічного контрасту в поетичному тексті Галини Крук <i>Стефурак Роксолана</i> , кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. <i>Андрусишин Світлана</i> , студентка кафедри української мови Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
	Мовні засоби реалізації інтертекстуальності в поетичному тексті Богдана Томенчука <i>Стефурак Роксолана</i> , кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

	<i>Мельник Ірина</i>, студентка кафедри української мови Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
	Динаміка значень слів у процесі мовної еволюції: когнітивно-семантичний аспект <i>Турчак Олена</i>, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри європейських і східних мов та перекладу Університету імені Альфреда Нобеля.
	Lingwokonceptologia w kręgu najnowszych podejść interdyscyplinarnych: ukraiński kontekst <i>Askerova Iryna</i>, doktor nauk humanistycznych w zakresie języków słowiańskich, adiunkt, habilitant Zakładu Języków Słowiańskich, Romańskich i Wschodnich Ukraińskiego Uniwersytetu Państwowego imienia Mychajła Drahomanowa.
	Annotation of grammar: universal dependencies <i>Matvieieva Svitlana</i>, Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine. <i>Babych Volodymyr</i>, Lecturer of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.
Сучасні проблеми та перспективи лінгвопрагматики / Challenges and Prospectives in Linguistic Pragmatics	
15:00-17:00	Комунікативні ознаки чорно-гумористичного дискурсу: порушення логічності мовлення <i>Блинова Ірина</i>, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
	Прагматичний потенціал засобів виразності в науково-популярному тексті екологічної тематики <i>Венгринюк Мирослава</i>, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології та перекладу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.
	Інтенційний складник неогенності мовлення сучасного метадискурсу <i>Дюкар Катерина</i>, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Мовне маніпулювання у рекламі <i>Крутько Тетяна</i>, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Національного університету водного господарства та природокористування.
Стереотипи у британських політичних текстах різних відеожанрів <i>Луценко Роман</i>, аспірант кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Київського національного лінгвістичного університету.
Деякі аспекти мовлення адресанта-ретранслятора в англомовному політичному дискурсі <i>Плюта Наталія</i>, аспірантка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
Драматургійний дискурс і проблеми лінгвістичної прагматики <i>Сафонова Наталія</i>, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. <i>Загорулькіна Вікторія</i>, викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
Великий зсув голосних: від спадщини Чосера до Шекспіра <i>Стадник Євгенія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Різноманітні регіональні та місцеві діалекти в англійській мові XX століття <i>Хавро Соломія</i>, студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
Роль медіапростору у формуванні дискурсу соціальної кризи <i>Ягодзінська Валерія</i>, аспірантка Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Media Discourse Classification Features <i>Mozghova Yaroslava</i>, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Foreign Philology and Translation at National Transport University.

**ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ /
SUMMARY OF THE CONFERENCE RESULTS**

ПОКЛИКАННЯ / LINK: meet.google.com/idy-hgnk-frz

17:00-
18:00

Наталія Сафонова, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова / *Nataliia Safonova*, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine.

РЕГЛАМЕНТ / TIME-LIMIT

Доповідь на *пленарному* засіданні / *Keynote presentations* – **20** хв / mins

Виступ у *дискусії* / participation in *discussion* – до / upto **3** хв / mins

Майстер-класи / Masterclasses – **20** хв / mins

Виступ у *дискусії* / participation in *discussion* – до / upto **3** хв / mins

Доповідь на *секційному* засіданні / *Work in Sections* – **10** хв / mins

Виступ у *дискусії* / participation in *discussion* – до / upto **3** хв / mins

ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ / KEYNOTE PRESENTATIONS

TRANSLATING THE MIDDLE AGES

Christoph Joseph Pretzer,

*Doctor of Philosophy (PhD, Cantab.), Academic Assistant at the Chair for
Medieval and Early Modern European History at the University of Chemnitz*

Engaging in the work of a medievalists means to be constantly involved with diachronous and synchronous processes of translation: synchronously, between medieval language stages, mostly various vernaculars and Latin, but also larger cultural language spaces such as the Latin West, the Greek and/or Slavonic East and the Arabic, Persian, Hebrew worlds further afield. Diachronously, a medievalist firstly, has to translate between these medieval languages and the languages of their modern audiences but also, secondly, and like any historian, across the gulf opened by the cultural alterities between the Middle Ages and the present. This makes the medievalist, as Catherine Batt phrased it “simultaneously investigator and practitioner of translation”.

To understand the specific challenges of medieval and pre-modern translation requires highlighting the intertwining of political, cultural, social and religious powers during that time. The roles of kings and popes, of courts and congregations shaped the translation process, as translators navigated both explicit and implicit expectations from these authorities and audiences. The relationship between temporal and spiritual power influenced the translator's work, often compelling them to encode hidden meanings in their translations to align with the prevailing ideologies.

Medieval translators faced challenges, both universal and unique, including censorship, the (in)stability of language, and the quality of manuscript sources. These constraints not only dictated the fidelity to the original text but also shaped the translator's approach to conveying messages. The translator's role was thus deeply entwined with the socio-political context, requiring them to balance fidelity to the source text with the expectations of their audience and patrons. It is worth keeping in mind that the medieval public was more often indeed more of an audience than a readership, as they often listened to translations rather than reading them, which further complicated the translator's task.

Considering the semiotics of medieval translation, it is important to emphasise the presence of both the 'said' and 'unsaid' elements in the translated texts. Both are crucial for understanding the translation process and its result. Medieval translators often embedded layers of meaning that required specialised knowledge or

hermeneutical skills to decode. This was done less due to fear of censorship or persecution but rather because it corresponded to medieval authors' cultural expectations of how a text should function: e.g. the concept of the fourfold meaning of text, developed and usually applied in Bible exegesis proved fruitful ground for extensions into all manners of textual productions. This shows how the historical context, cultural norms, and aesthetic expectations significantly influenced how translations were produced and received.

As in any period, regarding medieval translation, it is of the utmost importance to understand the historical and cultural background of both source and target texts. Modern scholars must consider the complexities of medieval translation, including the impact of multiple contributors, manuscript variations, and the differing status between vernacular languages and Latin. This historical perspective is essential for appreciating the nuances of medieval translations and the strategies employed by translators to navigate their intricate social landscapes.

In conclusion, it remains imperative to underscore the interplay between translation, culture, and power across time. While the nature of translation has transformed, the fundamental challenges of fidelity, meaning, and cultural transfer persist. By examining translation through a semiotic framework, it is possible to understand of how translations serve not only as linguistic transfers but also as cultural artefacts that reflect the values and ideologies of their respective eras. This exploration of the semiotics of translation enriches our understanding of both historical practices and contemporary translation theory, highlighting the ongoing relevance of these discussions in the field of translation studies.

РЕЦЕПЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ФРАНКОМОВНІЙ АНТОЛОГІЇ «НОВА ПОЕТИЧНА ХВИЛЯ В УКРАЇНІ»: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ

Дмитро Чистяк,

*доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Художній переклад в умовах російсько-української війни не лише відіграє важливу роль у розвитку культурних зв'язків між Україною та франкомовними країнами, а й набуває важливого соціокультурного значення, а тому *актуальним* стає дослідження умов поширення (або ігнорування) української літератури за кордоном, що потребують глибокого осмислення та вироблення чіткої, спрямованої на перспективу програми інтеграції в європейську культуру.

Мета нашої розвідки – проаналізувати рецепцію української літератури у знаковій поетичній антології «Нова поетична хвиля в Україні» (1967) для

формулювання проблемних і перспективних аспектів у подальшому вивченні й імплементації на практиці.

Антологічний проєкт «Нова поетична хвиля в Україні» мав на меті надати франкомовній публіці погляд на літературне життя в Україні поза цензурою і дати певне уявлення про перспективні імена молоді української літератури, проте через брак знань про літературне життя в СРСР це завдання було виконане лише частково. Це спонукає нас розглядати як перспективу аналіз пізніших видань української поезії (зокрема, видань Наукового товариства імені Шевченка в Європі 2004 року та «24 поети для України» 2022 року), щоб перевірити, як соціокультурний контекст у період після розпаду СРСР вплинув на репрезентацію української літератури у франкомовному контексті.

Висновки. Наш аналіз рецепції творчості Тараса Шевченка французькою мовою та аналіз вищезгаданої антології дозволяє зауважити, що видання, підготовлені франкомовною діаспорою, через недостатню обізнаність із літературним життям в Україні, не подають репрезентативного текстового корпусу через недостатнє ознайомлення з українським літературним контекстом. Видання ж, підготовлені українськими фахівцями без тісної співпраці з франкомовними дослідниками та професійними письменниками-перекладачами, не забезпечують франкомовного читача літературою, яка могли б мати ширшу аудиторію, якби така співпраця відбулася.

Отримані *висновки* закладають *перспективи* для аналітики та розробки тіснішої співпраці між фахівцями з української літератури в Україні та франкомовними дослідниками і перекладачами, щоб рецепція українського соціокультурного контексту була більш адекватною, забезпечуючи об'єктивнішу рецепцію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чистяк, Д. О. (2021). Українська література у франкомовних країнах у діяхронічному аспекті: проблеми і перспективи. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, Т. 32, № 5, Ч. 1, 214–222.
2. Chystiak, D., Soboleva, O. (2023). La traduction littéraire du français et vers le français en Ukraine: héritage et perspectives. *Synergies Europe*, № 18, 181–193.
3. Chystiak, D. O. (2021). Reception of Ukrainian poetic literary discourse in French-speaking countries (1961–2021). *The Issues of Modern Philology and Creative Methods of Teaching a Foreign Language in the European Education System: International Scientific Conference (Venice, Ca' Foscari University, 28–29 December 2021)*. Riga: Baltija Publishing, 96–100.
4. Maslow, M. (Ed.). (1967). *La nouvelle vague littéraire en Ukraine*. Paris: Editions P.I.U.F.
5. Tchystiak, D. (2023). La réception de la poésie de Taras Chevtchenko dans les pays francophones: problèmes et perspectives. *Вчені записки ТНУ*

ENGLISH-MEDIUM INSTRUCTION AND SOCIAL MOBILITY: INSTRUMENTALITY VS IDENTITY

Abhimanyu Sharma,

Doctor of Philosophy (PhD in Linguistics),

Teaching Associate in German Linguistics at University of Cambridge

The talk concerns the role of English-medium instruction in social mobility and the wider debate surrounding this issue. Language-in-education policies have an impact on the development and well-being of school-going students. If pupils do not get the opportunity to do schooling in their mother tongue, it can have a negative impact on the grades they get in school and their sense of identity and self-esteem. At the same time, strong English-language skills can lead to better job prospects and a high earning potential. In language policy research, this debate is termed ‘instrumentality vs. identity’. The instrumentality approach promotes English as a means of socioeconomic mobility for disadvantaged communities, whereas the identity approach argues that English-medium instruction leads to cultural alienation of schoolchildren and proposes mother-tongue-based multilingual education as the alternative. In view of this seemingly intransigent issue, the talk focuses on the role of English in education and considers the best initiatives for better school attainment and future of school-going students.

РОЗУМІННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЯК ДОСВІДУ В ЕПІСТОЛЯРНОМУ ДИСКУРСІ ВАСИЛЯ СТУСА

Юлія Доброносова,

кандидат філософських наук, доцент,

доцент кафедри філософії та педагогіки

Національного транспортного університету

У сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація визначає перспективи самореалізації особистості, яка у взаємодіях з представниками чужих культур пізнає себе та відкриває розмаїття проявів людського існування. В часи російсько-української війни це зумовлює **актуальність** пізнання перекладу як комунікативного досвіду.

Метою нашого розгляду є реконструкція засад розуміння перекладу як досвіду на матеріалі епістолярію українського поета і перекладача Василя Стуса. З кінця XX століття помітні як хвилі зростання інтересу до його перекладів, так і хвилі спаду зацікавленості ними. Візитівками Стуса-перекладача є переклади

з Райнера Марії Рільке, Джозефа Редьярда Кіплінга, Пауля Целяна, Бертольда Брехта, проте в його спадщині є й тексти інших авторів.

Ще на початку 1990-х на цінності його перекладів акцентували Д. Наливайко і М. Коцюбинська, а 2008-го під час наукового семінару «Василь Стус – перекладач» у Національному університеті «Києво-Могилянська Академія» оформилося розуміння необхідності розробки сучасних методологічних підходів для їх осмислення.

Особливості перекладів Стуса розглядали Л. Кравченко, Р. Веретельник, Л. Рудницький, Л. Юрчишин-Біловус, Н. Загоруйко, О. Голікова. Серед найновіших праць виділимо підходи Я. Григошкіної (Григошкіна, 2018), Т. Михайлової (Михайлова, 2023), В. Савчин (Савчин, 2021), О. Сохи і О. Линтвар (Соха, Литвар, 2024). Епістолярій поета теж став предметом численних міждисциплінарних досліджень, однак епістолярні студії рідко перетиналися з пізнанням розуміння ним перекладу.

Основою нашого підходу є розгляд листування як *media* (в широкому сенсі – як засобу творення смислу) та як динамічного і сповненого комунікативних розривів дискурсу. З 1960-х близькі до філософської есеїстики міркування Василя Стуса про переклад межують у його листах до друзів із текстами перекладів, відгуками про здобутки інших перекладачів, спостереженнями за перекладацькою працею.

Розмаїття мовних ігор в листуванні дозволяє презентувати у фрагментарній формі феноменологію перекладу, а написані на межі 1960–1970-х листи до перекладачки Зінаїди Йоффе свідчать про розуміння перекладу як комунікативного та етичного досвіду діалогу, проте з'являється й усвідомлення здатності перекладу проблематизувати взаєморозуміння.

У 1970-ті у полілистах Стуса багато прикладів налаштованості на діалог щодо перекладацької праці. Важливою темою є також реалізація особистої свободи перекладача, адже переклад-досвід В. Стус витлумачує як форму внутрішнього звільнення. Розуміння екстралінгвістичного контексту передбачає врахування того, що переклад і листування стали для нього способами бути та дозволяли оберігати цілісність Самості і розвиватися навіть в місцях неволі.

Василь Стус розглядав переклад як досвід, в якому увиразнена природа самоактуалізації, тому міркування про нього він поєднував з розмислом щодо екзистенціальних вимірів існування. Це помітно у рефлексіях щодо роботи над перекладами з Райнера Марії Рільке, в яких він фіксує орієнтацію на пошук форматів співіснування зі світом Я-автора оригіналу та Я-перекладача та можливість спів-творчості.

Саме через досвід перекладу віршів улюбленого поета Стус виходить на ідею перекладача як медіума, який комунікує з мовою-медіумом. У листі до дружини від 7.12.1973 він наголошує на притаманній перекладу логіці дарування, а листи 1975-го засвідчують, що для нього перекладати означає

віддавати смисли, ставши їх спів-творцем. Досвід перекладу перетворюється на досвід оновлення і дозволяє відкривати можливість існування у просторі між мовами, тому в його листах образ зустрічі перекладача-медіума з мовою-медіумом виходить на перший план і потребує окремого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Григошкіна, Я. В. (2018). Перекладацька діяльність Василя Стуса. *Василь Стус: життя, ідеологія, творчість, соціополітичний і літературний контекст. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*, Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 157–163. URL: <https://jvsmk.donnu.edu.ua/article/view/5699/5725>.
2. Михайлова, Т. (2023). *«Пам'яті глибоке джерело»: Василь Стус і переосмислення російської літератури*, Київ: Наукова думка.
3. Соха, О., & Линтвар, О. (2024). Інтерпретація вірша «If» Редьярда Кіплінга: перекладацький підхід Василя Стуса. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*, 7, 54–57. doi.org/10.32782/philspu/2024.7.8.
4. Savchyn, V. (2021). Literary Translation behind Bars in the late Soviet Union: Contextual Voices of Vasyl' Stus and Ivan Svitlychnyi. *East / West: Journal of Ukrainian Studies*, VIII, 1, 235–273. doi.org/10.21226/ewjus628.

ПЕРЕКЛАД ЧЕРЕЗ КОРДОНИ: СПІВПРАЦЯ МІЖ НІМЕЦЬКИМ ОНЛАЙН-ЖУРНАЛОМ «DEMOKRATISCHER SALON» ТА УКРАЇНСЬКИМИ СТУДЕНТАМИ-ПЕРЕКЛАДАЧАМИ

Павло Шопін,

доктор філософії з філології, доцент, доцент кафедри
прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Ця розвідка досліджує переклад у контексті побудови спільнот та міжкультурної співпраці. Основну увагу приділено партнерству між німецьким онлайн-журналом «Demokratischer Salon» та його редактором Норбертом Райхелем і студентами-філологами Українського державного університету імені Михайла Драгоманова під керівництвом Павла Шопіна. Завдяки праці в межах студентського науково-практичного гуртка «Практика письмового перекладу в дії» майбутні перекладачі працюють з публіцистичними та науково-популярними текстами, перекладаючи обрані есеї та інтерв'ю з «Demokratischer Salon» з німецької мови українською для публікації в українських онлайн-медіях (таких як культурний портал «Експеримент», українознавчий часопис «Критика», журнал соціальної критики «Спільне» та музикознавча онлайн-платформа «The Claquers»).

Вищезазначена співпраця, інтенсифікована Павлом Шопіном і підтримана головним редактором «Demokratischer Salon» Норбертом Райхелем, виходить за межі лінгвістичного трансферу; вона є формою соціального активізму та розбудови професійної спільноти. У дослідженні підкреслюється, що переклад сприяє міжмовному діалогу і зміцненню взаєморозуміння, одночасно будуючи довіру між медіями та їхніми аудиторіями. Автор акцентує увагу на процесі взаємодії між перекладачами, редакторами та авторами, демонструючи, як їхні колективні зусилля розширюють охоплення та вплив суспільно важливого контенту.

Крім того, дослідження аналізує, як онлайн-спільноти виникають навколо перекладеного контенту – через коментарі, форуми або дискусії, створюючи динамічний простір для міжкультурного обміну. Таким чином, переклад постає актом солідарності, що формує мережі підтримки та співчуття через кордони. У праці також розглянуто освітній аспект перекладу: зокрема, проілюстровано, як практична діяльність студентів-перекладачів сприяє громадській просвіті через надання доступності важливій інформації.

Автор стверджує, що переклад – це не просто лінгвістична практика, а ефективний інструмент для соціальної діяльності. Він об'єднує людей через мовні та культурні кордони, формуючи відчуття приналежності та спільної мети. Партнерство між «Demokratischer Salon» та українськими студентами-перекладачами є переконливим прикладом, що демонструє, як переклад може активізувати і підтримувати транснаціональні спільноти.

Висвітлюючи цю співпрацю, дослідження робить внесок у ширший дискурс перекладу як засобу зведення «мостів» між людьми, мовами та культурами. Автор пропонує позиціонувати переклад як не лише академічну чи професійну діяльність, а як життєво важливу практику, що сприяє розвитку суб'єктності студентів та формуванню міжкультурних професійних спільнот.

CULTURAL CONCEPTS OF EMOTIONS, SEMANTIC APPROXIMATION AND TRANSLATIONAL CLUSTER EQUIVALENCE

Barbara Lewandowska-Tomaszczyk,

*Dr. Habil., Professor at the Department of Language and Communication
of University of Applied Sciences in Konin*

The presentation focuses on the constitutive properties of cultural concepts of emotions and their behaviour in translation and aims to elaborate on the phenomenon of cluster equivalence in translation argued for by the author in previous publications. In the introductory part the interpretation of culture and its dimensions are discussed with a description of cultural scripts and rituals, mitigated by vagueness and indirectness as politeness markers in interactants and related to particular discourse participants' face work. The main part of the presentation focuses on the concept of

emotions in terms of dynamic constructivism and their position in a cross-linguistic framework (Lewandowska-Tomaszczyk & Wilson 2013, Wilson & Lewandowska-Tomaszczyk 2014, Ogarkova et al. 2013)) on the idea of cluster equivalence in emotion translation (Lewandowska-Tomaszczyk 2010, 2012).

The second part of the presentation shows the position of AI deep learning mechanisms to automatically identify degrees of similarity between particular cluster items, i.e., word embeddings in the example of co-occurring negative emotions in offensive language, generated from a corpus (Lewandowska-Tomaszczyk et al. 2023). The corpus is comprised of 25 English corpora of hate speech with offensive language categories, geared by negative emotions, and their embedding results are briefly discussed. They show to what extent the translational cluster equivalence patterns generated independently for two languages are likely to appear in translated texts, due to their conceptual-semantic approximation.

The last part presents conclusions concerning potential of the identification of approximate clusters of meanings and, as proposed by the author, their re-conceptualization types in the two languages in terms of cultural cognitive linguistics. The novelty of AI supported corpus analysis to predict potential translational cluster equivalence patterns, degrees of their semantic approximation and types of their re-conceptualization patterns will be further scrutinised and detailed in the studies to followed.

REFERENCES

1. Lewandowska-Tomaszczyk, B. (2010). Re-conceptualization and the emergence of discourse meaning as a theory of translation. In: Lewandowska-Tomaszczyk, B. and M. Thelen (eds.) *Meaning in Translation*. Frankfurt a. Main: Peter Lang. 105-148.
2. Lewandowska-Tomaszczyk, B. (2012). Approximative Spaces and the Tolerance Threshold in Communication. *International Journal of Cognitive Linguistics* Volume 2 Issue 2. 2–19.
3. Lewandowska-Tomaszczyk B., Bączkowska, A., Liebeskind, Ch., Valunaite Oleskeviciene, G., & Žitnik, S. (2023). An integrated explicit and implicit offensive language taxonomy. 2023. *Lodz Papers in Pragmatics*. 19.2: 301–324.
4. Lewandowska-Tomaszczyk, B. & Wilson, P. (2013). “English *fear* and Polish *strach* in contrast: GRID approach and cognitive corpus linguistic methodology. In: J. Fontaine, K.R. Scherer & C. Soriano (eds.) *Components of Emotional Meaning: A Sourcebook*. Oxford University Press, Oxford, UK. (pp. 425–436).
5. Ogarkova, S. A., Panasenکو, N. & Lewandowska-Tomaszczyk, B. (2013). Language family similarity effect: Emotion Terms in Russian, Ukrainian, Czech, Slovak, and Polish. J. Fontaine, K.R. Scherer & C. Soriano (eds.) *Components of Emotional Meaning: A Sourcebook*. Oxford University Press, Oxford, UK. (pp. 502–506).

6. Wilson, P. A. & Lewandowska-Tomaszczyk, B. (2014). Affective Robotics: Modelling and Testing Cultural Prototypes <http://link.springer.com/article/10.1007/s12559-014-9299-3> *Cognitive Computation* (Impact Factor: 0.87). 08/2014; 6(2):1–2.

МАЙСТЕР-КЛАСИ / MASTERCLASSES

THE COLOUR GREEN IN TOK PISIN: A CORPUS STUDY

Danuta Stanulewicz,

*Dr. hab., Professor, Academic teacher of Institute of English and American Studies
of University of Gdańsk*

Konrad Radomyski

*Dr., Academic teacher of Institute of English and American Studies
of University of Gdańsk*

Aim. The aim of this paper is to investigate uses of the words for green in Tok Pisin (Neo-Melanesian), a language spoken in Papua New Guinea, classified as an extended pidgin and creole (or a pidgincreole), based on English (see e.g. Verhaar, 1995; Walczyński, 2012).

Research material. The *Oxford Papua New Guinea Tok Pisin English Dictionary* (Volker, ed., 2023, p. 42, 289) provides two related equivalents of the English word *green*: *grin* and *grinpela*. The latter consists of *grin* and *-pela* (< Eng. *fellow*), the suffix used to form adjectives (Verhaar, 1995, pp. 12–27). The dictionary gives an example of the use of *grin* which happens to be its definition: *Kala bilong ol lip bilong diwai em i grin* ‘The colour of the leaves of the tree is green’.

In this study, we investigate the uses of *grin* and *grinpela*, basing on the data extracted from a Tok Pisin corpus, containing texts published in *Wantok* (*Wantok Niuspepa*), a weekly magazine issued in Papua New Guinea (<http://wantokniuspepa.com/>). The size of the corpus is 3,653,073 words. The program we employ is AntConc, created by Lawrence Anthony (2022).

Results and discussion. The corpus data provide evidence that *grin* and *grinpela* are mainly used as colour terms, with the latter functioning as a noun modifier, e.g. *dispela ol bikpela grinpela kiau bilong muruk* ‘these large green eggs of the cassowary’. Moreover, *grin* and *grinpela* share figurative meanings with their counterparts in other languages, including English and Polish (see e.g. Warth-Szczygłowska, 2014). They appear in expressions such as *givim grin lait* ‘give somebody a green light’, meaning ‘give permission’, and *grinhaus ges* ‘greenhouse gas’. These metonymic expressions are undoubtedly borrowings from English. Furthermore, the words for green are found in proper names, including names of environmental organizations, e.g. *Grins pati* ‘the Greens’, *Grinpis* ‘Greenpeace’. It should be noted that sometimes the original spelling of these names – *Greens* and *Greenpeace* – is preserved.

The use of *grin* and *grinpela* in ecological contexts not only points to contemporary language and culture contact, but also indicates that globally discussed topics, including environmental issues, are important in media discourse in Papua New Guinea.

Prospects for further research. So far, we have analyzed the uses of the words for red – *ret*, *retpela* and *red* (Stanulewicz & Radomyski, 2021), and – in this paper – the uses of *grin* and *grinpela*. We plan to investigate the uses of other colour terms found in Tok Pisin as well.

REFERENCES

1. Anthony, L. (2022). AntConc, Version 4.1.0. Tokyo: Waseda University. Available at <https://www.laurenceanthony.net/software/antconc/>. Accessed 10.08.2023.
2. Stanulewicz, D., & Radomyski, K. (2021). The colour RED in Neo-Melanesian: A corpus study. In: Н. Є. Леміш (ed.). *Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Філософія мови та нові тенденції в перекладознавстві й лінгвістиці»*. Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 15–19. Available at https://fif.npu.edu.ua/images/Science/Collection_Papers_Conf_2021_1.pdf. Accessed 10.03.2025.
3. Verhaar, J. W. M. (1995). *Toward a Reference Grammar of Tok Pisin: An Experiment in Corpus Linguistics*. Honolulu: University of Hawai'i Press.
4. Volker, C. A. (2023). *Oxford Papua New Guinea Tok Pisin English Dictionary*. 2nd edition (first published 2008). Docklands, Vic.: Oxford University Press.
5. Walczyński, M. (2012). *A Living Language: Selected Aspects of Tok Pisin in the Press (on the Basis of Wantok Newspaper)*. Nysa: Oficyna Wydawnicza Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie.
6. Warth-Szczygłowska, M. M. (2014). *Colour and Semantic Change: A Corpus-based Comparison of English Green and Polish Zielony*. PhD thesis. University of Glasgow. Available at <https://theses.gla.ac.uk/5690/>. Accessed 10.03.2025.

INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE BUSINESS ENGLISH CLASSROOM AT THE UNIVERSITY

Gracja Cimaszewska-Kuniniec,

Lecturer, Head of the Foreign Language Centre at University WSB Merito

Intercultural communication is essential for students preparing for international business careers, as it shapes their ability to navigate diverse professional environments. Business English courses at the university level serve as crucial platforms where language proficiency merges with cultural awareness, equipping students with the necessary competencies for effective global communication.

However, cultural diversity among students presents challenges related to communication styles, participation norms, decision-making processes, and professional etiquette elements that reflect the complexities of real-world business interactions.

This study explores the impact of cultural dimensions such as high- and low-context communication, power distance, individualism versus collectivism, and time orientation on student engagement and learning outcomes in Business English classrooms. It examines how these cultural factors influence students' communicative behaviour, negotiation tactics, and overall readiness for the international business environment.

To address these challenges, the paper proposes pedagogical strategies that enhance intercultural competence, including case-based learning, role-playing exercises, collaborative projects, and explicit instruction in cross-cultural business communication norms. The findings highlight the importance of a culturally responsive approach to Business English education, ensuring that students not only develop linguistic skills but also acquire the adaptability and cultural intelligence necessary for success in global business settings. Integrating intercultural communication training into Business English curricula enhances students' preparedness for the demands of an increasingly interconnected world.

REFERENCES

1. Boski, P. (2022). *Kulturowe ramy zachowań społecznych* (2nd ed.). Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Deardorff, D. K. (2009). *The SAGE handbook of intercultural competence*. SAGE Publications.
3. Hall, E. T. (1976). *Beyond culture*. Anchor Books.
4. Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations* (2nd ed.). Sage Publications.
5. Trompenaars, F., & Hampden-Turner, C. (1998). *Riding the waves of culture: Understanding diversity in global business* (2nd ed.). McGraw-Hill.

СЕКЦІЙНІ ДОПОВІДІ / SECTIONAL PRESENTATIONS

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ЛІНГВОФІЛОСОФСЬКИХ СТУДІЙ / THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ISSUES OF LINGUISTIC AND PHILOSOPHICAL STUDIES

ОНТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС ЗНАЧЕННЯ У ФІЛОСОФІЇ МОВИ: ДИДЖИТАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР

Довгань Олексій,

*кандидат філологічних наук, викладач кафедри прикладної лінгвістики,
порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

Актуальність. Самобутність кореляції між мовою і онтологічною реальністю є однією з найскладніших проблем лінгвістики, філософії та інших наук. Так, інтегрована природа, складність структури та інше цього феномена детермінована його особливою роллю: мовиться про потребу у з'ясуванні природи останнього, впливу у процесі пізнання та взаємодії з такою реальністю тощо. Узвичаєно значення та його зв'язок з реальністю розкрито у аналітичній, феноменологічній та постструктуралістській традиціях.

Відповідно, **метою** цього дослідження є аналіз питомих підходів до розуміння значення такого зв'язку з онтологічною реальністю щодо диджиталізаційних змін.

Прикметно, що одним з найперших підходів до розуміння вищезазначеного феномена став саме *реферанційний*, притаманний аналітичній філософії мови. У межах останнього, розвиненого у працях Г. Фреге та Б. Рассела, виокремлювалося «значення» і «денотат», при цьому перше було способом існування щодо референта.

Натомість Л. Вітгенштейн у своїх ранніх дослідженнях просував «зображальну теорію», в межах якої значення було відповідністю фактам онтологічної реальності. Загальновідомо, що зрештою вчений відмовився від цієї теорії, акцентуючи увагу на тому, що значення актуалізоване саме мовною практикою («мовними іграми»). Наслідком чого стала трансформація онтологічного розуміння його (значення) ролі у функційне. Останнє особливо показове в контексті диджиталізаційних змін: зокрема, щодо впливу на вищезазначену референційну модель віртуальних середовищ (віртуальної і доповненої реальності), штучного інтелекту, обробки природної мови, машинного навчання тощо. Першою чергою, змінюються способи побутування значень,

форми мовної практики та тому подібне: так, текстам інтернет-дискурсу притаманні постійні трансформації. Своєю чергою, значення таких текстів побутують у різних контекстах одночасно, роблячи їх потенційно відкритою системою.

Принципово іншим був *феноменологічний підхід* (Е. Гуссерль, М. Мерло-Понті), у межах якого значення втратило статус незалежного онтологічного об'єкта, набувши природи інтенціонального акта свідомості. Так, Гуссерль вводить поняття «ноези» (від гр. νόησις – «мислення»), під яким розуміє процес свідомого спрямування, та «ноеми» (від гр. νόημα – «думка»), вкладаючи у неї предметний зміст згаданої ідеї. Таким чином, у філософії дослідника значення є конституйованим у досвіді суб'єкта.

Диджиталізаційний вимір феноменологічного підходу є прикметним, оскільки цифрові інтерфейси принципово видозмінюють інтенціональний досвід побутування значення. До прикладу, згенерований штучною нейронною мережею текст, композиція або зображення виформовують й модифікують узвичаєні, антропологічно заломлені, ареали мовних категорій, створюючи нові форми значення, що діють у принципово відірваних від людської онтології середовищах смислів.

Вагомим у контексті нашого дослідження є *постструктуралістський підхід* (Ж. Дерріда, Ф. де Соссюр), у межах якого відбувся перегляд класичних уявлень значення як стабільної сутності. Так, Дерріда імплементує у практику поняття “différance” («відкладеності, відтермінування»), натякаючи цим, що значення не є чимось покладеним. За вченим, воно вислизає у грі відмінностей, категоризацій і класифікацій, що заперечує сам факт безпосередньої кореляції між мовною полісистемою і онтологічною реальністю. Таким чином, мова набула у Ж. Дерріди статусу автономної полісистеми, яка, незважаючи на зв'язок з онтологічною реальністю, не «прив'язана» до неї у своєму існуванні. Підхід мислителя особливо показовий у цифрову епоху, коли гіпертекстові технології, алгоритмічні механізми, великі дані та інше принципово видозмінюють побутування значень. Так, значення перестає бути чимось сталим, зафіксованим у певних контекстах, набуваючи все більшої пластичності у призмі машинних алгоритмів пошуку, інтерпретації штучним інтелектом та тому подібним. Вищезазначене, своєю чергою, спричиняє нестабільність, контекстуальність і дискретність значення як феномена людської онтології.

Висновок. Отже, вищезазначені підходи засвідчують каталізаційну роль диджиталізаційних змін у онтологічному статусі значення. Мовиться про зсув розуміння останнього від стабільного, контрольованого феномена до такого, що має радикальну, хаотичну змінність. Остання може бути принципово непередбачуваною, оскільки витлумачення значення більше не обмежене антропологічним виміром. Так, воно його постійно модифіковане алгоритмами що виформовують такі зв'язки на несталій взаємодії користувачів, а також

ухвалення рішень яких є доволі непрозорим для досягнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Derrida, J. (1976). *Of Grammatology* (451 p.). The Johns Hopkins University Press. *Taradajko.org*: website. URL: <https://goo.su/KILIE> (date of application: 09.03.25).
2. Frege, G. (1892). *Über Sinn und Bedeutung* (s. 25–50). *Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik*. *Humboldt-Universität zu Berlin*: die website. URL: <https://goo.su/5mtIIb> (datum der anmeldung: 09.03.25).
3. Husserl, E. (1973). *The Idea of Phenomenology* (88 p.). The Hague Martinus Nijhoff. *Penn Arts and Sciences*: website. URL: <https://goo.su/COWmL> (date of application: 09.03.25).
4. Lagopoulos, A. Ph., & Boklund-Lagopoulou, K. (2020). *Theory and Methodology of Semiotics: The Tradition of Ferdinand de Saussure* (367 p.). Walter de Gruyter GmbH & Co KG.
5. Merleau-Ponty, M. (1945). *Phenomenology of Perception* (569 p.). Paris: Gallimard. *Void Network*: website. URL: <https://goo.su/Pflw1> (date of application: 09.03.25).
6. Russell, B. A. W. (1946). *The Philosophy of Hegel* (300 p.). *Internet Archive*: website. URL: <https://goo.su/Yl3ICDq> (date of application: 09.03.25).
7. Wittgenstein, L. (1958). *Philosophical Investigations* (257 p.). Oxford: Basil Blackwell Ltd. *Hiroshima University*: website. URL: <https://goo.su/ykZH2f> (date of application: 09.03.25).

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ НОВОТВОРИ В СУЧАСНІЙ ЕСЕЇСТИЦІ: ФУНКЦІЇ ТА СЕМАНТИКА

Іванишин Наталія,

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Питання тлумачення художнього тексту незмінно привертає увагу мовознавців, адже дає можливість досягнути приховані смисли твору, зрозуміти принципи його організації та дослідити механізми сприйняття й розуміння тексту читачем. Саме тому задекларована тема розвідки – «Індивідуально-авторські новотвори в сучасній есеїстиці: функції та семантика» – є актуальною, адже передбачає глибоке проникнення в текст, виявлення прихованих пластів інформації, закодованих в ньому, з'ясування авторських інтенцій, зашифрованих у тканині не просто художньої цілісності, а есею – жанру, для якого характерна вільність та відсутність обмежень щодо форми та структури.

Мета розвідки – окреслити функційне навантаження неолексем та з'ясувати

особливості їх реалізації в тексті есе Марії Титаренко «Есеї для Мані».

Індивідуально-авторські новотвори характеризує низка визначальних рис: вони зумовлені контекстом, мають високу експресивність та емоційність, здатні до морфологічних і семантичних трансформацій, привертають увагу читача, відзначаються новизною, містять оцінний компонент та виходять за межі усталеного слововживання.

Жанр есе надає широкі можливості для дослідження okazіоналізмів, оскільки передбачає творчу свободу у вираженні авторських думок та емоцій. Це підтверджується визначенням есе в літературознавчій традиції як прозового твору невеликого обсягу з вільною композицією, що поєднує індивідуальну позицію автора, логічність викладу, суб'єктивність оцінок, образність мовлення та афористичність висловлювання (Гром'як, 2007).

Аналіз матеріалу показав, що okazіональні одиниці в тексті Марії Титаренко виконують низку функцій:

- номінативну (неолексеми пропонують свіжий, нестандартний погляд на вже знайомі речі, даючи їм оригінальні найменування; створюють неповторний художній простір, наповнюючи його унікальними словесними образами: *помагатель, їсторан, бібіка, КОМУнікація, НІКОМУнікація*);

- оцінну (аксіологічна роль розглянутих мовних елементів виявляється в тому, що вони маркують висловлення, даючи змогу сприймати його як позитивне чи негативне: *загадже(това)не століття, заGODжетовані дорослі, роз(нікому)нікувати*);

- функцію формування ідіостилю (okazіоналізми роблять текст впізнаваним: *країна Шухляндія, ефект метлика, співопис, communicatiON, communicatiOFF*);

- емоційно-експресивну (неологізми не лише заповнюють наявні лексичні лакуни, а й збагачують текст додатковими смисловими відтінками, роблячи його неповторним та експресивним: *словенята, секонд-скрин, сонячно-зоряний, зафіранкований, вухато-лапаті, зачервонилене, змієрвані*).

Висновки. Авторські неологізми в есеях Марії Титаренко функціонують як складна система взаємопов'язаних елементів, де кожен новотвір гармоніює з іншими мовними засобами для створення цілісної авторської картини світу.

Дослідження показало, що okazіоналізми у збірці есеїв Марії Титаренко виконують комплексне функційне навантаження: вони не лише називають нові поняття, а й творять яскраві художні образи, підкреслюють особливості авторського стилю, формують емоційне забарвлення та надають оцінних характеристик як тексту загалом, так і окремим персонажам. Завдяки такій багатофункціональності тексти письменниці набувають особливої виразності та впізнаваності, а також залишаються актуальними та новаторськими.

Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на глибший аналіз структурно-семантичних особливостей авторських неологізмів та дослідження їхньої ролі у формуванні образної системи та текстової цілісності творів

письменниці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гром'як, Р. Т., Ковалів, Ю. І., & Теремко, В. І. (Ред.). (2007). *Літературознавчий словник-довідник* (с. 243). Київ: Академія.
2. Титаренко, М. (2019). *Комунікація від нуля. Есеї для Мані*. Львів: Видавництво Старого Лева.

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УСНОМУ МОВЛЕННІ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКИЙ МЕДІА: ЗМІСТОВИЙ АСПЕКТ

Халілі Фаріда,

*асистент кафедри методики викладання української та іноземних мов
і літератур Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету ім. Т. Шевченка*

У сучасному глобалізованому світі, де цифрові технології постійно змінюють всі аспекти життя, виникають нові виклики. Ці зміни вимагають постійного оновлення методів і підходів до навчання, у тому числі в аспекті формування усного мовлення. Саме тому формування усно-мовленнєвої компетентності майбутніх філологів набуває особливої актуальності, оскільки ефективна комунікація англійською мовою потребує не лише лінгвістичних знань, а й розуміння прагматичних і міжкультурних та персуазивних особливостей. У цьому контексті англomовні масмедійні ресурси, такі як подкасти, відеоблоги, соціальні мережі, репортажі та стріми, відіграють ключову роль, оскільки відображають реальні комунікативні практики сучасного глобалізованого суспільства.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підготовки майбутніх філологів до ефективної усної комунікації в англomовному медійному просторі, що стає невід'ємною частиною глобалізованого суспільства.

Метою нашої розвідки є аналіз змісту усно-мовленнєвої компетентності майбутніх філологів на матеріалі англійських масмедіа.

Питання мовленнєвої компетентності є достатньо дослідженим у наукових колах, однак сучасний світ висуває нові вимоги до змісту цього поняття, що вимагає оновленого підходу до його визначення та розвитку. Сьогодні основна увага, зазвичай, приділяється таким аспектам, як вміння висловлювати свою думку, чітко і грамотно формулювати речення, а також використовувати правильну лексику та граматику. Проте ці компоненти, хоча й є важливими, не охоплюють усю глибину усно-мовленнєвої компетентності.

Науковиця О. Чуприна зазначає, що у контексті комунікативної компетентності виділяються різні рівні, включаючи фонологічний,

семантичний (лексичний і граматичний) і структурно-синтаксичний рівні, а також такі компоненти, як фонетичний, лексичний, морфологічний, синтаксичний і пунктуаційний. На мовленнєву компетенцію також впливає схильність до розуміння структурних деталей. Наприклад, мовний досвід, знання мови та відчуття мови можна поєднати, щоб сформувати мовленнєву компетентність. Вчена виокремлює різні підходи до розуміння мовленнєвої компетентності, серед яких особливо вартий уваги підхід науковиці В. Лапіної, з яким ми погоджуємося. Крім того, що мовленнєва компетентність є частиною комунікативної компетенції, вона також є чинником, що забезпечує соціально-культурне виживання людей і суспільства. Це складова «мовної особистості» – особи, яка демонструє високий ступінь володіння мовою та мовленням, має здатність будувати взаємини та здатна планувати й здійснювати успішне міжнародне спілкування, щоб вирішувати глобальні проблеми. У цьому контексті ми хотіли б виділити прагматичний, персуазивний, міжкультурний рівні, які, на нашу думку, найкраще відображають зміст мовленнєвої компетентності «мовної особистості»:

1. *Прагматичний рівень* включає здатність адаптувати мовлення для досягнення визначених комунікативних цілей, таких як інформування чи переконування. Цей рівень має важливе значення для створення зрозумілих і точних повідомлень у різних контекстах, зокрема в медіа-середовищі (блогінг, відеоконтент). Для студента-філолога це означає необхідність володіти навичками адаптації мовлення, що дозволяє ефективно взаємодіяти в академічному і професійному середовищах.

2. *Міжкультурний рівень* стосується вміння враховувати культурні відмінності під час комунікації з носіями різних культур. Цей рівень є важливим для створення контенту, який відповідає культурним уподобанням аудиторії, зокрема у соціальних мережах і міжнародних комунікаціях. Для студента-філолога володіння цими навичками дає змогу глибше розуміти мовні та соціальні процеси, що збагачує знання мовних варіантів і їх використання в різних культурних контекстах.

3. *Персуазивний рівень* визначають здатністю впливати на аудиторію через мовлення, використовуючи стратегії переконання та мотивації. Цей рівень є критично важливим для формування успішного контенту в таких сферах, як блогінг і маркетинг, де необхідно залучати та утримувати аудиторію. Для студента-філолога цей компонент є важливим як у контексті академічної діяльності (написання наукових робіт, презентацій), так і у професійній комунікації (переклад, редагування, переговори).

Ці рівні мовленнєвої компетентності сприяють розвитку глибоких комунікативних навичок, необхідних для успіху в різних сферах діяльності, зокрема в медіа-середовищі, та підвищують ефективність міжкультурної комунікації. Для студента-філолога це відкриває нові можливості в кар'єрному та науковому розвитку, що є важливим аспектом в умовах сучасної глобалізації

та цифровізації.

Висновки. Таким чином, ефективне спілкування в академічному та професійному середовищі базується на взаємопов'язаних прагматичному, міжкультурному та персуазивному рівнях комунікативної компетентності. В умовах глобалізації та цифровізації розвиток цих елементів у студентів-філологів сприяє формуванню комплексної комунікаційної компетентності, що є вирішальним для їх професійного просування.

Перспективи подальших досліджень полягають у подальшому вивченні впливу сучасних медіаресурсів (блоги, стріми, соціальні мережі) на формування у студентів-філологів компетентності в усному мовленні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чуприна, О. (2022). Мовна та мовленнєва компетентність у сучасному національному науковому дискурсі. Актуальні питання гуманітарних наук, Вип. 50, Педагогіка. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/50-68>.

ТАБУЙОВАНІ ТЕМИ В СУСПІЛЬСТВІ: МЕДІАДИСКУРС ТА СОЦІАЛЬНІ ЗМІНИ

Цапро Галина,

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови та комунікації Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Гладуш Надія,

кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри лінгвістики та перекладу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Метою дослідження є аналіз ролі табуйованих тем у суспільстві, їх впливу на публічний дискурс та механізмів їхнього відтворення і подолання через медіа. Дослідження розглядає культурні, історичні та ідеологічні чинники, що формують табу, а також те, як традиційні та цифрові медіа сприяють зміні або підтримці соціальних заборон.

Табуйовані теми в суспільстві часто формуються культурними нормами, релігійними переконаннями та історичним контекстом, визначаючи, що можна відкрито обговорювати в публічному чи приватному середовищі. До найпоширеніших соціальних табу належать дискусії про смерть, психічні захворювання, сексуальність і фінансові труднощі, оскільки ці теми кидають виклик глибоко вкоріненим моральним і соціальним цінностям (Allan & Burrige, 2006). Ці табу підкріплюються соціальною стигмою, змушуючи людей самоцензуруватися або уникати спірних тем задля збереження соціальної гармонії. Водночас науковці стверджують, що обговорення табу може сприяти суспільному прогресу, підвищуючи обізнаність та заохочуючи

відкритий діалог щодо важливих, проте незручних питань (Foucault, 1978).

Попри суспільні зусилля підтримувати пристойність шляхом замовчування, табуйовані теми неминуче з'являються в публічному дискурсі, часто викликаючи суперечки та дебати. Наприклад, такі питання, як евтаназія чи гендерна ідентичність, які раніше майже не обговорювалися, сьогодні стали центральними у сучасних дискусіях про права людини та етику (Habermas, 1989).

Медіа відіграють ключову роль у формуванні та виклику соціальних табу, визначаючи, які теми обговорюються і як саме вони подаються. Історично мейнстримні медіа часто підтримували суспільні табу, уникаючи дискусій на спірні теми, такі як права ЛГБТК+, аборти та расова несправедливість (McNaig, 2006). Проте з розвитком цифрових платформ і альтернативних медіа раніше цензуровані теми почали отримувати більшу видимість, змушуючи традиційні медіа залучатися до обговорення питань, які раніше вважалися неприпустимими. Дослідники медіа зазначають, що ця зміна відображає ширші суспільні процеси, коли аудиторія вимагає більшої прозорості та інклюзивності в публічному дискурсі (Fairclough, 1995).

Водночас медіадискурс може також зміцнювати табу, подаючи певні питання таким чином, що відбувається стигматизація або маргіналізація окремих груп. Наприклад, висвітлення психічних захворювань у новинах часто зосереджується на крайніх випадках, пов'язуючи психологічні розлади з насильством і нестабільністю, а не висвітлюючи більш широкі та нюансовані аспекти психічного здоров'я. Такі зображення не лише закріплюють стереотипи, а й ускладнюють відкриті дискусії щодо цих питань, змушуючи людей уникати звернення по допомогу через страх осуду.

Однак соціальні мережі порушили традиційні медіанаративи, надавши платформу для маргіналізованих голосів, які кидають виклик усталеним табу. Рухи на кшталт #MeToo та #BlackLivesMatter привернули увагу до проблем сексуального насильства та системного расизму, які мейнстримні медіа історично оминали (Jackson et al., 2020). Це демонструє, як публічний дискурс щодо табуйованих тем розвивається, часто змушуючи традиційні медіа залучатися до обговорень, які вони могли б ігнорувати. Попри ці зміни, обговорення табуйованих тем у медіадискурсі й надалі стикається з численними викликами.

У **висновку** зазначимо, що табуйовані теми залишаються важливим аспектом суспільного дискурсу, виступаючи як механізм соціального контролю та водночас як простір для ідеологічних змін. Хоча традиційні медіа історично сприяли збереженню соціальних табу, розвиток цифрових платформ дозволив маргіналізованим групам висловлюватися та змінювати суспільний порядок денний. Однак боротьба за право обговорювати певні теми триває, оскільки цензура, економічний тиск та політичні інтереси продовжують впливати на медіапростір.

Подальше дослідження буде присвячено корпусному вивченню медійних текстів з лемою *taboo*, з акцентом на контекстуальні особливості її вживання, дискурсивні функції та зміни в часі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Allan, K., & Burridge, K. (2006). *Forbidden Words: Taboo and the Censoring of Language*. Cambridge University Press.
2. Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. Edward Arnold.
3. Foucault, M. (1978). *The History of Sexuality: An Introduction*. Pantheon Books.
4. Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. MIT Press.
4. Jackson, S. J., Bailey, M., & Foucault Welles, B. (2020). *#HashtagActivism: Networks of Race and Gender Justice*. MIT Press.
5. McNair, B. (2006). *Cultural Chaos: Journalism, News, and Power in a Globalized World*. Routledge.

THE THEMES OF LOSS IN TRENCH POETRY (1914–1919)

Buravenko Anzhelika,

*Seniour Lecturer of English Language and Communication Department
at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University*

The aim of this research is to explore how the themes of loss are represented in trench poetry written between 1914 and 1919. Trench poets, many of whom were soldiers, depicted loss not only in terms of death but also as the erosion of innocence, the destruction of landscapes, and the disillusionment with patriotic ideals. By analyzing key poems and scholarly perspectives, this research seeks to demonstrate how loss in trench poetry reflects the broader human and cultural impact of World War I.

Paul Fussell (1975) argues that trench poetry captures «*the collapse of pre-war idealism in the face of mechanized slaughter*». Similarly, Catherine Reilly (1978) observes, «*Trench poetry serves as a communal elegy, mourning not only the dead but also the world that was irrevocably altered by war*». These perspectives highlight the broader implications of loss that trench poets sought to convey.

Trench poetry is permeated by the theme of loss, as poets grappled with the immense human cost of war. The most immediate form of loss is the physical death of soldiers, often conveyed through graphic imagery and stark realism. Wilfred Owen's *Anthem for Doomed Youth* (1917) laments the young lives lost in battle, contrasting their deaths with traditional funeral rites:

«*What passing-bells for these who die as cattle? / Only the monstrous anger of the guns*».

Owen's metaphor of soldiers dying «*as cattle*» strips away any notion of noble sacrifice, emphasizing the dehumanization of war and the lack of proper mourning

for the fallen.

Another poet, Isaac Rosenberg, highlights the personal and emotional toll of loss in *Break of Day in the Trenches* (1916), where he reflects on the fragility of life with the constant presence of death:

«*Poppies whose roots are in man's veins / Drop, and are ever dropping*».

Here, the image of poppies growing from the blood of fallen soldiers illustrates how death is intertwined with the landscape, reinforcing the war's inescapable destruction.

Beyond physical loss, trench poetry also conveys a deep sense of psychological and ideological loss. Siegfried Sassoon's *Suicide in the Trenches* (1917) presents the disillusionment of a young soldier who initially embraces the patriotic passion of war but ultimately surrenders to despair:

«*In winter trenches, cowed and glum, / With crumps and lice and lack of rum, / He put a bullet through his brain*».

Sassoon's blunt depiction of suicide underscores the psychological cost of war and the loss of youthful innocence.

Scholars have noted that loss in trench poetry is not solely an individual experience but also a collective one. This sense of collective mourning is evident in Edward Thomas's *In Memoriam (Easter, 1915)*, which reflects on the broader implications of war:

«*The flowers left thick at nightfall in the wood / This Eastertide call into mind the men, / Now far from home, who, with their sweethearts, should / Have gathered them and will do never again*».

Thomas's imagery of flowers as a symbol of lost potential and absent soldiers highlights the enduring sorrow caused by war.

The theme of loss in trench poetry extends beyond the immediate grief of battlefield deaths to encompass psychological despair, lost innocence, and the irrevocable transformation of society. Poets such as Wilfred Owen, Siegfried Sassoon, Isaac Rosenberg, and Edward Thomas use powerful imagery and heart-rending language to convey the emotional weight of war's devastation. Through these works, the poetry of World War I remains a lasting testament to the deep and multifaceted experience of loss.

REFERENCES

1. Fussell, P. (1975). *The Great War and Modern Memory*. Oxford University Press.
2. Reilly, C. (1978). *Scars Upon My Heart: Women's Poetry and Verse of the First World War*. Virago Press.
3. Owen, W. (1917). *Anthem for Doomed Youth*.
4. Rosenberg, I. (1916). *Break of Day in the Trenches*.
5. Sassoon, S. (1917). *Suicide in the Trenches*.
6. Thomas, E. (1915). *In Memoriam (Easter, 1915)*.

A TODOROVIAN READING OF THE “GIRL WHO DRANK THE MOON”

Tkachenko Kseniia,

*Seniour Lecturer of English Language and Communication Department
at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University*

Fairy tales remain relevant for study because they reflect evolving cultural values, psychological insights, and timeless themes of transformation and wonder.

Tzvetan Todorov's theory of the fantastic (1973) provides a framework for understanding how literature navigates the boundary between the real and the supernatural. According to Todorov, the fantastic emerges in moments of hesitation, where neither the characters nor the reader can determine whether events have a rational explanation or stem from a supernatural cause. This hesitation creates an intermediate space between two other modes: the uncanny, in which seemingly magical occurrences are eventually explained by logic, and the marvellous, in which supernatural elements are accepted as part of the story's reality. In fairy tales, the marvellous often dominates. Still, moments of hesitation (where uncertainty lingers before the supernatural is fully embraced) allow us to explore how evocative vocabulary reinforces the genre's ability to balance wonder, fear, and ambiguity.

Today, Todorov's approach remains particularly relevant because modern fairy tales frequently engage with complex themes such as memory, perception, and emotional transformation. In contemporary literature, magic is often linked to psychological states, identity formation, and the shifting perspectives of different characters. The study aims to analyse *The Girl Who Drank the Moon* by Kelly Barnhill through the lens of Todorov's Fantastic to examine how evocative vocabulary constructs both hesitation and immersion in the supernatural world.

Kelly Barnhill's *The Girl Who Drank the Moon* tells the story of Luna, a girl raised by a kind-hearted witch named Xan, a tiny dragon who believes he is enormous, and a poetic swamp monster named Glerk. Each year, the people of the Protectorate leave a baby in the forest as a supposed sacrifice to the evil Witch. In reality, Xan rescues the abandoned children and takes them to safe homes in distant villages. One year, she accidentally feeds a baby with moonlight, imbuing her with extraordinary magic. As Luna grows, her powers become unstable, and she struggles to understand her identity and the truth about the world around her. Meanwhile, the Protectorate's fears and misconceptions about magic persist, creating a tension between the mundane and the magical that sustains a Todorovian fantastic hesitation before ultimately embracing the marvelous.

Evocative vocabulary plays a crucial role in reinforcing the novel's movement from uncertainty to acceptance of magic. Barnhill's descriptions of magic often present it as an organic and fluid force that exists naturally in the world but remains difficult to control. The language used to depict magic mirrors natural phenomena, enhancing its credibility within the story's universe: “*Magic swelled inside her, curling and*

uncurling like a newborn star.” The use of “swelled” and “curling” suggests movement and expansion, making magic feel alive and dynamic rather than static or mechanical. Similarly, Barnhill writes, *“The spell shimmered like silver mist, wrapping around her like a whispered promise.”* The words “shimmered,” “mist,” and “whispered” all contribute to a sense of delicacy and transience, reinforcing the idea that magic is ephemeral yet deeply embedded in the world’s fabric.

At the same time, evocative vocabulary sustains a moment of fantastic hesitation by emphasising the uncertainty and fear that characters feel toward magic. In the Protectorate, where people see magic as dangerous and malevolent, descriptions of the supernatural take on a darker, more ominous tone: *“Some said the Witch could weave shadows into curses, others claimed she was nothing more than a story meant to scare children.”* The contrast between “shadows” and “curses” evokes a sense of fear, while the phrase “nothing more than a story” hints at the fragile boundary between belief and doubt, a key element of Todorov’s fantastic. Similarly, when a character encounters the unknown, Barnhill writes: *“The woods hummed with something unseen, a presence just beyond sight.”* The words “hummed,” “unseen,” and “just beyond sight” suggest that something magical exists, but its nature remains uncertain, prolonging the reader’s hesitation.

As Luna’s journey unfolds, the novel moves toward an acceptance of the marvelous, and magic becomes more closely tied to emotion and personal transformation. Magic is not simply an external force but an extension of the character’s inner world. This is particularly evident in descriptions of Luna’s emotions affecting her powers: *“Sorrow had its own gravity, pulling magic out of her in slow, aching waves.”* The metaphor of sorrow as gravity suggests an inescapable force, reinforcing the idea that magic and emotion are deeply intertwined. Another example of this emotional-magic connection appears in the description of her surroundings: *“The house smelled of starlight and stories as if the walls themselves remembered.”* The sensory richness of “smelled of starlight” and the personification of the walls contribute to the idea that magic lingers not only in people but in the very essence of the world they inhabit. In conclusion, by employing language that blurs the boundaries between perception, emotion, and supernatural forces, Barnhill sustains the fantastic hesitation in *The Girl Who Drank the Moon*. The novel mirrors Todorov’s description of the fantastic as a space of uncertainty, wonder, and eventual revelation.

Further research will explore how evocative vocabulary functions in other contemporary fairy tales, comparing its role in fostering hesitation and immersion across different narrative traditions and cultural contexts.

REFERENCES

1. Todorov, T. (1973). *The fantastic: A structural approach to a literary genre* (R. Howard, Trans.). Cornell University Press.

METAPHORS OF TRAUMA IN “ON EARTH WE’RE BRIEFLY GORGEOUS”

Yakuba Valentyna,

*PhD in Linguistics, Associate Professor, Dean of Faculty of Romance
and Germanic Philology at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University*

The aim of this research is to explore the role of metaphors in articulating and processing trauma, with a particular focus on Ocean Vuong’s *On Earth We’re Briefly Gorgeous*.

Metaphors serve as powerful linguistic and cognitive tools for articulating trauma, transforming abstract and often unspeakable experiences into tangible forms. Research on metaphors of trauma highlights their role in framing personal and collective suffering, offering both expression and processing mechanisms. According to Lakoff and Johnson’s (1980) conceptual metaphor theory, metaphors shape our understanding of the world by mapping one domain of experience onto another. In trauma studies, metaphors enable individuals to make sense of their pain through imagery such as wounds, ghosts, and fragmentation (Caruth, 1996). Trauma, often ineffable and nonlinear, finds representation in metaphors that bridge the gap between lived experience and narrative reconstruction (Van der Kolk, 2014).

Scholars have identified recurring metaphorical patterns in trauma narratives. Common metaphors include the body as a battlefield, wounds that refuse to heal, and ghosts that haunt the present. These metaphors reflect the pervasive and intrusive nature of trauma, showing how past events persist in shaping identity and perception (Felman & Laub, 1992). The act of writing itself has also been conceptualized as a metaphor for healing, where language becomes a means of reclaiming agency and coherence (Herman, 1992). By employing metaphors, trauma survivors navigate their fragmented memories, seeking to integrate their experiences into a meaningful whole.

Ocean Vuong’s *On Earth We’re Briefly Gorgeous* (2019) is rich in metaphors that capture the complexities of trauma, memory, and identity. Through poetic prose, Vuong crafts a narrative that reflects the intergenerational trauma of war, displacement, and familial violence. One of the central metaphors in the novel is that of fire, symbolizing both destruction and transformation. The protagonist, Little Dog, describes his grandmother’s survival of the Vietnam War through images of burning bodies and landscapes, underscoring the inescapable legacy of violence: “*The war was a fire we could not put out, burning even in our sleep*” (Vuong, 2019, p. 87). Fire, in this context, encapsulates the lingering presence of historical trauma, marking both physical and psychological scars.

Another striking metaphor in the novel is that of animals, particularly the image of a butterfly emerging from its cocoon. This metaphor reflects Little Dog’s struggle with identity and queerness in an environment marked by pain and repression. His

mother's hands, described as "*claws digging into his skin*" (Vuong, 2019, p. 42), illustrate the duality of love and harm, where parental affection is interwoven with violence. These animalistic descriptions emphasize the instinctual, almost primal nature of survival amid trauma.

Ghosts also appear as a recurring metaphor, representing both ancestral memory and unresolved grief. Little Dog experiences his family's history as a haunting, with past events intruding upon the present. His mother's recollections of the war, recounted in fragmented, dreamlike episodes, reinforce the idea that trauma is never truly buried: "*We are the echoes of those who did not make it*" (Vuong, 2019, p. 112). This spectral presence aligns with Caruth's (1996) notion of trauma as an unassimilated past that continues to resurface.

Conclusions. Vuong's use of metaphors not only articulates the personal and collective traumas of his characters but also challenges traditional narrative structures. By blending poetic language with fragmented storytelling, *On Earth We're Briefly Gorgeous* embodies the nonlinear and elusive nature of trauma itself. Through fire, animals, and ghosts, Vuong creates a tapestry of pain and resilience, offering a deeply evocative exploration of what it means to inherit suffering and seek beauty within it.

REFERENCES

1. Caruth, C. (1996). *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. Johns Hopkins University Press.
2. Felman, S., & Laub, D. (1992). *Testimony: Crises of Witnessing in Literature, Psychoanalysis, and History*. Routledge.
3. Herman, J. L. (1992). *Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence — From Domestic Abuse to Political Terror*. Basic Books.
4. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press.
5. van der Kolk, B. (2014). *The Body Keeps the Score: Brain, Mind, and Body in the Healing of Trauma*. Viking.
6. Vuong, O. (2019). *On Earth We're Briefly Gorgeous*. Penguin Press.

METAPHORES DU TRAUMATISME DANS "HOURIS" DE KAMEL DAOUD

Zvereva Marina,

*candidate ès sciences pédagogiques, maître de conférences,
Université métropolitaine Borys Grinchenko de Kyiv*

Les métaphores jouent un rôle fondamental dans la construction du sens en littérature, permettant d'exprimer l'indicible et de rendre tangible l'abstraction. Paul Ricœur souligne que «*la métaphore donne à voir en rapprochant des réalités*

hétérogènes» (Ricœur, 1975, p. 12), illustrant ainsi comment les figures de style peuvent façonner notre perception du réel. De même, George Lakoff et Mark Johnson affirment que «*notre pensée, notre expérience et même notre réalité sont largement structurées par des métaphores*» (Lakoff & Johnson, 1980, p. 3). Ces perspectives montrent que les métaphores ne sont pas de simples ornements du langage mais structurent profondément notre compréhension du monde, notamment dans la représentation du traumatisme.

L'objectif de cette recherche est d'analyser comment les métaphores dans *Houris* de Kamel Daoud représentent et traduisent l'expérience du traumatisme, en explorant leur rôle dans la construction du sens et la mémoire des personnages.

Dans *Houris*, Kamel Daoud explore les séquelles du colonialisme, de la guerre et des violences individuelles à travers une narration imprégnée de métaphores puissantes. Le roman met en scène des personnages hantés par leur passé, tentant de se reconstruire dans un monde qui les confronte à des souvenirs douloureux et des pertes irréparables.

L'une des métaphores les plus marquantes du roman est celle du désert, omniprésent dans le texte, symbolisant à la fois l'isolement, la stérilité et la mémoire traumatique. Le protagoniste compare souvent son esprit à une étendue aride où «*le vent balaie les souvenirs comme des grains de sable, ne laissant que des traces fugaces*» (Daoud, 2024, p. 45). Ce paysage désolé reflète son incapacité à surmonter son passé. Chaque tempête de sable agit comme un déclencheur, évoquant une résurgence incontrôlable des souvenirs douloureux.

De même, l'image du corps fragmenté illustre la rupture psychique causée par le traumatisme. À plusieurs reprises, le narrateur évoque son reflet comme un «*puzzle dont les pièces ont été perdues dans la guerre* » (Daoud, 2024, p. 78), soulignant ainsi une perte d'identité irréversible. Cette métaphore du corps brisé rappelle les descriptions cliniques du stress post-traumatique, où le sujet se sent dissocié de lui-même et de son environnement (Caruth, 1996, p. 4).

L'eau, traditionnellement associée à la purification et au renouveau, acquiert une signification paradoxale dans le roman, incarnant à la fois la possibilité de guérison et la menace de noyade sous le poids des souvenirs. Lors d'un passage poignant, le protagoniste observe une rivière et remarque que «*chaque remous semble chuchoter les noms des morts oubliés* » (Daoud, 2024, p. 92). Cette personnification de l'eau renforce l'idée que le passé ne disparaît jamais vraiment, mais continue de hanter les vivants sous des formes insaisissables.

Enfin, la métaphore du cri silencieux est particulièrement frappante dans *Houris*. À plusieurs reprises, le personnage principal exprime son incapacité à verbaliser sa douleur: «*J'ouvrais la bouche, mais seuls les fantômes semblaient entendre mon hurlement muet*» (Daoud, 2024, p. 120). Cette image traduit l'incommunicabilité du traumatisme et l'isolement de ceux qui le portent. Comme l'explique Cathy Caruth, «*le traumatisme dépasse le langage, il est ce qui reste inexprimé mais toujours ressenti* » (Caruth, 1996, p. 6).

En conclusion, à travers ces métaphores, Kamel Daoud parvient à donner une forme poétique et viscérale à l'expérience du traumatisme, transformant la souffrance en langage et offrant au lecteur une plongée intime dans la mémoire blessée de son personnage.

RÉFÉRENCES

1. Caruth, C. (1996). *Unclaimed experience: Trauma, narrative, and history*. Johns Hopkins University Press.
2. Daoud, K. (2024). *Houris*. Actes Sud.
3. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
4. Ricœur, P. (1975). *La métaphore vive*. Seuil.

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ МОВНОЇ ОСВІТИ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ / PHILOSOPHICAL BASES FOR LANGUAGE EDUCATION AND LINGUISTIC DIDACTICS

ФІЛОСОФІЯ МОВНОЇ ОСВІТИ: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ІННОВАЦІЙ У ЛІНГВОДИДАКТИЦІ

Златіна Катерина,

викладач Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Мовна освіта завжди була одним із ключових аспектів загальної освіти, адже мова є основним інструментом пізнання, комунікації та взаємодії. Однак з часом підходи до мовної освіти змінюються, оскільки суспільство, культура і технології зазнають трансформацій. Філософія мовної освіти як галузь лінгводидактики відображає ці зміни: від традиційних підходів до сучасних інновацій, що репрезентують нові соціальні, технологічні та культурні реалії.

Мета – проаналізувати еволюцію підходів до мовної освіти від традиційних до інноваційних, показати їхні переваги та недоліки, а також висвітлити сучасні тенденції у лінгводидактиці.

Традиційні підходи до мовної освіти були зосереджені на засвоєнні граматичних правил, словникового запасу та чітких мовних структур. Мовне навчання часто мало жорстку форму, в якій акцент робився на теоретичних аспектах мови. Такі підходи ґрунтувалися на класичній філософії, що вважала мову інструментом передачі знання, і важливість точності та формальності в мовленнєвих конструкціях не підлягала сумнівам.

Традиційні методи навчання мов мали на меті не лише розвиток комунікативних навичок, а й формування дисциплінованості учнів у вивченні мовних норм.

Із розвитком соціальних, культурних і технологічних процесів змінюється і підхід до мовної освіти. Сучасні лінгводидактичні теорії акцентують увагу не лише на формальних аспектах мови, а й на соціальних функціях мови, її взаємодії з культурою та індивідуальними особливостями учня.

Інтерактивність і комунікація стали основними принципами нової філософії мовної освіти. Підхід орієнтований на взаємодію учня з іншими через мову, на розвиток практичних мовних навичок, а не лише на пасивне запам'ятовування правил. Важливу роль у цих інноваціях відіграють нові технології та глобалізація, які сприяють розширенню можливостей для навчання та комунікації через різноманітні платформи та канали.

Один із основних напрямків інновацій у мовній освіті – комунікативний підхід. Він ґрунтується на тому, що мову використовують передусім для ефективної комунікації в реальному житті, а не для запам'ятовування граматичних правил.

Це означає, що акцент робиться на розвитку мовленнєвої діяльності: слуханні, читанні, говорінні та письмі. Мова стає інструментом самовираження та адаптації до змінних умов життя.

Конструктивістський підхід до мовної освіти змінює роль учителя та учня. Якщо раніше учитель був єдиним джерелом знань, то тепер учень виступає як активний учасник процесу пізнання, а роль педагога полягає в підтримці та організації навчання. Це підвищує мотивацію учнів до навчання і дозволяє розвивати їх автономію у процесі мовної діяльності.

Висновки. Філософія мовної освіти пройшла довгий шлях від традиційних підходів, які акцентували увагу на засвоєнні граматичних правил, до сучасних інноваційних методів, орієнтованих на комунікацію, міжкультурну взаємодію та використання цифрових технологій. Сучасна мовна освіта повинна враховувати не лише теоретичні аспекти мови, а й соціокультурні, психологічні та технологічні чинники, які визначають її роль у сучасному суспільстві. Мовна освіта повинна бути гнучкою і адаптованою до потреб сучасного світу, в якому мова є не лише засобом комунікації, а й важливим інструментом культурного, соціального та професійного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ніколаєва, С. Ю. (2008). *Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник*. Ленвіт.
2. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge University Press.

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Сереженко Євгеній,

*аспірант кафедри літературознавства, східної філології і перекладу
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

У сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація стала невід'ємною частиною суспільного життя. Вона охоплює взаємодію між представниками різних культур, націй та етнічних груп, що робить її дослідження **актуальним** для філософії, соціології, культурології, філології та інших наук. Філософські основи міжкультурної комунікації дозволяють зрозуміти глибинні механізми взаємодії культур, виявити їхні спільні та відмінні риси, а також сприяти гармонізації відносин у багатокультурному середовищі.

Культура є основою міжкультурної комунікації, оскільки виступає чинником соціального розвитку та засобом гармонізації стосунків між людиною і суспільством. Вона визначає систему цінностей, норм, традицій та поведінкових моделей, які характеризують певну спільноту. Комунікація, у

свою чергу, є процесом обміну інформацією, що забезпечує взаєморозуміння між індивідами та групами.

Метою нашої розвідки є розгляд філософських основ міжкультурної комунікації як процесу обміну інформацією між представниками різних культурних спільнот, що вимагає врахування культурних особливостей кожної зі сторін. Розвиток теорій міжкультурної комунікації відбувався на перетині антропології, соціології, лінгвістики та психології. Однією з перших є праця Едварда Холла та Джорджа Трагера «Культура як комунікація: модель та аналіз» (1954), де автори розглядають комунікацію як невід'ємну складову культури та людських відносин. У своїй наступній праці «Німа мова» (1960) Е. Холл досліджує розбіжності культур, етнічну ідентичність та робить спроби визначити константи, притаманні кожній культурі, що дозволяють здійснювати їх порівняльний аналіз.

Американський дослідник Герт Хофстеде на основі емпіричних досліджень у 50-ти країнах світу виокремив культурні виміри, які впливають на комунікацію між представниками різних культур. Ці виміри включають дистанцію влади, індивідуалізм проти колективізму, маскуліність проти фемінінності, уникнення невизначеності та довгострокову орієнтацію. Розуміння цих параметрів дозволяє прогнозувати можливі труднощі у міжкультурній комунікації та знаходити шляхи їх подолання (Hofstede, 1980).

Філософські основи міжкультурної комунікації базуються на визнанні плюралізму культур та необхідності діалогу між ними. Такі філософи, як Юрген Габермас, Карл-Отто Апель, Людвіг Фейєрбах та Карл Ясперс, наголошували на важливості комунікативної раціональності, яка передбачає відкритість до іншого, готовність до взаєморозуміння та пошуку консенсусу (М'язова, 2008). Так, Ю. Габермас розробив теорію комунікативної дії, в якій комунікація розглядається як засіб досягнення взаєморозуміння та згоди між учасниками дискурсу. Він вважав, що раціональна комунікація можлива лише за умов, коли всі учасники мають рівні можливості для висловлення своїх позицій та аргументів. Цей підхід є надзвичайно важливим для міжкультурної комунікації, оскільки забезпечує повагу до різноманітності та сприяє гармонійному співіснуванню різних культур.

Незважаючи на розвиток теорій та практик міжкультурної комунікації, існують певні виклики, які потребують уваги. Серед них можна виділити *етноцентризм* як схильність оцінювати інші культури крізь призму власної, що може призводити до непорозумінь та конфліктів; *стереотипізацію* як формування спрощених уявлень про представників інших культур, що обмежує можливості для глибокого розуміння та взаємодії; *мовні бар'єри* як недостатнє володіння мовами партнерів по комунікації, що ускладнює відтворення сенсів та емоцій. На нашу думку, подолання саме мовних бар'єрів є основою для розвитку міжкультурної компетентності, яка включає знання

про інші культури, емпатію, толерантність та навички ефективної комунікації. Освіта відіграє ключову роль у формуванні таких компетентностей, забезпечуючи майбутніх фахівців інструментами для успішної взаємодії у багатокультурному середовищі.

Висновки. Дослідження показує, що культура та комунікація є нерозривно пов'язаними категоріями, які формують соціальні норми та цінності суспільств. Розвиток міжкультурної комунікації вимагає не лише знання мов, а й розуміння філософських засад культурного діалогу (зокрема, принципів плюралізму, толерантності та комунікативної раціональності).

Подальші наукові розвідки в цій галузі можуть зосередитися на пошуку нових моделей міжкультурного діалогу, враховуючи сучасні виклики цифрової епохи та вплив глобалізаційних процесів на комунікативну поведінку людей. Інтеграція філософських принципів у практику міжкультурної взаємодії може сприяти формуванню більш відкритого та толерантнішого суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hall, E. T. (1954). *Culture as Communication: Model and Analysis*. Cambridge University Press.
1. Hall, E. T. (1960). *The Silent Language*. Doubleday.
2. Hofstede, G. (1980). *Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values*. Sage Publications.
3. Miazova, I. Yu. (2008). *Mizhkulturna komunikatsiia: zmist, sutnist ta osoblyvosti proiavu (sotsialno-filosofskyi analiz) [Intercultural communication: Content, essence, and peculiarities of manifestation (socio-philosophical analysis)]* (Author's abstract of the dissertation for the degree of Candidate of Philosophical Sciences, specialty 09.00.03 – Social Philosophy and Philosophy of History). Kyiv.

ПОСТАНОВКА ІНОЗЕМНОЇ ВИМОВИ

Хмель Володимир,

*старший викладач кафедри романської філології
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Вирішальна роль вимови є однією з основних складових у спілкуванні. Однак з появою комунікативного і навіть діяльнісно орієнтованого підходів викладання вимови, що вважається надто структурним, важко знаходить своє місце в курсах іноземних мов (Abel, 2018). Дослідження та вдосконалення методики викладання фонетики іноземної мови на сучасному етапі стає все більш **актуальним**.

Сучасні автори статей з методики викладання французької мови як іноземної (C. Abel, M. Bento, G. Briet, C. Champagne-Muzar, V. Collige, F. Fredet et al., C. Nikou, E. Rassart, J. Sauvage et al., M. Billières та ін.) пропонують своє бачення фонетичного корегування для студентів та своє

розуміння навчального процесу. Зокрема, дослідники акцентують увагу на *фонетичному корегуванні* відповідно до шести фаз: сприйняття, розпізнавання, анатомо-фізіологічне залучення, зв'язок «письмовий код» / «усний код», спрямоване усне відтворення, спонтанне усне відтворення (Хмель, 2022).

Метою нашого дослідження є вивчення методики викладання фонетичного аспекту іноземної мови, що вивчається (зокрема, проблематики, пов'язаної з постановкою іноземної вимови).

Остання включає два моменти: а) постановку звуків цієї іноземної мови та б) оволодіння її інтонаційними засобами.

Практичні курси для початківців, що видаються за кордоном, не можуть бути названі фонетичними, тому що їхнім завданням є лише навчання мовлення, а не постановка вимови. В них не враховано наростання фонетичних труднощів, немає спеціального тренування звуків, немає частотності вживання окремих звуків, що вводяться.

На філологічному факультеті університету слід з перших кроків, на нашу думку, мати на увазі педагогічну спрямованість освітнього процесу і особливо стежити за вимовою студентів. Для тривкого засвоєння іноземної вимови потрібно не тільки вивчити артикуляцію окремих звуків іноземної мови, необхідно оволодіти тим, що прийнято називати артикуляційною базою мови та її інтонаційними засобами.

Однак для педагогічної професії недостатньо опанувати правильну іноземну вимову: слід пам'ятати, що викладач – це той же актор. Від педагога вимагається максимальна чіткість і ясність мовлення, і навіть його промовистість, тобто самі якості, які вимагаються від актора. Майбутнього педагога обов'язково треба вчити техніці мовлення, ставити йому дихання та голос, опрацьовувати дикцію. Повне засвоєння іноземної вимови означає повну асиміляцію її артикуляційної бази.

Мова має обмежену кількість звуків, зафіксованих мовною спільнотою, що говорить нею. Тим не менш, фонетична компетентність вимагає як спеціального навчання, так і регулярного тренування, яке допоможе студентам сприймати та відтворювати звукові одиниці мови у заданих контекстах (академічному та професійному) (Fredet, 2020).

Поточні завдання викладання та вивчення французької мови як іноземної полягають у створенні ресурсів, які могли б бути інноваційно прийняті студентами. Саме в цій перспективі виникає питання про місце методики як інструментарію, що використовується викладачами мови, як практичної мети, яку необхідно досягти (Khmel, 2024).

Отримані дані дослідження закладають **перспективи** для створення ресурсів, які могли би бути інноваційно прийняті студентами та стали б інструментарієм викладачів мови з метою подальшого вдосконалення викладання фонетичного аспекту іноземної мови та постановки іноземної вимови зокрема.

ЛІТЕРАТУРА

1. Abel, C. (2018) *L'enseignement et l'évaluation de la prononciation en classe de FLE et l'approche par compétences/ l'approche actionnelle - opposition ou synergie ?* Enseigner la phonétique d'une langue étrangère 16-1. URL: <https://doi.org/10.4000/rdlc.4439>
2. Fredet, F., Nikou, C. (2020) *Phonétique, littérature et enseignement du FLE : théories et recherches*. URL: <https://doi.org/10.4000/corela.9987>
3. Khmel, V. (2024) *Les enjeux actuels de la méthodologie d'enseignement de la phonétique du fle* (140 с. – с. 12 5-129). Сучасні тенденції фонетичних досліджень: зб. матеріалів VII Круглого столу з міжнар. участю, 26 квіт. 2024 р. – Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка».
4. Хмель, В. В. (2022) *Навчання французької мови як іноземної: фонетичний аспект* (184 с. – с. 104-108). Філологічні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 28–29 січня 2022 року. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень».

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ ТА ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ / NEW TRENDS IN TRANSLATION STUDIES AND FOREIGN LANGUAGES COMPETENCE FORMATION

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ СТАРОДАВНІХ МОВ: ПРИРОДНИЙ ПІДХІД ДО ЛАТИНИ

Гаджоса Денис,

*старший викладач кафедри загальнотеоретичних правових
і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права
Національної академії наук України*

Вивчення давніх мов, передусім латини, здавна посідало центральне місце в європейській гуманітаристиці, де традиційно переважав граматико-перекладацький метод (*grammar-translation method*), який зосереджується на ґрунтовному засвоєнні граматики, лексики; послідовному граматично-семантичному перекладі з однієї мови на іншу. Втім, сучасні дослідження мовного засвоєння, котрі зокрема, ґрунтуються на таких гіпотезах й підходах, як «природний метод» (*natural method*), «гіпотеза входу» (*input hypothesis*), гіпотеза «інтерактивного навчання» (*interaction-based learning*) та на багатьох інших – відкривають потенційно нові шляхи до вивчення іноземних мов, що заново робить ці підходи **актуальними**, зокрема і для стародавніх мов.

Зосереджуючись насамперед на латині, *мета* цього дослідження полягає в порівнянні усталеного підходу із сучасними методами, розглядаючи теоретичні засади та потенційне практичне застосування для опанування мови. Граматико-перекладацький метод у вивченні іноземних мов активно превалював щонайменше ціле століття (Richards, 2001). Для латини ці часові межі будуть набагато більшими, оскільки для неї він є традиційним, й так чи інакше – пронизує всю її історію. Однак, попри свою зарекомендовану традиційність, він має чимало недоліків. Основними з них є надмірна аналітичність підходу й високий поріг входу, що не дає можливості бути долученими великій кількості учнів.

Вже на початку ХХ століття виникають перші прототипи «природного методу», котрі намагаються вводити іноземну мову у формі адаптованих текстів (англ. *readers*). Так, з'являються підручники для німецької, французької, англійської, італійської мов, а також – для латини. Втім, такий підхід не приживався у світовій педагогічній практиці, ні для латини, ні для сучасних мов. Згодом, в дещо модифікованій та переосмисленій формі, спочатку на локальну, а потім вже і на світову арену, виходить метод, розроблений данським лінгвістом та викладачем Гансом Орбергом. Результат його багатолітньої праці був втілений в серії підручників *Lingua Latina per se illustrata*. Замість того, щоб покладатися на чіткі граматичні пояснення та

вправи навчального перекладу, метод зосереджується на засвоєнні мови через читання та обговорення тексту. Підручник написаний виключно латиною, є циклом розповідей, що утворюють цілісну історію, котра дозволяє учням виводити лексичні та граматичні значення з контексту оповіді та підказок, і опановувати стародавню мову подібно до сучасної, живої мови. Метод використовує *природний, іммерсивний підхід* з численними контекстуальними граматичними та лексичними підказками на полях та багатьма ілюстраціями. Найсильнішими сторонами такого підходу є індуктивність та можливість глибокого занурення: учні засвоюють словниковий запас та граматику поступово, природним шляхом, не вдаючись до аналітичного письмового перекладу та заучування слів.

Випереджуючи концепцією природного засвоєння Крашена, метод Орберга тісно пов'язаний з нею, і був позитивно оцінений за здатність знижувати афективний фільтр (*affective filter*), залучаючи більшу кількість учнів. Зокрема, Крашен стверджує, що ефективне засвоєння мови відбувається природним чином, коли учні отримують «зрозумілу інформацію» (*comprehensible input*), яка трохи перевищує їхній поточний рівень володіння мовою (концепція « $i+1$ »). Цей вхідний матеріал (*input*) не обов'язково має супроводжуватися чіткими граматичними інструкціями; ключовим є розуміння змістовних повідомлень у контексті (Krashen, 1983). Такий мовний вплив (*language exposition*) є лише фундаментом для засвоєння мови, а додаткові практики (як, наприклад, метод Орберга, аудіювання або вправи на основі взаємодії) допомагають кращому засвоєнню (*acquisition*). Ключовим моментом є балансування пасивного засвоєння та усвідомленої практики, а також – адаптація методів, як до конкретної мови, так і до індивідуальних потреб учня (Krashen, 2003).

Висновки. Сучасні підходи до вивчення іноземних мов можуть бути успішно адаптовані для опанування латини. Підхід Орберга, збагачений ідеями Крашена, пропонує альтернативу традиційним методам, доповнюючи їх. Це пов'язано з тим, що вони можуть посприяти глибшому розумінню, зменшенню тривожності учнів, підвищенню мотивації, тривалому залученню та більш природному процесу засвоєння, що, зрештою, приводить до кращого опанування мови.

Перспективи подальших досліджень та практичного застосування сучасних методик в контексті вивчення латини відкривають чимало шляхів як для емпіричних досліджень, так і для педагогічних інновацій. Подальше дослідження й удосконалення методу Орберга в поєднанні з гіпотезами Крашена мають значні перспективи для розвитку сучасної лінгводидактики. Такі дослідження можуть не лише вдосконалити та модернізувати викладання латини, а й зробити неоцінений внесок у наше розуміння того, як можна ефективно викладати стародавні мови взагалі. Також, існує величезний потенціал для інтеграції сучасних цифрових технологій у ці теоретичні й

практичні підходи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Krashen, S. D. (2003). *Explorations in Language Acquisition and Use* (pp.12-28). Portsmouth, NH: Heinemann.
2. Krashen, S. D., & Terrell, T. D. (1983). *The natural approach: Language acquisition in the classroom* (p.20,32). New York: Pergamon Press.
3. Ørberg, H. H. (2010). *Lingua Latina per se illustrata. Pars I, Familia Romana*. Edizioni Accademia Vivarium novum; Focus Publishing/R. Pullins Co.
4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching* (p.6) [2nd ed.]. Cambridge University Press.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДЛЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Гузь Олена,

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

Актуальність дослідження зумовлена зростаючою популярністю штучного інтелекту (далі – ШІ), який викликає як побоювання, так і зацікавленість. Відбувається залучення ШІ в освіту також, що пов'язано із впливом вищезазначеної технології на процес викладання (зокрема, іноземних мов). Так, у навчанні іноземних мов може бути цікавим використання чатботів на основі ШІ.

Метою цього дослідження є розгляд наявних чатботів на основі ШІ для навчання іноземних мов. На цьому етапі технологічного розвитку створено кілька чатботів, які можна по-різному використовувати у навчанні іноземних мов. Зараз, мабуть, найбільш популярним є ChatGPT від компанії Open AI, який був створений у 2022 році. Компанія Google AI підхопила цю ідею і створила розмовний чатбот Gemini у 2023 році.

Провідна технологічна компанія Microsoft у співпраці з компанією OpenAI розробили Copilot у 2023 році (цей чатбот є доступним для 105 мов і фокусується на роботі з текстами, їх редагуванні та візуалізації). У результаті співпраці OpenAI, Google, Microsoft та Nvidia з'явився чатбот Talkpal AI Chat для навчання 57 іноземних мов. Цей чатбот допомагає знайти мовних партнерів через веб-сайти чи застосунки для спілкування з людьми їхніми мовами.

Різко зростаюча популярність цих чатботів спонукала інженерів у співпраці з вчителями до створення нових спеціалізованих чатботів для навчання іноземних мов. Зараз розроблено близько 20 чатботів: Virtual Talk App, Memorise, Babel, Duolingo, Rosetta Stone, Lingodeer, Busuu, Hallo Talk, Tandem, Lingvist та інші менш відомі. Таке розмаїття програм і застосунків

навіть змушує задуматися, яку з них вибрати. Ці програми відрізняються кількістю мов, які охоплюють, методами і прийомами навчання (Романюк, 2023; Червінська, 2023; Strasser, 2021 та інші).

Висновки. Аналіз наявних чатботів на основі ШІ показав вже їх досить велику кількість, проте вони мають певні відмінності, які слід враховувати для їх відбору відповідно до мети під час навчання іноземних мов. Технологічна новизна ШІ з одного боку та відсутність досліджень використання ШІ для навчання іноземних мов – з іншого боку, створюють *перспективи* для подальших досліджень ролі ШІ у навчанні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Романюк, А. (2023). 8 чат-ботів, які допоможуть вивчати англійську мову. // І Кембриджський центр в Україні. <https://cambridge.ua/uk/blog/chat-boty-dlya-izucheniya-angliyskogo-yazyka/>
2. Червінська, Н. (2023). 20 найкращих чат-ботів на основі ШІ для роботи, навчання й розваг. // Depositphotos, 19. 12.2023. <https://blog.depositphotos.com/ua/najkrashhi-chat-boti-na-osnovi-shi.html>
3. Strasser, Thomas (2021). "AI in the EFL-classroom. Clarifications, potentials and limitations." Digital Teaching and Learning: Perspectives for English Language Education. Eds. Christiane Lütge and Thorsten Merse. Tübingen: Narr Francke Attempto. P. 85-102. https://www.researchgate.net/publication/360929120_Artificial_Intelligence_in_Foreign_Language_Learning_and_Teaching_A_CALL_for_Intelligent_Practice

АТРИБУТИВНІ ГЕНІТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (СТИЛІСТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ АСПЕКТИ)

Кришталь Світлана,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу Донецький національний університет імені Василя Стуса.

У цих тезах йдеться про англійські атрибутивні конструкції особливого структурного типу, яким притаманні такі характеристики: а) предмет і його постійну чи змінну ознаку в атрибутивних генітивних конструкціях називають виключно іменники; б) предмет, який описується чи характеризується, вживаний у формі родового відмінка іменника; в) іменник, що називає об'єкт, супроводжується невизначеним артиклем; г) іменник, що називає ознаку, супроводжується невизначеним артиклем, або іншою лексичною одиницею, яка вказує на визначеність предмета, наприклад присвійним займенником.

Таким чином, ця конструкція є іменниковою за формою, та атрибутивною – за функцією. Наприклад, вираз *a doll of a baby* має наступну структуру: Артикль + Іменник + Прийменник *of* + Артикль + Іменник. Один із варіантів перекладу

українською мовою: *не дитя, а лялечка*. Конструкцію *a beast of a cold* можна перекласти українською мовою за допомогою іменника із суфіксом збільшеності та негативного ставлення *-ищ(e) – морозище*.

Ця конструкція є відображенням специфічних рис англійського словотворення і не має відповідників в українській мові. Стилiстичні характеристики цієї конструкції описано достатньо повно в численних працях зі стилістики та лексикології. Однак, за межами досліджень полишено питання перекладу та структурних і семантичних відповідників атрибутивних генітивних конструкцій в мовах інших структурних типів: наприклад, в українській мові. Відсутність праць із зазначених аспектів умотивовує *актуальність* цієї розвідки, *метою* якої є дослідити специфіку іменникових конструкцій із генітивом та визначити їхню роль в системі засобів створення образності й вираження ознаки в англійській мові.

Це дослідження проведено на матеріалі 200 прикладів англійських конструкцій, які було знайдено методом суцільної вибірки в текстах художньої, газетної та публіцистичної прози. У текстах, що представляють різні жанри, атрибутивні генітивні конструкції є стислим засобом влучної, чіткої характеристики об'єкту, що передає як логічну, так і емоційну інформацію про нього.

Зіставний аналіз прикладів конструкції та їхніх українських відповідників наочно демонструє, що в англійській мові атрибутивний генітив певною мірою компенсує відсутність достатньої кількості префіксів та суфіксів, які утворюють фундамент словотворення в українській мові (Клименко, 1991). Тобто ті функції, які в українській мові виконують суфікси й префікси, в англійській мові беруть на себе інші структурні елементи, і атрибутивний генітив є одним із таких елементів.

Він є прямим відповідником українських суфіксів і префіксів, що, приєднуючись до твірної основи, формують різні експресивно-оцінні значення похідних слів. Наприклад: 1) *I actually did take myself to one grand palazzo of a clinic in the richer part of the stricken city* (Hitchens, 2012). 2) *Everything in that tiny cupboard of a room was purple [...]* (Forster, 2004). 3) *I'm tired already of this foolish pretence that she's addressing some boring old fart of a judge [...]* (Forster, 2004). У якості перекладу виділених конструкцій можна запропонувати такі лексичні одиниці в українській мові: 1) *величезна клініка*; 2) *закамарок*; 3) *отой старий бовдур суддя*.

Висновки. Атрибутивні генітивні конструкції є суто англійським способом називання ознаки й суб'єктивної характеристики предмета за допомогою іменника. Вони активно використовуються в усіх жанрах і стилях англійської мови як влучний засіб опису предметів, що передає той самий, або навіть більший обсяг інформації про предмет, ніж прикметники. Одним із структурних аналогів цих конструкцій в українській мові є афікси. Атрибутивні генітивні конструкції в англійській мові та лексико-граматичні

суфікси – в українській, є засобами вираження категорії суб'єктивного ставлення до реалій.

Перспективи подальших розвідок з цього питання полягають у залученні інших номінативних конструкцій, які використовуються в англійській мові для називання ознаки, з метою проведення порівняльного аналізу із українськими перекладацькими еквівалентами. Це допоможе представити системну картину мовних засобів, за допомогою яких створюється характеристика об'єкту в мовах різних структурних типів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клименко, Н. Ф. (1991). *Як народжується слово* (с. 54). Київ: Радянська школа.
2. Forster, M. (2004). *Private papers* (pp. 18–22). London: Vintage.
3. Hitchens, Ch. (2012). *Mortality* (p. 30). London: Atlantic Books.

ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ЕПОНІМІВ У ФІЗИЦІ

Насакіна Світлана,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Одеського державного аграрного університету

Актуальність. Епоніми широко використовуються у фізиці для позначення фундаментальних законів, теорій, явищ і одиниць вимірювання. Визнання епоніма – це тривалий процес, для того щоб ім'я вченого увійшло фізичну термінологію, потрібен час, тому що наукове співтовариство має дійти консенсусу щодо значущості відкриття. Особливості номінації фізичних епонімів формують на базі історичних, мовних та наукових чинників, що відображається у перекладах таких термінів різними мовами.

Вивчення епонімів у фізичній термінології є важливим для розуміння процесу наукової номінації та адаптації термінів в українській мові, що сприяє універсалізації термінології в різних мовах. *Актуальність* дослідження зумовлена необхідністю розробки єдиних стандартів та уніфікації перекладів фізичних епонімів для наукової спільноти.

Метою статті є аналіз принципів формування фізичних епонімів, їх класифікація за різними критеріями та визначення особливостей перекладу таких термінів з англійської мови на українську мову.

Епонім – це «найменування особи, іменем якої названо певний об'єкт, від імені якої утворено будь-який інший онім» (Бучко, 2012). Наприклад: Закони Ньютона (Newton's laws), Ефект Доплера (Doppler effect) тощо. Багато фізичних величин утворені від прізвищ дослідників, які зробили важливий внесок у їх визначення, наприклад: Ньютон (N) – одиниця сили, Джоуль (J) – одиниця енергії, Ом (Ω) – одиниця електричного опору, тощо. Переклад

фізичних епонімів з англійської на українську мову залежить від граматичних норм та мовних традицій, тому переклад цих термінів може бути складним як через різні мовні традиції, так і через особливості термінології.

По-перше, епоніми часто мають культурні та історичні конотації, які складно передати під час перекладу. Так, ім'я вченого може бути пов'язане з певними історичними подіями чи культурними традиціями, які необхідно враховувати під час перекладу. По-друге, українська мова має сім відмінків іменників, а в англійській мові лише два, і така відмінність впливає на написання та вимову епонімів у контексті. Наприклад: Рівняння Максвелла (Maxwell's equations), Закон Ома (Ohm's law).

Зауважимо, що деякі терміни у фізиці мають кілька варіантів перекладу. Наприклад, у різних джерелах можна зустріти як «Константа Больцмана», так і «Стала Больцмана». Крім того, дослідники вказують на те, «що значну кількість епонімів було транслітеровано з помилками, тому відповідні епонімні терміни можна правно вважати термінологічними симулякрами на фонетичному рівні» (Сайко, 2020).

Висновки. Епоніми є невід'ємною частиною фізичної термінології, вони слугують засобом збереження історичних даних про наукові відкриття, а також допомагають систематизувати складні наукові концепції. Переклад фізичних епонімів з англійської мови вимагає збереження імені науковця, адаптації термінів до граматичних норм української мови та узгодженості з науковими стандартами. Сучасний розвиток науки впливає на появу нових епонімічних термінів, що потребують усталення в українській термінології. Так, розвиток квантових комп'ютерів та квантової інформації може призвести до появи нових епонімів, пов'язаних з іменами дослідників. **Подальші дослідження** можуть бути спрямовані на аналіз нових епонімічних термінів у сучасній фізиці та їх інтеграцію у мовну систему.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бучко, Д., & Ткачова, Н. (2012). *Словник української ономастичної термінології* (с. 85). Харків: Вид-во Ранок-НТ.
2. Сайко, М. А. (2020). Переклад епонімних термінів. (с. 213). *The 1st International Scientific and Practical Conference «Problems and Innovations in Science»*, Part 1 (May 4-5, 2020), Nika Publishing, London, Great Britain, Vol. 2, pp. 210–215.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД У КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Ніколаєску Емілія,

*доктор філософії з філології, старший викладач кафедри східноєвропейських
мов Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національної академії Служби безпеки України*

Машинний переклад (далі – МП) та штучний інтелект (далі – ШІ) є одними з найважливіших інструментів у сучасному перекладознавстві. В останні десятиліття технології МП значно покращилися завдяки розвитку нейронних мереж та алгоритмів глибокого навчання. Однак, попри значний прогрес, ще залишаються численні проблеми, пов'язані з якістю перекладу, здатністю машинної системи враховувати контекст, культурні нюанси та семантичні аспекти. Крім того, ШІ не може замінити перекладача в тих випадках, коли необхідне глибоке розуміння тексту, міжкультурна комунікація та творчий підхід. Це ставить перед наукою нові виклики: чи може МП стати повноцінним інструментом у професійному перекладі, чи все ж таки перекладач залишатиметься ключовою фігурою в цьому процесі.

Таким чином, **актуальність проблеми** полягає в необхідності комплексного аналізу впливу ШІ та МП на еволюцію перекладознавства: зокрема, на зміни в теорії і практиці перекладу, роль людини в цьому процесі та можливості для подальших досліджень у галузі мовних технологій.

Зауважимо, що за останні десятиліття технології МП значно поліпшилися, однак все ще виникають труднощі з перекладом контекстуальних, культурних і лексичних відмінностей між мовами. Сучасні перекладацькі системи, хоч і є потужними інструментами, не можуть на 100% забезпечити точність і якість перекладу в усіх сферах діяльності, особливо коли йдеться про складні тексти, такі як юридичні, медичні або літературні. З огляду на це, важливо зосередитися на питаннях інтеграції цих технологій у професійний перекладацький процес та їхній потенціал для покращення якості перекладу.

Метою дослідження є аналіз впливу МП та ШІ на еволюцію перекладознавства (зокрема, виявлення їхнього впливу на розвиток теорії та практики перекладу).

Наукові результати. Історично МП пройшов через кілька етапів – від простих алгоритмів заміни слів до складних систем, заснованих на нейронних мережах. Сучасні системи, такі як Google Translate, DeepL та інші, використовують штучні нейронні мережі, що дозволяє їм враховувати контекст і забезпечувати більш точні переклади. Проте, навіть найбільш розвинені системи мають труднощі з розпізнаванням багатозначності слів, ідіоматичних виразів та культурних особливостей.

ШІ, зокрема, методи глибокого навчання, значно покращили точність МП.

Алгоритми ШІ здатні не лише перекладати текст, а й оптимізувати процес перекладу, адаптуючи системи до конкретних предметних сфер (медицина, юриспруденція, техніка). Проте, незважаючи на свої можливості, ШІ не здатен повністю замінити людський переклад через відсутність інтуїції, емоційного контексту та здатності до творчого підходу.

Адаптація технологій ШІ у професійну діяльність перекладачів передбачає не тільки автоматизацію процесу, а й перерозподіл ролей у перекладацькому процесі. Перекладачі можуть використовувати ці технології як інструменти для підвищення ефективності роботи, що дозволяє їм сконцентруватися на складних і креативних аспектах перекладу.

Висновки. МП та ШІ відіграють важливу роль у розвитку сучасного перекладознавства. Вони відкривають нові можливості для автоматизації процесу перекладу та значно підвищують його швидкість і доступність. Однак, попри значний прогрес у цих технологіях, вони мають обмеження: зокрема, в точності перекладу в контекстах, що потребують глибшого розуміння, креативності та культурних знань. МП та ШІ є важливими інструментами для перекладачів, проте не можуть замінити їх повністю. Це вимагає переосмислення ролі перекладача в еру цифрових технологій і впровадження нових підходів до навчання та професійної підготовки перекладачів.

Подальші дослідження будуть зосереджені на вивченні впливу МП та ШІ на ринок праці перекладачів і розгляді нових програм навчання, що враховують ці технології.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ПРАВНИКІВ

Павлов Володимир,

*старший викладач кафедри загальнотеоретичних правових
та соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права
Національної академії наук України*

Сучасна юридична освіта ставить перед студентами-правниками нові завдання, зумовлені посиленою міжнародною взаємодією у правовій сфері. Транснаціональний характер багатьох правових процесів спонукає майбутніх юристів не лише опановувати національну систему права, а й бути здатними до порівняльного аналізу з правом інших країн та ефективного використання фахової іноземної термінології. У зв'язку з цим формування іншомовної компетентності стає невіддільною складовою професійного становлення правників.

Метою нашої розвідки є удосконалити рівень володіння іноземною мовою у студентів-правників шляхом упровадження комплексної методики, що поєднує правничу термінологію, інтерактивні форми навчання та

систематичну мотивацію до професійного зростання.

Важливим аспектом формування іншомовної компетентності є інтерактивні та практично орієнтовані методи навчання. Зокрема, рольові ігри, моделювання судових процесів, дебати та проектна діяльність сприяють розвитку комунікативних навичок і здатності швидко добирати відповідну термінологію. При цьому викладач може поєднувати традиційні лекції із сучасними технологіями, використовуючи електронні платформи, відеоконференції та онлайн-курси для більшої гнучкості й доступності навчання (Бідюк, 2012). Можливість спілкування з носіями мови (навіть дистанційно) значно посилює мотивацію студентів та стимулює їх долати мовні бар'єри.

Одним із ключових чинників якісного оволодіння професійною іноземною мовою є системне залучення до навчального процесу автентичних джерел інформації. Юридичні документи, статті з профільних наукових журналів, аналітичні огляди міжнародних організацій допомагають студентам ознайомитися з реальними прикладами вживання правничих термінів і конструкцій. Порівняння правових систем різних держав дає змогу оцінити спільні та відмінні підходи у правовому регулюванні, що надзвичайно корисно для глибшого розуміння власної національної системи права. До того ж, студенти розвивають уміння аналізувати тексти, виокремлювати релевантну інформацію, робити висновки та формувати правову аргументацію.

Інтеграція формування іншомовної компетентності в структуру навчальних дисциплін правничого спрямування може відбуватися завдяки розробці спеціальних курсів чи модулів (наприклад, «Англійська мова для юристів», «Міжнародна правнича термінологія» тощо). Це передбачає розкриття найважливіших аспектів правової діяльності мовою, що вивчається: практичні кейси з міжнародного арбітражу, підготовку позовних заяв, договорів, процедурних документів. Такий підхід не лише підвищує загальний рівень володіння мовою, а й дає змогу студентам набути спеціалізованих умінь, які можуть бути одразу застосовані на практиці (Юрченко, 2018).

Результатом комплексного підходу до формування іншомовної компетентності є високий рівень конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Вони можуть не тільки правильно читати й розуміти іноземні правові документи, а й брати безпосередню участь у міжнародних переговорах, представляти інтереси клієнтів у зарубіжних судових і адміністративних органах, готувати правові консультації для іноземних партнерів. Це суттєво розширює фахові можливості юриста та робить його більш привабливим для майбутніх роботодавців.

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати, що процес формування іншомовної компетентності у студентів-правників є багатограним і вимагає чіткої методичної організації, інтеграції з фаховими дисциплінами та постійної підтримки мотивації з боку як викладачів, так і самих студентів. Розвинена

іншомовна компетентність дозволяє майбутнім юристам бути впевненішими у своїх знаннях, мобільними та пристосованими до викликів сучасного глобалізованого правового середовища. Це не лише розширює горизонти працевлаштування, а й робить внесок у підвищення загальної якості національної юридичної освіти, оскільки сприяє поширенню кращих світових практик, взаємозбагаченню правових культур і формуванню прогресивного правового мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bidyuk, N. M. (2012). *Komunikatyvna kompetentnist maibutnoho vchytelia filoloha: zmist ta struktura* [Communicative competence of the future teacher philologist: content and structure] (M. M. Kozyar & N. H. Nychkalo, Eds.). Lviv, Ukraine: LDU BZhD.
2. Yurchenko, K. L. (2018) Rada Yevropy [Council of Europe]. (2018). *Ramka kompetentnosti dlia kultury demokratii. Tom 1* [Reference framework of competences for democratic culture. Vol. 1]. Strasbourg, France: Vydavnytstvo Rady Yevropy.

АНГЛІЙСЬКА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Панасенко Євгеній,

доктор філософії з філології, асистент кафедри української, іноземних мов та перекладу Полтавського університету економіки і торгівлі

Сучасний світ характеризується стрімким рівнем глобалізації, що зумовлює швидке зростання ролі англійської мови як інструмента міжкультурної та міжнародної професійної комунікації. Для успішної кар'єри в різних сферах фахівцям необхідно не тільки володіти загальною англійською мовою, а й мати розвинені навички професійного спілкування, що становлять неабияку **актуальність** у ході формування іншомовної компетентності. Однак у процесі вивчення здобувачами нефілологічних спеціальностей професійного курсу англійської мови виникає низка викликів, що пов'язані із низьким рівнем володіння англійською мовою.

Мета розвідки – окреслити ці виклики та перспективи формування професійної комунікативної компетентності англійською мовою через дисципліну «Англійська мова професійного спрямування».

У 2019 році Міністерство освіти і науки України розробило концепцію, яка передбачала, що до 2023 року всі абітурієнти повинні володіти англійською мовою на рівні B1 для вступу до закладів вищої освіти. Ті, хто не досяг цього рівня, мають проходити інтенсивні мовні курси перед початком навчання (Міністерство освіти і науки України, 2023). За даними Київського

міжнародного інституту соціології, інтегральний показник рівня володіння англійською мовою середнього дорослого населення України становить 2,86 бали за 10-бальною шкалою (Результати кількісного соціологічного дослідження, 2023). Це засвідчує нижчий за очікуваний рівень володіння англійською мовою.

Отже, наразі досягнення рівня B1 для всіх абітурієнтів залишається викликом, а різниця між офіційними вимогами та фактичним рівнем володіння англійською мовою вказує на необхідність подальших зусиль у покращенні мовної підготовки в школах та підвищеній ефективності мовних програм. У ході проведення дослідження було проаналізовано низку освітніх програм нефілологічних спеціальностей в українських університетах. Більшість із них включають дисципліну «Англійська мова професійного спрямування». Обсяг і тривалість дисципліни можуть варіюватися залежно від університету та спеціальності. У багатьох ОПП різних нефілологічних спеціальностей трудомісткість дисципліни має 6 кредитів (Перелік спеціальностей (освітніх програм) ПНПУ, 2024), (Освітні програми ПДАУ, 2024).

Таким чином, хоча конкретні статистичні дані щодо впровадження дисципліни «Англійська мова для професійного спрямування» в українських університетах відсутні, **результати** перевірки показують, що багато закладів вищої освіти включають такі курси до своїх освітніх програм, адаптуючи їхній обсяг та зміст відповідно до потреб конкретних спеціальностей. Парадокс полягає в тому, що засвоєння англійської мови для професійного спілкування значною мірою залежить від рівня володіння загальною англійською мовою. Студенти повинні мати хоча б рівень B1, щоб здійснювати англомовну комунікацію, розуміти спеціалізовані тексти і аналізувати професійні кейси. Наприклад, оволодіння структурою англійського речення є необхідною умовою для написання офіційних листів або технічних звітів, базова лексика є підґрунтям для професійної. Потрібно запроваджувати дворівневу систему вивчення англійської мови в університетах, коли на першому рівні здобувачі вивчають загальну англійську мову на рівні до B1, другий рівень передбачає перехід до професійної мови, коли студенти непогано засвоїв мовленнєві навички. Окрім того, доцільно розділяти студентів на групи за рівнем володіння англійською мовою.

Висновок. Перед вивченням англійської мови для професійного спілкування студентам дійсно потрібні базові знання загальної англійської мови. Без цього навчання буде менш ефективним, а студенти можуть зіткнутися з труднощами у сприйнятті матеріалу. Тому університети мають адаптувати свої програми так, щоб рівень загальної англійської мови підвищився до необхідного рівня перед початковим курсом англійської мови професійного спрямування. Відповідно, **перспективами** дослідження вважаємо переосмислення наявної концепції англомовної підготовки здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей, яка наразі не включає двоступеневої моделі опанування

англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міністерство освіти і науки України: «До 2023 року знання англійської на рівні B1 буде обов'язковим для всіх абітурієнтів». (2023). URL: https://lb.ua/society/2019/07/15/432179_2023_godu_znanie_angliyskogo.html
2. Освітні програми ПДАУ. (2024). URL: <https://www.pdau.edu.ua/content/osvitni-programy>
3. Перелік спеціальностей (освітніх програм) ПНПУ. (2024). URL: <https://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/dodatok-2-1.pdf>
4. Результати кількісного соціологічного дослідження, проведеного у грудні 2022 – січні 2023. «Рівень володіння англійською та іншими іноземними мовами в Україні». (2023). URL: https://kiis.com.ua/?cat=reports&id=1210&lang=ukr&page=1&utm_source=chatgpt.com

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Перова Світлана,

кандидат педагогічних наук, доцент,

*доцент кафедри літературознавства, східної філології і перекладу
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

Розгляд перекладу як багатоаспектного явища для відтворення змісту тексту з мови оригіналу на мову перекладу засобами іншої мови завжди зумовлював затребуваність професійної праці перекладачів. Сьогодні ефективність інтенсивного впровадження спеціалізованих комп'ютерних програм як допоміжних засобів процесу перекладу є визначальною. Перекладацька діяльність зазнає внутрішніх змін і цифрової трансформації, що впливає на сам процес перекладу та підготовку перекладачів у вищих навчальних закладах України та світу. **Актуальність дослідження** полягає у вивченні автоматизації праці професійних перекладачів, впровадження систем машинного перекладу, впливу цифрової трансформації на ринок перекладів та праці перекладачів.

Метою нашої роботи є розгляд впливу сучасних тенденцій цифровізації на якість перекладів та дослідження перекладу як одного з явищ цифрової культури сьогодення.

На сьогодні ринок перекладів представлений значною кількістю ІТ-інструментів для автоматизації процесу перекладу. На міжнародному рівні діяльність у сфері перекладів регулюється Стандартом ISO 17100:2015 Translation Services-Requirements for Translation Services, який було опубліковано Міжнародною організацією зі стандартизації. Відповідний

стандарт в Україні має назву «Послуги щодо перекладання. Вимоги до послуг щодо перекладання» (ДСТУ, 2017).

Цифровізація перекладацької діяльності, на нашу думку, – це, насамперед, побудова сучасного робочого місця перекладача, де комп'ютер утворює складне робоче середовище з багатьма компонентами, такими, як лінгвістичний інгредієнт продукту та доля лінгвістичної компоненти в продукції виробництва. Відповідно, необхідною компонентою індустрії перекладу, яка оцінюється приблизно в 20 мільярдів доларів, з темпами зростання 8% на рік, є спеціалізовані комп'ютерні програми для автоматизації роботи професійних перекладачів.

До основних інструментів автоматизації можна віднести CAT-програми (Computer-Assisted Translation): SDL Trados, MemoQ, Wordfast тощо; машинний переклад (далі – МП): Google Translate, DeepL, PROMT тощо; програми для управління термінологією: MultiTerm, TermWeb тощо; системи управління перекладацькими проєктами: Smartcat, XTM Cloud та інші. Окремо можна виділити також пошукові системи, електронні словники типу Reverso, ImTranslator тощо, які можуть допомогти у пошуку певного значення, а й у кожному окремому випадку вибір залишається за перекладачем, який знає специфіку галузі.

У своєму дослідженні ми застосували SWOT-аналіз щодо оцінювання МП з метою аналізу для навчання майбутніх перекладачів його інструментам. Так, до сильних сторін МП належить вибір між напрямками його розвитку: створення спеціалізованого програмного забезпечення для професійних перекладачів та систем перекладу на основі машинного навчання; поява мовних когнітивних сервісів API для МП; створення систем із вбудованими модулями професійного середовища для перекладу; можливість використовувати вбудовані модулі професійного середовища для перекладу як засіб для поповнення та редагування словників систем МП; можливість створення власних професійних термінологічних користувацьких словників.

До його недоліків можна віднести такі, як низька якість виконання перекладу комп'ютерною системою МП рівня 2 (технічний переклад) на сучасному етапі; необхідність ручного коригування неточного або неправильного перекладу; неповне охоплення мов світу системами МП для забезпечення двостороннього перекладу (зазвичай підтримуються лише західноєвропейські мови); неможливість виконання всіх видів перекладу рівня 3 за допомогою систем МП (наприклад, художніх творів).

Водночас можна назвати переваги МП (особливо після появи інструментів штучного інтелекту): швидкість обробки великих обсягів тексту; зменшення витрат на переклад; автоматизація технічних та стандартних текстів. Прикметно, що недоліки МП, на нашу думку, включають низьку якість перекладу складних текстів, втрату стилістичних особливостей та потребу у постредагуванні. Зазначимо, що МП зараз проходить етапи розвитку від

заснованого на правилах підходу (Rule-Based MT) до статистичного (SMT) і нейронного перекладу (NMT).

Висновки. Цифровізація перекладацької діяльності є неминучою, але вона не зможе повністю замінити людський фактор. Сучасні дослідження у сфері МП спрямовані на глибоке навчання та нейронні мережі, що дозволяє суттєво покращити якість перекладу. Глобалізація ринку перекладів сприяє інтелектуалізації галузі, що вимагає нових підходів до підготовки фахівців. Автоматизація перекладу відкриває нові можливості для професіоналів, але вимагає гнучкості, адаптивності та використання нових технологій у перекладацькій діяльності. Отримані результати окреслюють *перспективи* подальших досліджень у галузі нейронного перекладу та застосуванні цих сучасних технологій у процесі навчання майбутніх перекладачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДСТУ EN ISO 17100:2017. Послуги щодо перекладання. Вимоги до послуг щодо перекладання (EN ISO 17100:2015, IDT; ISO 17100:2015, IDT). URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=72759.
2. Pathak, Nishith. (2017). *Artificial Intelligence for .NET: Speech, Language, and Search*. (p. 161-192). Kotdwara, Dist. Pauri Garhwal, India.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЛЕНГУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Рожко Яна,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Пасічник Наталія,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Постановка проблеми. Сленг соціальних мереж є динамічною й швидкоплинною частиною сучасної комунікації, що формується під впливом глобалізації, технологічних тенденцій та культурних особливостей інтернет-спільнот. Його переклад ускладнюється тим, що такий сленг часто відображає унікальний контекст платформ на кшталт Facebook, Instagram, TikTok, X та ін., постійно змінюється й оновлюється. Перекладачі мають враховувати неоднозначність, велику кількість новотворів, скорочень, емоджі та мем-культуру, аби адекватно відтворити зміст і стиль висловлювань, не втрачаючи культурно специфічних конотацій і комунікативної функції.

Актуальність. З поширенням соціальних мереж як основного засобу

спілкування, активним їхнім використанням у журналістиці, маркетингу й публічній комунікації, точність і зрозумілість перекладу сленгу стають надзвичайно важливими. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розробки методології та практичних порад для збереження гнучкості й динаміки такого мовного матеріалу в перекладі, аби зберегти його культурну маркованість і комунікативну функцію.

Метою дослідження є виявити специфічні риси сленгу соціальних мереж і розробити ефективні підходи, стратегії та тактики його перекладу з урахуванням лексичних, стилістичних, культурних і контекстуальних чинників.

Наукові результати. У процесі дослідження було виокремлено типові лексико-стилістичні особливості сленгу соціальних мереж (акроніми, мем-вирази, скорочення, транслітерації) (Дзюбіна, 2016). Наприклад, у текстах X і TikTok часто трапляються скорочення на кшталт ICYMI (In Case You Missed It) чи BTW (By The Way), які потребують або розшифрування, або креативного відповідника в мові перекладу (Козубай, 2021). Аналіз мемів засвідчив, що фрази на кшталт I can't even втрачають емоційну насиченість у прямому перекладі («Я навіть не можу»), тож перекладачам варто вдало підбирати експресивно забарвлені варіанти, наприклад: «У мене бракує слів!» чи «Я просто в шоці!».

Аргументація. Для підтвердження ефективності запропонованих стратегій перекладу було проаналізовано близько сотні різножанрових дописів із платформ Instagram і Facebook. Наприклад, слово «шерити» (від англ. to share) багато хто розуміє як природну кальку, проте дехто віддає перевагу варіантам «поширювати» чи «постити» (Ніколаєва, 2019). Аналіз показав, що калька «шерити» швидко прижилася серед молодіжної аудиторії, проте в офіційному контексті кращим є більш літературний відповідник. Ці приклади доводять, що перекладач має не лише володіти різними прийомами (транскрипція, транслітерація, адаптація тощо), а й уміти підбирати їх відповідно до конкретної мовної ситуації (Пилипей, 2018). У разі неправильної адаптації створюється загроза втрати ідентичності повідомлення та стилістичного забарвлення, що підтверджує тезу про важливість глибокого аналізу оригінального контексту.

Висновки. Переклад сленгу соціальних мереж потребує комплексного підходу, в якому поєднуються лінгвістичний, культурологічний і прагматичний аналіз. Потрібно зважати на динамічність і варіативність сленгу, спричинені швидкою зміною популярних виразів, на взаємодію мов і культур, що проявляється в запозиченнях та локальних адаптаціях.

Перспективи подальших досліджень. У подальшому варто розробляти спеціалізовані глосарії й бази даних нових сленгових одиниць, досліджувати вплив технологічних інструментів на кшталт машинного перекладу й нейромереж на точність передавання емоційності та комунікативної функції

сленгу, глибше вивчати візуальні й невербальні компоненти (емоджі, GIF-файли, меми).

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюбіна, О. І. (2016). Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови). Львів, Україна.
2. Козубай, І. В., Хаджи, А. Ю., & Гудова, А. В. (2021). Особливості вживання англomовного сленгу на позначення грошей у американських реп-текстах. Нова філологія. Збірник наукових праць, (82), 118–122. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика».
3. Ніколаєва, Т. М. (2019). Лексико-семантичні аспекти мови соціальних мереж. Закарпатські філологічні студії: науковий журнал, 2(9), 96–101. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика».
4. Пилипей, Ю. А. (2018). Сленг, його етапи розвитку та місце в сучасному світі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія, (36), 112–114. Одеса.

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE IN FUTURE MINING ENGINEERS IN THE PROCESS OF LEARNING ENGLISH AT UNIVERSITY

Kozhevnikov Maksym,

*PhD student of the Department of Literary Studies,
Eastern Philology and Translation Studies*

at State Institution “Luhansk Taras Shevchenko National University”

The process of globalization and the integration of modern technologies in the mining industry have increased the demand for mining engineers with strong foreign language competence. English, as the global language of science, engineering, and business, plays a crucial role in the professional development of mining specialists. Mastery of English enables future engineers to access international research, collaborate with foreign experts, and work effectively in multinational companies. This makes the **topic relevant** in modern science.

The aim of the paper is to explore the importance of forming foreign language competence in future mining engineers and discusses the most effective methods of teaching English in higher education institutions. Special attention is given to the professional orientation of language training, which ensures that students acquire the necessary linguistic and communicative skills relevant to their field of study.

Foreign language competence is an essential part of a mining engineer’s professional skill set. The mining industry operates globally, with companies conducting exploration, extraction, and processing of minerals in different countries. Many

mining projects involve international teams, and engineers must communicate with specialists from various cultural and linguistic backgrounds.

Proficiency in English provides future mining engineers with the following advantages: access to up-to-date scientific and technical literature in the field of mining; the ability to participate in international conferences, forums, and professional networking events; improved career opportunities in multinational mining corporations; enhanced collaboration with foreign partners, suppliers, and clients (Cherniavskyi, 2018).

The formation of foreign language competence in mining engineers, in our view, requires a specialized approach to teaching English. Traditional language instruction focused on general topics is insufficient for preparing students for real-world professional communication. Therefore, higher education institutions should implement the following strategies:

1. *Content and Language Integrated Learning (CLIL)*. CLIL involves teaching English through subject-specific content, allowing students to acquire technical vocabulary and develop linguistic skills in the context of their field. In mining engineering programs, this method can be applied by incorporating English-language materials, such as research papers, technical manuals, and case studies, into coursework.

2. *Task-Based Learning (TBL)*. This approach encourages students to develop communication skills through real-world tasks related to their future profession. For example, students can work on projects such as writing technical reports, analyzing mining-related case studies, or giving presentations on environmental and safety regulations in the mining industry.

3. *Simulation of Professional Communication*. To prepare students for real-life situations in the workplace, universities can incorporate practical exercises such as role-playing business negotiations and technical discussions; participating in mock international mining conferences; collaborating on simulated research projects with peers.

4. *The Use of Digital Resources and Online Platforms*. Online resources such as webinars, virtual laboratories, and e-learning platforms allow students to engage with authentic English-language materials and develop their skills in a digital environment. Additionally, interactive applications such as Duolingo, Quizlet, and specialized technical dictionaries help reinforce technical vocabulary.

Despite the benefits of integrating English into mining engineering programs, several challenges remain. These include students' varying levels of language proficiency, limited exposure to English outside the classroom, and the need for qualified instructors with expertise in both language teaching and mining terminology. We may recommend to develop specialized English courses tailored to the needs of mining engineering students; provide additional language support through tutoring and extracurricular activities; foster international collaboration by encouraging student participation in exchange programs and internships abroad.

Conclusion. The formation of foreign language competence in future mining engineers is essential for their professional growth and global career opportunities. Universities must adopt specialized teaching methods that integrate English with technical subjects, ensuring that students develop both linguistic and professional skills. By implementing innovative teaching approaches and utilizing modern digital tools, higher education institutions can equip mining engineers with the necessary competencies to succeed in the international mining industry.

REFERENCES

1. Cherniavskiy, B. R. (2018). *Formation of Foreign Language Competence of Future Economists in the Process of Integrated Learning*. (p.130-133). Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. № 61. Т. 1. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/61/part_1/29.pdf.
2. Перова, С. В. (2022). *Гібридне навчання майбутніх перекладачів-бакалаврів у закладах вищої освіти*. (с.48-58). Освіта та педагогічна наука. № 1 (179). URL: <http://eps.luguniv.edu.ua/index.php/eps/article/view/114>.

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАУКОВОГО, ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ / THEORETICAL AND PRACTICAL ISSUES OF SCIENTIFIC, TECHNICAL, AND FICTION TRANSLATION

ЕВОЛЮЦІЯ ГРАМАТИЧНИХ СТРУКТУР У ПЕРЕКЛАДАХ ТВОРІВ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА: ДІАХРОНІЧНИЙ АНАЛІЗ

Бабій Христина,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Розвиток англійської мови значно вплинув на її граматичні структури, що суттєво ускладнює розуміння текстів ранньомодерного періоду сучасними носіями мови. Вільям Шекспір писав у часи, коли англійська перебувала в перехідному стані від середньоанглійської до ранньомовоанглійської, а тому його твори містять чимало архаїчних граматичних конструкцій. Це створює значні виклики для перекладачів, адже мова Шекспіра є не лише літературною пам'яткою, а й джерелом інформації про історичний розвиток англійської.

Метою роботи є аналіз змін у граматичних структурах англійської мови на основі перекладів творів В. Шекспіра, починаючи від XVII століття до сьогодення. Дослідження охоплює такі аспекти: а) зміни у займенниковій системі (*thou, thee, thine* → *you, your*); б) трансформація дієслівних форм (*-eth* → *-s, -est* → *-ed*); в) зміни в синтаксичних структурах, зокрема спрощення складнопідрядних речень; г) стилістичні адаптації у сучасних перекладах.

Аналіз показує, що в ранніх перекладах намагалися зберегти шекспірівську стилістику, зокрема архаїчні граматичні форми. Наприклад, у старих перекладах можна зустріти збереження форми *thou* та дієслівних закінчень *-eth* (наприклад, *he speaketh the truth* замість *he speaks the truth*).

Однак із розвитком англійської мови почалася поступова адаптація текстів. У XX столітті перекладачі прагнули до балансу між збереженням стилю та доступністю тексту для читачів. Вже у XXI столітті з'явилися адаптації, що суттєво спрощують граматику, зменшуючи відстань між оригінальним текстом та його сучасним сприйняттям.

Одним із ключових аспектів адаптації була трансформація синтаксичних структур. Наприклад, у Шекспіра часто зустрічаються інверсії слів та складнопідрядні речення, які в сучасних перекладах спрощуються:

What light through yonder window breaks? → *What is that light in the window?*

To be or not to be, that is the question → *Should I live or die? That's the question.*

Як зазначає Девід Крістал: *"Shakespeare's grammar reflects the transition between Middle and Modern English, which explains why some of his phrases sound archaic yet surprisingly modern at the same time"* (Crystal, 2003, p. 67).

Вищезазначене підтверджує, що граматики Шекспіра є унікальним поєднанням старих та нових мовних норм, що створює труднощі для перекладачів.

Висновки. Діахронічний аналіз перекладів творів Вільяма Шекспіра демонструє, як зміни в англійській мові вплинули на розуміння його текстів та їхню адаптацію для сучасної аудиторії. Граматичні трансформації, зокрема зникнення архаїчних займенників (*thou, thee, thine*), зміна дієслівних закінчень (*-eth* → *-s*), а також спрощення синтаксичних структур, суттєво вплинули на спосіб інтерпретації його творів.

З одного боку, адаптація тексту до сучасних мовних норм сприяє ширшому сприйняттю класичної літератури. Проте, з іншого боку, це може призводити до втрати стилістичних особливостей та глибшого значення, яке закладалося автором. Тому питання балансу між автентичністю тексту та його доступністю для читача залишається одним із ключових викликів у перекладознавстві.

Крім того, дослідження показує, що граматики творів Шекспіра відображає перехідний етап між середньоанглійською та ранньомодерною англійською мовою, що робить його тексти важливим джерелом для вивчення історичного розвитку англійської. Оскільки мова продовжує змінюватися, **подальший аналіз** перекладів Шекспіра може дати уявлення про те, як сучасні тенденції впливатимуть на збереження та інтерпретацію класичних літературних текстів у майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Crystal, D. (2003). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge University Press.
2. Blake, N. (1996). *A History of the English Language*. Palgrave.
3. Shakespeare, W. (1623). *First Folio*. London.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗВЕРТАНЬ

Байдик Тетяна,

*студентка кафедри прикладної лінгвістики,
порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

*(науковий керівник – Довгань Олексій, кандидат філологічних наук, викладач
кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу
факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова)*

Актуальність. Англійські звертання є важливим елементом, що допомагає встановлювати та підтримувати соціальні норми у спілкуванні. Вони мають широкий спектр використання, від формальних до неформальних розмов, а доречне використання звертання залежить від статусу, віку, культури та ступеня знайомства зі співрозмовником. Це питання особливо важливе в умовах глобалізації, коли люди з різних культур все частіше використовують англійську мову для спілкування.

В англійській лінгвістиці існує більш уніфікований погляд на місце звертання в структурі речення. За синтаксичним статусом звертання поділяються на «вільні» та «зв'язані». «Вільне» звертання – це одиниця або словосполучення, що містить підмет, вжите в прямій мові, розташоване поза реченням і не має реченнєвого зв'язку чи підрядності. «Залежні» звертання, на відміну від них, вони завжди функціонують як елементи структури речення. Такі звертання безпосередньо пов'язані з присудком і мають самостійний синтаксичний статус (Рушак, 2014).

Предметні звертання, описують або ідентифікують адресата (так звані «вокативи» (*vocatives*) або «безпосередні звертання» (*direct addresses*)), та предикативні які є частиною спонукальної конструкції у наказовому реченні. Тип звертання в різних типах дискурсу залежить від симетричності/асиметричності відносин між комунікантами (Скриннік, 2018). **Предикативні звертання**, вбудовані в синтаксичну структуру речення і реалізуються за допомогою частини мови підмета та наказового способу дієслова. На відміну від предметних звертань, предикатні звертання є лише частиною спонукальної конструкції в наказовому реченні (Рушак, 2014).

Основні види англійських звертань:

Власні звертання – вимагає негайної відповіді від адресата. Найчастіше такі звертання зустрічаються в діалогах де відбувається безпосередня комунікація (Рушак, 2014): **Dear Ann, nice to see you here/Дорога Анно, приємно бачити тебе тут.**

Риторичні звертання – цей тип звертань за формою схожий на власне

мовлення, але відрізняється від нього за змістом і метою. Риторичні звертання найчастіше використовують як стилістичний прийом для відтворення емоційного стану, уподобань, думок і почуттів мовця. Вони притаманні художній та публіцистичній літературі. Зазначимо, що цей підтип звертання є основою стилістичної фігури апострофа.

Апостроф – це звертання до відсутніх осіб так, ніби вони присутні, а також до антропоморфних природних явищ. Апострофи глибоко вкорінені в народній свідомості і зумовлені традиціями життя в гармонії з навколишнім середовищем. Ця форма часто зустрічається в міфах і народних казках різних жанрів: *Ой боже ж мій!/Косо моя жовтенькая! / Не мати тя розчісує,/ Візник бичем розтріпує!*

Напівриторичне звернення поєднує в собі риси двох попередніх підтипів. Вони не є негайними, розраховані на конкретну реакцію і в той же час передають емоційний стан ліричного героя або автора (Рушак, 2014).

Висновок. Отже, звертання мають важливе комунікативне значення, відображаючи соціальний статус, міжособистісні відносини та емоційні відтінки. Існує декілька видів звертань – власні, риторичні та напівриторичні, які змінюються залежно від контексту. Синтаксично вони поділяються на «вільні» та «залежні» форми, деякі з яких інтегровані в структуру. Знання цих особливостей є ключовим для успішної міжкультурної комунікації, особливо в умовах глобалізації, щоб уникнути непорозумінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рушак, О. (2014). *Звертання в українській та англійській мовах: спроба контрастивного аналізу*. Вісник Львівського університету. Серія: Іноземні мови, (22), 161–169.
2. Скриннік, Ю. С. (2018). *Функціонування звертання у різних типах дискурсу*. Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація, 154–155.
3. Совпенко, М. О., & Федоренко, С. В. (2018). *Особливості перекладу сучасної англійської політкоректної лексики*. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація, (2), 116–122.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ВІЙСЬКОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА УКРАЇНСЬКУ

Балабан Олена,

*кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри германських мов
факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Алексєєва Ольга,

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної
лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу
факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Військовий переклад є спеціальним видом міжкультурної двосторонньої й двомовної комунікації, має своїм об'єктом тексти військової тематики і здійснюється в звичайних та екстремальних умовах військової служби за мовним посередництвом військового перекладача, що є надзвичайно **актуальним** в умовах повномаштабного вторгнення Росії в Україну.

У військовому перекладі в максимально концентрованому вигляді відображаються характерні риси та властивості всіх підвидів перекладу різних сфер фахової комунікації: наукової, науково-технічної, юридичної, медичної, педагогічної, але, крім того, і публіцистичного, і навіть художнього перекладу (Kraft, 2019). Оскільки військові тексти рясніють виразами і конструкціями, з метою досягнення комунікативної рівноцінності перекладу оригіналу військового тексту необхідно здійснити широке коло лексичних, граматичних, стилістичних перетворень. Часто при перекладі військових текстів з англійської мови українською доводиться проводити лексико-семантичні заміни для правильної передачі змісту висловлювання, враховуючи складності, спричинені розбіжністю в граматичному складі мов, можливою багатозначністю терміна, неоднорідністю сучасних спеціальних терміносистем, а також труднощі, пов'язані з розвиненою системою аббревіації та скорочення термінів.

Метою розвідки є опис застосування можливих перекладацьких трансформацій при перекладі військової англійської термінології українською. Головним способом відтворення військових термінів є переклад за допомогою лексичного еквівалента. *Еквівалент* – це постійний лексичний відповідник, який точно збігається зі значенням слова (Кияк, 2007). Терміни, які мають еквіваленти в рідній мові, служать опорними пунктами в тексті, від них залежить розкриття значення інших слів. Наприклад, англійські військові терміни “Joint Rapid Reaction Forces”, “Immediate Reaction Force”, “combat readiness”, “Rapid Reaction Forces” мають такі відповідні лексичні

відповідники як: «Об'єднані сили швидкого реагування», «Сили негайного реагування», «постійна боєготовність», «Сили швидкого реагування».

Одним із найбільш частотних в процесі перекладу матеріалів дослідження є прийом дослівного перекладу (калькування). Суть цього прийому перекладу полягає в тому, що складові частини слова або словосполучення замінюються їх прямими відповідниками мовою перекладу (Карабан, 2003). Іншими словами, це такий вид лексичної трансформації, який передає план змісту через переклад складових лексичних одиниць плану вираження. Наприклад: *For the first time in the last few months the enemy did not use **heavy weapons***. – *Вперше за останні декілька місяців ворог не застосовував **важкого озброєння*** (<http://www.ukraineunderattack.org/en/>).

Прийом генералізації застосовується перекладачем в тих випадках, коли міра інформаційної упорядкованості вихідної одиниці вище відповідної їй за змістом одиниці у мові перекладу (Коваленко, 2001), що і полягає в заміні видового поняття загальним родовим. Наприклад: ***Russia-backed militants** were particularly insolent in Maryinka [...]*. – *Особливо нахабно **окупанти** діяли в Мар'їнці [...]* (<http://www.ukraineunderattack.org/en/>).

Протилежним генералізації виступає *прийом конкретизації*, що передбачає заміну слова, яке мовою оригіналу має досить розлоге значення, словом з більш вузьким значенням. Здебільшого конкретизація вихідного значення застосовується в тих випадках, коли міра інформаційної впорядкованості вихідної одиниці нижче, ніж міра впорядкованості відповідної їй за змістом одиниці мови перекладу (Гарник, 2001). Розглянемо використання цієї лексичної трансформації на такому прикладі: *The militants held almost complete ceasefire during the day, violating **truce** only twice*. – *Вдень там було майже спокійно – противник лише двічі порушив **режим тиші*** (<http://www.ukraineunderattack.org/en/>).

Ще одним способом перекладу військової термінології є *антонімічний переклад*. Це лексико-граматична трансформація, за якої заміна стверджувальної форми в оригіналі на заперечну форму в перекладі або, навпаки, заперечної на стверджувальну супроводжується заміною лексичної одиниці мови оригіналу на одиницю мови перекладу з протилежним значенням (Карабан, 2003). Наприклад: *In the Mariupol sector, military action **continued** along the front*. – *На Маріупольському напрямку обстріли **не припинялися** на всій ділянці фронту* (<http://www.ukraineunderattack.org/en/>).

Аналіз досліджуваного матеріалу в мовній парі англійська – українська дозволив відзначити приклади відтворення військових термінів за допомогою *транскодування*. Це перекладацький прийом, що базується на передачі звукового або графічного образу іноземного слова, тобто на передачі, наприклад, англійських букв або звукової форми слова літерами українського алфавіту. Іншими словами, транскодування – це прийом перекладу, який передає план змісту за допомогою плану вираження на основі українського

алфавіту. При транскодуванні військових термінів, як можна бачити, літерами мови може передаватися вся форма або більша її частина, наприклад: *artillery* – *артилерія*, *bayraktar* – *байрактар*, *commander* – *командир*, *contributor* – *контрибутор*, *drone* – *дрон*, *javelin* – *джавелін*, *occupation* – *окупація*, *tank* – *танк* тощо.

Абревіації та скорочення становлять невід’ємний шар військової термінології, зазвичай відтворюються різноманітними засобами та прийомами, серед яких домінують розшифрування абревіатури та надання українського відповідника та експлікації, наприклад: *ATGM (anti-tank guided missile)* – *ПТКР (протитанкова керована ракета)*; *HIMARS (Hight Mobility Artillery Rocket System)* – *ХАЙМАРС (високомобільна артилерійська ракетна система)*, *IFV (infantry fighting vehicle)* – *БМП (бойова машина піхоти)*; *MANPADS (man-portable air-defense systems)* – *ПЗРК (переносний зенітно-ракетний комплекс)*; *MLRS (multiple launch rocket system)* – *РСЗВ (реактивна система залпового вогню)*. Як бачимо, найбільше процесу абревіації піддаються військові терміни на позначення зразків озброєння і військової техніки.

Висновки. Відзначимо, що для передачі англомовних військових реалій українською мовою необхідно застосовувати низку перекладацьких трансформацій, адже буквальний переклад здебільшого порушує сприйняття термінологічних одиниць. Основними способами відтворення військової лексики англомовних інформаційно-новинних текстів українською мовою є: переклад лексичним еквівалентом, калькування, транскодування та конкретизація. Це дає нам можливість зробити висновок, що мовні засоби, вжиті перекладачем для передачі військової лексики українською мовою, спрямовані на якомога більш точне пояснення лексем на позначення англомовних військових реалій, дослівну передачу досліджуваної лексики. На підставі цього підтверджуються характерні ознаки військової фахової мови, а саме – точність і змістовність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарник, І. В. (2001). *Типологія перекладацьких трансформацій: навчально-методична розробка на базі англійської мови*. Київ: МІЛП.
2. Карабан, В. І. (2007). *Теорія і практика перекладу з української мови на англійську*. [укр./англ.] : навч. посіб. для ВНЗ. Вінниця: Нова Книга, 2003.
3. Кияк, Т. Р. (2007). *Функції та переклад термінів у фахових текстах*. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка, 32, 104–108.
4. Коваленко, А. Я. (2001). *Загальний курс науково-технічного перекладу: навчальний посібник для вузів*. Київ: Інкос.
5. Kraft I. (2019). *Military Discourse Patterns and the case of Effects-Based Operations*. Journal of Military and Strategic Studies. 19, 3, 78–113.
6. Англомовна версія інформаційного ресурсу “Ukraine Under Attack”. URL: <http://www.ukraineunderattack.org/en/>.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ШЕКСПІРА УКРАЇНСЬКИМИ ПЕРЕКЛАДАЧАМИ

Балко Зоряна,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

У зв'язку з різноманітністю творів, культурно-історичною дистанцією та унікальною поетикою, творчість Вільяма Шекспіра залишається одним із найскладніших об'єктів для перекладу в сучасному перекладознавстві. Переклад шекспірівських творів українською мовою є надзвичайно складним завданням, оскільки він повинен передати словесні ігри, метафорику, ритм і риму, які є основою його поетичної мови, а також зберегти архаїзми та культурні реалії доби Відродження.

Ефективність передання вищезазначеної самобутності творів В. Шекспіра українською мовою залишається дискусійним, незважаючи на те, що існує багата історія перекладів цих творів. Природно, що не лише відмінності між англійською та українською мовними системами, а й культурні особливості значною мірою впливають на стратегії перекладу. Аналіз різних підходів дозволяє не лише оцінити їхню ефективність, а й побачити еволюцію перекладацьких методів в українській традиції протягом понад сто років.

Метою є дослідити основні методи та особливості перекладу творів Шекспіра українськими перекладачами, визначити питому проблематику, з якою вони стикаються, і вивчити мовні та стилістичні інструменти, які використовують для збереження оригінального змісту та поетики.

Дослідження показують, що українські перекладачі стикаються з трьома основними проблемами: передача багатозначності та гри слів, переклад культурно-історичних реалій і різних мовних систем. Їх можна подолати за допомогою різних методів: збереження рими та ритму; використання різних прийомів архаїзму, компенсації та інверсій для відтворення білого вірша поета; переклад культурних реалій; збереження іншомовного колориту та осучаснення; передача багатозначності; використання діалектизмів та інших творчих інструментів для збереження смислових нюансів оригіналу.

Порівняльний аналіз перекладів відомих українських перекладачів, таких як Пантелеймон Куліш, Максим Рильський, Григорій Кочур, Дмитро Паламарчук, Дмитро Павличко та Юрій Андрухович, дозволяє проілюструвати зміни в традиції українського перекладу В. Шекспіра. Так, переклади, зроблені П. Кулішем у кінці ХІХ століття, демонструють намагання наблизити митця до

української народної культури, використовуючи елементи фольклору та українізуючи текст. Натомість переклади середини ХХ століття (від М. Рильського та Г. Кочура) демонструють більш академічний підхід, зосереджуючись на точній передачі стилістичних особливостей оригіналу. У перекладах шекспірівських сонетів Д. Паламарчук і Д. Павличко вміло відтворюють зміст і форму. У сучасних перекладах, таких як твори Ю. Андруховича, академізм поєднується зі сміливими експериментами та осучасненням тексту.

Висновки. Переклад творів Шекспіра українськими перекладачами характеризує низка підходів і методів, які розвивалися протягом часу. Основними особливостями є: а) творче вирішення проблеми відтворення ритміки та метрики оригіналу; б) різні підходи до передання культурно-історичних реалій; в) пошук мовних засобів для відтворення багатозначності та гри слів; г) балансування між академічною точністю та художньою виразністю. **Подальші дослідження** можуть бути спрямовані на виявлення еволюції методів перекладу одного й того ж твору Шекспіра українською мовою шляхом порівняльного аналізу різних часів перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коломієць, Л. В. (2015). Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років. Вінниця: Нова книга (с. 352).
2. Стріха, М. В. (2006). Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ: Факт (с. 344).
3. Зорівчак, Р. П. (2005). Шекспір в українських перекладах: лінгвостилістичний аспект. Іноземна філологія, вип. 115, (с. 172-181).
4. Venuti, L. (1995). The Translator's Invisibility: A History of Translation. London: Routledge.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПЕРЕКЛАДУ «БЕОВУЛЬФА»: ВІД СТАРОАНГЛІЙСЬКОГО ДО СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ

Барицька Вікторія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Актуальність. Епічна поема «Беовульф», написана староанглійською мовою між VII-XI століттями, є однією із найдавніших пам'яток англійської

літератури. Однак через складність оригінального тексту її переклад на сучасну англійську та інші мови став предметом багатьох дискусій. Проблеми перекладу «Беовульфа» полягають у необхідності збереження його ритмічної структури, поетичних формул та культурно-історичного контексту.

Метою нашої розвідки є аналіз історичних етапів перекладу «Беовульфа» з точки зору трансформації мовних структур, адаптації змісту та стилістичних змін у сучасному англomовному дискурсі.

Перші переклади «Беовульфа» на сучасну англійську мову, зокрема роботи Ф. Кемпбелла та В. Морріса, прагнули до максимальної точності, однак через архаїчний стиль були складними для розуміння. Їхні версії наслідували оригінальний алітераційний вірш, що робило текст малозрозумілим для читачів, не знайомих зі староанглійською поетичною традицією. Пізніше перекладачі, такі як Ш. Гіні, вносили певні модернізації, роблячи текст доступнішим для сучасного читача, водночас намагаючись зберегти героїчний характер поеми (Heaney, 1999).

Переклади також демонструють еволюцію англійської мови та літературних стандартів. Сучасні адаптації враховують не лише лексичні та граматичні зміни, а й культурні особливості, які можуть бути втрачені в буквальному перекладі (Горбачевич, 2004). Деякі перекладачі, такі як Р. М. Ліуцца, застосовували науковий підхід, створюючи версії з коментарями та примітками, що пояснюють історичний і міфологічний контекст. Інші ж, наприклад М. О'Доног'ю, прагнули передати динамічність сюжету, роблячи текст літературнішим, наближеним до сучасного читача.

Також варто зазначити вплив наукових досліджень та новітніх методів у перекладознавстві. Завдяки розвитку корпусної лінгвістики та порівняльного аналізу різних версій «Беовульфа» стало можливим дослідження змін у відтворенні стилістики та змісту поеми. Сучасні технології дозволяють створювати цифрові бази перекладів, що полегшує їхній аналіз та порівняння (Кочерган, 2012).

Висновки. Аналіз розвитку перекладів «Беовульфа» дозволяє простежити не лише зміну мовних норм, а й розширення підходів у перекладознавстві, що сприяє адаптації давньоанглійських текстів для сучасної аудиторії. Подальші дослідження можуть зосередитися на порівняльному аналізі перекладів різними мовами та їх впливі на інтерпретацію тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Heaney, S. (1999). *Beowulf: A New Translation*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
2. Liuzza, R. M. (2013). *Beowulf: A New Translation*. Ontario: Broadview Press.
3. Tolkien, J. R. R. (2014). *Beowulf: A Translation and Commentary*. Boston: Houghton Mifflin Harcourt.
4. Горбачевич, К. С. (2004). *Слово та переклад: історичний аспект*. Київ:

Наукова думка.

5. Кочерган, М. П. (2012). *Загальне мовознавство*. Київ: Академія.

**ПЕРЕКЛАД НА СЛОВАЦЬКУ, БОЛГАРСЬКУ
ТА УКРАЇНСЬКУ МОВИ ФОРМИ ЗВЕРТАННЯ «ПАН»
У РОМАНІ Я. ГАШЕКА «OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA»**

Бережний Андрій,

*асистент кафедри перекладу романських мов імені Миколи Зерова
Київського національного університету імені Тараса Шевченка.*

Фесенко Ігор,

*вчитель-методист, відмінник освіти
Київського військового ліцею імені Івана Богуна.*

Фесенко Оксана,

*провідний науковий співробітник
Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля*

Переклади з чеської мови роману Ярослава Гашека «Osudy dobrého vojáka Švejka» (1920–1923) мають особливості з огляду на певні комунікативні та статусні ознаки головного героя роману. Так, порівняльні дослідження перекладу форми звертання «пан» дозволяють пояснити ставлення до Швейка як до звичайної, пересічної людини в цивільному житті, так і до солдата, воїна, захисника під час війни, і тому є **актуальними**.

Метою нашого дослідження є порівняльний аналіз перекладу форми звертання **pan** у першому реченні роману (Hašek, 2017): “*Tak nám zabili Ferdinanda,*” řekla posluhovačka **panu** Švejkovi, ...”

Як видно з наступних прикладів, слово **pan** (пан, господар) перекладається словацькою, болгарською мовою та українською мовою, підкреслюючи соціальний поважний статус головного героя роману. Однак у кількох українських виданнях, зокрема у виданнях 1982, 2003, 2006 та 2023 рр., слово **pan** втрачено при перекладі.

Переклади уривка першого речення: словацькою мовою (Hašek, slovensky 2017): “[...] povedala posluhovačka **pánovi** Švejkovi, [...]”; болгарською мовою (Хашек, 2002): «[...] – рече прислужницата на **господин** Швейк, [...]»; українською мовою (Гашек, 1956, 1958, 1982, 2003, 2006, 2009, 2023): «[...] сказала послугачка **пана** Швейка, [...]» (1956); «[...] – сказала прибиральниця **пану** Швейкові, [...]» (1958); «[...] – сказала служниця Швейку, [...]» (1982); «[...] – сказала служниця Швейку, [...]» (2003); «[...] – сказала служниця Швейку, [...]» (2006); «[...] – сказала служниця **пану** Швейкові, [...]» (2009); «[...] – сказала служниця Швейку, [...]» (2023).

Висновки. Порівняльний аналіз словацького, болгарського та ряду українських перекладів роману Я. Гашека «*Osudy dobrého vojáka Švejka*» свідчить про наявність тенденції до збереження форми звертання «пан» до головного героя, що вимагає уваги з боку перекладачів та редакторів вітчизняних видавництв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hašek, J. (2017). *Osudy dobrého vojáka Švejka* (s. 11). Praha.
2. Hašek, J. (2017). *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové vojny* (p. 9). [transl. Zuzka Zguriška]. Bratislava: Tranoscus.
3. Хашек, Я. (2002). *Приключения на добрия войник Швейк през световната война* (с. 9) [Превел от чешки Светомир Иванчев]. София: Издателство «Захарий Стоянов».
4. Гашек Я. (1956). *Пригоди доброго вояка Швейка підчас світової війни* (с. 11). [авторизований переклад з чеського Олександера Залужного] Нью Йорк.
5. Гашек Я. (1958). *Пригоди бравого вояки Швейка* (с. 9). [Переклад з чеської С. Масляка]. Київ: Видавництво «Радянський письменник».
6. Гашек Я. (1982). *Пригоди бравого вояка Швейка* (с. 6). [Переклад з чеської Степана Масляка]. Київ: «Дніпро».
7. Гашек Я. (2003). *Феномен Швейка* (с. 5). [на основі книги Ярослава Гашека «Пригоди бравого вояка Швейка», переклад з чеської Степана Масляка, упорядник – Олександр Завадка]. Львів: Видавничий дім «НАУТІЛУС»
8. Гашек Я. (2006). *Пригоди бравого вояка Швейка* (с. 9). [Пер. з чес. С. В. Масляка]. Київ: Видавництво «Школа».
9. Гашек Я. (2009). *Пригоди бравого вояки Швейка* (с. 13). [Переклад з чеської Степана Масляка, за редакцією Івана Лучука]. Львів: Кальварія.
10. Гашек Я. (2023). *Пригоди бравого вояка Швейка* (с. 24). [пер. з чеської С. Масляка]. Харків: Фоліо.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Богашко Ірина,

*студентка кафедри германських мов факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

*(науковий керівник – Гром Оксана, викладач кафедри германських мов
факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова)*

Постановка проблеми. Зосередження уваги на теоретичних аспектах художнього перекладу є важливою традицією в літературознавчій науці. Переклад слугує засобом пізнання однією нацією іншої, сприяючи встановленню більш глибоких зв'язків між культурами. Переклад завжди був

важливим інструментом соціального, економічного, духовного та наукового обміну між індивідами, громадами, народами та націями. Він дає змогу глибше пізнати інші культури, сприяє розвитку дружби, солідарності та обміну досвідом і знаннями.

Актуальність дослідження полягає в тому, що перекладацька діяльність має широкий спектр застосувань, а художній переклад є невід'ємним елементом духовного життя людини, культурного розвитку, науки, освіти, літератури та усного спілкування. Так, мистецтво перекладу є складовою частиною нашої писемної та друкованої культури, воно виступає важливим інструментом для пізнання і розуміння літературних творів країн, з якими ми підтримуємо культурні та духовні зв'язки.

Метою дослідження є вивчення теоретичних аспектів художнього перекладу, аналіз основних підходів до нього, а також виявлення закономірностей взаємозв'язку між оригінальним текстом і його перекладом.

Наукові результати. До основних характеристик художнього перекладу належать елементи, які формують образність, зокрема синоніми, ідіоми, прислів'я та афоризми, що мають різні відтінки значень. У випадку, коли ці елементи включаються до процесу перекладу, важливо забезпечити, щоб це не виходило за межі лінгвістичних принципів. Переклад є спільною ділянкою досліджень літературознавства та мовознавства. Зазвичай лінгвістичний аспект перекладу має пріоритет.

Переклад, як справжнє мистецтво, включає в себе не лише практичну діяльність, а й глибоке духовне осмислення, яке практикується протягом багатьох століть. Теоретичні основи цієї важливої діяльності полягають у накопиченні та узагальненні значного досвіду наукових досягнень. Переклад є процесом передачі думок та ідей, виражених усно або в письмовій формі, з однієї мови на іншу з метою забезпечення їх зрозумілості для слухача або читача рідною мовою (Бер, 2023).

З однієї мови на іншу перекладають твори з різних наукових галузей, публікації та виступи державних і громадських діячів, а також різноманітні літературні жанри. Крім того, здійснюють переклад публікацій у газетах, журналах, радіо та телевізійних матеріалах, дипломатичних документах, а також фільмах. Люди, які володіють різними мовами, взаємодіють через посередництво перекладача. Навіть давні літературні твори, що нині вважаються частиною «давньомовної» спадщини, були перекладені з оригіналу іншою мовою, що дозволяє сучасним читачам отримувати доступ до них рідною мовою або мовою, зрозумілою та доступною широкому колу осіб. У сучасних умовах, коли наша національна культура розвивається, ми маємо можливість досліджувати духовні надбання інших народів.

При класифікації перекладацьких послуг окремі дослідники виокремлюють такі види, як «внутрішньомовний переклад», що полягає у перетворенні тексту з одного стилю в інший з метою підвищення його зрозумілості, а також

«міжмовний переклад». До цієї категорії також відносять переклад нелінгвістичних умовних знаків, що застосовуються в таких галузях, як математика та хімія (Пім, 2015).

Художній переклад є важливою та значущою науково-теоретичною проблемою, яка здавна привертала увагу людства. Від стародавніх часів письменники своїм досвідом доводили, що можливо здійснювати переклад з однієї мови на іншу, зберігаючи всі художні якості оригінального твору. Перекладач виступає посередником між культурами та літературами двох країн, будучи результатом своїх творчих здібностей.

Аргументація. Для вивчення мистецтва перекладу з наукової та теоретичної перспективи важливо зрозуміти визначення теорії перекладу та коло проблем, які вона охоплює. Перекладацька діяльність є творчим процесом, формою художнього вираження. Основним завданням теорії перекладу є виявлення закономірностей взаємозв'язку між оригінальним твором і його перекладом, аналіз окремих елементів перекладу, а також формулювання висновків і принципів, що базуються на наукових засадах. Центральною увагою теорії перекладу є вивчення зв'язку між оригінальним текстом і його перекладом, а також характеристика отриманих форм, які потребують детального аналізу та оцінки.

Висновки. Мистецтво перекладу є складним і вимогливим процесом, що потребує значних досліджень. Це завжди є мистецтвом роботи з мовою. Походження перекладу коріниться в мовних інструментах, а роль перекладача полягає в ефективному застосуванні цих інструментів. Відтак, якість і ефективність перекладу залежить від розвитку науки, літератури та засобів масової інформації. Отримані дані закладають **перспективи подальших досліджень** для вдосконалення художнього перекладу, який повинен розвиватися в діалектичній єдності з наукою, літературою та пресою, і одночасно є важливим чинником, що безпосередньо впливає на розвиток національної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baer, B. J. (2023). Academic Translation: From Theory to Practice. *A Journal on the Formation of Knowledge*, 7 (2). <https://doi.org/10.1086/727904>.
2. Рум, А. (2015). Translation Changes Everything: Theory and Practice. *The European Legacy*. 20 (7), 795–796. <https://doi.org/10.1080/10848770.2015.1054194>.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ «КЕНТЕРБЕРІЙСЬКИХ ОПОВІДАНЬ» У ДІАХРОНІЧНОМУ АСПЕКТІ

Боденчук Анна,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Актуальність. З плином часу змінюється і мова, що стає викликом під час перекладу стародавніх текстів, зокрема «Кентерберійських оповідань» Джеффри Чосера (1387–1400), написаних середньоанглійською мовою. У зв'язку із цим перекладачі зустрічаються із проблемою передачі архаїчної лексики, нестандартизованої орфографії, відмінностей у граматиці та синтаксисі. Переклад таких текстів потребує балансу між збереженням історичного колориту та адаптацією для сучасного читача.

Метою дослідження є виявлення основних лінгвістичних труднощів перекладу «Кентерберійських оповідань» та аналіз методів збереження стилістичних і мовних особливостей оригінального тексту.

Лексика середньоанглійської мови містить у собі значну кількість запозичень із французької та латини, багато з яких або зазнали семантичних змін, або вийшли з ужитку. Наприклад, слово *queynte* мало значення «витончений, хитрий», проте в сучасній англійській набуло зовсім іншого. Натомість відсутність усталених орфографічних норм у середньоанглійський період та Велике зрушення голосних впливають на передання слів у перекладі. Наприклад, різна вимова певних слів, що в подальшому ускладнює збереження оригінального ритму вірша.

Порядок слів у середньоанглійській мові був більш гнучким, ніж у сучасній, що призводить до необхідності адаптовувати складні синтаксичні конструкції. Наприклад, П'ю зазначає, що «збереження оригінального синтаксису може створювати штучний ефект у перекладі, тоді як його спрощення часто порушує ритміку та стилістику тексту» (Pugh, 2017).

Існує кілька підходів до перекладу оповідань: а) *дослівний переклад*, що зберігає граматичні та лексичні особливості оригіналу, проте ускладнює розуміння (як зазначає Бернлі, «прагнення до точності не завжди гарантує зрозумілість, особливо коли йдеться про історичні тексти» (Burnley, 1992); б) *адаптація*, яка завдяки використанню сучасних відповідників робить текст доступнішим; в) *модернізація*, яка ще більше спрощує структуру, наближаючи текст до сучасності, однак водночас ще більше відходить від оригіналу.

Висновки. Переклад «Кентерберійських оповідань» потребує глибокого

розуміння історичних змін в англійській мові. Найоптимальнішим є комбінований підхід, що дає змогу зберегти як стилістичні особливості тексту, так і його зрозумілість для сучасних читачів.

Отримані дані дають нам **перспективи** для подальшого аналізу, спрямованого на порівняння «Кентерберійських оповідань» різними мовами, дослідження стилістичних прийомів передачі середньовічного гумору та впливу історичних змін на стратегії перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Benson, L. D. (Ed.) (1987). *The Riverside Chaucer*. Oxford University Press.
2. Burnley, D. (1992). *The Language of Chaucer*. Macmillan.
3. Malone, K. (1930). *Chaucer and the Great Vowel Shift*. PMLA, 45(2), 389–418.
4. Pugh, T. (2017). *Chaucer's (Anti-)Eroticisms and the Queer Middle Ages*. Ohio State University Press.
5. Treharne, E. (2012). *Living Through Conquest: The Politics of Early English, 1020–1220*. Oxford University Press.

ПЕРСПЕКТИВНІ МЕТОДИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТЕРМІНІВ

Бондар Микита,

*аспірант кафедри прикладної лінгвістики,
порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

Переклад є когнітивним процесом, за якого текст оригіналу передається мовою перекладу. За стандартних умов такий процес є практично безперервним. Проте можуть траплятися лексичні одиниці, терміни, переклад яких потребує значно більше уваги та часу через відсутність словникових еквівалентів чи невичерпність даних у наявних ресурсах. Постійний розвиток технологій створює все більше подібної лексики, відтворення якої вимагає більше зусиль при тлумаченні та необхідній адаптації як людьми-перекладачами, так і системами автоматизованого перекладу. Відтак, розробка нових алгоритмів та оптимізація процесу перекладу термінології (зокрема й створення нових методик) набуває все більшої **актуальності**.

Метою нашої розвідки є визначення перспективних методів для застосування при здійсненні перекладу термінологічних одиниць, що сприяло б оптимізації алгоритмів обробки безеквівалентної лексики та подальшого опису способів передачі термінології.

Зазвичай, при перекладі актуалізують не лише лінгвістичні навички (знання мов – оригіналу та цільової), а й психологічні та когнітивні механізми, як-от сприйняття, інтерпретація, пам'ять, аналіз й синтез тощо (Леміш, 2017б). Це – логічно, оскільки будь-яку інформацію треба опрацьовувати та ухвалювати

рішення щодо вибору способу та засобу відтворення. Важливим також є те, яким саме чином мозок перекладача обробляє інформацію з різних мовних систем та які мовленнєві процеси активні під час перекладу. Не менш значущим є міжкультурний аспект (Леміш, 2017а), тобто потреба в переосмисленні культурних аспектів як тексту, так і окремих термінів, зокрема й наявності безеквівалентної лексики (Muñoz, 2022).

Щодо методів дослідження процесу перекладу, то доцільним є використання засобів реєстрації руху очей відносно монітора, введення даних через клавіатуру, а також загальних поведінково-когнітивних методів (озвучування процесу мислення вголос, анкетування / інтерв'ю, електроенцефалографія / функціональна магнітно-резонансна томографія) (Schwieter & Ferreira, 2017). Застосування таких методів покликано полегшити подальший процес перекладу через аналіз отриманих результатів. Стосовно процесу перекладу термінології кількість методів наразі є обмеженою, хоча можливим є проведення анкетування, інтерв'ю, слідування методикам мислення вголос чи аргументованого та коментованого перекладу.

Серед інших способів дослідження варто виділити метод перекладацьких стратегій, запропонований Ахмедовою для перекладу художніх порівнянь (2023). Цей метод містить порівняння (*конвенційні* (загальновідомі знання), *оригінальні* (специфічні знання та креативна уява автора), *алюзивні* (натяки на літературні або культурні явища), порівняння реалій та фразеологічні порівняння) і когнітивний, лінгвістичний та емпіричний аналіз. На нашу думку, при перекладі термінів цей метод також має бути ефективним.

Висновки. Отже, перспективним при перекладі термінів необхідно враховувати не тільки психологічні, когнітивні та лінгвістичні складові процесу відтворення, а й користуватись комплексною методикою, комбінування методів якої уможливить вибір найкращого цільового відповідника. Окрему увагу треба приділити методу перекладацьких стратегій, який дозволяє класифікувати термінологічні еквіваленти / відповідники / лакуни за рівнем їхньої культурної специфіки та когнітивної складності. Вищезазначене складатиме *перспективу* нашої подальшої праці з удосконалення алгоритмів перекладу безеквівалентної лексики як для використання у перекладацькій практиці, так і при створенні систем автоматичного перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахмедова, Е. Дж. (2023). *Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз* (Публікація № 0823U102008) [Дис. д-ра філософії в галузі філології, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна]. Український інститут науково-технічної експертизи та інформації. https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/aspirantura/zakhysty/akhmedova/Akhmedova_diss.pdf

2. Леміш, Н. Є. (2017a). Когнітивні моделі перекладу в міжкультурній комунікації. У Мізін, К. І. (ред.) *Поміж мов і культур: методологічний еклектизм і міждисциплінарність сучасного мовознавства*. Переяслав-Хмельницький; Кременчук: Видавець ПП Щербатих О.В. 230–239.
3. Леміш, Н. Є. (2017б). Моделювання когнітивних процесів при перекладі. *Теоретична і дидактична філологія: збірник наукових праць*. Серія “Філологія, Педагогіка”. 25. 227–233.
4. Muñoz, M. R. (2022). *Cognitive translation and interpreting studies*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6366293>
5. Schwieter, J. W., & Ferreira, A. (Ed.). (2017). *The Handbook of Translation and Cognition*. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119241485>

СЛОВОТВІР ЯК ОСНОВА ТВОРЧОСТІ В. ШЕКСПІРА

Гавриляк Анастасія,

студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Вільям Шекспір значно вплинув на розвиток англійської мови, ввівши в неї численні нові слова та вирази, що стали важливою частиною сучасної лексики. Його творчість не лише змінила літературний процес, а й сприяла розширенню словникового запасу, створюючи нові мовні форми для вираження різноманітних ідей. Саме тому вивчення його лексичних інновацій дає змогу краще зрозуміти еволюцію англійської мови. **Актуальність** дослідження полягає в значущому внеску поета в розвиток англійської лексики: так, його твори змінили не лише літературу, а й збагатили мовний запас, що сприяло становленню англійської мови як однієї з найбагатших і виразних у світі. **Метою** дослідження є вивчення нових слів і виразів, які автор ввів в англійську мову, а також аналіз їхнього впливу на лексичний склад мови. Зокрема, Вільям Шекспір ввів понад тисячу нових слів і виразів: наприклад, “assassination” («вбивство») у “Macbeth”, “bedazzled” («очарований») у “The Taming of the Shrew”, “lonely” («одинокий») у “Coriolanus”, “dwindle” («зменшуватися») в “King Lear”, “fashionable” («модний») у “Troilus and Cressida”. Прикметно, що ці слова стали частиною англійської лексики і досі використовуються. Окрім того, поет активно вводив нові слова в контексти, що підкреслювали емоційний зміст: наприклад, слово “dwindle” в “King Lear” описує втрату сили, а “fashionable” вказує на відповідність модним тенденціям. Своєю чергою, це не лише змінювало лексичний склад мови того часу, але й стало

частиною її розвитку.

Висновок. Вільям Шекспір не тільки був літературним генієм, а й новатором у створенні нових слів, що значно збагачували англійську мову. Його внесок у розвиток лексики сприяв багатству і виразності англійської мови, що робить його творчість актуальною й сьогодні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Crystal, D. (2004). *The Stories of English*. Penguin Books.
2. Greenblatt, S. (2005). *Will in the World: How Shakespeare Became Shakespeare*. W.W. Norton & Company.
3. Wells, S. (2001). *Shakespeare's Language*. Penguin Books.

ПЕРЕКЛАД «БЕОВУЛЬФА» В ДІАХРОНІЧНОМУ АСПЕКТІ: ФІЛОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ

Герасимчук Ірина,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Наталія Пасічник**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Актуальність. Переклад літературних пам'яток ранніх етапів розвитку мови є одним із найскладніших аспектів перекладознавства. Це пояснюється тим, що давні тексти відображають не лише архаїчні мовні структури, а й культурно-семантичні реалії, які суттєво відрізняються від сучасних. Показовим у цьому плані є староанглійський епос «Беовульф», створений у VIII–XI ст., є одним із найдавніших і найважливіших пам'яток англійської літератури.

Його переклад викликає труднощі через складну морфологію староанглійської мови, багату систему відмінків, синтетичний лад, специфічну лексику та поетичну форму (алітераційний вірш). Упродовж століть перекладачі намагалися адаптувати цей текст до мінливих норм англійської мови. Порівняння різних перекладів дозволяє простежити як мовну еволюцію, так і зміну перекладацьких стратегій, що є важливим аспектом діяхронічного аналізу в перекладознавстві.

Метою дослідження є аналіз діяхронічних особливостей перекладу «Беовульфа» з точки зору мовної еволюції, стилістичної адаптації та проблем передачі оригінальної форми та змісту. Особливу увагу приділено морфосинтаксичним трансформаціям, відтворенню архаїчної лексики та адаптації поетичного стилю до сучасних перекладацьких тенденцій.

1. Лінгвістичні труднощі перекладу.

Переклад «Беовульфа» стикається з такими основними проблемами:

а) *морфосинтаксичні відмінності*: староанглійська мова мала розвинену систему відмінків (nominative, accusative, genitive, dative, instrumental), що дозволяло вільний порядок слів; у сучасній англійській ці форми втрачені, що змушує перекладачів перебудовувати речення;

б) *лексичні зміни* – численні староанглійські слова, такі як “*gīð*” («битва»), “*wyrn*” («дракон»), “*beorn*” («воїн»), є незрозумілими для сучасного читача. У різних перекладах вони передаються по-різному, що впливає на сприйняття змісту;

в) *поетична структура та алітерація*: «Беовульф» написаний алітераційним віршем без рими, що робить його переклад надзвичайно складним; у XIX ст. (W. Morris, J. Kemble) намагалися відтворити староанглійську ритміку, тоді як сучасні адаптації (S. Heaney, M. Headley) прагнуть до легшого сприйняття, часто жертвуючи формою.

2. Діахронічна еволюція перекладів.

На основі аналізу ключових англомовних перекладів можна виділити три основні етапи:

а) *архаїзація* (XIX ст.): переклади Дж. Кембла і В. Морріса зберігали синтаксичну структуру оригіналу, використовували архаїчні слова й намагалися передати дух давньої епохи;

б) *балансували між точністю та читабельністю* (XX ст.): переклади К. Кларка і Е. Дональдсона уникали надмірної архаїзації, зосереджуючись на передачі змісту.

в) *сучасні адаптації* (XXI ст.): переклад Шеймуса Гіні став одним із найпопулярніших, оскільки вдало передає як зміст, так і поетичну форму, адаптуючи її до сучасної англійської.

У перекладі Марії Гедлі використано радикально новий підхід із сучасною розмовною лексикою, що змінює тональність тексту.

Висновки. Отже, переклади «Беовульфа» демонструють як мовну еволюцію англійської, так і зміну перекладацьких стратегій. Зі спроб відтворення граматичних конструкцій староанглійської мови у XIX ст. до сучасних адаптацій, що прагнуть зробити текст доступнішим, видно, що кожен перекладач створює свою інтерпретацію епосу відповідно до лінгвістичних та культурних реалій свого часу.

Подальші дослідження можуть зосередитися на порівнянні перекладів «Беовульфа» іншими мовами, зокрема, на проблемах передачі ритміки та стилістичних особливостей оригіналу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Heaney, S. (1999). *Beowulf: A New Translation*. Farrar, Straus and Giroux.
2. Donaldson, E. T. (1975). *Beowulf: A Prose Translation*. Norton & Company.
3. Klaeber, F. (1950). *Beowulf and The Fight at Finnsburg*. D.C. Heath & Co.

4. Mitchell, B., & Robinson, F. C. (1998). *A Guide to Old English*. Blackwell Publishers.
5. Headley, M. (2020). *Beowulf: A New Translation*. MCD Books.
6. Wrenn, C. L. (1953). *Beowulf: With the Finnesburg Fragment*. George G. Harrap & Co.

ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ «БЕОФУЛЬФА»: ЛЕКСИЧНІ І ТЕОРЕТИЧНІ ВИКЛИКИ

Герасимчук Христина,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Староанглійський епос «Беовульф», написаний у VIII–XI століттях, є важливим джерелом дослідження англосаксонської мови, культури та світогляду. Його переклад становить значну проблему через архаїчність лексики, синтетичний характер граматики, специфічну поетичну структуру (алітераційний вірш) та складність передачі культурних реалій.

Сучасні перекладацькі підходи до «Беовульфа» варіюються від буквального перекладу до адаптацій, що змінюють стиль і ритміку. Це викликає дискусії щодо збереження автентичності тексту, проблеми передачі кеноунів (*kennings*), а також впливу осучаснення мови на сприйняття твору.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю пошуку оптимальних перекладацьких стратегій, що дозволяють зберегти стилістику, ритм та історичний контекст тексту, роблячи його доступним для сучасного читача.

Метою дослідження є аналіз перекладацьких викликів, пов'язаних із передачею лексичних, стилістичних та теоретичних аспектів «Беовульфа».

Завдання дослідження: визначити основні труднощі перекладу староанглійських текстів; дослідити специфіку передання *kennings* та інших поетичних засобів; проаналізувати вплив модернізації та архаїзації на сприйняття тексту; визначити стратегії, що забезпечують баланс між точністю та доступністю перекладу.

Головні лексичні труднощі перекладу вищезазначеного твору ми вбачаємо у тому, що: а) староанглійська мова має складну морфологію та синтетичний синтаксис, що суттєво відрізняється від сучасної англійської та української мов; б) багато слів не мають прямих еквівалентів у сучасних мовах, що ускладнює передачу їхніх значень.

Kennings – це традиційні германські метафоричні вирази, які не мають точних

аналогів у сучасних мовах. Наприклад, “*hronráde*” («китова дорога») часто перекладається як «*море*», що спрощує текст і втрачає його художню виразність. Саме тому передання *kennings* вимагає творчого підходу для збереження їхньої метафоричної природи без надмірної втрати змісту.

Назвемо також фонетичні та стилістичні виклики: насамперед, «Беовульф» написаний алітераційним віршем, який базується на повторенні приголосних у наголошених складах. Це ускладнює передачу стилістичних особливостей у перекладі іншими мовами, особливо тими, де така система ритму є нехарактерною. У деяких перекладах намагаються відтворити ефект алітерації або використовують внутрішню риму, щоб зберегти стилістику тексту.

Культурні концепти та їхня адаптація: так, багато понять, важливих для англосаксонської культури, не мають сучасних відповідників. Наприклад, слово “*þegn*”, що позначає воїна або васала, іноді неправильно перекладають як “*лицар*”, що створює анахронізм. Передача таких термінів має враховувати культурний контекст, щоб уникати спотворення історичних реалій.

Також виділимо проблему модернізації та архаїзації тексту, яка полягає у тому, що перекладачі «Беовульфа» постійно вирішують для себе питання потенційного осучаснення чи відтворення питомої атмосфери. Так, якщо перше робить твір доступнішим для розуміння й одночасно губить частину його смислового навантаження, то друге – спричиняє ускладненість осягнення змісту твору.

Висновок. Переклад «Беовульфа» є складним і багаторівневим процесом, який потребує не лише знання староанглійської мови, а й розуміння поетичних та культурних особливостей епохи. Аналіз показує, що основними проблемами є: а) передання стилістичних особливостей староанглійської поезії, зокрема алітераційного вірша та кеноунів; б) відтворення лексичних концептів, які мають складну семантичну природу та не мають точних відповідників у сучасних мовах; в) баланс між модернізацією та архаїзацією, який визначає доступність тексту для читача.

Історія перекладу «Беовульфа» демонструє еволюцію перекладацьких стратегій: від буквального відтворення староанглійських конструкцій до адаптацій, які орієнтовані на сучасного читача. **Подальші дослідження** у сфері діяхронічного перекладознавства можуть сприяти розробці нових підходів до перекладу середньовічних текстів, які поєднуюватимуть лінгвістичну точність, стилістичну виразність та зрозумілість для сучасної аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fulk, R. D., & Cain, C. M. (2013). *A History of Old English Literature*. Wiley-Blackwell.
2. Mitchell, B., & Robinson, F. C. (2007). *A Guide to Old English*. Wiley-Blackwell.
3. Heaney, S. (1999). *Beowulf: A New Translation*. W. W. Norton & Company.
4. Liuzza, R. M. (2000). *Beowulf: A New Verse Translation*. Broadview Press.

5. Orchard, A. (2003). *A Critical Companion to Beowulf*. Boydell & Brewer.
6. Toury, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. John Benjamins Publishing.

ОСОБЛИВОСТІ ТА СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ПРИКМЕТНИКІВ СТАРОАНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Грушко Діана,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

У сучасному світі дослідження історичних мов набувають великого значення для філологів та перекладачів. Дуже важливо розуміти особливості староанглійської мови для адекватної інтерпретації давніх текстів. Староанглійська мова, як і будь-яка інша давня мова, має свої унікальні особливості, які створюють значні труднощі при перекладі. Одними з них є проблема перекладу прикметників. Ці складнощі зумовлені не лише лінгвістичними відмінностями, а й культурно-історичним контекстом. З огляду на це, проблема правильної передавання значень староанглійських прикметників українською мовою залишається **актуальною**.

Метою цього дослідження є опис специфіки перекладу прикметників староанглійської мови українською.

Зазначимо, що показовими в контексті досліджуваної проблематики є староанглійські прикметники, що мали складну систему відмінювання, яка залежала від роду, числа та відмінка іменника, до якого вони відносилися. Проте це створює значні труднощі при перекладі на сучасні мови, де ця система значно спрощена. Наприклад, у «Беовульфi» зустрічаємо прикметник *hringedstefna*, що означає «кільценосний». Цей прикметник має складну структуру, а найголовніше – не має прямого відповідника в сучасній українській мові. Перекладачі часто використовують описові конструкції, щоб передати його значення. Наприклад, «корабель з кільцевим носом».

Староанглійські прикметники часто несуть у собі культурні та історичні конотації, які важко передати при перекладі. Наприклад, в тому ж «Беовульфi» часто вживається прикметник *gleaw* («мудрий»). Однак це слово означає не просто «мудрий», а «мудрий воїн», тобто людину, яка має досвід та знання. Перекладачу потрібно передати не тільки значення слова, а і його культурний контекст. Так, слово *heard*, що означає «твердий», «мужній». У староанглійській мові це слово мало ширший спектр значень, ніж сучасне *hard*.

Наприклад, *heard hæled* означає «мужній воїн». Прикметно, що слово *geong* могло означати не лише «молодий», а й «недосвідчений» або «низького соціального статусу».

Висновок. Складність полягає в тому, що одне слово в староанглійській мові могло мати декілька значень, які з часом звузилися. Тому перекладачам потрібно довго посидіти і зрозуміти контекст, щоб обрати найкраще значення того чи іншого слова. Неправильна інтерпретація таких прикметників може спотворити зміст оригінального тексту. При перекладі зі староанглійської мови перекладачі можуть зіштовхнутись з низкою проблем, таких як: складною граматичною системою, відсутністю прямих аналогів у сучасних мовах, зміною значень лексем залежно від контексту та іншими. Саме тому важливо вивчити особливості слів у староанглійській мові перш ніж братись за роботу над творами, написаних на ній.

ЛІТЕРАТУРА

1. Liuzza, R. M. (2000). *Beowulf: A New Verse Translation*. Broadview Press.
2. Mitchell, B., & Robinson, F. C. (2001). *A Guide to Old English*. Oxford University Press.
3. Heaney, S. (1999). *Beowulf: A New Translation*. W. W. Norton & Company.
4. Baker, P. S. (2012). *Introduction to Old English*. Wiley-Blackwell.

СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

*Загородня Людмила,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

У сучасному світі, де країни із різними правовими системами інтегруються у світову спільноту, знання юридичної термінології є важливим не тільки для юристів, а й для перекладачів. У зв'язку з тим, що Україна та більшість англomовних країн належать до різних правових сімей, тлумачі повинні бути особливо пильними під час передачі значень правничих термінів у цільовому тексті. З огляду на це проблема здійснення правильного перекладу англійської юридичної термінології українською мовою із врахуванням культурних особливостей та специфіки законодавства країн вихідної та цільової мов залишається **актуальною** дотепер.

Мета нашої розвідки – описати специфіку перекладу англійських правничих термінів українською мовою.

Складнощі перекладу юридичної термінології продемонструємо на прикладі передання значення англійського терміну *barratry* українською мовою.

Насамперед зауважимо, що в Оксфордському юридичному словнику (Martin, 2002) зафіксовано два значення цього терміна. Перше значення тлумачиться як «навмисні дії капітана або команди морського судна, що завдають шкоди судну або вантажу, який перевозиться судном». Друге значення позначає такий вид зловживання процесуальними правами як сутяжництво, тобто подання «завідомо безпідставних (явно необґрунтованих) позовів або скарг та позовів, що мають штучний характер із корисливих цілей» (Шемшученко, 1998).

Для позначення злочинної дії капітана чи команди в українській мові використовують транслітерацію англійського юридичного терміну – лексему «баратрія», яка є інтернаціоналізмом. Щодо перекладу іншого значення терміна *barratry*, то слід врахувати, що в Україні, на противагу низці англomовних країн, сутяжництво не вважається правопорушенням: в Кримінально-процесуальному кодексі України відсутні змістовні тлумачення юридичного поняття «зловживання процесуальними правами» та виокремлення його видів, а також не передбачено ніяких видів покарань за скоєння таких дій (Заборовський, Соханич, 2018).

Оскільки лексема «сутяжництво» не є юридичним терміном, то вживати її в англо-українському перекладі правничих текстів недоречно. Однак в українській мові існує юридичне поняття «зловживання процесуальними правами», яке й використовується під час перекладу другого значення англійського терміна *barratry*.

Таким чином, якщо перше значення терміна *barratry* стало терміном-інтернаціоналізмом («баратрія»), то інше значення – залишається лакуною в юридичній термінології, елімінування якої відбувається описово, за допомогою поняття «зловживання процесуальними правами».

Висновки. Під час перекладу правничих термінів тлумач зіштовхується із низкою проблем. Зокрема, розбіжності у законодавствах України та англomовних країн зумовлюють появу лакунарних одиниць у термінології. Тому дослідження методів елімінування лакун у галузі правничої термінології становить *перспективу* нашого подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заборовський, В. В., Соханич, В. М. (2018). До питань про поняття зловживання процесуальними правами (с. 68). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*, 53(2), 66–70.
2. Шемшученко, Ю. С. (Ред.). (1998). *Юридична енциклопедія: В 6 томах*. Київ : «Українська енциклопедія». URL: <https://leksika.com.ua/legal/>
3. Martin, E. A. (2002). *A Dictionary of Law* (p. 45) [5th ed.]. Oxford: Oxford University Press.

ДО ПИТАННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ В НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Заполовський Микола,

кандидат філологічних наук, асистент кафедри германської філології та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Еквівалентність є одним із ключових понять у перекладознавстві, що означає відповідність між текстом оригіналу та його перекладом. Вона може бути досягнута різними шляхами, залежно від лексичних, граматичних та стилістичних особливостей мов, між якими здійснюється переклад. У художньому перекладі еквівалентність є особливо важливою, оскільки вона не лише передає зміст, а й зберігає емоційну та стилістичну атмосферу твору. Це передбачає використання не лише прямих відповідників, а й адаптацію тексту з урахуванням національно-культурного контексту.

Метою цього дослідження є вивчення транслятивних характеристик перекладу новели відомого німецького письменника Франца Кафки «Перевтілення».

Актуальність розвідки зумовлена потребою зіставного аналізу текстів оригіналу та перекладу, зокрема, творів німецької літератури ХХ століття, для встановлення ступеня відповідності між ними. Як відомо, ціль будь-якого художнього перекладу полягає в близькому ознайомленні реципієнта, не обізнаного з мовою оригіналу, з текстом на мові перекладу. У зв'язку з цим і впливає поняття еквівалентності. У цьому прикладі проілюстровано, як її досягає Євген Попович у своєму перекладі: «*Was ist mit mir geschehen?*», *dachte er. Es war kein Traum* (Kafka, 2011). – «Що зі мною сталося?» – думав він. Це був не сон (Кафка, 2006).

Ще один важливий момент: у німецькій та українській мовах одні і ті ж поняття можуть бути виражені різними засобами. Відтак, у процесі перекладу нерідко доводиться вдаватись до різноманітних лексичних, синтаксичних чи граматичних заміन: «*Gregor*», *sagte nun der Vater aus dem Nebenzimmer links, «der Herr Prokurist ist gekommen und erkundigt sich, warum du nicht mit dem Frühzug weggefahren bist»* (Kafka, 2011). – «Грегоре, – заговорив батько в кімнаті ліворуч, – (1) до нас прийшов пан керуючий. (2) Він запитує, чому ти не поїхав із ранковим поїздом» (Кафка, 2006).

З цього прикладу бачимо, що з метою досягнення більшої смислової чіткості Є. Попович розбиває одне речення з тексту мови оригіналу на два. В нашому випадку видно, що для спрощення складне німецьке речення розбивається на просте (1) і складне (2). Що ж до лексичних змін, то для української мови з її словотвірною специфікою характерними є заміни при перекладі складених німецьких іменників. Наприклад, в останньому прикладі слово *Nebenzimmer* відтворено українською мовою за допомогою іменника й прислівника (кімната

ліворуч).

Висновки. Хоч переважно про абсолютну еквівалентність говорити складно, можна прагнути зробити її повнішою чи знизити до мінімуму кількість лінгвальних втрат. Цьому може посприяти те, що перекладач, який, зазвичай, працює не лише з окремими словосполученнями і лексемами, а з вищими мовними одиницями – з реченнями й текстами, бере до уваги цей простір, тобто контекстуальне оточення цих мовних одиниць, а також їхні граматичні та синтаксичні особливості.

Перспективи подальших досліджень можуть включати аналіз еквівалентності у перекладі інших творів Ф. Кафки та інших представників німецькомовної літератури. Окрім цього, варто звернути увагу на особливості передачі метафорики, символізму та культурних реалій у художньому перекладі, що сприятиме глибшому розумінню взаємозв'язку між мовами та літературними традиціями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кафка, Ф. (2006). *Perevtilennia* (Ye. O. Popovych, Trans.). Folio. (*Оригінальний твір опубліковано 1915 року*).
2. Kafka, F. (2011). *Die Verwandlung*. Project Gutenberg. Retrieved February 26, 2025, from <http://www.gutenberg.org/files/22367/22367-h/22367-h.htm>.

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ КЛАСИЧНОЇ КИТАЙСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Кіреєва Дар'я,

*студентка кафедри «Іноземна філологія та переклад»
Національного університету «Запорізька політехніка»*

*(науковий керівник – Костенко Ганна, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»
Національного університету «Запорізька політехніка»)*

Проблема перекладу поезії є повсюдною у сфері перекладознавства, де кожен перекладач має власне ставлення та думку щодо того, як саме потрібно передати інформацію читачеві. Лексичні невідповідності присутні навіть у споріднених мовах, через що переклад може виявитися невдалим, невлучним, недосконалим. Що стосується мов, які майже не мають спільних ознак, при перекладі поезії перекладачі стикаються з більшою кількістю викликів. Лінгвісти продовжують шукати вирішення та систематизувати пов'язані проблеми, через це дослідження проблематики перекладу не втрачають своєї **актуальності**.

Мета дослідження полягає у всебічному висвітленні основних категорій, що застосовують при перекладі класичної китайської поезії (далі – ККП),

детальному ознайомленні з думками та підходами досвідчених перекладачів, а також у глибшому аналізі специфіки й особливостей сприйняття ККП загалом. Переклад поезії загалом неминуче пов'язаний із появою труднощів. До звичайних перекладацьких проблем додаються ті, що з'являються при спробі зберегти різні поетичні якості оригіналу. Знаменитий китайський перекладач кінця XIX століття Янь Фу виокремив три критерії перекладу – *Сінь, Да і Я* (信达雅), що дослівно перекладається як *вірність, зрозумілість* (або *вільність у володінні мовою/виразність*) та *елегантність* (або *якість*). За його категоріями *вірність* належить до оригінального авторського змісту, *зрозумілість* – до мови перекладу, а *елегантність* – до тексту перекладу загалом (Brownrigg, 2007).

У контексті перекладу китайської регламентованої поезії існує четверта суперечлива категорія, яка не повністю вкладається в три критерії Янь Фу – це збереження фізичної форми оригіналу. Авторська метрика ніяк не впливає ні на збереження ідеї поета, ні на швидкість перекладу, ні на елегантність отриманого вірша. Дотримання правил наявних в оригінальному вірші є показником мовної майстерності автора. Відтворення цієї майстерності в перекладі, звичайно, відображає не поета-творця оригіналу, а перекладача. Проте немає причин не прагнути відтворити досконалість авторських рядків у перекладі, тим самим розкриваючи всю славу ККП.

Мотиви перекладача можуть істотно змінити баланс співіснування акцентів на суперечливих ідеалах вірності, зрозумілості та елегантності. Контекст перекладу містить у собі аспекти не тільки оригінального тексту й автора, а й перекладача та передбачуваної аудиторії. Наприклад, Тоні Барнстоун так описує свій досвід перекладу: «Іноді я трохи відхиляюся від буквального перекладу, щоб домогтися ефекту, який, на мою думку, точніше відповідає баченню поета. У нашому ремеслі не існує жорстких правил [...]» (Barnstone, 2007).

Працюючи з важкими для розуміння віршами, перекладачів турбує не граматики чи алюзії, а саме інтерпретація. Читачі, які виростили на класичній західній поезії з її ритмічною мовою та повсюдною присутністю стародавніх богів і міфічних персонажів, часто бувають позитивно вражені простотою та безпосередністю ККП. Літературознавець прокоментував, що «давньокитайські поети не винні у тому що носіям індоєвропейських мов доводиться мати справу з відмінюванням і відмінками, родом і числом. Китайські поети дотримуються правил власної граматики, і вони досить чіткі» (Van Creveld, 2019).

Висновки. Переклад ККП на неспоріднену мову є важкою задачею; через це наявні окремі категорії та методи систематизації процесу перекладу, які допомагають перекладачеві зрозуміти, яким чином варто інтерпретувати окремий вірш. При перекладі ККП варто намагатися зберегти якомога більше вищезазначених якостей (категорій). При роботі з подібними творами

перекладач має інтерпретувати поезію таким чином, щоб його зрозуміла аудиторія. Якщо це потрібно, можливим є відхилення від буквального перекладу та оригінальних алюзій. Отже, подібні дослідження є *перспективними* та важливими для подальшої систематизації та конкретизації роботи з ККП.

ЛІТЕРАТУРА

1. Barnstone, T. (2007). *The Poem Behind the Poem: Literary Translation as American Poetry*. *MĀNOA: A Pacific Journal of International Writing*, 11(2), 66–75.
2. Brownrigg, R. (2007). *The Translation of Classical Chinese Poetry* (22 p.). Wellington: Victoria University of Wellington.
3. Van Crevel, M., & Lucas, K. (2019). *Chinese Poetry and Translation : Rights and Wrongs*. (355 p.). Amsterdam: Amsterdam University Press.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПІДРЯДНИХ СПОЛУЧНИКІВ МЕТИ У РОМАНІ ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР І СМЕРТЕЛЬНІ РЕЛІКВІЇ»

Кобзар Аліна,

студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

(науковий керівник – Довгань Олексій, кандидат філологічних наук, викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова)

Дослідження підрядних сполучників мети є важливими у контексті синтаксису англійської та української мов. Особливої уваги набуває їхній переклад, оскільки ці конструкції мають значні структурні та семантичні розбіжності між мовами. У романі Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і Смертельні реліквії» сполучники мети відіграють важливу роль у побудові складнопідрядних речень, передаючи причинно-наслідкові зв'язки та авторський стиль. Вивчення перекладацьких трансформацій дозволяє виявити особливості адаптації англійських підрядних конструкцій до норм української мови.

У своїх дослідженнях Литвин (2011) аналізує семантико-синтаксичні особливості складнопідрядних речень мети в українській мові. Він зазначає, що такі речення здебільшого формуються за допомогою сполучників «щоб», «аби», «для того щоб». Колібаба (2017) досліджує актуалізовані сполучники в текстах різних функціональних стилів і звертає увагу на їхню варіативність у перекладі. Карабан (2004) у своїй праці про переклад англійських текстів

розглядає граматичні труднощі передачі підрядних конструкцій українською мовою (зокрема, сполучників мети). Крім того, Quirk, Greenbaum, Leech та Svartvik (1985) у “A Comprehensive Grammar of the English Language” детально класифікують англійські підрядні сполучники, що є корисним для аналізу їхнього перекладу.

Сполучники мети в англійській мові представлені різними конструкціями, серед яких “so that”, “in order that”, “for the purpose of” та інші. Вони можуть передавати як пряму мету, так і відтінки причинності. В українській мові найбільш уживаними є «щоб», «аби», «з метою». Переклад таких сполучників може потребувати лексико-граматичних трансформацій, оскільки в різних контекстах їх еквіваленти можуть змінюватися. Наприклад, англійський “so that” може бути переданий як «щоб», «отже», «таким чином», залежно від контексту. Перекладацькі трансформації включають прямий переклад, лексичні заміни та перебудову речень для збереження смислової точності.

Дослідження підрядних сполучників мети у романі Дж. Роулінг та їхнього перекладу українською мовою виявило низку особливостей. Основною складністю є відмінності у структурі англійських та українських складнопідрядних речень. Аналіз перекладацьких трансформацій показав, що для досягнення адекватності перекладу застосовуються різні техніки: еквівалентна заміна, переструктурування речення або навіть його адаптація. Такі дослідження є важливими для розуміння міжмовних синтаксичних особливостей та удосконалення теорії перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеєва, С. Г. (2007). *Сполучники сурядності у системі засобів вираження сурядного зв'язку та семантикосинтаксичних відношень*.
2. Литвин, Л. П. (2011). Семантико-синтаксичні особливості складнопідрядних речень мети.
3. Кальниченко, О. А., & Подміногін, В. О. (2004). *Переклад vs адаптація*. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов, (636), 201–206.
4. Карабан, В. І. (2004). *Переклад англійської наукової і технічної літератури*. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга.
5. Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. New York: Longman Group Limited.

ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ ДЖЕФФРІ ЧОСЕРА У «КЕНТЕРБЕРІЙСЬКИХ РОЗПОВІДЯХ»

Кошіль Юлія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

«Кентерберійські розповіді» Джеффрі Чосера, написані в кінці XIV століття, стали не тільки важливим літературним досягненням, а й значним етапом у розвитку англійської мови. У цьому творі Дж. Чосер, звертаючись до широкої аудиторії, демонструє складну та багатогранну мову, яка активно взаємодіє з іншими мовами того часу, такими як латинська і французька. Автор не лише зберігав традиції староанглійської мови, а й активно впроваджував нові слова та вирази, що відіграли важливу роль у формуванні англійської мови, яку ми знаємо сьогодні. *Чосер був майстром використання нових лексичних елементів*, що відповідали потребам сучасного йому суспільства. Наприклад, слово “morality” («мораль») вперше широко стало використовуватися саме завдяки Чосеру.

Також в його творах з’являються слова, як “gentil” («джентльмен»), “debate” (дебати), “counsel” (рада), що набули популярності в середньовічній англійській і з часом стали важливими частинами сучасної мови. Чосер також часто використовував французькі запозичення, що стали частиною англійської лексики через вплив французької мови після нормандського завоювання. Наприклад, слово “court” («дворянство») в «Кентерберійських розповідях» вживається в значенні «двір» або «суд», що відображає вплив французької на англійську в цей період.

Окрім запозичених слів, Чосер активно використовував новоутворені форми слів, щоб досягти більшої виразності і точності. Також автор часто використовував елементи староанглійської, які він адаптував під нові умови. Це дозволяло йому не тільки зберігати національний колорит, а й забезпечити розвиток мови, враховуючи її соціальну та культурну трансформацію.

Висновки. Таким чином, «Кентерберійські розповіді» Джефрі Чосера стали важливим етапом у розвитку англійської мови, особливо через активне запровадження нових слів і виразів. Чосер не тільки відобразив соціальні і культурні реалії свого часу, а й суттєво вплинув на розвиток англійської лексики, створивши основу для багатьох сучасних слів. Його творчість слугує мостом між середньовічною англійською мовою та сучасною, і має безпосередній вплив на її еволюцію до сьогодні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baugh, A. C., & Cable, T. (2002). *A History of the English Language*. Prentice Hall.
2. Crystal, D. (2003). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge University Press.
3. McCrum, R. (2010). *The Story of English*. Faber and Faber.
4. Fisher, J. (2005). *Chaucer and the Medieval World*. Oxford University Press.
5. Beidler, P. C. (2000). *Chaucer and the English Tradition*. University of Georgia Press.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В. ШЕКСПІРА: ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТ

Кравчук Софія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Актуальність. Переклад творів Вільяма Шекспіра є однією з ключових тем у літературознавстві, оскільки його п'єси та сонети залишаються актуальними й сьогодні. Однак особливості англійської мови часів Ренесансу створюють значні труднощі для перекладачів. Шекспірівський стиль, збагачений метафорами, архаїзмами та складними мовними конструкціями, вимагає ретельного аналізу та творчого підходу до відтворення його творів іншими мовами. У зв'язку з цим дослідження проблем перекладу В. Шекспіра є надзвичайно важливим для збереження культурної спадщини та її адаптації до сучасної аудиторії.

Метою цього дослідження є вияв основних труднощів перекладу творів В. Шекспіра, зокрема передача його стилю, збереження ритмічної структури та відтворення мовних особливостей англійської мови періоду Ренесансу. Шекспір активно експериментував з мовними конструкціями, часто порушуючи граматичні норми, що було характерно для етапу розвитку мови. Це включало в себе використання старих форм слів, а також створення нових слів та виразів. У своїх п'єсах він застосовував елементи староанглійської лексики та архаїзми, що в сучасному перекладі може викликати складнощі для розуміння.

Особливу складність при перекладі творів поета становить його неповторний стиль, багатий на метафори, алегорії та іронію. Ці елементи шекспірівського

письма безпосередньо пов'язані з історією англійської мови. Протягом його творчості мова зазнавала значних змін, що відображалось в стилістичних особливостях його творів. В одному лише «Гамлеті» можна знайти безліч варіантів використання одного і того ж слова, що може бути важко передати в іншомовному тексті (Бойко, 2024).

Перекладач має враховувати особливості граматичних конструкцій, характерних для старої англійської мови. Наприклад, в поетичних творах В. Шекспіра часто використовуються інверсії – зміни порядку слів у реченнях. Це не тільки створює ритмічну структуру вірша, а й додає особливої виразності. Перекладачеві слід зберегти цей стиль, хоча в українській мові інверсії використовуються рідше. Це вимагає від перекладача неабиякої майстерності, щоб зберегти зміст і стиль оригіналу.

Історія англійської мови в період Шекспіра – це час розвитку так званого «молодшого англійського» (Early Modern English), який ще не мав чітких правил правопису і граматики. Наприклад, інколи Шекспір використовував різні форми для одних і тих самих слів, що також додає складнощів для перекладу. Особливо це стосується таких тем, як відмінювання дієслів чи вживання артиклів, що в старій англійській мові могли бути не завжди однаковими за формою (Суворова, 2023).

Переклад творів поета також зіштовхується з проблемою збереження ритму і метрики оригіналу. В. Шекспір часто писав у ямбічному пентаметрі – віршованому метрі, який вимагає чіткої структури наголосів. У цьому контексті перекладач повинен не лише зберегти зміст, а й передати музичність і ритмічну рівновагу, яка характерна для шекспірівських п'єс. Це завдання ускладнюється, оскільки кожна мова має свої особливості в ритмічній організації (Бойко, 2024).

Висновки. Переклад творів Вільяма Шекспіра є складним процесом, що потребує глибокого знання англійської мови епохи Ренесансу, розуміння стилістичних особливостей автора та здатності адаптувати текст до сучасної аудиторії. Збереження ритміки, метафоричності та багатозначності його висловів є ключовим завданням для перекладачів. Таким чином, успішний переклад має не лише передавати зміст, а й відтворювати атмосферу та художню виразність шекспірівських творів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко, Я. (2024). Стилістика часовіддаленого першотвору як фактор діяхронної множинності перекладу (на матеріалі українських ретрансляцій трагедій В. Шекспіра). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*.
2. Суворова, К. (2023). Сонети Вільяма Шекспіра в українських перекладах. *Пріоритетні напрями європейського наукового простору: пошук студента*, 227.

ЕВОЛЮЦІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЛІТЕРАТУРНИХ ПЕРЕКЛАДІВ

Куценко Анастасія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Актуальність. Літературні переклади є віддзеркаленням історичних змін мови та культури. Одним із найяскравіших прикладів є англосаксонська епічна поема «Беовульф», яка пройшла складний шлях від староанглійського тексту до численних сучасних перекладів. Еволюція перекладних версій «Беовульфа» демонструє не лише зміни у лексичних, фонетичних та граматичних структурах англійської мови, а й зміну перекладацьких стратегій згідно з культурними і мовними особливостями кожної епохи.

Метою є аналіз ключових аспектів діячності у перекладах «Беовульфа» та їхній вплив на розуміння тексту сучасною аудиторією.

Основні аспекти дослідження:

1. **Лексико-семантичні трансформації:** староанглійські слова, які не мають сучасних еквівалентів, часто інтерпретуються через перифраз або адаптацію до сучасного контексту. Наприклад, слово «wurd» у староанглійській мові означало «доля», але в різних перекладах воно інтерпретувалося як «fate», «destiny» або навіть «providence».
2. **Граматичні зміни:** староанглійська мала розвинену систему відмінювання, яка в сучасній англійській майже зникла. Це створює труднощі для передачі оригінального ритму та структури поеми.
3. **Поетичні особливості:** оригінальний текст базується на алітеративному віршуванні, що складно передати сучасними засобами. Деякі перекладачі, такі як Шеймас Гіні, намагалися зберегти алітерацію, тоді як інші зосереджувалися на збереженні смислової точності.
4. **Культурні зміни у сприйнятті:** сучасні переклади часто адаптують текст відповідно до нових культурних та естетичних норм. Наприклад, в деяких версіях акцент робиться на героїчному образі Беовульфа, тоді як інші намагаються розкрити його людську вразливість.

Висновки. Еволюція перекладів «Беовульфа» відображає складний процес трансформації англійської мови від староанглійської до сучасної (Chickering, 2006). Аналіз лексичних, граматичних та поетичних аспектів дозволяє простежити, як зміни у мові впливають на сприйняття літературних текстів.

Вивчення таких перекладацьких практик є важливим не лише для істориків мови, а й для розуміння загальних тенденцій у розвитку перекладознавства. Таким чином, «Беовульф» є не лише пам'яткою англосаксонської літератури, а й живим прикладом того, як мова змінюється та адаптується через століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Chickering, H. D. (2006). *Beowulf: A Dual-Language Edition* (pp. 3–50). New York: Anchor Books.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ «ГАМЛЕТА» ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА

Налисник Вікторія,

студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

(науковий керівник – Пасічник Наталія, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)

В українській літературі існує довга й ґрунтовна традиція перекладів п'єс та сонетів Шекспіра. У свій час над перекладом цих творів працювали такі відомі літератори як Пантелеймон Куліш, Іван Франко, Панас Мирний та багато інших. Діаспора також мала чималий вплив на появу українською найвідоміших праць стратфордського барда – «Гамлета», «Ромео і Джульєтти», «Короля Ліра». Пік появи цих перекладів припав на другу половину ХХ століття й усі вони були виконані у строго академічному стилі з мінімальними відхиленнями від першоджерела. Проте у 2000 році, надрукований у часописі «Четвер», з'явився абсолютно новий **актуальний** переклад «Гамлета», виконаний поетом та прозаїком Юрієм Андруховичем.

Мета цієї розвідки – порівняти оригінальний твір з перекладом та виділити основні їхні відмінності.

Творчості Юрія Андруховича притаманна висока інтелектуальність та асоціативність, посилення на масову культуру та літературу, що є ознакою постмодернізму, у якому і працює автор. Ця особливість вплинула і на його переклади. Розглянемо це на декількох прикладах:

Король:

As 'twere with a defeated joy, / With an auspicious, and a dropping eye... – [...] Обнялися / З журбою радість, усміх і сльоза... – тут, наприклад, присутня алюзія на поезію Олександра Олеся «З журбою радість обнялася...».

Наступний приклад уже більше пов'язаний із масовою культурою:

Полоній:

[...] *This, in obedience, hath my daughter shown me; / And more above, hath his solicitings, / As they fell out by time, by means, and place, / All given to mine ear. –*
[...] *Слухняна донька це мені віддала, / А потім розказала все докладно / Про всі його зальоти і впадання, / Що, де, коли...* – алюзія на відому в Україні інтелектуальну гру «Що? Де? Коли?».

Андрухович вміло маніпулює не лише алюзіями та ремінісценціями на сучасність, а й вправно модернізує лексику:

Гамлет:

Let the bloat King tempt you again to bed; / Pinch wanton on your cheek; call you his mouse; / And let him, for a pair of reechy kisses, / Or paddling in your neck with his damn'd fingers... – *Нехай король затягне вас у ліжко, I am running a few minutes late; my previous meeting is running over. Щипне де слід і мишкою назве, I am running a few minutes late; my previous meeting is running over. Облинить вас, обмацає, обсмокче, I am running a few minutes late; my previous meeting is running over. Візьме за груди чи отам, де пояс...* – тут можемо бачити приклад грубішої та відвертішої лексики, яка не є притаманною оригінальному тексту. Юрій Андрухович максимально спрощує твір й наближає його до української аудиторії. Брутальна лексика також часто з'являється у перекладі, тому у репліках Гамлета україномовний читач може знайти слова типу *паскуда, бидло, придурок*.

Висновки. Переклад Юрія Андруховича значно відрізняється від перекладів його попередників. Його письменницький стиль має значний вплив на перекладені ним твори. Тому аналіз як перекладів Юрія Андруховича, так й інших сучасних перекладів світової класики, становить **перспективу** наших подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шекспір, Вільям. Гамлет, принц Данії / Пер. з англ. Ю. Андруховича. – Рукопис.
2. Shakespeare, William. *Hamlet / The Complete works of Shakespeare*. – Waltham, Massachussets – Toronto: Ginn and Company, 1971.

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Павлик Наталія,

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Процес підготовки студентів-перекладачів спрямований на засвоєння всіх необхідних теоретичних та практичних вмінь та навичок у галузі сучасних методик аналізу дискурсу та письмового тексту. З огляду на те, що в епоху глобалізації та технологізації надзвичайної важливості набула здатність у міру використовувати сучасні технології (Ольховська, 2017, с.216), ми підтримуємо думку про те, що «майбутні філологи-перекладачі мають володіти сучасними інформаційними технологіями у процесі іншомовної комунікації та застосовувати їх для вирішення певних перекладацьких завдань» (Свідер, 2021, с.4). Як зазначають дослідники, використання сучасних технологій «сприяють новій методиці відкритого вільного навчання, де кожен студент може здобути навички необхідні для його майбутньої професії» (Башманівський, Вигівський, Моркотун, 2020, с. 88). У той же час, інформаційно-комунікаційні технології «мають великі переваги в здійсненні планування навчальної діяльності для синхронної роботи незалежно від місця розташування» (2020, с.88), що стає все більш **актуальним**.

Метою нашої розвідки є опис процесу використання інформаційно-комунікаційних технологій, а саме штучного інтелекту у форматі чат-боту *ChatGTP* на заняттях з дисципліни «Перекладацький аналіз тексту» зі студентами 3 курсу. Так, чат-бот *ChatGTP* використовується з метою створення текстів наукового дискурсу та їх спрощених варіантів, які підлягають проведенню процедури їх порівняльного аналізу. Зокрема, такий спосіб вивчення текстів дає можливість порівняти складний та спрощений стиль викладу інформації, на основі чого студенти мають змогу дослідити способи вживання препозитивних атрибутивних словосполучень, дієприкметникових та інфінітивних конструкцій, прикладів пасивного стану дієслова та дієслів-перформативів, безособових речень та безособових конструкцій, термінів, аббревіатур, акронімів, професійного сленгу тощо, які зустрічаються у текстах наукового стилю.

Отримані результати проведення занять показують, що такий спосіб дослідження текстів є досить ефективним і **перспективним** та може бути використаним для проведення порівняльних досліджень текстів інших різновидів дискурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Башманівський, О., Вигівський, В., Моркотун, С. (2020). *Використання сучасних інформаційних технологій у процесі навчання перекладу*. Українська полоністика. Педагогічні дослідження. Том 17.
2. Ольховська, А. С. (2017). *Зміст та структура курсу «Сучасні перекладацькі технології. Системи автоматизації перекладу»*. (сс. 216-222). Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. № 1 (13).
3. Свідер, І. А. (2021) *Інформаційні технології у філології та перекладі: навчально-методичний посібник для філологічних спеціальностей* (184 с.) Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута».

ЕВОЛЮЦІЯ ПЕРЕКЛАДІВ «КЕНТЕРБЕРІЙСЬКИХ ОПОВІДЕЙ»

Панасюк Анастасія,

студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

«Кентерберійські оповіді» Джефрі Чосера виділяються не лише як класика в галузі англійської літератури, а й як важливе джерело, що допомагає досліджувати зміни та тенденції, які відбувалися протягом століть в англійській мові. Віршовані новели написані середньоанглійською мовою, яка помітно відрізняється від сучасної англійської мови. Таким чином, **актуальною** є потреба у перекладі твору на більш зрозумілий для сучасної аудиторії варіант. Впродовж років таке завдання було справжнім викликом для перекладачів, що бажає представити як зміст, так і мовну систему, яка використовується в оригінальному тексті.

Метою цієї роботи є здійснення аналізу того, як переклади, зроблені у різні періоди часу, представляли мовні характеристики оригінального тексту, адаптованого до норм англійської мови того часу.

Одні з перших спроб адаптації тексту, такі як робота Джона Урі, мали на меті зберегти оригінальну стилістику «Кентерберійських оповідей», однак залишали текст малозрозумілим для читачів XVIII століття. Перекладачі дев'ятнадцятого століття, наприклад, Томас Райт та Вільям Морріс, почали впроваджувати адаптації, проте все ще зберігали складну граматику та лексику, близьку до середньоанглійського варіанту, таким чином ускладнюючи розуміння тексту.

У 1951 році за переклад «Кентерберійських оповідей» взявся Невілл Когілл.

Він вперше спробував зробити текст доступнішим для загальної аудиторії, спростивши синтаксис та осучаснивши лексику.

Серед труднощів перекладу «Кентерберійських оповідань» сучасною англійською мовою є норми та граматичні конструкції мови. Середньоанглійська має флексивні закінчення, варіабельність порядку слів і змінні форми дієслова, чого бракує сучасній англійській мові. Ставлення тлумачів до цього різне: одні зберігають архаїзми, відтворюючи атмосферу XIV ст., інші повністю змінюють синтаксис.

Ще одним викликом є відтворення соціолінгвістичних особливостей. Дж. Чосер використовував різні мовні реєстри для представників різних соціальних верств, і передання цієї багатшаровості в перекладах залишається складним завданням. У перекладах XIX-го століття цим часто нехтували, тоді як сучасні інтерпретації, наприклад, переклад Бертрама Стоуна 1977 року, намагаються виразити відмінності в мовленні персонажів через стилістичні відмінності.

Висновки. Переклади «Кентерберійських оповідей» відображають не лише зміну мовних норм, а й загальні тенденції розвитку англійської мови. Залежно від періоду, перекладачі або зберігали архаїчні риси, або модернізували текст, що свідчить про зміну підходів до адаптації історичних творів. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на тому, як переклади інших класичних текстів вплинули на формування сучасної англійської.

Результати дослідження відкривають нові *перспективи* для подальшого розвитку перекладацької практики, зокрема щодо створення ефективніших методик адаптації текстів з різних історичних періодів до сучасних мовних і культурних контекстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baker, M. (2011). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. Routledge.
2. Coghill, N. (1951). *The Canterbury Tales (Modern English Translation)*. Penguin Classics.
3. Stone, B. (1977). *Chaucer's Canterbury Tales: A Verse Translation*. Penguin Books.
4. Venuti, L. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge.

ВПЛИВ НОРМАНДСЬКОГО ЗАВОЮВАННЯ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ

Роговська Софія,

студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Події, які відбуваються протягом років, залишають значний слід за собою, саме тому підкорення однієї культури іншою створює суміш із традицій і мов. Яскравим прикладом такого впливу є нормандське завоювання Англії 1066 року, яке зумовило масштабні зміни в мовній структурі. Вивчення цієї обставини є **актуальне**, оскільки вона стала базою подальшого формування англійської.

Метою розвідки є опис аналізу впливу завоювання на різні рівні мовної системи.

Наукові результати свідчать, що під домінантністю французької мови носії англійської почали змінювати граматичну структуру речення, тобто спрощували її до фіксованого порядку, який зараз ми маємо (SVO – підмет-присудок-додаток), а також при запозиченні слів остання втрачала граматичний рід, що пов'язано із загальною причиною до часткового зникнення роду англійських іменників. Найбільшого впливу зазнав лексичний рівень, оскільки французька мова була основною мовою уряду та шкіл і в загальному еліті, а латинська – мовою науки та церкви в цей період.

Приклади запозичень з французької мови: “hour” – «година» (“l’heure”), “ink” – «чорнило» (“les encre”), “joy” – «радість» (“la jolie”), “letter” – «лист» (“la letter”), “money” – «гроші» (“la monnaie”), “pay” – «платити» (“payer”), “river” – «ріка» (“la rivière”), “table” – «стіл» (“la table”) (Лібінсон, 2018). На додаток, відбулися значні зміни на фонетичному рівні: так, у середньоанглійській мові носові голосні змінилися на форми, де цей голосний комбінувався з іншими звуками, утворюючи дифтонги. Наприклад, такі слова, як “chammöre” (сучасне “chamber”), “chaunsicher” (сучасне “chance”), “daunce” (сучасне “dance”), “auncient” (сучасне “ancient”), стали характерними для сучасної англійської мови через зміни вимови, зумовлені тим, що люди вимушені спілкуватися французькою (Wyld, 1921).

Висновки. Результати аналізу впливу нормандського завоювання на англійську мову свідчать, що зміни в структурах стали наслідком довгого користування французької та латинської мов на англійських територіях. Під впливом першої англійська частково втратила граматичний рід у запозичених словах, а фонетичні зміни, зокрема утворення дифтонгів, стали характерними

для сучасної останньої. Це підтверджує суттєвість нормандського завоювання як основи розвитку англійської мови. Зазначимо, що вона не зникла, тому що деяке населення продовжувало нею спілкуватися, а ті хто народжувався в цей час ставали двомовними. Крім того, дослідження показує, що історичні події, такі як підкорення земель, мають безпосередній вплив на мовний розвиток будь-якого населення, формуючи нові зв'язки та подібність між різними культурами.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу інших історичних подій, таких як колонізація і глобалізація, на сучасну англійську мову, а також соціально-політичні значення у формуванні ідентичності суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лібінсон, М. Ю. (2018). *Французькі запозичення в англійській мові (на матеріалі творів англійської художньої літератури)*. (79 с.).
2. Serjeantson, M. S. (1936). *A history of foreign words in English* (p. 376). New York: E. P. Dutton & Company.
3. Wyld, H. C. (1921). *A short history of English* (p. 239). London: John Murray.

ДІАХРОНІЧНА СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДІВ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА

Симчишин Катерина,

студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Мова творів Вільяма Шекспіра належить до ранньоновоанглійського періоду, що позначено активним становленням нормативної англійської мови. Його тексти демонструють багатшаровість мовного вираження: поєднання архаїзмів, неологізмів, розмовних форм і поетичної стилістики. Ці особливості ускладнюють процес перекладу та зумовлюють появу численних варіантів українських ретрансляцій у різні історичні періоди (Бойко, 2021).

Метою нашої розвідки є аналіз діяхронної варіативності українських перекладів трагедій Вільяма Шекспіра, виявлення особливостей мовних трансформацій та їхніх причин, зумовлених історичними й соціокультурними чинниками.

Зокрема, через сучасний запит на оновлення класичних текстів, адаптація їх до нових мовних реалій робить тему **актуальною**. Твори Вільяма Шекспіра є зразком розмовної мови XVI ст. та початком становлення жанру

драматургії (Оніщенко, Смоляна, 2022).

Переклади творів Шекспіра в Україні розвивалися у кілька етапів. Кожен історичний період накладав відбиток на мовний та стилістичний вибір перекладачів:

1. Переклади XIX століття (П. Куліш) відзначаються високим стилем, збагаченим архаїзмами та церковнослов'янськими елементами. Такі особливості пояснюються тогочасними літературними традиціями та бажанням наблизити мову перекладу до урочистого звучання оригіналу.

2. У XX столітті відбувся перехід до більш нейтрального й адаптованого мовного стилю (М. Рильський, І. Стешенко). Перекладачі цієї епохи прагнули зберегти баланс між літературною нормативністю та художньою експресивністю оригіналу.

3. Сучасні переклади (Ю. Андрухович) характеризують постмодерністські тенденції, зокрема – вільне поводження із текстом, використання неологізмів і розмовної лексики. Такий підхід відповідає сучасному запиту на оновлення класичних творів відповідно до реалій XXI століття.

У **висновку** ми бачимо, що мовна варіативність визначається як індивідуальним стилем перекладачів, так і загальними літературними тенденціями певного періоду. Українські ретрансляції відображають еволюцію української мови та перекладацької думки, що підтверджує актуальність дослідження перекладознавчих аспектів мовної історії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко Я. В. Своєрідність мови Шекспіра і мови українських ретрансляцій як знакових систем в історичній перспективі. Scientific Collection «Interconf»
2. Оніщенко Н., Смоляна Т. Цитування Шекспіра в німецькомовній лінгвокультурі: еколінгвістичний підхід. Cognition, communication, discourse.

САМОБУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Цапок Юлія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Актуальність. Переклад літературних творів, зокрема класичних, є складним процесом, що потребує врахування історичних змін у мові та культурному контексті. Твори Вільяма Шекспіра, написані в епоху Ренесансу, містять

архаїзми, специфічні мовні звороти та алюзії, що ускладнює їх переклад у різні історичні періоди.

Зміни в мовних нормах та суспільних реаліях впливають на сприйняття творів минулого. Дослідження діяхронічних аспектів перекладу дозволяє простежити еволюцію перекладацьких стратегій та виявити закономірності адаптації текстів для нових поколінь читачів.

Метою цього дослідження є аналіз особливостей перекладу творів Шекспіра в різні історичні періоди, а також оцінка змін у підходах до передачі особливостей оригіналу.

Головні наші тези:

1. Лексичні та граматичні особливості англійської мови доби Шекспіра значно відрізняються від сучасної англійської, що створює труднощі для перекладачів.
2. Перші переклади творів поета в Україні були значною мірою адаптовані до мовних та культурних реалій тогочасного суспільства.
3. Перекладачі різних епох використовували різні стратегії для збереження стилістичних особливостей оригіналу, зокрема еквівалентний переклад, адаптацію та пояснювальні примітки.
4. Порівняння перекладів Пантелеймона Куліша, Івана Франка та Юрія Андруховича дозволяє простежити еволюцію перекладацьких стратегій та мовних норм.
5. Соціокультурний контекст значно впливає на вибір перекладацьких рішень, що призводить до різного тлумачення певних сцен та реплік.

Переклад літературної класики залежить від низки факторів, таких як розвиток мови, суспільні реалії, вплив культурного контексту та індивідуальні уподобання перекладача (Грицфельдт, 2015). Аналізуючи переклади творів Шекспіра, можна виявити, як змінюється інтерпретація тексту в залежності від зазначених чинників.

Висновки. 1. Діяхронічний підхід до перекладу творів Шекспіра демонструє значну варіативність у виборі мовних засобів та адаптаційних стратегій. 2. Аналіз перекладів дозволяє визначити основні труднощі у відтворенні стилю, ритму та семантики оригіналу. 3. Історичний контекст відіграє надзвичайну роль у формуванні перекладознавства. **Подальші дослідження** можуть включати детальніший аналіз синтаксичних та стилістичних трансформацій у перекладах творів Шекспіра, а також вивчення впливу сучасних технологій на процес перекладу класичних текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грицфельдт, Т. В. (2015). Діяхронічні аспекти перекладу художніх текстів. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія «Філологічні науки»*, (7), 23–30.

ПЕРЕКЛАД «БЕОВУЛЬФА»: ІСТОРИЧНІ І ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ

Чорній Анжеліка,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Актуальність. Вивчення перекладу «Беовульфа» є важливим для розуміння еволюції англійської мови та розвитку перекладознавства. Цей епос, написаний на староанглійській мові, відображає соціокультурні та лінгвістичні особливості свого часу (Беовульф, 2020, с. 15). Зміни в англійській мові, зокрема, вплив норманського завоювання, мали значний вплив на розвиток мови та її переклад (Критичні статті, 2018, с. 22). Саме тому вивчення перекладів «Беовульфа» дозволяє виявити ці зміни та їх вплив на сучасну англійську.

Метою роботи є аналіз особливостей перекладу «Беовульфа» з позицій історії мови (зокрема, вивчення впливу староанглійської лексики та граматики на сучасні переклади) (Лінгвістичні дослідження, 2019, с. 40).

Аналіз показує, що староанглійська мова має складну граматичну структуру та багатий словниковий запас. Переклад «Беовульфа» демонструє, як ці особливості адаптувалися до нових мовних умов. Наприклад, сучасні перекладачі вдаються до запозичення термінів та створення нових словосполучень для відображення оригінального змісту (Беовульф, 2020, с. 30).

Староанглійська мова, з її відмінковою системою та специфічними фонетичними рисами, вплинула на те, як сучасні перекладачі інтерпретують текст. Вивчення різних версій перекладу дозволяє зрозуміти, як трансформації англійської мови відображаються у перекладах класичних творів (Критичні статті, 2018, с. 45).

Висновки. Переклад «Беовульфа» є важливим етапом у розвитку англійської мови, відображаючи історичні зміни та культурні впливи. Дослідження перекладів цього епосу допомагає зрозуміти, як мова адаптується до нових умов і як зберігається культурна спадщина (Лінгвістичні дослідження, 2019, с. 55).

Подальші дослідження можуть зосередитися на аналізі інших класичних творів та їхньому впливі на сучасні діалекти англійської мови, а також на вивченні методів перекладу в контексті історії мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беовульф: староанглійський текст і його переклади. (2020). Київ: Видавництво. (с. 15, 30)
2. Критичні статті про вплив норманського завоювання на англійську мову. (2018). Львів: Наукова думка. (с. 22, 45)
3. Лінгвістичні дослідження про староанглійську граматику. (2019). Харків: Видавництво. (с. 40, 55)

ÜBERSETZUNG DES DEUTSCHEN ARTIKELS INS UKRAINISCHE

Kozak Sofia,

*Assistenzprofessorin am Lehrstuhl für Deutsche Philologie
der Nationalen Universität Lesja Ukrainka Volyn*

Im Deutschen gibt es eine Reihe von Phänomenen, die dem Ukrainischen nicht eigentümlich sind. Dazu gehört vor allem der Artikel, der die Kategorie der Bestimmtheit / Unbestimmtheit kennzeichnet. Als grammatische Kategorie kennzeichnet der Artikel die Eigenschaften eines Substantivs – Geschlecht, Numerus, Kasus oder die spezifische Substanz anderer Wortarten. Auf dieser Grundlage ergeben sich besondere semantische, grammatikalische und stilistische Verwendungen des Artikels. Diese spiegeln sich in der Intonation des Satzes und sogar in der Wortstellung wider und ergänzen das Verständnis der Kasus des Substantivs in erheblichem Maße, indem sie ihre Korrelation mit der Situation und dem Kontext aufzeigen. Der Artikel dient somit als eine Art Regulator für den Umfang und den Inhalt des Substantivs und hilft, Begriffe (als Denkkategorien) mit ihrer sprachlichen Realisierung (als sprachliche Bedeutungen) zu vergleichen (Кияк, 2008). Im Deutschunterricht ist es wichtig, die grammatischen Kategorien richtig zu übersetzen. Die Kategorien, die im Deutschen vorhanden sind, entsprechen meist denen im Ukrainischen (Козак, 2024).

Das **Ziel** dieser Arbeit ist die möglichen Wege des Übersetzens des deutschen Artikels ins Ukrainische zu zeigen. Wie schon erwähnt, gibt es im Ukrainischen keinen Artikel. Daher ist es nicht immer einfach, die besten Varianten für die Übersetzung des Artikels aus dem Deutschen zu finden. Aufgrund des Fehlens des Artikels in ukrainischer Sprache werden die Bedeutungen von Bestimmtheit / Unbestimmtheit und Abstraktheit / Konkretheit ohne besonderen formalen Ausdruck in die Zielsprache übertragen. Eine Ausnahme bilden nur einige Fälle, in denen der Kontext es erforderlich macht, zwischen diesen Bedeutungen zu unterscheiden, um unannehmbare Zweideutigkeiten zu vermeiden. Dann werden die entsprechenden Bedeutungen mit verschiedenen lexikalischen Mitteln ausgedrückt. Um Bestimmtheit auszudrücken, können die Pronomen „dies“, „das“, „solche“, „alle“ sowie die Wörter „angegeben“, „gegeben“, „genannt“, „erwähnt“, „letzte(r)“ usw. verwendet werden, z.B.: *Dort steht eine Frau. Die Frau heißt Anna Berger. – Там*

стоїть жінка. *Цю жінку звати Анна Бергер.*

Um Unbestimmtheit auszudrücken, werden die Wörter „певний“ sowie die Numeralien „один“ oder Genitivus Partitivus „один з“, im Plural auch die Wörter „деякі“, „певні“, „відповідні“, „einige“ etc. verwendet, z.B.: *Kindererziehung ist eine elterliche Aufgabe. – Виховання дітей – одне з батьківських завдань. Regeln sind zu beachten. – Треба дотримуватися певних правил.*

Schlussfolgerung. Wenn diese Kategorien nicht korreliert sind, fehlt der Artikel in der Regel, so dass nur die denotativen (subjektiven) Merkmale des Substantivs deutlicher zu erkennen sind. Wenn eine Korrelation zwischen dem begrifflichen und dem semantischen Inhalt des Wortes besteht, dann trägt der Artikel (durch die Kategorie der Bestimmtheit und Unbestimmtheit) dazu bei, die bezeichnende Bedeutung hervorzuheben, die bestimmte Merkmale des nationalen Lebens und Bewusstseins der Deutschen charakterisiert. Das bedeutet, dass der Artikel als Null (abwesend), definitiv und unbestimmt erscheinen kann.

LITERATURQUELLEN

1. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. *Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник* (с. 281). Київ: Київський університет, 2008. 543 с.
2. Kozak S. *Übersetzen im Deutschunterricht: Verwendung von Passiv im Deutschen und im Ukrainischen*. Мова, освіта, наука сучасності: виклики міжкультурної комунікації: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 22-23 лист. 2024 р.). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. С. 249–250.
3. Kozak S. *Übersetzung von schriftlichen Texten*. Теорія і технологія іншомовної освіти: матеріали VI (X) міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 30 жовт. 2024 р.). Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 41–44.
4. Übersetzen im Deutschunterricht. URL: <https://www.inst.at/trans/23/uebersetzen-im-deutschunterricht/>

FEASIBILITY OF PROGRAMMING TERMS TRANSLATION

Onyshchuk Mariia,

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics,
and Translation at Mykhailo Drahomanov State University of Ukraine*

Translation of programming keywords requires a methodical approach that balances linguistic adaptation with technical accuracy. Programming terminology demands a high degree of precision to maintain functional integrity of the source code. Conventional translation methods apply in the process may influence the output differently.

Borrowing, also referred to as direct retention, one of the most widely used strategies in programming translation, involves keeping the original English term unchanged in the target language: *function*, *class*, and *return* are rarely translated in coding environments, for they are integral to JavaScript syntax. Borrowing helps maintain consistency across resources, ensuring that Polish-speaking developers can seamlessly interact with international codebases and learning materials.

Calque / literal translation involves creating a word-for-word equivalent in the target language. This method can be useful for terms that have a clear conceptual equivalent in Polish, such as *array* → *tablica* or *loop* → *pętla*. However, certain JavaScript terms carry meanings that extend beyond their direct translation (*closure* in JavaScript refers to a function that "remembers" the environment without a precise equivalent in Polish). Translating this term literally as *zamknięcie* could introduce misunderstandings, seems unassociated with its technical definition. This strategy enhances accessibility by providing Polish-speaking programmers with intuitive terminology and helps beginners by reducing reliance on English vocabulary. However, it may distort a meaning, especially when translating terms with abstract or specialized definitions, thus risking inconsistency, since some calques might be imposed or appear unfamiliar to programmers.

Descriptive translation / paraphrasing the functionality involves explaining the function or purpose of a term rather than providing a one-to-one equivalent. This strategy is particularly effective for complex programming concepts that lack direct Polish counterparts. Its significant advantage lies in its ability to clarify complex programming concepts for learners and non-technical audiences. It avoids misinterpretation by providing full contextual meaning rather than a single word equivalent. A key challenge of this strategy might be the results in longer terms, which appears impractical in coding environments. It may not align with global programming terminology, making collaboration with international developers harder.

Adaptation / cultural and linguistic adjustment modifies terms to better fit the linguistic and cultural framework of the target language, useful for words that may sound unnatural in direct translation, or when a different phrasing improves readability (*polyfill* refers to a piece of code that adds functionality to older browsers, could be adapted into Polish as *kod uzupełniający* → *complementary code*). While this adaptation captures the reference, it may not be widely recognized by Polish programmers accustomed to the original English term. A notable benefit of adaptation is the fact that it makes programming terminology more intuitive for Polish-speaking developers. It improves readability and ease of learning by aligning with natural Polish syntax. One of the struggles with adaptation lies in its possible divergence from established industry norms, leading to confusion when collaborating with international developers.

Hybrid approach / combining borrowing and adaptation, where they coexist to optimize clarity and usability. This strategy acknowledges that some terms retain

their English form, while others benefit from localization: *class* → *klasa* (borrowed, already used in Polish programming contexts); *array* → *tablica* (adapted, has a clear mathematical equivalent in Polish); *callback* → *callback* (*funkcja zwrotna*) (hybrid, with an explanation in parentheses).

By combining strategies, translators can achieve semantic accuracy while maintaining accessibility, ensuring that Polish-speaking developers are neither excluded from international standards nor overwhelmed by untranslated English terminology. A flexible, context-dependent approach seems most suitable. A major plus of this strategy serves a balance between technical precision and linguistic accessibility, which minimizes confusion by retaining globally recognized terms while clarifying lesser-known concepts.

REFERENCES

1. Herman, M. (1993). Technical translation style: Clarity, concision, correctness. In S. E. Wright & L. D. Wright Jr. (Eds.), *Scientific and technical translation* (pp. 11–XX). John Benjamins Publishing Company.
2. Lachaux, M-A., Roziere, B., Chansussat, L., Lample, G. (2020). *Unsupervised Translation of Programming Languages* <https://doi.org/10.48550/arXiv.2006.03511>
3. Qiu, L. (1999). *Programming Language Translation*. Cornell University, Roberts Place Ithaca, NY United States <https://dl.acm.org/doi/book/10.5555/867032>

ANALYSIS OF LINGUISTIC AND STYLISTIC ASPECTS OF ENGLISH ADVERTISING TEXT STRUCTURAL PARTS IN CONTEXT OF ITS TRANSLATION INTO UKRAINIAN

Shevchuk Lesia,

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Department
of Foreign Philology and Translation at National Transport University*

Due to the rapid development of the advertising industry, many modern companies create multilingual versions of their advertising texts to increase competitiveness and attract more customers (Fedorets, 2007).

From the perspective of intercultural communication, a translator performs cultural adaptation of a text, since the degree to which an advertising text is adapted to the mentality of another country may determine not only the success of the product's sales on the market, the company's profit, but also the brand's popularity in the international background. Therefore, the reproduction of English advertising texts into Ukrainian is becoming increasingly **relevant**.

The aim of the research is to establish and describe the linguistic and stylistic features of the English advertising text structural parts in the context of its translation into Ukrainian.

The structural parts of an English advertising text have direct factors influencing their

translation into Ukrainian. Advertising texts include certain chosen components, namely, the main structural and semantic components (headline, subheading, main text, slogan, details) and auxiliary structural and semantic components (prescriptor, textogram, verbal logo).

The translation of advertising texts must require certain communicative and linguistic norms, as well as stylistic features and pragmatic attitudes, apply, so one of the important components of translation is to convey the field of advertising text (Faber & Rodríguez, 2012). In practice, translators use various lexical and grammatical transformations and translation ways that allow them to convey the original meaning of the text accurately, thus ensuring a positive image of the company and, as a result, attracting more customers (Sutherland, 2009).

In the process of advertising texts translation, a specialist takes into account the socio-cultural, grammatical, lexical and stylistic features of the translating texts. An advertising text is aimed at informing and attracting the maximum number of potential customers, so the translator uses precedent texts containing references to well-known quotes and statements from films and literary works. In the case of a transformed precedent statement, the translator reproduces the author's intended meaning. When conveying the meaning of the source text, the translator uses vocabulary with positive or neutral connotations, taking into account the specific target audience the product is aimed at (youth slang) and even the entire context of the advertising message.

Translators use both transformed and untransformed precedent statements with references to slogans. In order to convey the specifics of a technical advertising text accurately and without loss, the translator uses such translation ways as descriptive translation, substitution, omission, transliteration, generalization, and even the use of a functional analogue. At the same time, the translator takes into account the standard of lexical units' compatibility in translation.

In order the advertising text has an impact on the reader and become firmly entrenched in his or her subconscious, advertisers often use lexical repetition or parallel constructions. In the example above, the manufactures tried to show the benefits that a potential client will receive if they buy the advertised set, e.g.: *Two products that work as quickly as possible, 2 solutions for natural perfection – in on the gift set!* The parallel construction is preserved during translation by the specialist: *Два продукти, які діють максимально швидко, два рішення для природної бездоганності – в одному подарунковому наборі!*

Results of the research. Thus, while maintaining the parallel structure as the usage of similar grammar constructions within a sentence or clause, the translation focuses on a specific target text when choosing this particular advertised product. The comparative analysis of the examples shows that when translating, a specialist preserves the simple and intuitive typical sentence structure of the advertising text as in the original, which makes the text simple and understandable for consumers, which is of great importance for the text of advertising. The last findings provide

prospects for further scientific research based on the materials in the field of advertising text translation, namely, the analysis of the presentation of advertising information in the form of a dialogue, which will structurally facilitate the quick and easy reading of advertising messages by consumers.

REFERENCES

1. Fedorets, S. A. (2007). *Reklama yak specyficzna sfera funkcjonowania mowy* [Advertising as a specific sphere of language functioning]. Problems and prospects of linguistic research in the context of globalization processes: Materials of the international scientific and practical conference. Ternopil: Ekonomichna dumka – Economic Thought, 167-169 [in Ukrainian].
 2. Faber, P., & Lopez-Rodriguez, C. I. (n.d.). (2012). *Terminology and specialized language*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/235424403>.
- Sutherland, M. (2009). *Advertising and the mind of the consumer: What works, what doesn't, and why*.

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО І КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА / TRANSLATION STUDIES AND CORPUS LINGUISTICS CHALLENGES

СЕМАНТИЧНИЙ ДОМЕН WAR У ВИМІРІ КОРПУСНОЇ СТИЛІСТИКИ (НА МАТЕРІАЛАХ КОРПУСУ АНГЛОМОВНОЇ ПРОЗИ НА ВОЄННУ ТЕМАТИКУ XIX–XXI СТ.)

Васенко Олександр,

аспірант кафедри англійської філології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Корпусна лінгвістика сьогодні є одним із найбільш перспективних напрямів мовознавства, що вивів можливість дослідження мови на новий рівень. Вона дозволила розв'язати проблеми, наявні у традиційних лінгвістичних методів, як-от: аналіз великих обсягів інформації, таким чином відкривши нові горизонти для теперішніх галузей лінгвістики на кшталт стилістики. Попри чимраз більший інтерес до корпусної лінгвістики упродовж останніх двох десятиліть, сьогодні відсутні праці, котрі б досліджували аналіз семантичних доменів, що зумовлює **актуальність** цього дослідження.

Метою цієї праці є встановлення стилістичних особливостей семантичного домену WAR в рамках корпусу англomовної прози на воєнну тематику XIX–XXI століть за допомогою корпусного аналізу.

Результати та обговорення. Дані, отримані в ході дослідження, засвідчили, що попри наявність відмінних рис у субдоменів існує низка характеристик, спільних для кожного з них, а отже, притаманних усьому домену WAR:

1. Левова частина колокантів складається із військової термінології. В рамках корпусу, субдомени розташовані дуже щільно один з одним і формують кластери. Доказом існування цих кластерів є те, що сумарна кількість випадків вжитку елементів домену WAR складає 84 000, що у нашому корпусі становить лиш 2 % від загального масиву лексики. Водночас серед колокантів домену вони складають понад 55 % від загальної маси, що вказує на збільшення частотності у понад 25 разів.
2. Невелика кількість емоційно забарвленої лексики. Лиш близько 4–5 % від загальної маси колокантів складає емоційно забарвлена лексика. Решту колокантів становить військова термінологія, котра є емоційно нейтральною.
3. Наявність патернів військової комунікації. Військовій комунікації властива ієрархія між мовцями та висока чіткість передачі інформації. Це зумовлюють такі явища: а) велика кількість модифікаторів описового типу; б) схильність до використання складних словосполучень для чіткого відтворення та опису тих чи інших явищ; в) сухість лексичного запасу, невелика різноманітність слів у поєднанні з їх високою частотністю.

4. Патерни модифікації. З погляду позиції колокантів домінує колокація зліва, тобто той тип колокації, при якому уточнюється значення лексеми.

5. Однакова дистрибуція частотності серед різних груп колокантів У будь-якого субдомену найчастотнішими групами колокантів будуть такі групи в ідентичному порядку: службові частини мови, займенники, військова термінологія, лексеми, що семантично пов'язані із доменом WAR, власні назви.

Висновки: Аналіз колокації, частотності та конкордансу показав що всі компоненти домену WAR мають ряд спільних властивостей, котрі прослідковуються на різних рівнях, і як наслідок є стилістичними характеристиками семантичного домену WAR. Отримані дані закладають **перспективи** для подальшого дослідження семантичних доменів за допомогою методології корпусного підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baker, P., Hardie, A., & McEnery, T. (2009). *Glossary of corpus linguistics* (pp. 8-13). Edinburgh University Press.
2. Biber, D., Conrad, S., & Reppen, R. (1993). *Corpus linguistics: Investigating language structure and use* (pp. 97-99). Cambridge University Press.
3. Brezina, V. (2016). *Collocation networks: Exploring associations in discourse*. In *Triangulating methodological approaches in corpus linguistic research* (pp. 90-107). Routledge.

РЕПЕРСПЕКТИВІЗАЦІЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ПРОСТОРОВИХ КОНСТРУКЦІЙ ЗАГОЛОВКІВ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-НОВИН

Дейкун Олексій,

*аспірант кафедри англійської філології і філософії мови
Київського національного лінгвістичного університету*

У сучасній лінгвістиці поєднання форми й функції / значення вважаються *морфосинтаксичними конструкціями*, які вкорінені в пам'яті мовців (Croft, 2022; Hoffmann, 2022) і слугують за перекладацькі мінімальні одиниці, що наявні в заголовках інтернет-новин. Згадані побудови в ракурсі парадигматики мають три різновиди: *цільні* (item-based), *лексикалізовані* (lexicalized) та *граматикалізовані* (grammaticalized) (Tomasello, 2000). У межах граматикалізованих структур виокремлюємо *просторові побудови*, що складаються з прийменника як головного елемента й оніма / апелятива як залежного. Відтворення граматикалізованих просторових конструкцій розглянуто на прикладі заголовків BBC News (<https://www.bbc.com/news>) і їхніх українських перекладів на BBC Україна (<https://www.bbc.com/ukrainian>) за

2021–2025 рр., що є **актуальністю** цієї розвідки.

Мета дослідження – виокремити моделі перекладу просторових конструкцій оригіналу українською мовою. Здійснений аналіз вказує, що однією з найбільш продуктивних моделей перекладу згаданих побудов є реперспективізація їхньої семантики в тлумаченні, що передбачає випущення в перекладі просторових структур оригіналу на позначення віддалених від України держав чи їхніх адміністративних одиниць, знання про які перебувають у дальній периферії картини світу українців, щоб сфокусувати увагу читачів на власне події.

Просторові прийменникові конструкції оригіналу на позначення країн (напр., *in Nepal, in Israel, in Iran; in Australia*), територій (напр., *in Maharashtra; in Missouri*) та столиць держав (*in London; in Paris*) розміщують у кінці заголовка оригіналу, а в перекладі вилучають задля фокусування на власне події, пор.: *New Porsche mistakenly put on sale at bargain price in China* – *Новий Porsche помилково виставили на продаж за \$18 тисяч* (BBC 03 лют. 2023); і *Spain: Nightclub fire kills 13 in Murcia* – *«Мамо, я тебе люблю, ми скоро помremo». В пожежі у нічному клубі Іспанії загинуло 13 людей* (BBC 02 жов. 2023). Просторову прийменникову побудову *in China* усунуто в першій парі наведених заголовків через віддаленість подій в тій країні від українців, тому увагу українських читачів фокусують на власне помилці в ціні продажу автівки за \$18 тисяч, яка може статися будь-де. Водночас власне країну позначено вже в тексті перекладеного повідомлення прийменниковою конструкцією у *китайському місті Іньчуань*, що конкретизує місце події: *Дилерський центр Porsche у китайському місті Іньчуань виставив новий автомобіль за 124 000 юанів (18 300 доларів США), це при тому, що насправді мінімальна ціна моделі – 148 000 доларів* (<https://www.bbc.com/ukrainian/news-64509783>).

Подібним чином у другій парі наведених заголовків прийменникову конструкцію *in Murcia*, розташовану в кінці оригіналу, вилучено з українського заголовка, позаяк та позначає невідому столицю іспанського муніципалітету, знання про яку не належать до ядра картини світу українців. Водночас столицю муніципалітету ідентифікують прийменниковою побудовою у *місті Мурсія* у вступі відтвореного повідомлення: *Щонайменше 13 людей загинули внаслідок пожежі у нічному клубі у місті Мурсія на південному сході Іспанії* (<https://www.bbc.com/ukrainian/news-66980378>).

Висновки. Отже, розташовані в кінці оригіналу просторові прийменникові структури на позначення країн чи їхніх адміністративних одиниць вилучають із перекладених заголовків унаслідок зміщення фокуса на власне подію, віддаленості відповідних держав / територій від України, а також належності знань про них суто до периферії картини світу місцевих читачів. **Перспектива** подальших досліджень – виокремлення моделей перекладу англійськомовних просторових прийменникових конструкцій українською в текстах решти дискурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Croft, W. (2022). *Morphosyntax: Constructions of the World's Languages*. Cambridge: Cambridge University Press. 340 p.
2. Hoffmann, T. (2022). *Construction Grammar*. Cambridge: Cambridge University Press. 336 p.
3. Tomasello, M. (2000). First steps toward a usage-based theory of language acquisition. *Cognitive Linguistics*, 11, (1/2), 61-82.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА МОДЕЛЬ СПРОЩЕННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ЛЕКСИКАЛІЗОВАНИХ СТРУКТУР У ТЕКСТАХ ОНЛАЙН-НОВИН

Дейкун Петро,

викладач іноземної мови Відокремленого структурного підрозділу

«Ніжинський фаховий коледж

Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Морфосинтаксичні побудови вважаються певним стійким об'єднанням форми й функції чи значення, яке вкорінене в людській пам'яті (Croft, 2022; Hoffmann, 2022). Чільним різновидом згаданих структур є *лексикалізовані*, котрі охоплюють змінний та незмінний компоненти (Tomasello, 2000), переклад яких у новинному дискурсі досліджено недостатньо, що є **актуальністю** цієї розвідки.

Мета розвідки – проаналізувати переклад англійськомовних лексикалізованих онімних структур, наявних у заголовках текстів оригінальних звісток BBC News (<https://www.bbc.com/news>) та їх тлумачень на сайті BBC News Україна (<https://www.bbc.com/ukrainian>) за останні роки.

Здійснений аналіз засвідчує, що лексикалізовані онімні структури оригіналу, котрі складаються з назв країн чи фаху знаменитостей, відтворюють з опертям на *модель спрощення*. Остання передбачає, що змінні елементи згаданих побудов усувають із заголовка, тоді як власне структури оригіналу передають незмінним кириличним компонентом у перекладі, що вказує на прізвище відомої особи.

Під час українського перекладу лексикалізованих структур оригіналу можуть спрощуватися назви тих держав, знання про які входять до картини світу нашого читацького загалу (напр., **Germany's Scholz** – *Шольц*; **France's Macron** – *Макрон*), пор.: **Belarus's Lukashenko tells BBC: We may have helped migrants into EU** – *Лукашенко дав інтерв'ю BBC: «Може, ми й допомагали мігрантам потрапити в ЄС»* (BBC 19 лист. 2021). Назва країни *Belarus* як несталий компонент лексикалізованої побудови *Belarus's Lukashenko* на початку заголовка спрощується в перекладі з огляду на відомість білоруського президента *Lukashenko* – *Лукашенко* українським читачам. Водночас згадку про країну референта подано вже у власне тексті українського повідомлення

розгорненою прийменниковою структурою в Мінському президентському палаці, що зазначає столицю країни, де відбувається подія: В ексклюзивному інтерв'ю в Мінському президентському палаці Лукашенко сказав кореспонденту ВВС Стіву Розенбергу: «Я думаю, що це абсолютно можливо. Ми слов'яни. У нас є серця. Наші війська знають, що мігранти прямують до Німеччини».

Спрощення двох змінних складників на позначення країни й фаху / статусу особи в лексикалізованій побудові оригіналу ілюстровано таким прикладом (напр., *Czech billionaire Petr Kellner* – *Петр Келлер*, *Ukraine's President Zelensky* – *Зеленський*), пор.: *Belarus Olympian Timanovskaya says grandmother warned her not to come home* – *Тимановська*: «Бабуся попросила не повертатись у Білорусь» (ВВС 05 серп. 2021). З лексикалізованої побудови оригіналу усувають два змінних компоненти на позначення держави *Belarus* і заняття знаменитості *Olympian*, щоб змусити українських читачів переглянути текст витлумаченої новини, у вступі якої подається ця інформація: *Білоруська бігунка Крістіна Тимановська в інтерв'ю Російській службі ВВС розповіла, як телефонний дзвінок бабусі остаточно переконав її в тому, що не варто повертатися до Білорусі*.

Отже, відповідно до моделі спрощення лексикалізовані онімні структури оригіналу перекладають з усуненням їхніх змінних компонентів на позначення країни та/або фаху людей у тлумаченні. **Перспективи** подальших досліджень передбачають вивчення перекладу решти морфосинтаксичних структур в інших англійськомовних новинних онлайн-виданнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Croft, W. (2022). *Morphosyntax: Constructions of the World's Languages*. Cambridge: Cambridge University Press. 340 p.
2. Hoffmann, T. (2022). *Construction Grammar*. Cambridge: Cambridge University Press. 336 p.
3. Tomasello, M. (2000). *First steps toward a usage-based theory of language acquisition*. *Cognitive Linguistics*, 11, (1/2), 61-82.

КОРПУСНИЙ АНАЛІЗ ПОРІВНЯЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ: АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ АСПЕКТ

Маштабрика Олександра,

*студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова*

*(науковий керівник – Довгань Олексій, кандидат філологічних наук,
викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова)*

Порівняльні конструкції виступають невід'ємним стилістичним компонентом художнього тексту, що забезпечує створення виразних образів та посилює емоційне сприйняття читачем літературного твору. У зіставленні різних явищ та предметів розкривається глибина авторського задуму, що дозволяє досягти максимального естетичного впливу на реципієнта.

Постановка проблеми та **актуальність** цього дослідження зумовлені чимраз більшою роллю корпусної лінгвістики в перекладознавстві: корпусний підхід дає змогу отримати об'єктивні дані щодо перекладацьких моделей і перекладацьких рішень (Munday, 2016). Проте процес їх перекладу може супроводжуватися втратами стилістичних і семантичних особливостей, що потребує детального дослідження (Vinay & Darbelnet, 1995). Корпусний аналіз дозволяє виявити закономірності у використанні порівняльних конструкцій, але такі конструкції потребують особливої уваги при перекладі через свою структурну та семантичну специфіку в різних мовах (Baker, 1992).

Метою нашого дослідження полягає у визначенні специфіки перекладу порівняльних конструкцій з англійської мови українською на матеріалі роману «Гаррі Поттер і Смертельні реліквії».

Аналіз корпусу показує, що існують різні стратегії перекладу англійських порівняльних конструкцій українською мовою. Найпоширенішими є: 1) збереження оригінальної конструкції з частковою адаптацією лексичних елементів (Chesterman, 1997); 2) заміна порівняльних конструкцій образними виразами; 3) використання синонімічних структур, характерних для української мови (Vinay & Darbelnet, 1995); 4) опущення порівняльних конструкцій за відсутності аналогів (Yule, 2010). Розглянемо характерні приклади таких конструкцій та особливості їхнього перекладу українською мовою. У тексті зустрічаються різні типи порівнянь, серед яких особливу увагу привертають фрази «*It was a little trickier **than** I expected*» та «*She was staring straight ahead, quite **as** pale **as** he was, her long blonde hair...*». У першому випадку перекладач має вибір між варіантами «*Це було трохи складніше, ніж*

я очікував» та «*Це виявилось хитромудрішим, ніж я думав*», де вибір залежить від контексту та стилістичних міркувань. У другому прикладі конструкція «*quite as pale as he was*» має відображення у перекладі «*така ж бліда, як і він*», зберігаючи семантику порівняння.

Результати аналізу свідчать, що успішний переклад порівняльних конструкцій є складним процесом, який вимагає глибокого розуміння не лише лексико-синтаксичних, але й прагматичних та культурних аспектів обох мов (Baker, 1992). Відтак, застосування корпусного аналізу дозволяє виявити системні закономірності у перекладацьких рішеннях на основі великих текстів та забезпечити об'єктивність дослідження (Chesterman, 1997).

Висновки. Отримані результати свідчать, що корпусний аналіз роману «Гаррі Поттер і Смертельні реліквії» виявив систематичні закономірності у перекладі порівняльних конструкцій з англійської мови українською. Дослідження підтвердило, що найчастіше перекладачі вдаються до граматичних заміन та модуляції для збереження образності та експресивності оригіналу. За допомогою корпусного підходу було встановлено частотність використання різних типів порівняльних конструкцій та визначено основні стратегії їх перекладу. Отримані дані закладають *перспективи* для подальших досліджень у розширенні корпусу аналізованих текстів різних жанрів та розробці автоматизованих інструментів для аналізу перекладацьких трансформацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baker, M. (1992). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge. (date of application: 18.02.25) [in English].
2. Chesterman, A. (1997). *Memes of Translation: The Spread of Ideas in Translation Theory*. Amsterdam: John Benjamins. (date of application: 18.02.25) [in English].
3. Munday, J. (2016). *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. London: Routledge. (date of application: 18.02.25) [in English].
4. Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1995). *Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation*. Amsterdam: John Benjamins. (date of application: 18.02.25) [in English].
5. Yule, G. (2010). *The Study of Language*. Cambridge: Cambridge University Press. (date of application: 18.02.25) [in English].

АНГЛІЙСЬКІ БІНОМІАЛЬНІ ВИРАЗИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗА ДАНИМИ PARAROOK || EN→UK

Орлова Юлія,

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної
лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу
факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

У зв'язку з розширенням вживання *біноміалів* в англomовних різножанрових текстах зростає увага до вивчення специфіки їхнього відтворення.

Актуальність дослідження зумовлена застосуванням інструментів штучного інтелекту та корпусних технологій (О. Hatzidaki) для екземпліфікації описів англійських *біноміалів* (далі – АБ) (М. Алейнікова, І. Баклан, С. Владика, І. Молодцова, D. Bolinger, M. Gustafsson, Y. Malkiel, S. Mollin) та теоретичних тверджень щодо найбільш / найменш поширених типів АБ (Н. Давиденко, А. Земляной) і способів їх відтворення українською мовою (Т. Бондаренко, К. Мітрошина, І. Хрін) з використанням мовної моделі *GPT 4* та корпусних даних *ParaRook* – паралельного англо-українського корпусу на основі *ГРАКу*.

Метою розвідки є перевірка статистичних гіпотез щодо 1) найбільш поширеного типу АБ (*іменник+іменник*) та 2) експлікації як найуживанішого способу відтворення АБ різних типів. **Об'єктом** дослідження є АБ з формальною структурою (далі – ФС) *слово+слово*, що з'єднані сполучником *and* і вважаються найчисленнішою групою відповідно до класифікації за з'єднувальним елементом (Давиденко, Земляной, 2020).

Матеріалом дослідження обрано 30 АБ вибіркової сукупності, що згенеровані *GPT 4* шляхом випадкового вибирання з Cambridge / Oxford English / Merriam-Webster Dictionary, the BBI Combinatory Dictionary of English та надалі згруповані у пропорційному співвідношенні за належністю компонентів АБ до певної частини мови (Давиденко, Земляной, 2020) та за семантичним критерієм (Хрін, 2020) (по три синонімічні та три антонімічні АБ у кожній групі). Так, конститuentами досліджуваних АБ є синонімічні та антонімічні «граматично рівноправні слова однієї й тієї ж частини мови» (Медведєва, 1994), а саме: іменники, прикметники, дієслова, прислівники, службові слова (5 груп АБ).

У науковий обіг термін *біноміал* (англ. *binomial*) було введено Я. Малкілом на позначення сурядних словосполучень (стійких / нестійких), що складаються з двох слів, мають переважно фіксований порядок послідовності взаємодетермінованих складників, з'єднаних сполучником (здебільшого *and*, або є безсполучниковими) чи прийменником, і характеризуються цілісним значенням та специфічним фонетичним оформленням на основі асонансу (англ. *on and on*), алітерації (англ. *spick and span*) або рими (*fair and square*).

Зауважимо, що зворотний порядок складників є можливим у синтаксемах з єднальними відношеннями як засіб створення емпізи першого компонента. В українському мовознавстві також уживаними є терміни *біном*, *бінарне поєднання* та *парне словосполучення* (М. Ельянова, Н. Комлик, С. Педченко). Мультифункціональність АБ обумовлює складність їх відтворення. Аналіз попередніх досліджень свідчить про те, що основними способами відтворення є фразеологічні (еквівалент, аналог) та нефразеологічні (експлікація, лексичний переклад, калькування).

Висновки. Як свідчать результати несущільного статистичного спостереження, найбільш частотною ФС за даними паралельного корпусу є *ADV+ADV* (вжито у 166 контекстах; складає 0,015 % від загальної кількості токенів); найменш частотною є ФС *ADJ+ADJ* (вжито у 4 контекстах; 0,0003 %). Також зафіксовано, що 1) найуживанішим способом відтворення АБ різних типів є нефразеологічний (лексичний переклад; 36 % від загальної кількості застосованих прийомів); 2) частотним є застосування опущення для відтворення АБ, конститuentами яких є прислівники та службові слова (29 %); 3) менш частотним, але основним типом відповідників АБ з ФС *N+N*, є повні та часткові еквіваленти (25 %); 4) найменш частотним типом відповідника АБ є аналог (10 %).

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні формальних структур та способів відтворення українською мовою АБ-неологізмів та сленгових АБ із застосуванням корпуснобазованого підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко, Н. І., Земляной, А. (2020). Біномінали англійської мови, їх види та переклад. (сс. 195–197). *Актуальні питання філології та методики викладання мов*. Випуск 3 (15) ч. 1.
2. Медведєва, Л. М. (1994). *Англо-український словник парних словосполучень = English-Ukrainian Dictionary of Binomial Expressions*. (с. 6). Київ: Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана.
3. Хрін, І. В. (2020). Біноміали в англійській мові та специфіка їх вживання. (сс. 31–32). *Science and Education a New Dimension. Philology*. VIII (71), Issue 240.
4. Mollin, S. (2014). *The (Ir)reversibility of English Binomials*. (p. 264). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
5. *ParaRook – паралельний англо-український корпус на основі ГРАКу*. URL: https://pararook.nyawkit.xyz/#dashboard?corpname=parall_eng_bsd

КОРПУС ТЕКСТІВ ТУРИСТИЧНИХ ПУТІВНИКІВ

Прима Вікторія,

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології
та перекладу Державного торговельно-економічного університету*

З середини 60-х років ХХ століття в мовознавстві почали перетворювати тексти природної мови в електронний вигляд і зберігати їх у пам'яті комп'ютерів. Цей процес став особливо популярним із появою персональних комп'ютерів, а з початку 90-х років учені активно почали створювати великі зібрання текстів різних мов у машинному форматі. Такі зібрання отримали назву корпуси (від лат. *corpus* – тіло). Однак, щоб зібрання можна було назвати корпусом, тексти повинні відповідати певним вимогам: вони мають бути систематизованими, відібраними за чіткими критеріями, закодованими та організованими згідно зі стандартами (Baker, Hardie, & McEnergy, 2006).

Відібрані й внесені до комп'ютера тексти об'єднуються в єдиний корпус. Як єдиний об'єкт, корпус повинен відповідати кільком важливим вимогам: а) автентичність – зміни в текстах неприпустимі, вони мають бути збережені в оригінальному вигляді; б) репрезентативність – тексти, що входять до корпусу, повинні відображати реальний стан мови на певному етапі її розвитку і включати різні жанри, як-от художню літературу, наукові роботи, політичні есе тощо; в) кількісність – сучасні корпуси складаються з мільйонів слів, і їх обсяг може перевищувати 500 мільйонів слів; г) закодованість – до звичайного тексту додається спеціальна формальна інформація у вигляді символів, що дозволяють машині зрозуміти і аналізувати текст (Жуковська, 2013).

Корпусом текстів туристичних путівників можна вважати зібрання текстів, що містять інформацію про туристичні маршрути, пам'ятки, культурні та природні об'єкти, а також поради та рекомендації для мандрівників. Такий корпус може містити як друковані, так і електронні версії путівників, що охоплюють різні регіони, країни, міста або певні типи туризму, наприклад, культурний, пригодницький чи еко-туризм.

Основні характеристики такого корпусу можуть включати:

1. Автентичність – тексти путівників повинні бути збережені без змін, відображаючи первісний зміст і стиль, притаманні оригінальним виданням.
2. Репрезентативність – корпус має містити різноманітні путівники, що охоплюють широкий спектр напрямків і типів туризму, надаючи повну картину мови, що використовується в цій галузі.
3. Кількісність – обсяг такого корпусу може варіюватися залежно від кількості текстів і слів, включених до нього, і може досягати значних масштабів.
4. Закодованість – додаткові маркери та формальні позначення можуть бути використані для позначення різних структурних елементів тексту (наприклад, назви місць, туристичних об'єктів, поради, рейтинги тощо), що дозволяє

здійснювати автоматизований аналіз.

Завдяки такому корпусу можна проводити аналіз мовних особливостей туристичних текстів, досліджувати використання лексики, фразеології та стилістичних прийомів, а також створювати інструменти для автоматизованого перекладу або розпізнавання текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жуковська, В. В. (2013). *Вступ до корпусної лінгвістики*. Навч. посіб. (141 с.). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка,
2. Baker, P., Hardie, A., & McEnery, T. (2006). *Glossary of Corpus Linguistics*. (192 p.). Edinburgh University Press,

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ МЕДІАТЕКСТІВ: КОРПУСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сіваєва Ольга,

доктор філософії з філології, старший викладач кафедри англійської мови та комунікації Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Медіатексти, як дзеркало суспільства, відображають мовні, культурні та соціальні особливості певної спільноти. Отже, переклад медіатекстів є не лише лінгвістичним, але й соціокультурним актом, що потребує врахування різноманітних факторів, які впливають на сприйняття та інтерпретацію повідомлення цільовою аудиторією. Корпусна лінгвістика (McEnery, Xiao, Tono, 2006), з її потужними інструментами аналізу великих обсягів текстів, відкриває нові можливості для дослідження соціолінгвістичних аспектів перекладу медіа текстів, що стає все більш **актуальним**.

Метою нашої розвідки є вияв соціолінгвістичних аспектів перекладу медіатекстів на основі корпусного аналізу. Корпусна лінгвістика надає дослідникам потужні інструменти для аналізу великих обсягів текстів та виявлення закономірностей, які важко помітити при традиційному аналізі (Bednarek, 2006). У контексті перекладу медіатекстів корпусні дослідження можуть допомогти: виявити вплив соціолінгвістичних факторів на перекладацькі стратегії: за допомогою корпусів можна дослідити, як соціальний статус перекладача, особливості цільової аудиторії та інші фактори впливають на вибір лексики, граматичних конструкцій та стилістичних прийомів. Наприклад: «*The protesters clashed with police outside the parliament building*» (The Economist). Варіанти перекладу: «*Мітингувальники вступили в конфронтацію з правоохоронцями біля будівлі парламенту*» / «*Протестувальники зчепилися з ментами під Верховною Радою*». У першому варіанті перекладу використовується більш формальна та нейтральна лексика («мітингувальники», «правоохоронці», «будівля парламенту»), що може

свідчити про високий соціальний статус перекладача та орієнтацію на аудиторію з високим статусом. У другому перекладі використовується більш розмовна та емоційно забарвлена лексика («протестувальники», «менти», «Верховна Рада»), що може свідчити про низький соціальний статус перекладача та орієнтацію на аудиторію з низьким статусом.

Також в ході проведення корпусного аналізу перекладу медіатекстів можна проаналізувати особливості мови перекладу: корпусні дослідження дозволяють виявити специфічні риси мови перекладу, такі як інтерференція з мови оригіналу, використання спрощених граматичних конструкцій та інші явища. Наступні приклади є цьому підтвердженням: «*The company announced that it will be laying off 100 employees*» (The Economist). «Компанія оголосила, що вона буде звільняти 100 працівників». Цей приклад ілюструє інтерференцію з англійської мови на рівні граматики. В українській мові зворот «буде звільняти» є менш вживаним, ніж просто «звільнить». Перекладач, можливо, несвідомо скопіював англійську структуру, що призвело до менш природного звучання перекладу. Прикладом використання спрощених граматичних конструкцій є переклад речення: «*The report, which was published last week, revealed some shocking findings*» (The Economist). «Звіт, який був опублікований минулого тижня, показав деякі шокуючі результати». У цьому прикладі перекладач спростив складну підрядну конструкцію «*which was published last week*», використавши просте означене речення «який був опублікований минулого тижня». Хоча такий варіант перекладу є граматично правильним, він втрачає певну стилістичну витонченість оригіналу. Уніфікація лексики: «*The company's profits have soared in the past year*» (The Economist). «Прибутки компанії значно зросли за останній рік». У цьому прикладі перекладач використовує слово «зросли» замість більш стилістично забарвленого «злетіли», що могло б краще передати значення англійського «*soared*». Це явище називається уніфікацією лексики, коли перекладач віддає перевагу більш загальним словам, втрачаючи при цьому відтінки значення оригіналу.

На основі корпусного дослідження перекладу медіатекстів можна досліджувати і міжкультурну комунікацію: за допомогою корпусів можна аналізувати, як відбувається міжкультурна комунікація в медіатекстах, які культурні коди та символи використовуються та як вони інтерпретуються різними аудиторіями. Наприклад: «*The company is committed to sustainable development*» (The Economist). «Компанія прагне до сталого розвитку, зберігаючи навколишнє середовище для майбутніх поколінь». «Компанія зацікавлена у сталому розвитку, що забезпечить їй довгострокову економічну стабільність». У першому варіанті перекладач підкреслив екологічний аспект сталого розвитку, що відповідає сучасним тенденціям у західній культурі. У другому варіанті перекладач наголосив на економічній вигоді, що може бути більш зрозумілим та прийнятним для української аудиторії, яка часто постає перед економічними труднощами.

Висновки. Корпусна лінгвістика є цінним інструментом для дослідження соціолінгвістичних аспектів перекладу медіатекстів. За допомогою корпусних досліджень можна отримати глибше розуміння того, як соціальні, культурні та мовні фактори впливають на процес перекладу та міжкультурну комунікацію. Отримана інформація є *перспективною* для здійснення корпусного аналізу перекладів різних типів медійних видань з метою ідентифікації та дослідження соціолінгвістичних детермінант їхнього перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bednarek, M. (2006). *Evaluation in Media Discourse: Analysis of a Newspaper Corpus*. London, 253 p.
2. McEnery, A., Xiao, R., Tono, Y. (2006). *Corpus-based Language Studies: An Advanced Resource Book*. London: Routledge, 386 p.
3. The Economist. URL: <https://www.economist.com/>.

ПЕРЕКЛАД ПРИЙМЕННИКОВИХ ІНФІНІТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА ПРИКЛАДІ ПІСЕНЬ ТЕЙЛОР СВІФТ)

Стулень Анастасія,

*студентка кафедри англійської філології і філософії мови
Київського національного лінгвістичного університету*

*(науковий керівник – Дейкун Олексій, аспірант кафедри англійської філології
і філософії мови Київського національного лінгвістичного університету)*

Дослідження в галузі конструкційної граматики зосереджуються здебільшого на вивченні порівняльних (Treis, 2018), цільних (Дейкун, 2024) та каузативних (Tran, 2024) конструкцій. Утім сучасні науковці не надають уваги вивченню прийменникових інфінітивних конструкцій, зокрема їх перекладу в музичному дискурсі, що є *актуальністю* цієї розвідки.

Мета дослідження – відтворення англійськомовних прийменникових інфінітивних конструкцій українською на матеріалі текстів пісень виконавиці Тейлор Свіфт (<https://genius.com/>) та їхніх перекладів на сайті Genius Україна (<https://genius.com/tags/ukraine>) з альбомів «1989 (Taylor's version)» (2023 рік) та «Red (Taylor's version)» (2021 рік).

Наукові результати. Здійснений аналіз текстів пісень вищевказаних альбомів виявив, що прийменникові інфінітивні конструкції оригіналу здебільшого відтворюють за моделлю *семантичної еквівалентності*, тоді як власне *перекладацьку модель* розуміємо як певний сталий когнітивний шаблон для відтворення різномірних побудов (Дейкун, 2024).

Позаяк в українській мові відсутня прийменникова інфінітивна конструкція як граматичне явище, її відтворюють за допомогою двох інших структур –

підрядною з'ясувальною і підрядною обставинною.

Прийменникову інфінітивну конструкцію оригіналу перекладають підрядною з'ясувальною структурою з аналогічною семантикою в такій парі пісеньних рядків, пор.: *I'm holding out hope **for you to say** "Don't go".* – *Я сподіваюся, **що ти скажеш** «Не йди».* (Say don't go; 2023). У наведених угорі рядках прийменникову інфінітивну конструкцію оригіналу *for you to say* перекладено підрядною з'ясувальною побудовою *що ти скажеш*, яка зберігає значення структури оригіналу, але не її форму.

Додатковий приклад уживання підрядної з'ясувальної конструкції з цієї ж пісні, щоб перекласти прийменникову інфінітивну побудову оригіналу українською, відстежуємо в такій парі рядків, пор.: *I wait **for you to drive by**.* – *Чекаю, **коли ти проїдеш повз**.* Прийменникову інфінітивну конструкцію оригіналу *for you to drive by* подано підрядною з'ясувальною конструкцією *коли ти проїдеш повз* у перекладі.

Прийменникову інфінітивну конструкцію оригіналу також може бути відтворено підрядною обставинною структурою з аналогічним значенням у межах моделі семантичної еквівалентності, пор.: *And all the times I let you in just **for you to go again**.* – *Кожен раз я впускала тебе лише для того, **щоб ти знову покинув мене**.* (The last time; 2021). В англійському оригіналі прийменникову інфінітивну конструкцію *for you to go again* в українському перекладі передано підрядною обставинною *щоб ти знову покинув мене*.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, переклад прийменникових інфінітивних конструкцій оригіналу українською відбувається двома способами: за допомогою *підрядної з'ясувальної конструкції та підрядної обставинної* з огляду на граматичні відмінності задіяних мов.

Перспективи подальших досліджень полягають у виокремленні моделей перекладу інших англійських інфінітивних і дієприкметникових конструкцій на матеріалі текстів пісень Т. Свіфт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Treis, Y. (2018) Comparative constructions: An introduction. *Linguistic Discovery*. 16 (1), 1-26.
2. Дейкун, О. П. (2024). Моделі українського перекладу англійськомовних цільних конструкцій (на матеріалі заголовків текстів новин). *Мовні і концептуальні картини світу*. 75(1), 9–23.
3. Tran, Q.H. (2024). Analysis of State Changes in English Causative Constructions: Insights from Construction Grammar. *International Journal of TESOL & Education*, 4(4), 35–53.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТИПІВ УМОВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Ступакова Марія,

*студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

*(науковий керівник – Довгань Олексій, кандидат філологічних наук,
викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова)

Умовні конструкції є важливим елементом мови, оскільки вони забезпечують вираження умовності, причиново-наслідкових зв'язків та гіпотетичних ситуацій. Англійська та українська мови мають відмінності у структуральних, граматичних формах та функціях умовних речень. Проте багато інших аспектів перекладу умовних конструкцій залишаються маловивченими.

Актуальність. Мовознавче дослідження умовних конструкцій в англійській та українській мовах є актуальним для обох галузей, як теоретичної лінгвістики, так і практичної реалізації в перекладознавстві. Англійська мова, що має розгалужену систему часових форм, та українська, що налічує безліч граматичних трансформацій, характеризуються різними підходами до вираження умовності.

Метою роботи є порівняльний аналіз типів умовних конструкцій в англійській та українській мовах із фокусом на граматичні особливості, функціональність і стилістичне використання.

В англійській мові виділяють три основні типи умовних речень (реальні, ірреальні, умовні з відтінком можливості), тоді як українська мова більш гнучка у побудові умовних конструкцій завдяки ширшому використанню контексту.

Англійська мова спирається на строгий часовий порядок (Zero, First, Second, Third Conditional), тоді як українська мова має більшу варіативність через лексико-граматичні трансформації.

Українські умовні речення частіше вживають у розмовному стилі, з використанням модальних часток, тоді як в англійських текстах умовні конструкції часто мають формальну структуру.

Порівняльний метод включає в себе теорію, практику перекладу, методи викладання і навчання іноземним мовам, за допомогою цього методу виявляють певні особливості мови, які важко, а іноді навіть неможливо розпізнати, та формують загальні закономірності, властиві всім мовам.

Отримавши результати шляхом аналізу текстів англійською та українською

мовами, з'ясували, що переклад конструкцій із використанням підрядних сполучників умови часто супроводжується адаптацією до граматичних норм мови перекладу.

Висновки. Англійська та українська мови мають вагомі відмінності у вираженні умовності та побудові речень із використанням сполучників умови, що вимагає від перекладача глибокого розуміння обох мовних систем. Загальна функція умовних речень зберігається в обох мовах. Граматичні відмінності між мовами є викликом, але також відкривають можливості для креативного підходу при перекладі. Англійська та українська мови використовують умовні сполучники для побудови пропозицій, що підкреслюють умовний характер ситуацій і подій, думок і логічних висновків. Майбутні дослідження можуть бути зосереджені на: а) аналізі умовних конструкцій у конкретних жанрах, зокрема фантастиці, наукових текстах та публіцистиці; б) розробці рекомендацій для автоматизованих перекладацьких систем, які могли б вдосконалити обробку та переклад конструкції із використанням сполучників умови; в) дослідженні варіативності перекладу умовних речень в українських перекладах англійських творів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вихованець, І. Р. (1993). *Граматика української мови*. (368 с.). Київ: Либідь.
2. Кочерган, М. П. (2006). *Вступ до мовознавства*. (304 с.). Київ: Академія.
3. Селіванова, О. О. (2010). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. (712 с.). Київ: Видавничий дім «Довіра».
4. Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1995). *Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation*. (380 p.). John Benjamins Publishing.

APOLOGIES AT HIGH POLITICAL LEVEL AND THEIR TRANSLATION

Onyshchuk Olexandr,

*student of the Faculty of Foreign Philology Department of Applied Linguistics,
Comparative Linguistics and Translation
at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine*

*(науковий керівник – **Dovhan Oleksii**, Candidate of Philological Sciences,
Lecturer of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics,
and Translation of Faculty of the Foreign Philology
at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine)*

In span of last century, apology has gained a significant degree of political weight in modern world. Those countries that have relinquished their colonial empires are often called to acknowledge the harm they have inflicted onto societies from which they once conquered, extracted resources from or used as easy markets. Despite the

limited material impact, an apology can signal willingness to turn a new page and start an era of cooperation that accounts for desires of parties equally. However, an apology performed in poor taste can instead inflame hostility in the offended party, calling into question the desire to move forward. Studies of the apologies have been performed to assess their qualities and impacts, and how issues in translation can alter their intended effect; these studies are **highly actual** as world has to move to reconciliation for past wrongdoings.

The **goal** is to observe what qualities are possessed by high-level political apologies, and what issues can arise during their translation.

In their article *These Are Not Just Words: A Cross-National Comparative Study of the Content of Political Apologies* [1], Marieke Zoodsma, Juliette Schaafsma, Thia Sagherian-Dickey and Jasper Friedrich assess that based on existing material, what is considered qualitative elements of a ‘complete’ apology are an expression of apology (“sorry,” “we apologize” etc.), an explicit acknowledgement of the wrongdoing, an acceptance of responsibility, a recognition of victim suffering, a promise of non-repetition, and offers of repair, but the high-level political apologies have different concerns and thus different elements, including dissociation from the past system, praise for the victims, and praise of the current system. Full-scale admissions of guilt may be disincentivized to avoid condemning the entire system of which the issuer of apology is part, even though it often leads to such examples being perceived as “half-apologies”.

On basis of 203 apologies for human rights violation issued by 50 countries both past and present, the researchers have identified a number of patterns. Practically all examples contain expressions of apology, and almost all an acknowledgment of wrongdoing and concern for the victims, including their reinclusion into the society. Rarer are cases of asking forgiveness, offers of reparation, and praise of victims. It is noted that the most “complete” apologies of this kind are issued to the internal populations of countries, rather than other nations. The researchers thus argue that there does exist a certain template to which political apologies are beholden, though their application varies somewhat depending on the cultural background of the issuing party.

Despite that, translation of apologies at this level is a complex task, as it has to account both for cultural differences and political demands at play. In the paper *Apology Translation in Diplomacy: Case Study of Prime Minister Abe’s Apology Regarding “Comfort Women”* [2], Kashima Risa reviews the translation of 2007 statement of regret by then-Prime Minister of Japan Shinzo Abe as part of joint conference with then-President of United States George W. Bush. The statement “申し訳ないという気持ちでいっぱいである *moushi wake nai to iu kimochi de ippai de aru*”, though literally meaning “I am filled with sense of no excuse” and conventionally translated as “I am very sorry”, was translated simply as “I apologize”, which has spurred discussion both in Japan and in US. The author notes

that Japanese does not have a formula that exactly corresponds to English term *apology*; the aspect of making a stance towards the action done is absent, and it is generally frowned upon in Japanese society to make excuses for one's apology. On top of that, the author examines the political motivations of the parties; Shinzo Abe, both as part of his previous work and as part of securing nationalist sentiment, has downplayed Japanese war crimes in China and Korea during WWII. The translation that more closely aligns with American perception of apology, the author argues, has been pushed by Ministry of Foreign Affairs of Japan at a time when US was demanding Japan to answer for its past actions, and finds its effect positive on improving Japan's overall stance with wronged nations.

Conclusion. Ultimately, translation of political statements is a process that requires a complex approach, and as it is performed by highest related authorities in the country, great expectations are put on the translators to deliver a result that can appeal to all parties and move the process forward. Apology at highest political level is a display of regret, the intent of which is to soften disagreements and enable further interactions, and both demands work of translators, and places a burden on them. Study of political apology and its translation would enable more strenuous discussion of these acts, their intents and their outcomes in the future.

REFERENCES

1. Zoodsma, M., Schaafsma, J., Sagherian-Dickey, T., & Friedrich, J. (2021). *These are not just words: A cross-national comparative study of the content of political apologies*. International Review of Social Psychology, 34(1), 1-13. *Discovery - the University of Dundee Research Portal*: вебсайт. URL: <https://tinyurl.com/yufskzcu>
2. Kashima, R. (2009). *Apology Translation in Diplomacy Case Study of Prime Minister Abe's Apology Regarding "Comfort Women"*. Interpreting and Translation Studies: The Journal of the Japan Association for Interpreting and Translation Studies, 9, 87-106. *J-STAGE*: вебсайт. URL: <https://tinyurl.com/3jpfs3j6>

DEVELOPING A SKOS VOCABULARY FOR UKRAINIAN EPIGRAPHY: INTEGRATING CULTURAL SPECIFICITY INTO GLOBAL DIGITAL FRAMEWORKS

Tamrazyan Hamest,

PhD in Linguistics, Associate Professor, Scientific Collaborator, Digital Humanities laboratory, College of Humanities, Swiss Federal Institute of Technology in Lausanne (Switzerland); Postdoctoral researcher of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of Faculty of Foreign Philology at the Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine

The **relevance** of preserving Ukrainian epigraphic heritage has significantly increased due to contemporary challenges, particularly military conflicts that

threaten cultural monuments. Ukrainian epigraphy is unique due to its diversity and strong connection to Orthodox tradition, distinguishing it from Greco-Roman classical epigraphic traditions. Despite extensive research, Ukrainian epigraphy remains underrepresented in international digital databases and ontologies. In this context, the development of a **SKOS vocabulary** for Ukrainian epigraphy is a crucial step toward its global recognition and preservation.

This study **aims** to analyze and compare the classification systems of international epigraphic ontologies, particularly *FAIR Ontology*, *EAGLE Vocabulary*, and *Ukrainian scholarly methodologies*, and to develop a SKOS vocabulary that enhances interoperability and digital accessibility for Ukrainian epigraphic data.

The research is based on a comparative analysis of inscription classification systems using different methodologies, including an analytical approach to classification structures, a historical analysis of Ukrainian epigraphic methodologies, and an examination of digital standards. Specifically, the study compares:

1. The functional classification of inscriptions in FAIR and EAGLE;
2. The functional, contextual, and formal classification of Ukrainian epigraphic traditions (as developed by Korniyenko, Vysotsky, Rybakov, and others);
3. Structural differences in classification approaches (FAIR's functional system vs. Ukrainian mixed functional-formal-content categories).

The study's findings indicate that international systems such as FAIR emphasize the *functional* categorization of inscriptions, which may oversimplify their content, whereas Ukrainian systems focus more on *artistic-religious aspects, materiality, and execution techniques*. To bridge this gap, the study proposes the development of a SKOS vocabulary that preserves the authenticity of Ukrainian epigraphy while enabling its integration into international databases.

The **conclusions** of this research show the necessity of developing a SKOS *vocabulary* tailored for Ukrainian epigraphy to facilitate its integration into the global digital landscape. The comparison of classification methodologies demonstrates that while international systems provide broad functional frameworks, they often lack the granularity required to capture the complexity of Ukrainian inscriptions fully. By addressing this limitation, a well-structured vocabulary will enhance the digital preservation of inscriptions and ensure their accessibility for scholars worldwide.

From a broader **perspective**, adopting this vocabulary can contribute to a more inclusive and representative digital humanities environment. Future research should focus on refining classification categories, incorporating execution techniques, material properties, and contextual factors, and developing semantic search tools for automated inscription analysis. Additionally, expanding interdisciplinary collaboration in the digital humanities will further strengthen the interoperability of Ukrainian epigraphy within global frameworks.

REFERENCES

1. Висоцький, С.О. (1983). *Київські графіті XI – XII ст.* // Історія, культура, фольклор та етнографія слов'янських народів. X Міжнародний з'їзд славістів. – К.: „Наукова думка”.
2. Висоцький, С.О. (1998а). *Київська писемна школа X – XII ст. (до історії української писемності).* – Львів-Київ-Нью-Йорк: Видавництво М.П. Коця.
3. Висоцький, С.О. (1998б). *Декілька зауважень до „нотаток про давні київські графіті”.* // Археологія. No 3.
4. Корнієнко, В. В. (2009). *Корпус графіті Софії Київської: XI – початок XVIII ст. Частина I: Приділ св. Георгія Великомученика.*
5. Корнієнко, В. В. (2010). *Корпус графіті Софії Київської: XI – початок XVIII ст. Частина II: Приділ свв. апостолів Петра і Павла.*
6. Корнієнко, В. В. (2011). *Корпус графіті Софії Київської: XI – початок XVIII ст. Частина III: Центральна нава.*
7. Корнієнко, В. В. (2013). *Корпус графіті Софії Київської: XI – початок XVIII ст. Частина IV: Приділ свв. Іоакима та Анни (північна сторона).*
8. Корнієнко, В. В. (2015а). *Корпус графіті Софії Київської: XI – початок XVIII ст. Частина V: Приділ свв. Іоакима та Анни (південна сторона).*
9. Корнієнко, В. В. (2015б). *Корпус графіті Софії Київської: XI – початок XVIII ст. Частина VI: Приділ архангела Михаїла.*
10. Корнієнко, В. В. (2016). *Корпус графіті Софії Київської: XI – початок XVIII ст. Частина VII, том 1: Західна зовнішня галерея.*
11. Корнієнко, В. В. (2017а). *Корпус графіті Софії Київської: XI – початок XVIII ст. Частина VII, том 2: Західна внутрішня галерея.*
12. Корнієнко, В. В. (2017б). *Епіграфіка сакральних пам'яток Галича (XII–XIX ст.).* Галич.
13. Нікітенко, Н.М. (2000). *Під покровом Святої Софії. Некрополь Софійського собору в Києві.* – К.: Українське товариство охорони пам'яток історії та культури / Український центр біографічної некрополістики.
14. Elliott, T., Bodard, G., Milonas, E., Stoyanova, S., Tupman, C., & Vanderbilt, S. (2007). *EpiDoc Guidelines: Ancient documents in TEI XML.* Retrieved from <http://www.stoa.org/epidoc/gl/latest/>.
15. Harper, C., Dunsire, G., Hillman, D., & Phipps, J. (2012). "Linked data vocabulary management: Infrastructure support, data integration, and interoperability." *Information Standards Quarterly*, 24(2/3).
16. Harpring, P. (2010). *Introduction to Controlled Vocabularies: Terminology for Art, Architecture, and Other Cultural Works.* Retrieved from http://www.getty.edu/research/publications/electronic_publications/intro_controlled_vocab/pdf.html.
17. Heath, T., & Bizer, C. (2011). *Linked Data: Evolving the Web into a Global Data Space* (1st ed.). Morgan & Claypool. ISBN: 9781608454310.
18. Isaac, A., Clayphan, R., & Haslhofer, B. (2012). "Europeana: Moving to Linked

Open Data." *Information Standards Quarterly*, 24(2/3), pp. 34–40.

19. Rivero Ruiz, E., Andrea, M., & Vassallo, V. (2013). *EAGLE Metadata Model Specification*. Deliverable 3.1. Eagle Project (325122).

20. Tamrazyan, H. (2025). *Ukrainian Epigraphic Corpus: Academic and Web-Based Texts (20th–21st Century) [Data set]*. Zenodo. Retrieved from <https://doi.org/10.5281/zenodo.14795104>.

21. Zeng, M. L., & Chan, L. M. (2006). "Metadata Interoperability and Standardization - A Study of Methodology Part II." *D-Lib Magazine*, 12(6). DOI: 10.1045/june2006-zeng.

**МОВНІ КОНТАКТИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА
ЕТНОКУЛЬТУРНІ ФАКТОРИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ /
LANGUAGE CONTACTS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION
PROCESSES AND ETHNIC AND CULTURAL FACTORS OF
INTERCULTURAL COMMUNICATION**

СУЧАСНІ ФРАНЦУЗЬКІ НЕОЛОГІЗМИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ

Вдовиченко Лілія,

*старший викладач кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням
факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

У світі, що постійно перебуває під впливом глобалізаційних процесів, мова йде в ногу з суспільними та культурними трансформаціями. Неологія проявляється в різних сферах, таких як інтернет-технології, екологія, політика, спорт тощо, тому дослідження неологізмів стає все більш **актуальним**.

Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати появу неологізмів, їх використання в різних галузях, а також окреслити, як мовні інновації відображають суспільні та культурні зміни.

У 1787 р. у «Додатку до критичного словника з французької мови» Ж. Ф. Феро («Supplément du dictionnaire critique de la langue française» de J. F. Féraud) з'являються два терміни: неологія (néologie) і неоменія (néoménie). На думку французького лінгвіста Ж. Ф. Саблероля (J. F. Sablayrolles), поняття неології визначається трьома параметрами: дефініцією лексичної одиниці, поняттям новизни та сприйняттям новизни (Вдовиченко, 2024).

Неологізми потрапляють до словника лише тому, що лексикографи визначили, що ці слова вже добре закріпилися у вжитку, вони лише схвалюють таке використання, а не створюють його. П'єр Ларусс у передмові до «Nouveau dictionnaire de la langue française» (1856) зазначав: «Лексикограф повинен спостерігати, уважно слідкувати за трансформаціями, а словник не повинен ані йти занадто далеко позаду, ані попереду: це лакей, який несе багаж свого господаря, ідучи за ним позаду» (Sablayrolles, 2006).

Наведемо декілька прикладів. Словник *Le Robert* пропонує такі неологізми в галузі екології, суспільства, новітніх технологій та спорту: *climaticide* (кліматичид): слово утворене за моделлю «екоцид», зміни клімату через величезні викиди CO₂, що сприяють глобальному потеплінню; *écoféminisme* (екофемінізм): течія думок, яка проводить паралель між домінуванням чоловіків над жінками та надмірною експлуатацією природи; *sapiosexuel* (сепіосексуал): це людина, яку сексуально приваблюють люди з високим інтелектом; *tiktokeur / tiktokeuse* (тіктокер): особа, яка публікує відео в

додатку TikTok; *skeletoneur* (скелетонер): людина, яка займається скелетоном; *taekwondoïste* (тхеквондист): людина, яка займається тхеквондо; *trampoliniste* (батутист): людина, яка займається стрибками на батуті (Le Robert, 2024).

У словнику *Larousse* знаходимо ще такі новотвори: *agrotoxique* (агротоксичний): відноситься до речовин, що використовуються в сільському господарстві та мають певний ступінь токсичності; *écogeste* (екожест): жест, часто простий і щоденний, який може зробити кожен громадянин, щоб зменшити забруднення та покращити навколишнє середовище; *masculinisme* (маскулінізм): семантичний неологізм, течія зі США, в опозиції до фемінізму, яка хоче підтвердити чоловічі цінності, та метою якої є усунення сексизму та стереотипів щодо чоловіків; *détox digitale* (цифровий детокс): відмова від Інтернету та соціальних мереж на більш-менш тривалий період; *badiste* (бадмінтоніст): гравець у бадмінтон; *trottinettiste* (скутерист): людина, яка подорожує на скутері (Larousse, 2023).

Висновки. Отже, мова яскраво та гостро реагує на різні глобалізаційні процеси та суспільні виклики, саме тому виникає нагальна потреба у лінгвістичному позначенні нових понять, які потім з'являються в словниках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вдовиченко, Л. Ф. (2024). Українські неологізми російсько-української війни. *Theoretical and practical aspects of modern research*: матеріали XXVI Міжнародної науково-практичної конференції. Оттава, Канада. с. 215-217.
2. Хижун, Я. В., Дишлева, С. М.. (2023). Неологізми сучасної англійської мови: мовознавчий статус та параметри класифікації. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. Випуск 1 (23). с. 155.
3. Sablayrolles, J.-F. (2006). La néologie aujourd'hui. *A la recherche du mot: De la langue au discours*, sous la direction de Claude Gruaz, Lambert-Lucas. Limoges. pp.141-157.
4. *Larousse: nouveau dictionnaire encyclopédique* (2023). Paris: Librairie Larousse. 2048 p.
5. *Le Nouveau Petit Robert de la Langue Française* (2024). Paris: Dictionnaires Le Robert. 2880 p.

СПЕЦИФІКА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА АНГЛІЙСЬКУ

Киричук Анастасія,

студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Під час свого розвитку англійська мова зазнала чисельних змін. Історичне формування країни та періоди завоювань мали вплив не лише на культуру та соціальне життя на тогочасних територіях, а й на мову. Найчисельнішими із цих нововведень були запозичені слова із французької мови. Понад 10 000 французьких слів проникли в англійську. Велика кількість цих слів досі використовуються та деякі з них досі становлять понад третину англійського словникового запасу.

Дослідження впливу французької мови на формування англійської є актуальним у лінгвістичному та історико-культурному контекстах. Вивчення цього впливу дозволяє глибше зрозуміти процеси мовного запозичення, а адаптація та еволюція лексики, а також соціокультурні аспекти розвитку мов є **актуальними**.

Метою нашого дослідження є з'ясування ступеня впливу на англійську мову запозичень із французької.

Середньоанглійська мова в ході свого розвитку природним чином поглинала в себе лексику інших мов, що панували на її території. Запозичення із французької були особливо численними. 1066 рік знаменував початок нової соціальної та лінгвістичної ери в Британії. Головним впливом на англійську мову, звичайно, була французька – точніше, нормандська французька, мова, принесена до Британії завойовниками (Crystal, 2000).

Коли норманський король Вільгельм Завойовник захопив англійський трон, він ініціював період мовних змін. Він замінив англійських дворян та єпископів нормандськими; усі, хто мав владу в Англії, почали говорити французькою. Протягом 20 років після вторгнення майже всі релігійні будинки були під керівництвом франкомовних настоятелів, і нові установи та фундації були виключно французькими.

Французька стала мовою еліти, уряду та мистецтва. У результаті французькі слова з цих сфер почали проникати в англійську мову. Англійські слова, що позначають владу, правосуддя та культуру, походять з французької. Такі слова, як «parliament» (парламент), «council» (рада), «court» (суд), «judge» (суддя), «battle» (битва), «painting» (живопис), «music» музика тощо. Французькі запозичення набували статусу літературних слів, чогось високого, тоді як

споконвічні англійські слова залишалися у поширеній повсякденній лексиці народу.

Не обійшлася без змін і англійська граматики і фонетика. До них було запозичено кілька французьких структур та вимов, наприклад, розміщення прикметників після іменників у деяких висловах та написанні і вимові, наприклад, староанглійські написання «cw», «sc» та «c» перетворилися на «qu», «sh» і «ch» («quick» замість «cwic», «sharp» замість «scearp» і «church» замість «circe») (Верба, 2006).

Висновки. Результати дослідження вказують на те, що французька мова відіграла вирішальну роль у формуванні англійської не лише на рівні лексики, а й у сфері граматики та фонетики. Саме завдяки французьким запозиченням англійська мова набула значної гнучкості, виразності та престижу, що сприяло її подальшому поширенню у світі.

Отримані дані відкривають *перспективи* для проведення подальших лінгвістичних досліджень щодо впливу французьких запозичень на англійську мову, зокрема через аналіз ключових лексичних змін. Це сприятиме глибшому розумінню процесів мовного запозичення та дозволить удосконалити словникові ресурси, що відображають еволюцію англійської мови під впливом французької.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верба, Л. Г. (2006). Історія англійської мови: посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. (296 с.). Вінниця: НОВА КНИГА.
2. Crystal, D. (2000). The Cambridge Encyclopedia of the English Language. (489 p.). Cambridge: Cambridge University Press.

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кобильняк Софія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – Пасічник Наталія, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

У наш час англійська є найпоширенішою мовою, яка широко використовується в усіх сферах життя. Англійська мова стала винятковим інструментом взаєморозуміння між народами майже у всіх куточках світу. Це міжнародна мова авіадиспетчерів, міжнародних конференцій, форумів, конгресів, спортивних змагань та багатьох інших сфер (Верба, 2004). Розвиток

англійської мови відбувався під впливом різних історичних, культурних та соціальних факторів. Одним із найважливіших аспектів є формування американського варіанта англійської мови (American English). Оскільки англійська мова продовжує динамічно розвиватися та пристосовуватися до глобальних умов, дослідження історії американського варіанта англійської мови й досі залишається *актуальним*.

Метою нашої розвідки є визначення ключових етапів розвитку американського варіанта англійської мови, а також розгляд впливу певних чинників на його формування.

Утворення / формування американського варіанта англійської мови є результатом тривалих соціокультурних процесів, зокрема міграції народів, колонізації та розвитку національної ідентичності. Така історична подія, як Американська революція сприяла відокремленню мовних норм від британського варіанта англійської мови. Значний внесок у формування американського варіанта англійської мови зробив Ной Вебстер, якого вважають батьком-засновником мови (Шевелєва, 2018). Його «Американський словник англійської мови» 1828 року став важливим етапом під час виокремлення американського варіанта англійської мови від британського. Вебстер прагнув спростити правопис та зробити мову більш логічною.

Ключовими етапами формування американського варіанта англійської мови вважають колоніальний період, період здобуття незалежності та сучасний період. Колоніальний період був важливим етапом утворення американського діалекту, адже мова зазнала впливу від корінних народів та переселенців. Таким чином додалися нові лексичні одиниці.

Особливим зовнішнім впливом є запозичення з інших мов таких, як латинська, французька, німецька, італійська, іспанська, які значно вплинули на розвиток американського варіанта англійської мови.

Висновки. Американський варіант англійської мови утворювався внаслідок історичних подій, через запозичення з інших мов, граматичні та фонетичні зміни, а також через колоніальний та постколоніальний впливи. Його розвиток сприяв поширенню мови в США та її впливу на комунікацію по всьому світу. Сьогодні американський варіант англійської мови все ще продовжує розвиватися та змінюватися через новітні технології та глобалізацію.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в зосередженні на детальному аналізі локальних відмінностей у межах американського варіанта англійської мови, його взаємодії з іншими видами англійської мови та майбутньому розвитку в умовах глобалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верба, Л. Г. (2006). Історія англійської мови: посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. (296 с.). Вінниця: НОВА КНИГА.
2. Шевелєва, М. (2019). Реформа англійського правопису: лінгвісти

пропонують спрощення орфографії. Український інтерес. 30 черв.
URL: <https://uain.press/news/reforma-anglijskogo-pravopysu-lingvisty-proponuyut-sproshhennya-ortografiyi-1054855#:~:text=>.

ВНЕСОК ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА В РОЗВИТОК АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Козуб Аліна,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Вільям Шекспір є ключовою фігурою у формуванні та розвитку англійської мови. Його творчий доробок, який включає одні з найвідоміших у світі поетичних творів, і сьогодні вражає як кількістю, так і змістом. Драматург залишив світові 17 комедій, 10 хронік, 11 трагедій, 5 поем і 154 сонети. За життя Шекспіра англійська мова, безсумнівно, перебувала в процесі активного розвитку. Багато слів і виразів, які процвітають сьогодні, не існували або були мало кому відомі в той час. За оцінками провідних вчених та дослідженнями офіційних джерел, Шекспір створив близько 1700 нових слів. Однак багато лінгвістів стверджують, що внесок Шекспіра був набагато більшим – понад 10 000 слів і виразів, які використовуються і сьогодні. **Актуальність** цього дослідження полягає в необхідності краще зрозуміти реальний внесок Шекспіра в розвиток англійської мови, проаналізувати точні приклади його нових слів, виявити механізми словотворення і пояснити, чому вони закріпилися в мовній практиці. Таким чином, **метою** цього дослідження є аналіз творчості Вільяма Шекспіра та визначення масштабів і значення його впливу на англійську мову.

Як вже зазначалося, Шекспір збагатив англійську мову більш ніж на 10 000 слів, але виникає питання, чому він зміг досягти такого результату. По-перше, варто зазначити, що Шекспір був високоосвіченою людиною, вільно володів кількома мовами і тому активно запозичував і привласнював слова з інших мов, зокрема з латини, французької, грецької та італійської. Наприклад, слово «гідність» походить від латинського *majestas*, а слово «бандит» – від італійського *bandito* (Шаповалова, 1976).

Крім того, Шекспір активно змінював частини мови і створював нові слова. Від іменника *elbow* утворилося дієслово *to elbow* (Ваніна, 1964). Одним зі способів створення нових слів було активне використання префіксів і суфіксів (наприклад, *-less* в *hopeless*) та *un-* (в *unaware*). Варто зазначити, що хоча Шекспіру приписують створення багатьох нових слів, не всі вони є абсолютно

оригінальними. Наприклад, слово *bedroom* у його творах складається з двох слів, які вже існували окремо. Однак саме Шекспір вперше об'єднав ці слова в одне поняття, і спочатку він використовував його в значенні «місце в ліжку коханої людини», а не «спальня» в сучасному розумінні. (Ваніна, 1964). Можливо, Шекспір не був першим, хто поєднав ці слова, але завдяки його авторитету вираз став популярним і закріпився в мові. Особливо важливим є той факт, що завдяки Шекспіру стало зрозуміло, наскільки гнучкою і багатогранною є англійська мова. Він активно експериментував із синтаксисом. Він змінював порядок слів у реченнях і створював нові граматичні та лексичні конструкції, які раніше не використовувалися в літературі. Використовуючи такі прийоми, йому вдавалося римувати, не спотворюючи сенсу, і водночас підкреслювати потрібний настрій чи емоцію. Наприклад, у Шекспіра є фраза: «The lady doth protests too much, me thinks», яку можна перекласти сучасною англійською так: «Я думаю, що леді занадто багато протестує». Такі спроби мали значний вплив на розвиток літературної англійської мови і на творчість інших письменників (Шаповалова, 1976). Отже, Шекспір значно підвищив авторитет англійської мови як мови драми, поезії та мистецтва. Його твори стали класикою, а персонажі – знаковими образами світової культури: «Ромео і Джульєтта» – символом щирого і відданого кохання, «Гамлет» – символом глибоких внутрішніх переживань і філософських роздумів.

Висновки. Вільям Шекспір зробив значний внесок у розвиток, поширення та міжнародний статус англійської мови. Він не лише створив художні твори, але й сформував нову, багату і гнучку мову, яка залишається актуальною і розвивається донині. Завдяки Шекспіру англійська мова збагатилася величезним словниковим запасом і набула нових форм вираження. Його внесок був настільки значним, що багато створених ним слів і словосполучень активно використовуються в повсякденному спілкуванні і сьогодні. Вільям Шекспір – приклад генія, який змінив не лише літературу, а й саме мовне середовище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шаповалова, М. С. (1976). *Шекспір в українській літературі*. (с. 126) Львів: Вид-во «Вища школа».
2. Ваніна, І. Г. (1964). *Українська шекспіріана*. (с.28). Київ: Вид-во «Славута»

ЛАТИНСЬКА МОВА ЯК СИМВОЛ ЕЛІТАРНОСТІ У РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ПЕРІОДИ

Кравченко Віра,

студентка кафедри перекладу

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

*(науковий керівник – Нестерова Ольга, кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри філософії і педагогіки*

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»)

Латинська мова відіграла важливу роль в історії людства. Вона була мовою Римської імперії, католицької церкви, науки та дипломатії. Протягом століть це символ освіти, престижу та елітарності. У сучасному світі зростає інтерес до класичної освіти, що включає латину. Приватні школи та гімназії знову вводять латинську мову як елемент елітарного навчання. Це допомагає розвинути аналітичне мислення, логіку та мовні навички. У провідних університетах світу латина залишається частиною класичної освіти, адже вона є основою гуманітарних дисциплін, таких як філологія, історія та філософія. Багато термінів у медицині, біології, юриспруденції та інших сферах також залишаються латинськими (Вільчинська, 2012). Тому, хоч латинська мова і не є необхідною умовою для здобуття знань, вона є гарним напрямом збагатити свою ерудованість, бути тією людиною, якій відкривається ще один шлях. І нехай латинську мову ми не використовуємо в повсякденному житті, одне залишається незмінним – елітарність знань з цієї мови. Вона продовжує бути символом престижу, освіченості та культурної спадкоємності, що робить її вивчення **актуальним** і сьогодні.

Метою дослідження є простеження еволюції латинської мови крізь історичні періоди, визначення її ролі в житті простих людей і як ознаку елітарності разом із високими знаннями.

Отже, у Стародавньому Римі латина була мовою не лише повсякденного життя, якою користувалися як міщани, так і шляхетні представники населення, а й мовою влади та науки. Насамперед у цей період латинська мова слугувала інструментом культурної й політичної еліти, а також символізувала владу та цивілізованість Римської імперії, оскільки використовувалася в офіційних документах, у праві, у дискусіях, а також у релігійних церемоніях (Sala, n. d.). Після падіння Римської імперії відомо, що латина стала мовою елітних верств середньовічної Європи, зокрема духовенства. Вона була основною мовою церковних обрядів, а також навчальних закладів і монастирів. У цей період латина залишалася мовою престижу, використовуваною для написання наукових і філософських творів. Усі важливі праці того часу, що стосувалися науки і філософії, були написані латинською мовою. Латина була відома як

універсальна мова, зокрема для релігійних діячів та науковців.

Період Ренесансу став для латини відродженням саме класичної її форми. Це був час, коли носії великої думки та вчені використовували латину для вираження своїх ідей як усно, так і письмово (Sala, n. d.). Латина постала мовою міжнародних переговорів, коли європейські дипломати застосовували її для спільної комунікації. Латинські твори знову стали основою культурного та освітнього розвитку, і ця мова залишалась мовою престижу для інтелектуалів. Коли національні мови почали набувати більшої значущості, а також зросла доступність освіти серед населення, латина поступово вийшла з повсякденного вжитку, але її роль у науці і релігії залишалася незмінною. Латина все ще була основною мовою богослов'я, медицини, ботаніки, права та інших наук. Вона продовжувала бути частиною класичної освіти в університетах, а також використовувалася для позначення офіційних титулів, юридичних термінів і наукових найменувань.

Висновки. Дійшовши до сучасності, латина вже не є мовою щоденного спілкування, але все ще зберігає свій символічний статус. Вона і досі є важливою частиною культурної спадщини, а знання латини є маркером високого рівня освіти. Може здатись, що вона вже не є актуальною, але якщо подивитися глибше, можна побачити її скрізь, оскільки вона продовжує використовуватися в науці, зокрема в медицині, ботаніці та праві, для позначення класифікаційних систем. Латина часто зустрічається в університетах, культурних установах і навіть в емблемах, девізах та літературних цитатах, якими можна похизуватися під час свого виступу. Саме тому знання мови міжнародного масштабу не просто додає елітарності тим, хто її знає, латина дає змогу глибше зрозуміти контекст минулого, що впливає на наше теперішнє.

Отже, тема латинської мови залишається відкритою для досліджень, наукового аналізу та глибшого розгляду в контексті глобальних освітніх і культурних тенденцій. Напрямом *подальших досліджень* є вивчення того, як латина адаптується до нових реалій та які перспективи має її використання в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вільчинська, Т. В. (2012). Латинська мова – міжнародна мова науки і культури. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. пр.* Хмельницький: ХНУ, 2012. Вип. 5. С. 13–18. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/971>.
2. Sala, M., Posner, R. (n.d.). Latin language. *Encyclopaedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Latin-language>.

ВЕЛИКЕ ЗРУШЕННЯ ГОЛОСНИХ (GREAT VOWEL SHIFT) ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СУЧАСНУ АНГЛІЙСЬКУ

Кузь Юлія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – Пасічник Наталія, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Велике зрушення голосних (Great Vowel Shift) – один із ключових фонетичних процесів, який сформував вимову сучасної англійської мови. Це явище пояснює розрив між написанням слова та його звучанням, що ускладнює вивчення мови та впливає на мовні техніки. Крім того, наслідки цього явища відображаються в різних діалектах та акцентах англійської мови. Тому така тема стає все більш **актуальною**.

Мета цієї роботи – проаналізувати основні зміни голосних як важливий фонологічний процес в історії англійської мови, переглянути їх причини та визначити їхній вплив на сучасну вимову, правопис і діалектні відмінності.

Велике зрушення голосних (Great Vowel Shift) – це масштабна зміна у вимові англійських голосних, яка відбулася між 1350 і 1700 роками. У наслідок цього процесу довгі голосні звуки змінили своє звучання: частина з них піднялася, а частина стала дифтонгами.

Основні зміни голосних:

Голосний [a:] (як у середньоанглійському make [ma:kə]) піднявся до [e:] і в сучасній англійській вимовляється як [eɪ] (make [meɪk]).

Голосний [ɛ:] (як у beak [bɛ:k]) поступово піднявся до [e:], а потім до сучасного [i:] (beak [bi:k]).

Голосний [e:] (як у feet [fe:t]) піднявся до [i:] і в сучасній вимові звучить як [fi:t] (feet).

Голосний [i:] (як у mice [mi:s]) дифтонгізувався до [iɪ], потім до [eɪ], і врешті-решт став [aɪ] (mice [maɪs]).

Голосний [ɔ:] (як у boat [bɔ:t]) піднявся до [o:], а пізніше до сучасного [oʊ] або [əʊ] (boat [boʊt]).

Голосний [o:] (як у boot [bo:t]) піднявся до [u:], тому сьогодні це слово вимовляється як [bu:t].

Голосний [u:] (як у mouse [mu:s]) дифтонгізувався в [ou], потім у [əʊ], а згодом у [aʊ] (mouse [maʊs]). (1)

Деякі дослідники критикують теорію ланцюгового зміщення (chain shift), яка вважається основним поясненням Великого зрушення голосних, стверджуючи, що вона не враховує діалектні відмінності. Замість цього пропонується pull

theory, згідно з якою зміщення почалося з підвищення звуків /i:/ та /u:/, що спричинило підняття інших голосних. Інші теорії вказують на регіональні впливи або запозичення іноземної лексики як причини цього процесу. Хоча точні причини залишаються невідомими, наслідки Великого зрушення голосних для англійської вимови очевидні.

Висновок. Велике зрушення голосних (Great Vowel Shift) було важливим етапом в еволюції англійської мови й привело до значних змін у вимові довгих голосних. Ця зміна підняла голосні й зробила їх подвійними, в результаті чого сучасна англійська вимова сильно відрізняється від вимови середньовічної англійської мови. Однак точна причина цього явища продовжує викликати дискусії серед лінгвістів. Хоча традиційна теорія ланцюгової міграції не може пояснити діалектні зміни, новіші теорії, такі як pull theory, намагаються запропонувати інші пояснення, беручи до уваги регіональні впливи та можливі лексичні запозичення. Незважаючи на ці суперечки, вплив Великого зсуву голосних на вимову сучасної англійської мови є незаперечним і залишається важливим фактором розвитку мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE.docx URL: <https://studfile.net/preview/4512420/page:2/>
2. Гододі Беатрікс, І. Е. THE GREAT VOWEL SHIFT URL: <https://archive.liga.science/index.php/conference-proceedings/article/view/720/728>

ФУНКЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТРАНСЛІТЕРАЦІЇ

Леміш Наталія,

*доктор філологічних наук, професор, декан факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

З глобалізацією світу, інтеграцією знань різномовних суспільств задля ефективності міжкультурної комунікації та відповідно формування інтелектуальної спадщини людства зростає потреба у розширенні функційних можливостей окремих об'єктів, явищ, способів тощо. З огляду на це розвиток цифрових технологій зумовлює не лише здатність і вміння людини користуватись електронними інструментами, пристроями та ресурсами для обробки, генерування та зберігання даних, але й можливість додавати інформацію на такі пристрої різними мовами. У зв'язку з обмеженістю алфавітного функціоналу комп'ютерної клавіатури (Леміш, 2024) надзвичайно **актуальним** постає питання вичерпності наявних систем транслітерації (Парашар, 2025).

У **фокусі** пропонованої розвідки – функційний потенціал транслітерації, зокрема для гінді – мови, що базується на алфавіті деванагарі.

Під *транслітерацією*, як правило, розуміють «спосіб передачі іншомовних слів у мові, що запозичує, на підставі графічного складу донорської мови орієнтовно на графічну систему реципієнтної мови» (Селіванова, 2010: 747). Тож, можна говорити про умовну тотожність літер мови-донора та мови-реципієнта. Такий спосіб часто використовується перекладачами для відтворення власних назв, окремих термінів або лакунарних об'єктів / явищ з подальшим описом їхньої суті.

Розрізняючи строгу, послаблену та розширену транслітерацію, доречно стверджувати про обов'язковість дотримання певних правил конверсії, як-от однозначності (стабільність перетворення), простоти і зворотності. Також важливо зауважити, що одним із завдань Міжнародної організації стандартів є розробка правил транслітерації слів будь-якої мови «засобами міжнародної графічної системи відповідності» (там само). Однак через унікальність окремих літерних позначень, до складу яких можуть входити різні діакритичні знаки, універсальної міжнародної графічної системи відповідності не існує. До того ж обмеженість фізичного простору на кнопках клавіатури потребує створення індивідуальних систем транслітерації для окремих мов.

Висновок. Отже, основною функцією транслітерації є відтворення графічних знаків однієї мови засобами іншої, але мета такого відтворення може варіюватись. При перекладі транслітерація функціонує як різновид лексико-семантичної трансформації транскодування. При додаванні та виведенні даних з електронних пристроїв, ресурсів транслітерація (спеціально розроблені системи) власне є способом реалізації цих процесів для мов, що базуються на алфавітах типу деванагарі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Леміш, Н. Є. (2024). Мовна ситуація в Індії на початку XXI століття. *Грааль науки: міжнар. наук. журнал*. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», (47). (сс. 610–611).
2. Парашар, Н. (2025). Офіційність статусу мови гінді: виклики та перспективи. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends: Collection of scientific papers «ЛОГОΣ» with Proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference, Oxford, March 7.* (сс. 247–248).
3. Селіванова, О. О. (2010). *Лінгвістична енциклопедія* (844 с.). Полтава: Довкілля-К.

ВПЛИВ ДРУКАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЛЬЯМА КЕКСТОНА НА СТАНОВЛЕННЯ НОРМ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Лихолат Олеся,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Однією з найбільш значущих постатей в історії англійської мови є Вільям Кекстон. Завдяки запровадженню друкарського верстата в Англії у 1476 році він відігравав вирішальну роль у стандартизації англійської орфографії, граматики та лексики. В епоху швидких мовних змін, спричинених технологіями та глобалізацією, розуміння ранніх зусиль зі стандартизації залишається надзвичайно **актуальним**.

Це дослідження має на **меті** проаналізувати лінгвістичні рішення Кекстона та оцінити їхній вплив на розвиток мови.

Винахід Вільямом Кекстоном друкарського верстата в Англії ознаменував поворотний момент в еволюції англійської мови. До появи друкарства письмова англійська вирізнялася надзвичайною різноманітністю, не маючи стандартизованого правопису, граматики чи лексики. Кекстон і як першодрукар, і як перекладач прийняв важливі лінгвістичні рішення, які вплинули на зменшення цих відмінностей та траєкторію розвитку англійської мови (Crystal, 2003).

Одним із його ключових внесків було прийняття діалекту Східного Мідленду, зокрема лондонського, як основної форми письмової мови. Цей діалект уже тоді завойовував популярність завдяки використанню в уряді та комерції, а друкарство Кекстона ще більше закріпило його статус як унормованої письмової форми (Barber, 1993). Його друковані матеріали допомогли уніфікувати регіональні діалекти, зробивши англійську мову більш одноманітною і зрозумілою в різних регіонах Англії.

Крім того, його переклади з латинської та французької мов також збагатили словниковий запас, ввівши нові слова, які стали частиною англійської лексики. Наприклад, його роботи популяризували такі нові терміни, як «abjure» та «celebrate» (Crystal, 2003), також все більш поширеними ставали такі слова, як «history», «mater», «natural», «question» та багатьох інших. І саме це свідчить про ширші **лінгвістичні зміни, які відбувалися в цей період**.

Висновки. Стандартизація англійської мови за допомогою друкарства мала глибокий і тривалий вплив на неї. Підвищення доступності друкованих матеріалів сприяло зростанню грамотності, відкриваючи ширші можливості

для освіти та поширення знань. Крім того, унормована мова сприяла формуванню спільної лінгвістичної ідентичності, зменшуючи регіональні відмінності в письмовій комунікації. Вплив Кекстона на англійську орфографію та граматику проклав шлях для подальших мовних реформ та укладання словників, сприяючи поступовому вдосконаленню англійської мови до того рівня, який ми маємо сьогодні.

Перспективним у подальших дослідженнях є встановлення міри впливу лінгвістичних рішень Кекстона на процес становлення граматичних правил та орфографічних норм; порівняння його впливу з сучасними формами стандартизації мови – алгоритми авто виправлення, цифрові словники та тенденції соціальних мереж – може дати цінну інформацію про постійну еволюцію англійської мови у відповідь на технологічний прогрес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Barber, C. (1993). *The English language: A historical introduction*. Cambridge University Press.
2. Crystal, D. (2003). *The Cambridge encyclopedia of the English language*. Cambridge University Press.
3. Graeme, B. H. (n. d.). How did William Caxton influence and change the modern English language. *Social Shorthand*. Retrieved from <https://social.shorthand.com/Bh21oeGraeme/nyCvKlbObj/how-did-william-caxton-influence-and-change-modern-english-language>
4. Fiveable. (n. d.). Caxton's role in standardizing English. *Fiveable Library*. Retrieved from <https://library.fiveable.me/middle-english-literature/unit-12/caxtons-role-standardizing-english/study-guide/53DK9T1d85H76Jyl>

ПЕРЕКЛАД В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Марухняк Наталія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – Пасічник Наталія, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Оскільки інтеграція різних мовних і культурних контекстів стає невід'ємною частиною глобальної комунікації, глобалізація має значний вплив на розвиток цієї галузі. **Актуальність** цієї теми полягає в тому, що розвиток цифрових технологій активно змінює природу як професійної, так і перекладацької

діяльності, зокрема завдяки використанню машинного перекладу, штучного інтелекту та різноманітних автоматизованих інструментів. **Метою** цього дослідження є аналіз впливу цифрових технологій на процес перекладу в умовах глобалізації та автоматизації, а також оцінка потенціалу цифрових технологій для розвитку міжкультурної комунікації. З появою нових технологій, таких як машинний переклад і системи на основі штучного інтелекту, у перекладачів з'явилися нові інструменти для прискорення процесу перекладу та зменшення впливу людського фактора. Однак існують і певні виклики, зокрема щодо збереження точності в машинному перекладі. Глобалізація також сприяє розвитку нових форм комунікації між культурами та створює нові вимоги до перекладачів і технологій перекладу. У дослідженні спираємося на працю «Вплив глобалізації на мову як аспект культури суспільства» (Семигінівська, 2007) (<https://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2007-2/9.pdf>). Автоматизація процесів може розширити можливості перекладу для глобальної аудиторії, але при цьому необхідно враховувати потенційні проблеми з якістю перекладу, які можуть виникнути при використанні автоматизованих систем. Хоча автоматизація є важливим інструментом підвищення ефективності перекладу, вона не може повністю замінити людський фактор, особливо в проєктах, які вимагають високого ступеня творчості та точності. Ще одним важливим аспектом є етичні питання, пов'язані з використанням машинного перекладу та штучного інтелекту. Зокрема, це питання авторських прав, відповідальності за перекладений контент і помилок, які можуть вплинути на точність переданої інформації. Важливою проблемою залишається збереження стилістичних особливостей тексту, оскільки системи автоматизованого перекладу не завжди здатні врахувати контекстуальні нюанси, які є важливими для якісного перекладу. Також у дослідженні спираємося на працю «Вплив глобалізації на розвиток української та англійської мови. Актуальні питання гуманітарних наук» (Кобякова, Аліфіровець, Шинкаренко, 2024) (https://aphn-journal.in.ua/archive/72_2024/part_2/28.pdf).

Висновки. Отже, переклад у цифрову епоху відкриває нові можливості для міжкультурної комунікації, але водночас висуває нові вимоги до фахівців у цій галузі. Однак, щоб бути максимально ефективними, технології повинні поєднуватися з глибоким розумінням культурного контексту та лінгвістичних нюансів. **Перспективи** подальших досліджень полягають у більш глибокому вивченні впливу нових технологій на міжкультурну комунікацію, розробці гібридних систем перекладу та оптимізації існуючих методів перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кобякова, І., Аліфіровець, М., & Шинкаренко, Д. (2024). *Вплив глобалізації на розвиток української та англійської мови. Актуальні питання гуманітарних наук.*

2. Семигінівська Т. Г. (2007). *Вплив глобалізації на мову як аспект культури суспільства*. Вісник СумДУ. Серія Філологія.

ДІАЛЕКТИ ЯК ДЗЕРКАЛО СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН: ЕВОЛЮЦІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ

Мітюрьова Дарія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Англійська мова, як живий організм, постійно еволюціонує, відображаючи зміни в суспільстві. Діалекти, що є її невід’ємною частиною, не лише зберігають мовні традиції, а й активно реагують на історичні та соціальні трансформації. В умовах сучасної глобалізації вони зазнають нових впливів, що робить їх вивчення надзвичайно **актуальним**. Діалекти не просто відображають мовні процеси, а й слугують важливим елементом культурної спадщини, зберігаючи унікальні особливості різних регіонів та соціальних груп.

Метою цього дослідження є аналіз того, як діалекти англійської мови віддзеркалюють значущі історичні події та соціальні процеси. Вивчення їхніх лексичних і граматичних особливостей дозволяє не лише простежити еволюцію мови, а й глибше зрозуміти взаємозв’язок мовних змін із суспільними трансформаціями.

Історичні події суттєво впливали на формування та розвиток діалектів англійської мови. Наприклад, Норманське завоювання 1066 року спричинило значну інтеграцію французької лексики та граматичних структур в англійські діалекти. Це не лише змінило мовний ландшафт Англії, а й закріпило соціальну стратифікацію, де французька використовувалася елітою, а народні діалекти продовжували існувати серед нижчих класів. Як зазначають Бо та Кейбл (Baugh & Cable, 2013): «Норманське завоювання... спричинило масовий приплив французьких слів до англійського словника».

Промислова революція XVIII–XIX століть сприяла урбанізації, що, своєю чергою, вплинуло на формування міських діалектів. Зміни у сфері зайнятості, поява нових професій і технологій знайшли відображення в лексиці діалектів, а міграційні процеси сприяли формуванню нових мовних варіантів. За словами Кристала (Crystal, 2019), «Промислова революція... призвела до значних змін у соціальному та лінгвістичному ландшафті Англії».

Світові війни XX століття також суттєво вплинули на діалекти англійської мови. Масові переміщення населення, міграційні хвилі та соціальні зміни спричинили взаємопроникнення регіональних мовних особливостей. Хогг та Денісон (Hogg & Denison, 2006) підкреслюють, що «Світові війни... мали глибокий вплив на мобільність населення та поширення лінгвістичних ознак». Крім військових і економічних факторів, значну роль у зміні діалектів відіграли соціальні рухи XX–XXI століть, зокрема феміністичний рух та рух за громадянські права. Вони сприяли змінам у мовній картині світу, зокрема через зміну соціального статусу жінок і перегляд гендерованої лексики. Як стверджує МакМахон (McMahon, 1994): «Мова глибоко переплітається з соціальною ідентичністю та динамікою влади», що підтверджує її роль у відображенні суспільних змін.

Висновки. Результати дослідження підтверджують, що діалекти англійської мови є ключовими для розуміння історичних та соціальних трансформацій, а також відіграють важливу роль у збереженні культурної спадщини.

Перспективи подальших досліджень охоплюють аналіз цифрових діалектів та їхнього впливу на сучасну мовну картину, а також вивчення ролі діалектів у міжкультурній комунікації та формуванні національної ідентичності в умовах глобалізації. Подальше дослідження діалектів сприятиме глибшому розумінню еволюції англійської мови в історичному контексті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baugh, A. C., & Cable, T. (2013). *A history of the English language* (p. 127). Routledge.
2. Crystal, D. (2019). *The Cambridge encyclopedia of the English language* (p. 345). Cambridge University Press.
3. Hogg, R. M., & Denison, D. (Eds.). (2006). *A history of the English language* (p. 412). Cambridge University Press.
4. McMahon, A. (1994). *Understanding language change* (p. 210). Cambridge University Press.

ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ ДЕВАНАГАРІ ↔ ЛАТИНИЦЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Парашар Нагендер,

*аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Сьогодні інтернет та технології значно спростили процес транслітерації завдяки використанню автоматичних систем і програм, які можуть швидко конвертувати текст з однієї мови на іншу (у т. ч. деванагарі на латиницю).

Проте, навіть з автоматизацією, важливо враховувати контекст і використовувати найбільш відповідні системи для певної мети. Також варто зазначити, що у деяких випадках транслітерація може бути недостатньо точною для представлення всіх нюансів мови. Зокрема, у літературних текстах або в наукових роботах часто вимагається додаткове пояснення, щоб уникнути неправильного тлумачення чи спрощення значення. Нерідкою є й проблема з передаванням складів, що важливо в багатьох індійських мовах, де деякі звуки формують ціле слово (а в латинському алфавіті складно точно передати такі особливості, що може призводити до втрати значення або зміщення акцентів). Транслітерація деванагарі (що, зокрема, є й основою алфавіту гінді) в латиницю є складним, але важливим процесом, який дозволяє передавати індійські мови в міжнародному контексті. Вона забезпечує зв'язок між культурами та мовами, що використовують різні писемні системи, і допомагає зберігати точність у передачі звуків і значень. Однак для досягнення максимальної точності важливо враховувати особливості кожної мови та писемної системи, а також обирати відповідні стандарти та методи транслітерації залежно від конкретної мети (Леміш, 2024). Щодо цього визначення принципів будови алфавіту гінді та розробка системи його транслітерації латиницею є на часі. До того ж гінді є однією з мов, кількість носіїв якої перевищує 600 млн і яка є поширеною не лише на території Індії, але й Непалу, Фіджі, Маврикії.

З огляду на вищезазначене саме визначення принципів будови алфавіту гінді та розробка двосторонньої системи його транслітерації латиницею є перспективним. **Актуальність** такої розвідки полягатиме в її зорієнтованості на інтегрування досягнень з різних галузей життя індійського суспільства у світовий простір (Парашар, 2025), можливість інтернаціональної співпраці через забезпечення практичного використання елементарного функціоналу комп'ютерної клавіатури. Детальний опис принципів будови алфавіту гінді сприятиме поглибленню розуміння специфіки його укладання.

Вирішення поставленої мети стане можливим завдяки виконанню таких **завдань**: критичному аналізу стану мови гінді на сучасному етапі розвитку суспільства та обґрунтуванню сталості принципів будови алфавіту цієї мови; з'ясуванню принципів будови алфавіту гінді через деталізацію його складників; розробки методології щодо формування системи транслітерації алфавіту гінді латиницею; побудови власної системи транслітерації з аргументацією попиту саме на такий формат.

Припускаємо, що розробка власної двосторонньої системи транслітерації гінді ↔ латиниця сприятиме вирішенню однієї з головних проблем транслітерації деванагарі, тобто відсутності прямої відповідності між звуками двох мовних систем. Наприклад, у гінді та санскриті існують звуки, які не мають точних аналогів у латинському алфавіті, тому для їхнього передавання використовуватимуться додаткові діакритичні знаки або комбінації літер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Леміш, Н. Є. (2024). Мовна ситуація в Індії на початку ХХІ століття. *Грааль науки: міжнар. наук. журнал*. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». (47). 610–611.
2. Парашар, Н. (2025). Офіційність статусу мови гінді: виклики та перспективи. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends: Collection of scientific papers «ЛОГОΣ» with Proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference, Oxford, March 7*. 247–248.

ВПЛИВ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЗАПОЗИЧЕНОЇ ЛЕКСИКИ НА АНГЛІЙСКУ МОВУ

*Пришляківська Ольга-Іванна,
студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*Пасічник Наталія,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Від часів англів, саксів і ютів і дотепер англійська мова запозичує багато нових слів. Із захопленням Вільгельмом I Завойовником Англії у 1066 році значний вплив на розвиток англійської мови мала французька. Процес постійної адаптації та зміни вже засвоєних слів залишається одним із ключових проблем у сучасній лінгвістиці. Саме тому це питання залишається постійно **актуальним** для наукових досліджень.

Метою нашого дослідження є визначення рівня впливу французьких запозичень на англійську мову.

Після норманського завоювання з'явилася класова нерівність. У той час правляча знать розмовляла французькою, а нижчі класи – англійською. Саме тому французька мова залишила більший слід в урядовій, церковній, військовій галузях (до прикладу, слова *baron, noble, feast*).

Водночас з'явилися етимологічні дублети – слова, що відбулися від одного і того ж латинського слова: *defendere, defendrer* «забороняти», *defend* «захистити»; *restare, rester* «залишатися», *rest* «відпочивати»; *trabs, travailler* «працювати», *travel* «подорожувати» (Доза, 1956). Ці дублети могли приходити одразу з латинської, або через французьку.

Великий відбиток французька мова залишила й на граматиці. Відтак в англійській мові з'явилася структура *of+noun*, яка була типовою для французької. Це поступово призвело до втрати закінчень в англійській.

Ще одним з наслідків стала поява інтернаціоналізмів – слів, які запозичили

одночасно декілька мов світу. Зазвичай інтернаціоналізми походили з грецької або латинської (*principle, nation, volume, progress*), проте англійська запозичила чи немало інтернаціоналізмів із французької також. Серед них: *toilet, hotel, illumination, elegant, extravagant, delicate, miniature, grotesque* (Baugh, Cable, 2002).

Вплив французьких запозичень яскраво простежується у творах Джеффри Чосера – видатного поета того часу. У його роботах чітко відстежується відходження від раніше встановлених правил читання і письма. До прикладу, у французькій мові наголос ставиться на останній склад. У творах Чосера ми бачимо, що попри наявність слів з наголосами на інші склади, французький наголос залишається панівним. Також у його творах збереглися традиційні французькі кінцеві склади, як-от *conseil, citee, poverttee, vitaille, marvaille, champrioun*.

Слід відзначити й вплив Відродження на розвиток англійської мови. Більшість запозичених слів з того часу стосуються сфери культури: *coquette, unique, machine, police, chamois*.

Висновки. Результати дослідження вказують на основні наслідки впливу французької мови на англійську. Основна кількість запозичених слів належить до політичної, культурної та наукової сфер. **Перспектива** подальших досліджень полягає у вивченні неологізмів на базі французьких морфем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доза, А. В. (1956). *Історія французької мови* (с. 125–130). Видавництво іноземної літератури.
2. Baugh, A. C. Cable, T. (2002) *History of the English Language* (p. 447). L.: Routledge.

ДО ПИТАННЯ ДІАЛЕКТІВ В АВСТРІЇ

Прокоф'єва Марина,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов
і перекладу Державного університету «Київський авіаційний інститут»

Сабітова Алла,

старший викладач кафедри іноземних мов і перекладу
Державного університету «Київський авіаційний інститут»

В Австрії діалекти є важливим складником культурної ідентичності та мовного розмаїття. Певні фактори, такі як живучість мови, різноманітність діалектів, географічне розташування, культурні особливості та процеси інтеграції, не дозволяють дослідникам дати чітку відповідь на запитання про їхню кількість в Австрії.

Деякі лексичні аспекти австрійського варіанта німецької мови ми вже проаналізували. Одним із ключових моментів статті є те, що як національні варіанти мови, так і діалекти є складниками певної мови. У цьому контексті ми визначаємо діалекти як елементи ідентичності та засоби, що впливають на мовну та світоглядну картину (Желуденко, Сабітова, 2019).

Різні думки щодо проблеми різноманітності діалектів вказують на актуальність цього питання. Професорка Александра Н. Ленц поділяє діалекти в Австрії на дві групи та виділяє два регіони, до яких належить більшість діалектів:

- 1) так званий «баварський» мовний простір; до цього простору належать діалекти майже всіх федеральних земель Австрії;
- 2) регіони Форарльберг і північний Тіроль, де розмовляють «алеманською»: алемансько-австрійський діалект – *Käse, mähen*; баварський діалект – *Kaas, mahn*.

Існує також традиційна класифікація, яка ґрунтується на поділі за регіонами.

Віденський діалект: *sekkieren* – «дратувати когось, діяти на нерви»; *oida* – «старий», може означати все: від «друг» до вираження здивування чи невдоволення; *Hawara* – «Друг, товариш»; *Leiberl* – «футболка»; *Tschocherl* – «кнайпа, невеликий заклад»; *Kapazunder* – «особливо здібна людина»; *Sprottnadln* – «дурниці»; *Eitrige* – «сирна ковбаска», популярна на віденських ковбасних ятках.

Нижньоавстрійський діалект: *einiwendi* – «всередині»; *tramhappert* – «сонний, розсіяний»; *botschad* – «незграбний»; *oawaschl* – «вухо»; *fladern* – «красти».

Верхньоавстрійський діалект. Діалекти Верхньої Австрії мають виражений сільський характер і сильно різняться між регіонами. Через це важко створити узагальнений список: *arschlings* – «задом наперед»; *biezln* – «шаленіти, бурчати»; *Bunki* – «пиріг»; *schern* – «їсти»; *damisch* – «розгублений»; *Gizi* – «злість, лють».

Каринтійський діалект. Каринтійська говірка поділяється на три групи: верхньокаринтійська, середньокаринтійська та нижньокаринтійська. У багатьох районах Каринтії поширені діалекти, що пристосовані до мовлення сусідніх федеральних земель: *Diandle* – «дівчина»; *Mankale* – «чоловік»; *Murchn* – «пляшка (пива)»; *tschindan* – «зіштовхуватися»; *vagachn* – «помилятися».

Форарльберзький діалект. Форарльберзькі діалекти сильно різняться між собою. Їхня спільна риса – походження від алеманської гілки мов: *gsi* – «був, бувало»; *Bündt* – «луг, пасовище»; *Ehni* – «дідусь»; *Hääs* – «одяг»; *Hoi* – «вигук здивування»; *Schesa* – «дитячий візок»; *wüascht* – «потворний».

Штирійський діалект. У Штирії існує багато різних діалектів, що пояснюється історичними та географічними чинниками. Через всю федеральну землю проходить діалектний кордон, тому різні райони використовують відмінну лексику. Згодом говірки дещо зрівнялися, але окремі унікальні слова

збереглися: *Alkota* – «качка»; *douni* – «геть, далеко»; *dumpa* – «сумерковий»; *Louta* – «чоловік»; *notzn* – «спати».

Бургенландський діалект. Бургенландський діалект дуже схожий на східноштирійський: *Aompa* – «гличик»; *gtui* – «достатньо»; *Leckwa* – «джем».

Тірольський діалект. Тірольський діалект має різні історичні корені. Згодом вони змішалися, але залишилося багато місцевих варіантів тірольської мови: *lupfn* – «піднімати»; *Merenda* – «перекус»; *Formas* – «сніданок»; *Patatti* – «картопля».

Діалекти Нижньої Австрії. Нижньоавстрійські діалекти значно відрізняються між собою залежно від регіональних особливостей. У передмісті Відня відчутний вплив літературної німецької мови та віденського діалекту, а у Вальдфіртелі ще зберігаються традиційні сільські говірки: *einiwendi* – «всередині»; *bachlwurm* – «теплуватий»; *tramhappert* – «сонний, неуважний»; *botschad* – «незграбний»; *Oawaschl* – «вуха»; *fladern* – «красти».

Висновки: діалекти є живим доказом життєздатності мови та мовного різноманіття. Мовне різноманіття збагачує країну, вважають мовознавці Штефан Ельшпас і Штефан-Міхаель Неверкла в інтерв'ю під час конференції Conference on Language Variation in Europe (Langer, 2022). Це стосується також і різноманітності діалектів.

Цікавим для подальших досліджень є той факт, що змінюється не лише лексика, але й граматики та вимова.

ЛІТЕРАТУРА

1. Желуденко, М. О., Сабітова, А. П. (2019). Австрійська німецька мова: особливості лексики, граматики, словотвору. *Österreichisches Multiscience Journal*. 16/2019. S. 22-27.
2. Langer, A. Diese Dialekte finden wir am attraktivsten. – URL: https://www.meinbezirk.at/c-freizeit/diese-dialekte-finden-wir-am-attraktivsten_a4210920
3. Österreichischer Dialekt. – URL: <https://www.adeq.at/tradition-brauchtum/brauchtum-daheim/oesterreichischer-dialekt>
4. Warum gibt es in Österreich so viele Dialekte? – URL: <https://iam.dioe.at/frage-des-monats/warum-gibt-es-in-oesterreich-so-viele-dialekte/>

САМОЦИТУВАННЯ ЯК СПОСІБ ПРОСУВАННЯ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Стегніцька Любов,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Буковинського державного медичного університету*

Никіфорчук Жанна,

*доктор філософії з філології, старший викладач кафедри іноземних мов
Буковинського державного медичного університету*

Попри низку досліджень, які висвітлюють проблематику академічної доброчесності, інтерес безпосередньо до теми самоцитування підігрівається практикою розрахунку індексів наукового цитування, які впливають на рейтинг ученого й оцінку результативності його наукової діяльності (Шахбазян, 2017). Цитування є невіддільною частиною академічної практики, проте штучне підвищення наукометричних показників шляхом самоцитування може мати негативні наслідки не тільки для науковців, але й наукового прогресу в цілому (Flatt, 2017). Мета індексів цитування полягає в тому, щоб бути мірилом наукових інновацій та якості (COPE, 2019), відповідно, **актуальним** залишається питання дотримання етичних стандартів, які вимагають від науковців великої відповідальності та усвідомленості.

Мета нашої роботи – проаналізувати виправданість самоцитування у просуванні власних ідей задля підвищення видимості праць науковця.

Загалом самоцитування не вважається порушенням академічної доброчесності, оскільки передбачає цитування власної раніше опублікованої роботи в новій публікації. Еталонним відсотком самоцитування вважається 12 %, а на рівні 20 % дозволено для дослідників як допустима межа (Shomoossi, 2023). Ми погоджуємось з авторкою Емі Кларк, що цитування неминуче, коли нове дослідження автора ґрунтується на його попередніх роботах, допомагаючи встановити зв'язок між поточним дослідженням і попередніми висновками (Clark, 2022). У цьому випадку, автору слід подати посилання на попереднє дослідження, щоб уникнути самоплагіату. Також самоцитування виправдане, якщо попередні роботи мають важливе значення для розуміння накопичених досліджень у розвитку теми й відсутність посилання може створити певну прогалину (Clark, 2022). Варто додати, що самоцитування доцільне, якщо дослідження було когортним і потрібно підкреслити чи виокремити внесок кожного автора, або внесок окремого автора мав вплив на подальші дослідження. Крім того, самоцитування може допомогти встановити компетентність автора в певній галузі та підвищити впізнаваність робіт, що сприятиме встановленню його репутації в певній галузі.

Висновки. Підсумовуємо, що самоцитування є потужним інструментом, який

дозволяє підкріплювати аргументи, підтримувати когерентність досліджень і підвищувати значущість робіт науковців. Однак, як і з будь-яким іншим інструментом, ефективне використання самоцитування потребує балансу між обґрунтованістю та етичною відповідальністю, адже надмірне самоцитування може призвести до негативних наслідків для репутації вченого і знизити довіру до його робіт. **Перспективи** подальших наукових розвідок включають вивчення впливу самоцитування на наукову репутацію автора, оцінюючи його наукову діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шахбазян, К. (2017). Застосування в наукових публікаціях цитат із опублікованих творів, права на які належать іншим авторам. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. К.: Академперіодика, 14, 51–58. <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.337.051>
 2. Flatt, J. W., Blasimme, A., & Vayena, E. (2017). Improving the Measurement of Scientific Success by Reporting a Self-Citation Index. *Publications*, 5(3), 20. <https://doi.org/10.3390/publications5030020>
 3. Clark, A. (2022, April). Ethics of self-citation in research articles. *LetPub*. Available at: <https://www.letpub.com/Ethics-of-Self-Citation-in-Research-Articles>
 4. Shomoossi, N., & Rad, M. (2023). Self-citation: To do or not to do? *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 16, 1. doi: 10.18502/jmehm.v16i1.12884
- Committee on Publication Ethics (COPE) (2019, July). Discussion document: Citation manipulation. Available at: https://publicationethics.org/files/COPE_DD_A4_Citation_Manipulation_Jul19_SCREEN_AW2.pdf.

КРОСКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА НАВИЧКА СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Сукаленко Тетяна,

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури
Державного податкового університету

У сучасному глобалізованому світі кроскультурна компетентність є невід'ємним складником професійної діяльності фахівця.

Розвиток кроскультурної комунікації – **актуальний** напрям сучасних досліджень. Фахівець повинен володіти ґрунтовними знаннями, уміти критично мислити, мати творчий потенціал, що допоможе сформувати кроскультурну компетентність.

Мета доповіді – проаналізувати важливість кроскультурної компетентності як ключової навички сучасного фахівця в умовах глобалізованого світу,

дослідити, як розвиток кроскультурної компетентності допомагає підвищити ефективність роботи в міжнародному середовищі та сприяє успішній інтеграції.

У доповіді приділено увагу проблемам, з якими стикаються фахівці у міжкультурному середовищі, зокрема мовним бар'єрам, відмінностям у стилях комунікації і традиціях. Проаналізовано кейси успішного застосування кроскультурних навичок у дипломатії, міжнародному менеджменті, освіті й бізнесі.

Розглянуто форми та способи формування кроскультурної компетентності сучасного фахівця: участь у міжнародних проєктах і конференціях, вивчення досвіду роботи в міжнародних командах, розвиток толерантності, емпатії та доброзичливості.

Висновки. Наголошено, що успішною стратегією досягнення кроскультурної компетентності сучасного фахівця є збереження власної ідентичності в контексті культур інших народів. Оптимальні умови для навчання, врахування специфіки напряму профільної підготовки й особливостей сфери майбутньої діяльності допоможуть фахівцеві швидше адаптуватися до роботи за обраним фахом та сформуванню його кроскультурну компетентність.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробці ефективних методик і тренінгів для розвитку кроскультурної компетентності сучасного фахівця.

ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Хода Анастасія,

*аспірантка кафедри італійської і французької філології та перекладу
Київського національного лінгвістичного університету*

Останнім часом дискурс є популярним об'єктом дослідження у лінгвістиці. Саме поняття є полідисциплінарним і багатограним, ціла низка гуманітарних дисциплін досліджують його: лінгвістика, філософія, психологія, юриспруденція, теорія комунікації, соціологія тощо, тож нині питання дискурсу є **актуальним**. **Метою** нашої розвідки є окреслити деякі стилістичні та комунікативні особливості французькомовного політичного дискурсу.

Дискурс можна розтлумачити як мовлення, занурене в життя або як письмовий текст, проте можна розглядати мовлення і текст як два різні аспекти цього поняття. За соціально-ситуативним параметром слід виділити політичний дискурс, який є відображенням суспільно-політичного життя тієї чи іншої країни, він несе елементи її культури, загальні, національні специфічні та культурні цінності.

Головним завданням лінгвістики у цьому питанні є визначити мовні стратегії,

за допомогою яких політичний дискурс може бути реалізований. Закономірностями його побудови як особливого виду комунікації можна визначити як особистість промовця, мету й обставини комунікації, так і певні риси аудиторії (Скоренька, 2012). Найважливішою функцією політичного дискурсу є функція політичної пропаганди, переконання та впливу.

Зазначаємо, що важливим типом політичного дискурсу є предвиборний дискурс, який також може стати джерелом нових засобів вираження, навіювання деяких ідей, спонування до прийняття певного вибору, маніпуляцій. Для нього характерні: ідеологічність, театральність, перформанс агональність, агресивність. Часто можемо спостерігати виникнення неологізмів. Наприклад, у період предвиборної кампанії простежуємо нові поняття: «*sarkozyste*» – може позначати людину, яка є прихильником колишнього президента Франції Ніколя Саркозі. Так само зазначаємо «*macronisme*» – термін, що стосується політичних дій нинішнього президента Емманюеля Макрона. Також в одному з інтерв'ю Е. Макрон вжив слово «*croquignolesque*» («сміховинний»), яке походить від імені шахряя Крокіньоля – персонажа французького коміксу початку ХХ століття.

Для французькомовного політичного дискурсу також характерні категорії заперечення. У своїй статті Л. Коккіна (2014) досліджує різноманітні засоби негачії і наголошує на тому, що роль прийому заперечення грає важливу роль у політичному дискурсі. Якщо засоби негачії є ретельно дібраними і правильно використані, то вони дозволяють промовцям розставити потрібні акценти у промові. Дослідниця зазначає, що у політичних текстах заперечення має позитивний відтінок, не нігілістичний, оскільки основою будь-якої політичної промови є конструктивна динаміка та боротьба.

Зазначимо, що у промовах французьких президентів можна простежити вживання гіперболізованих конструкцій. Наприклад, у своїй промові від 3 липня 2017 р. Президент Французької Республіки Емманюель Макрон вжив фразу «*Ce sont mille chemins différents*» («тисячі шляхів») – акцентовано увагу на великій кількості шляхів вирішення проблем. Однак слово «*mille*» (тисяча) є, скоріше, гіперболізованим. У дискурсі французькомовних політиків також можна простежити випадки вживання англіцизмів: «*des boat people*» (мова йде про мігрантів); «*leader*»; «*marketing politique*»; «*boycott*»; «*crash*» тощо. Фразеологізми та метафори є частим явищем у промовах французькомовних політиків. Наприклад, Емманюель Макрон використав вислів «*poudre de perlimpinpin*» (Macron, 2017), що означає неефективні ліки або ілюзорну, уявну річ, по відношенню до своєї опонентки Марін Ле Пен, охарактеризувавши таким чином її пропозиції дій проти тероризму. Або фраза «*raconter des carabistouilles*» (застарілий бельгійський фразеологізм, «брехати, говорити неправду»), за допомогою якої Емманюель Макрон привернув увагу слухачів, оскільки вираз є певною мірою архаїчним та рідко вживаним.

Висновки. Отже, французькомовний політичний дискурс є багатограним,

стилістично забарвленим. Часто політики вдаються до неологізмів, таким чином збагачуючи лексику. Або ж навпаки, використовують застарілі фрази чи фразеологізми, якими привертають увагу до своїх промов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коккіна, Л. (2014). Когнітивна сутність заперечення у французькому політичному дискурсі. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Філологічна*, 48. С. 70–73. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_48_24.
2. Скоренька, Х. (2012). Французький політичний дискурс: зміст, особливості, функції (на матеріалі промов президента Франції Н. Саркозі). *Тернопіль: ТзОВ «Тернограф»*. С. 52. Режим доступу до ресурсу: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18933/1/sko1112.pdf>
3. Macron, Emmanuel (2017). Discours d'Emmanuel Macron devant le Parlement réuni en congrès. Режим доступу: <https://www.elysee.fr/front/pdf/elysee-module-750-fr.pdf>.

ОСОБОВІ ІМЕНА В КОНТЕКСТІ МОВНИХ КОНТАКТІВ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ФАКТОРІВ

Чорноус Оксана,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Донецького державного університету внутрішніх справ

Особові імена віддавна слугують важливим маркером етнічної та культурної належності носія, відображають спадщину певного народу. Однак в умовах сьогодення глобалізаційні процеси, урбанізація та культурні обміни дедалі більше впливають на традиційні практики ім'янаречення. Саме тому важливо не лише вивчати еволюцію імен як маркерів ідентичності, а й досліджувати глобальні та локальні чинники, які формують ці нові тенденції у сфері антропоніміки. Вивчення таких змін є **актуальним**, адже допомагає через ономастику заглибитися в процеси адаптації, самоідентифікації та міжкультурної взаємодії в умовах сучасності.

Метою пропонованої наукової розвідки є дослідження основних тенденцій у сфері називання / номінації в контексті соціокультурних, мовних факторів, а також визначення їхнього значення як інструменту інтеграції та культурної взаємодії.

Загальновідомо, що особові імена часто слугують засобом ідентифікації в межах певної культури, проте науковці дедалі частіше спостерігають тенденції зміни цієї практики внаслідок того, що впродовж останніх десятиліть чимало традицій у сфері іменування втратили обов'язковий характер або своє значення

для номінаторів. Так, добираючи найменування, нинішні православні українці на відміну від попередніх поколінь не зобов'язані керуватися церковним календарем (святцями). Натомість можуть на власний розсуд та смак вільно обирати з-поміж широкого спектра традиційних та новаторських варіантів. У США батьки так само часто обирають або й вигадують імена, які не відповідають їхній релігійній чи сімейній спадщині, що, за спостереженням американського соціолога С. Ліберсона, може бути відображенням модернізму, урбанізації та підвищення рівня освіти (Mergen, 2003).

Також у багатомовних суспільствах спостерігається тенденція адаптації антропонімів до фонетичних, морфологічних та граматичних особливостей домінантної мови. Наприклад, імена можуть зазнавати змін, набуваючи характерних для української мови закінчень, як-от у чужомовній власній назві «Javelin», що була трансформована в жіноче наймення «Джавеліна». Також варто згадати один із методичних прийомів адаптації до нового мовного середовища, який пропонується носіям іншої мови та культури в процесі опанування нової для них мови: студентам надається можливість здійснити самоідентифікацію шляхом вибору для себе імені з антропонімікону мови, що вивчається (Куплевацька & Манівська, 2020). Прикметно, що за спостереженням дослідниць, хлопці, вивчаючи українську як іноземну, усе одно надавали перевагу таким упізнаваним онімам, як Джон, Майкл, що може підкреслювати домінування досвіду опанування англійської мови, а також особливе ставлення до країн цієї мови. Опиняючись в іншому мовному та культурному середовищі, мовці схильні спрощувати власні імена для полегшення комунікації з представниками цього суспільства, швидшої інтеграції та покращення можливостей працевлаштування тощо: прикладом може послугувати історія вихідця з Індії, на ім'я Amanjot Narang, який задля уникнення шляху аутсайдера обрав спосіб скорочення та спрощення наймення до Aman (Narang, 2023).

Висновки. Аналіз сучасних тенденцій у сфері іменування свідчить про певні трансформації традиційних практик під впливом соціокультурних змін. Водночас у багатомовних і багатокультурних середовищах адаптація антропонімів до домінантної мови стає важливим інструментом інтеграції та комунікації. Ці спостереження закладають *перспективи* подальшого вивчення гнучкості систем антропонімів, їх здатності адаптуватися до нових реалій і водночас зберігати зв'язок із культурною спадщиною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куплевацька, Л., & Манівська, Т. (2020). Лінгвокомунікативна компетентність викладача-мовника: етноспецифіка функціонування антропонімів у навчально-педагогічному дискурсі університетського освітнього простору (с. 122). *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*, 36, 111–130.

<https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-36-09>

2. Mergen, B. (2003). [Review of the book *A Matter of Taste: How Names, Fashions, and Culture Change*]. *American Studies International*, 41(3), 133–134. <https://www.proquest.com/docview/197129561>

3. Narang, A. (2023, February 16). Say My Name: Name and Cultural Assimilation. *MIR*. <https://www.mironline.ca/say-my-name-name-and-cultural-assimilation/>

ЗМІНИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ В ПЕРІОД ВІДРОДЖЕННЯ: ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ ТА ВПЛИВ ЛАТИНСЬКОЇ

Шрамко Юлія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Актуальність дослідження лексичних інновацій в англійській мові періоду Відродження обумовлена значними культурними та інтелектуальними перетвореннями того часу. Латинська мова, як мова науки, релігії та літератури, суттєво вплинула на англійську лексику, що робить вивчення цього впливу важливим для розуміння еволюції англійської мови.

Метою дослідження є аналіз лексичних інновацій в англійській мові під впливом латинської в період Відродження, зокрема в галузях науки, медицини, філософії, богослов'я та права.

Латинські запозичення значно розширили англійський лексикон, сприяючи модернізації староанглійських форм і термінів. Це призвело до створення більш складних і точних мовних конструкцій. Впровадження друкарської техніки сприяло стандартизації написання латинських запозичень, що вплинуло на розвиток англійської орфографії. Латинська мова протягом століть залишається головним джерелом наукового терміноутворення, особливо в юриспруденції, оскільки правові системи багатьох європейських країн ґрунтуються на римському праві. Попри зникнення латини як живої мови, її вплив на англійську юридичну лексику є значним: багато термінів запозичені без змін (*specimen*), шляхом модифікації закінчень (*magistrate* ← *magistratus*) або через похідні від дієслівних основ (*cultural* ← *colo*). Епоха Відродження сприяла підвищенню рівня грамотності населення, оскільки дедалі більше людей навчалися читати й писати. Це, своєю чергою, зумовило необхідність стандартизації орфографії, граматики та пунктуації. У цей час активно розвиваються наука, мистецтво, освіта й книгодрукування. Завдяки подорожам відбувається обмін культурами, що приводить до значного

поповнення англійської мови іншомовною лексикою. Особливо багато запозичень приходить з латини, а також з італійської та німецької мов. **Висновки.** Латинський вплив в епоху Відродження відіграв ключову роль у розвитку англійської мови, збагачуючи її лексику та вдосконалюючи граматичні структури. Це заклало основу для подальшої еволюції мови та її адаптації до нових форм комунікації. **Перспективи** подальших досліджень можуть включати детальний аналіз конкретних латинських запозичень та їхньої адаптації в англійській мові, а також вивчення впливу інших мов на формування англійського лексикону в різні періоди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Латинізми в англійській юридичній лексиці. Наукова конференція NEASMO. <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/665>
2. Buki School. (n. d.). Походження англійської мови. Retrieved March 5, 2025. <https://bukischool.com.ua/blog/pohodzhennya-angliiskoi-movi>

INTERCULTURAL COMMUNICATION AND GLOBALISATION IN THE FIRST-YEAR STUDENTS' CURRICULUM

Hordiienko Nataliia,

*Senior Lecturer of English Language and Communication Department
at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University*

Kurnylovych Maryna,

*Senior Lecturer of English Language and Communication Department
at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University*

The aim of this article is to explore the role of language contacts in the context of globalization and the influence of ethnocultural factors on intercultural communication. The study highlights how these aspects are integrated into the curriculum of first-year English major students, equipping them with the necessary linguistic and cultural competencies.

Globalization has led to an unprecedented level of linguistic interaction, fostering new language contacts and reshaping intercultural communication. Language contact, which refers to the interaction between speakers of different languages, often results in borrowing, code-switching, and the emergence of hybrid linguistic forms (Crystal, 2003). Simultaneously, ethnocultural factors play a crucial role in shaping communication patterns, as cultural norms and values influence how languages are used in different social contexts (Fishman, 1999).

The phenomenon of language contact manifests in various ways, including lexical borrowing, pidginization, and language shift (Hymes, 1974). These processes highlight the dynamic nature of languages and their adaptability to changing

sociocultural environments. In multilingual societies, language contact facilitates mutual understanding but can also create linguistic hierarchies where dominant languages suppress minority languages. Understanding these interactions is essential for students studying English as a major, as they will engage with diverse linguistic landscapes in their future careers.

Intercultural communication is not solely dependent on language proficiency; ethnocultural factors such as traditions, values, and social norms significantly impact communicative effectiveness (House, 2009). Cultural misunderstandings often arise when individuals from different backgrounds interpret messages through the lens of their own cultural frameworks. Teaching first-year English major students about these complexities prepares them to navigate cross-cultural encounters with sensitivity and awareness.

Globalization accelerates language contact by increasing migration, international trade, and digital communication. English, as a global lingua franca, influences numerous languages, leading to linguistic convergence in many domains. However, this process also raises concerns about language loss and the erosion of linguistic diversity (Wardhaugh & Fuller, 2021). Educating students about these trends helps them critically analyze the implications of globalization on language use and cultural identity.

At the university level, first-year English major students engage with topics related to language contact and intercultural communication through lectures, discussions, and practical case studies. This approach enables them to develop analytical skills and apply theoretical knowledge to real-world linguistic interactions. By examining case studies of bilingualism, multilingualism, and language policy, students gain insights into how linguistic and cultural factors interact in various contexts.

In conclusion, language contact and intercultural communication are deeply intertwined with globalization and ethnocultural influences. Understanding these dynamics is essential for fostering effective communication across cultures. The inclusion of these topics in the curriculum of first-year English major students enhances their linguistic and cultural competencies, preparing them for global interactions. Future research should explore the impact of digital communication on emerging language contacts and intercultural exchanges.

REFERENCES

1. Crystal, D. (2003). *English as a Global Language*. Cambridge University Press.
2. Fishman, J. A. (1999). *Handbook of Language and Ethnic Identity*. Oxford University Press.
3. Hymes, D. (1974). *Foundations in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach*. University of Pennsylvania Press.
4. House, J. (2009). *Intercultural Pragmatics*. Oxford University Press.
5. Wardhaugh, R., & Fuller, J. M. (2021). *An Introduction to Sociolinguistics*. Wiley-Blackwell.

LINGUISTIC ANALYSIS OF CULTURALLY SPECIFIC FEATURES INCORPORATED IN THE DAYS THAT SIGNIFY THE NAMES OF THE HOLIDAYS

Mashtakova Nataliia,

*PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of Department
of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the
Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine*

Ethnolinguistics combines methods from linguistic dialectology and comparative linguistics with those of folklore studies and ethnography. It can be observed as a component of modern semiotics, as it overlaps with mythology, cultural history, and ethnic history. The field of ethnolinguistics examines the correlations between language and culture, language and folklore, language and mentality [1, p. 5-10]. This article introduces culturally specific features of the days which represent the names of the holidays in the Ukrainian and English languages.

Linguistic pictures of the world, existing in different hierarchically subordinate spheres of human consciousness, are variations of a single space. The universal human cognitive-semantic sphere, the universal human language exists not *a priori*, but in the national languages themselves due to their originality and uniqueness. Proverbs with the semantics of signs have drawn the attention of many scientists, analyzing them from different perspectives.

Thus, outlining the linguocultural characteristics of the studied units, we focus on the use of the days that signify the names of the holidays (geortonims) in their composition. Prominent scientists and researchers have examined these aspects from various perspectives, including ethnographic (G. O. Bylashev, O. O. Vasyanovich, O. V. Kovalchuk, V. T. Skurativsky), linguocultural (L. V. Antoniv), and ethnolinguistic (O. Voropai, G. M. Yavorska) viewpoints [2].

The names of the holidays themselves in the analyzed (English and Ukrainian) languages are outlined by specially designated days of the church calendar, according to which the weather was predicted for the entire following year.

English proverbs testify to the small number of the names of the holidays: *Christmas, Easter, etc.: A black Christmas makes a fat churchyard* [4, p. 8]; *If the sun shines through the apple tree on Christmas Day, there will be an abundant crop in the following year* [4, p. 50].

We fix the most common nomens in Ukrainian proverbs with the semantics of signs: *Annunciation, Easter, Verbnytsia, Gromnytsia, New Year, Finding, Easter, Assumption, Trinity, etc., e.g. If there is no snow on Pokrova, then there will be no snow until January; If the weather is clear and fine on Epiphany, there will be a dry summer* [3, p. 24]

In conclusion, we admit that culturally specific features are seen in the names of the holidays in different cultures. The Ukrainian language is introduced with neutral or

moderately lowered registers, as well as dialectally colored ones, and the English language with solemn ones.

REFERENCES

1. Бочарова, І. В. (2011). Геортоніми як темпоральні синтаксеми. *Система і структура східнослов'янських мов*. 2011. Вип. 3. С. 3–9.
2. Шкода, М. Н. (2008). *Люба моя Україна. Свята, традиції, звичаї, обряди, прикмета та повір'я українського народу*. (544 с.). Донецьк: ТОВ ВКФ ГАО.
3. Alyeksyeyeva, I. (2022). *Ethnolinguistics. Cultural linguistics*. (102 p.). Kyiv.
4. Weather Proverbs [Електронний ресурс] / D. E. Marvin, comp. *CuriositiesinProverbs*. 1916. – Режим доступу : <http://www.bartleby.com/346/16.html>.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ ТА КОГНІТИВНОГО СИНТАКСИСУ / TOPICAL ISSUES OF COGNITIVE SEMANTICS AND COGNITIVE SYNTAX

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ АНІМАЛІСТИЧНИХ ОБРАЗІВ

Бондарєва Альона,
*студентка кафедри «Іноземна філологія та переклад»
Національного університету «Запорізька Політехніка»*

Анімалістичні образи – це засоби вираження, де тварини використовуються як символи для відображення характеристик, емоцій чи тем, збагачуючи оповідь і розкриваючи глибину людського досвіду. Образи тварин допомагають авторам проводити аналогії між людськими вчинками та природним світом, надаючи зрозуміле пояснення мотивів персонажів і соціальних норм. Автори використовують тваринні образи, щоб передати конкретне або складне повідомлення. Анімалістичні образи відображають культуру і світогляд людей, використовуються в літературі та медіа, показують відмінності між народами. Вивчення таких елементів необхідно для аналізу того, як мова через деякі символи і образи тваринного світу відображає соціокультурні явища, тому дослідження їх використання завжди залишається **актуальним**.

Метою дослідження є аналіз створення анімалістичних образів у художньому творі.

Лінгвіст Е. Мендієта (Mendieta, 2007), досліджуючи антропоцентричну природу мови, зауважував, що тварини часто використовуються для зміцнення соціальних цінностей та ієрархій. Наприклад, назвати людину «куркою» за те, що вона боїться, або «вовком» за те, що вона агресивна, відображає людиноцентричне судження про цих тварин, виявляючи упередження та моральні цінності, заковані в мові.

Фахівці з культурологічної лінгвістики часто підкреслюють, що зображення тварин значно відрізняються в різних культурах. Наприклад, А. Вежбицька обговорює культурні конотації слів в англійській і порівнює їх зі значенням у різних культурах у своїй книзі «Understanding Cultures through Their Key Words» (Wierzbicka, 1997).

За Д. Петерсоном, анімалістичні образи можна поділити на метафоричні образи, буквальні образи, культурні символи, політичні чи соціальні образи, літературні чи міфологічні послання (Peterson, 2025).

Метафоричні образи передають певні почуття й емоції. Наприклад, *голуб*, який в українському фольклорі уособлює спокій та чистоту: «*Голубко моя сизокрила*». Також прикладами є *лис* як символ хитрості, *лев* як символ величі, *сова* як символ мудрості. До буквальних образів, які представляють конкретну людину чи сутність, підсилюючи атмосферу оповідання або створюючи

певний емоційний фон, можна віднести образ *чайки*, який використовують для зображення болі матерів, які втрачають своїх дітей («*Ой горе тій чайці, часчці небозі, що вивела часняток при битій дорозі*»). Прикладом культурних символів є тварини, що викликають асоціації або спогади, пов'язані з певною культурою. Для українців це може бути *лелека*, яка є символом сімейного добробуту, любові до Батьківщини, любові та щастя.

Політичні чи соціальні образи використовуватися для висловлення політичної позиції або соціального коментаря, критикуючи певні ідеали чи переконання. Яскравим прикладом є твір Дж. Орвелла «Скотоферма», де у персонажах можна побачити фігури світових лідерів та верстви населення. Літературними чи міфологічними посиленнями є *кентавр* як символ подвійності, *фенікс* як символ відродження, *змії* бувають символом зла і спокуси.

Висновки. Анімалістичні образи використовуються для того, щоб висловити різні думки й ідеї. Вони є інструментом у створенні глибоких образів і вражень. Анімалістичні образи передають складні емоції, політичні чи соціальні сили. Завдяки їм автор краще передає своє повідомлення аудиторії, а також це може спростити розуміння ролі персонажа.

ЛІТЕРАТУРА

1. Mendieta, E. (2007). *Global Fragments: Globalizations, Latinamericanisms, and Critical Theory*. State University of New York Press.
2. Peterson, J. (2025, 2 January). What Is Animal Imagery? *Challix*. <https://challix.com/blogs/reading/what-is-animal-imagery>
3. Wierzbicka, A. (1997). *Understanding Cultures through Their Key Words: English, Russian, Polish, German, and Japanese*. Oxford University Press.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ ТА СИНТАКСИСУ У ПЕРЕКЛАДІ

Васильків Анна-Анастасія,

*студентка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова*

*(науковий керівник – Довгань Олексій, кандидат філологічних наук
викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова)*

Когнітивні семантика та синтаксис – напрями сучасної лінгвістики, для яких притаманними є змінність і затребуваність. Популярність останніх зумовлена природою досліджуваних у їх (напрямах) межах понять: зокрема, у контексті

філософії мови та нових тенденцій у прикладній лінгвістиці. Так, взаємозв'язок між мовою, мисленням і структурою даних є перспективним у царинах комп'ютерної, прикладної й обчислювальної лінгвістики, обробки природної мови, машинного навчання тощо.

В основі окресленого напрямку лежить поняття *когніції*, яке узагальнює думки, перспективи, очікування людей. Це поняття має доволі складну природу, оскільки охоплює низку онтологічних питань, серед них: набуття нових знань, пам'ять про вже здобуті, комунікація на базі мовної та національної картин світу тощо. Так, саме когніція є, на думку психологів, підґрунтям саморефлексивних механізмів та іншого – власне, особистості людини. Показовим при цьому вважаємо винесені у назву поняття *когнітивної семантики* та *когнітивного синтаксису*. Когнітивна семантика показує механізми сприйняття й пізнання людиною онтологічної реальності у призмі вищезазначеної мовної та національної картин світу, лакун та реалій культури, до якої належить носій мови. У той час як підхід когнітивного синтаксису репрезентативний щодо впливу свідомості такого носія на структуру, послідовність, лексику та інше сформульованих ним речень.

Метою розвідки є репрезентація широкого спектра проблематики когніції у контексті перекладу (зокрема, його семантичної та синтаксичної специфіки).

Показовим щодо цього вважаємо поняття *мовної інтерференції*, яку також називають *крос-лінгвістичним впливом*. За своєю природою цей феномен є ненавмисним, полягає у змішуванні мовних елементів мови оригіналу (далі – МО) з мовою перекладу (далі – МП), що зустрічаємо у білінгвістичній й мультилінгвістичній комунікації. Зазначимо, що мовознавці узвичаєно виокремлюють фонологічну, лексичну, синтаксичну і семантичну інтерференцію, які особливо показові у синхронному перекладі (Нестеренко, Лисенко, 2024). Як відомо, головною складністю останнього є дуальність (подвійність) його природи: з одного боку – фахівець в реальному часі здійснює переклад на базі почутого, досягнутого, не маючи часу на детальний аналіз. Відповідно, це продукує велику ймовірність появи низки помилок, базованих на найменшій схожості у двох мовах (синтаксичній, фонетичній), які, своєю чергою, знижують якість результату такої роботи.

Тут доцільно звернути увагу на явище *фонологічної інтерференції*, яка є адаптацією МО до МП на слух. Здебільшого проблеми такої інтерференції дотичні до феноменів акценту чи вимови: зокрема, певних німецьких слів фонетично схожих на англійських. Окрім того, потрібно врахувати *лексичну інтерференцію* – калькування слів з МО на МП, коли перекладач не може знайти чи підібрати ідентичне / схоже за значенням слово.

Не менш важливою у цьому контексті вважаємо і *синтаксичну інтерференцію*, що є зміною синтаксичної структури МО мови на МП. До прикладу, зміна порядку слів в німецькомовному реченні на питому для англійськомовного. Натомість семантична інтерференція – використання неправильного

слова / словосполучення для адаптації з МО. Здебільшого вищезазначене відбувається, коли у останній слово має багато значень, що призводить до потенційної похибки перекладача щодо актуалізації недоречного відповідника. При цьому вищезазначена багатозначність не є проблемою виключно семантики, а когнітивного синтаксису. Останній абсорбує у своїй структурі проблеми, пов'язані зі складанням і формулюванням речень (під час перекладу). Так, однією з головних проблем є порядок слів у різних мовах: якщо в англійській його вибудовують за правилом SVO (Subject – Verb – Object), то в українській відсутня така стандартизація. Природно, що у різних мовах вищезазначений порядок може різнитись: мати активний, пасивний або топікально-рематичний розподіл (коли головна інформація вміщена наприкінці речення).

Прикметно, що порядок у цій ситуації впливає на розуміння семантики (зокрема, смислових акцентів), тому невдалий переклад продукує неправильне фокусування уваги читача. Окрім того, структура речень також залежить від культурних відмінностей: до прикладу, в країнах Азії звичайною справою є довгі речення з купою прикметників і метафор. Не кажучи вже про те, що один ієрогліф може мати більше двадцяти різних значень залежно від контексту.

Висновок. Отже, мозок може дуже легко завадити сприймати іншу мову без обмежень, що створює велику кількість проблем в роботі перекладача. Сьогодні ми згадали лише про маленький відсоток можливих недоліків когнітивної семантики та синтаксису, що існують у практиці перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нестеренко, Н., Лисенко, Н. (2024). *Подолання фонетичної інтерференції при вивченні англійської мови, проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*: (Випуск 46).
2. Островська, Л. (2022). *Теоретичні проблеми синтаксису*. Миколаїв: Вид-во ЧНУ.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КОНЦЕПТУ З ПОЗИЦІЙ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛІНГВІСТИКИ

Кириленко Максим,

аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; асистент кафедри романо-германської філології Білоцерківського національного аграрного університету

Концепт як ментальна одиниця є результатом пізнавальної діяльності, що містить не лише раціональний складник категоризації інформації шляхом безпосередньої структуризації знань, але й емпіричну, образно емоційну. Це й

зкладає підвалини для розгляду концептів з позицій психології та психолінгвістики. Такий напрям дослідження концептів залишається **актуальним** для сучасної науки, позаяк аналіз процесу когнітивного сприйняття реалій дійсності людиною у вигляді концептів дає змогу як описати та пояснити їхню суть, так і визначити вік діапазон, коли саме починається процес мислення людиною концептами, та встановити їхній зв'язок зі сприйняттям навколишньої дійсності та мовленням.

Метою нашої розвідки є визначення ролі концепту в психічно-ментальних процесах через встановлення віку, коли починається осмислення реалій дійсності людиною у вигляді концептів.

У когнітивній лінгвістиці та психології сформувалася так звана генеративна або породжувальна теорія (серед представників якої Н. Хомський, Р. Джакендофф та Дж. Фодор), яка вказує на те, що людина починає мислити концептами від самого народження і лише з часом, в процесі накопичення досвіду, починає їх розпізнавати з-поміж потоку інформації, що надходить до її мозку, та осмислювати їх на свідомому рівні (Буніятова, 2020).

Діти раннього віку, за Ж. Мандлер, починають сприймати та пізнавати речі у властивий їм примітивний асоціативний спосіб, що дозволяє формувати власне уявлення про певний об'єкт дійсності, з яким вони стикаються у своєму житті та починають пізнавати його властивості (Mandler, 2004). Отже, вона стверджує, що людина починає мислити концептами з раннього віку. Однак, на наш розсуд, дитина на ранніх етапах нагромадження лінгвістичної інформації про світ спочатку сприймає її перцептивно і починає поступово класифікувати все за категоріями, які лише згодом осмислюватимуться на більш глибокому рівні. Таким чином, на самих ранніх стадіях відбувається просто сприйняття потоку інформації, яке готує базу для вкорінення концептів у мозку людини.

Існують різноманітні підходи до інтерпретації концепту з позицій психології та психолінгвістики, які тісно пов'язані між собою, оскільки процес осмислення дійсності передбачає її подальший опис та трактування. М. Полюжин називає концепт спонтанно утворюваним базовим перцептивно-когнітивно-афективним утворенням, яке підпорядковується закономірностям психічного життя людини (2009). І. Штерн акцентує увагу на множинній природі концепту, де він водночас поєднує мовні та психічні характеристики. Він переконаний, що концепт в психоментальному плані є ідеальним поняттям, яке відображає індивідуальні та колективні уявлення про світ через низку асоціативних образів, які здатні їх замінювати в процесі мислення (див. Шарапановська, 2021). Американський психолог В. Джеймс під концептом розуміє здатність людини до виокремлення, виділення, оброблення та співвідношення між собою різноманітно множинних об'єктів дійсності, які зазнають вербалізації в нашому мовленні. Таким чином, концепт виступає кінцевою точкою сприйняття мовною особистістю певного конкретного

фрагмента дійсності, яку вона чітко виокремлює з психічного потоку смислової інформації, що проходить крізь її свідомість та фіксується як оперативно-ментальна одиниця пам'яті людини, що позначає один й той же об'єкт при різних психічних станах людини (James, 1890).

Висновки. Отже, концепт з позицій психології та психолінгвістики є складним ментальним утворенням, яке починає формуватися у свідомості людини з самого її народження. Процес його утворення та осмислення є поступовим, коли дитина з раннього віку сприймає та класифікує фрагменти дійсності, що її оточують, за допомогою асоціативних зв'язків. Кожна окрема мовна особистість, на наше переконання, мислить унікальними концептами, які властиві тільки їй. Це зумовлюється нинішнім і попереднім інформативним фоном, акцентом уваги на тих фрагментах дійсності, які становлять первинний інтерес саме для індивідуальної особистості, а також неповторним набором асоціацій з тими предметами дійсності, які прокручуються в її психіці протягом тривалого часу і, як правило, зберігаються до кінця життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буніятова, І. (2020). The linguistic philosophy of Noam Chomsky (с. 7–10). *Філологічні студії*, (14).
2. Полюжин, М. (2009). Типологія й аналіз концептів (с. 81). *Іноземна філологія*, (121).
3. Шарапановська, Ю. В. (2021). Засади вивчення концепту в лінгвістиці (с. 99). *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. Видавничий дім «Гельветика», (34).
4. James, W. (1890). *The Principles of Psychology: Briefer Course* (pp. 321–330). N.Y.: H. Holt & Co.
5. Mandler, J. M. (2004). *The Foundations of Mind. Origins of Conceptual Thought* (pp. 243–282). Oxford University Press.

СЕМАНТИКО-КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ МОВИ

Кравцова Юлія,

*доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янських,
романських і східних мов факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

Когнітивні дослідження, що набули значного поширення в сучасній лінгвістиці, орієнтовані на розв'язання найважливіших проблем взаємозв'язку мови й мислення та здійснюються в різних напрямках. Одним із провідних є семантико-когнітивний напрям (О. М. Кагановська, М. О. Колодій, Ю. В. Кравцова, Н. М. Попова, М. Тернер, Дж. Фоконьє та ін.), який сформувався у ХХІ столітті як інтегративна галузь мовознавства на перетині

лінгвістичної семантики, лінгвокогнітології, лінгвокультурології та лінгвоконцептології, тому цей вектор мовознавчих досліджень є **актуальним**. **Метою** цієї розвідки є продемонструвати переваги такого семантико-когнітивного підходу до вивчення мови.

Сутність семантико-когнітивного підходу полягає в аналізі «лексичної та граматичної семантики мови як засобу доступу до змісту концептів і способу їх моделювання від мови до концептосфери етносу» (Кравцова, 2022, 2024). «Шлях дослідження від семантики мовних одиниць до концепту є найбільш об'єктивним» (Колодій, 2021), оскільки аналіз мовних засобів дає змогу найбільш простим й ефективним способом виявити ознаки концептів і змодельовати їх. Відмінність цього напрямку від дослідницьких традицій лінгвістичної семантики й когнітивної лінгвістики є цілком очевидною та полягає у встановленні тісного взаємозв'язку семантичних і когнітивних структур, мови й мислення (ментальності носіїв етнокультури), співвідношення мовної семантики й концептів, характерних для того чи того народу.

Метод семантико-когнітивного аналізу передбачає, що під час когнітивного дослідження потрібно здійснювати перехід від змісту значень до змісту концептів через прийом когнітивної інтерпретації, під яким розуміють узагальнення результатів опису значень мовних одиниць, що номінують концепт, для виявлення та словесного формулювання когнітивних ознак і моделювання змісту концепту. «Семантико-когнітивний підхід до вивчення концептосфери народу є новітнім завдяки когнітивній інтерпретації отриманих шляхом семантичного аналізу результатів. Проте різні вчені використовують різні прийоми інтерпретації, визначаючи їх сукупність як когнітивний аналіз. Незважаючи на різноманітність підходів, вони поєднуються спільною метою: розкрити концепт, залучивши для цього якомога більший об'єм культурної, історичної та побутової інформації» (Попова, 2013).

Семантико-когнітивний підхід до вивчення мови надає дослідникам такі можливості застосування отриманих даних, як-от: 1) повернення до мови: використання одержаних когнітивних знань для пояснення явищ і процесів у семантиці мови, поглибленого дослідження лексичної та граматичної семантики (когнітивна семасіологія); 2) рух до свідомості: моделювання концептів як одиниць національної концептосфери, національної культури (лінгвістична концептологія). Когнітивна семасіологія використовує поняття концепту як інструмента для обмеження досліджуваного мовного матеріалу, розкриття внутрішньої єдності та структурованості лексико-фразеологічної та синтаксичної підсистем мови, поєднуваних репрезентацією певного концепту, а також як способу пояснення та поглибленого опису семантики одиниць мови. Лінгвістична концептологія застосовує поняття концепту як позначення модельованої за допомогою мовних засобів одиниці національної когнітивної свідомості, об'єкта моделювання й опису національної концептосфери.

Висновки. Отже, ідея семантико-когнітивного підходу до вивчення мови полягає в дослідженні від мовних структур (семантики мовних одиниць) до когнітивних структур (змісту концептів) і виявленні когнітивних ознак, що формують концепт як ментальну одиницю, а загалом – у реконструкції національної концептосфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колодій, М. О. (2021). Семантико-когнітивний підхід у сучасних лінгвістичних дослідженнях. *Молодий вчений*. 10.1 (98.1), 56–58.
2. Кравцова, Ю. В. (2022). *Семантико-когнітивне моделювання процесів метафоричної номінації*. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 170.
3. Кравцова, Ю. В. (2024). Семантико-когнітивний підхід до вивчення метафорики: теоретичні та методологічні засади. *Philology and philological education in the digital transformation era: European dimensions, national context, intercultural communication*. Riga: Baltija Publishing, 186–204.
4. Попова, Н. М. (2013). Моделювання національної концептосфери: семантичний аналіз та когнітивна інтерпретація. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*, 31, 197–207.

ХІМІЧНИЙ ТЕРМІН ЯК КОГНІТИВНА ТЕРМІНОСТРУКТУРА

Леміш Павло,

*аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Розвиток термінознавства та теорії терміна наприкінці ХХ ст. – початку ХХІ ст. (Т. Кияк, З. Куделько, Д. Лотте та ін.) та термінологічної лексикографії (В. Дубічинський, З. Комарова, М. Комова та ін.) заклали підвалини для розвитку і становлення хімічного термінознавства (О Голуб, В. Скопенко) та тлумачно-перекладної термінографії (Л. Петрух, Л. Симоненко), в рамках яких здійснено лінгвістичне осмислення і розроблення теоретичних засад упорядкування і кодифікації термінів, концепції укладання термінологічних словників, проблеми їх функціонування (В. Дубічинський, М. Комова, О. Кочерга, С. Ландау, В. Німчук, Л. Полюга та ін.), виділено хімічну субтерміносистему виробництва та переробки полімерних матеріалів на тлі розмаїття хімічних субтерміносистем (як-от, гірничо-хімічної, основної хімічної, хімічної органічного синтезу, хімічної тонкого органічного синтезу та побутової хімічної).

Однією із субтерміносистем, що потребує ґрунтовного аналізу та лексикографічного опису, є хімічна субтерміносистема виробництва та переробки полімерних матеріалів як компонент хімічної терміносистеми.

Зазначена хімічна термінологія вимагає опису на матеріалі англійської та української мов, оскільки в роботах дослідників вона не розглядалась в контексті її лексикографічної презентації у вигляді двомовного термінологічного словника, укладання якого базувалось би на типологічній картині хімічної терміносистеми. Цю прогалину заповнить авторська концепція укладання англо-українського тлумачного словника хімічних термінів на позначення матеріалів і процесів виробництва поліуретанів, закликає презентувати лексикографічне відтворення сучасної хімічної термінології, що базується на конструюванні тезаурусної моделі терміносистеми, виокремленні лексико-тематичних груп термінів, їх дериваційних і словотворчих типів та типів за шляхами поповнення.

Така концепція базуватиметься на тлумаченні нами, слідом за С. Матвєєвою, хімічного терміна як когнітивної терміноструктури: «одиниці свідомості, у якій сконцентовано фрагмент професійної картини світу та яка має вербальну реалізацію у вигляді термінів» (Матвєєва, 2020: 6). Оскільки значення з позицій когнітивної лінгвістики розглядається як «ментальне явище, пов'язане зі способами отримання, збереження й обробки інформації людським мозком» (Селіванова, 2010: 239), то саме через когнітивну терміноструктуру хімічного терміна буде забезпечено формування хімічного поняття та оперування ним після отримання вивідних знань. Отже, поєднання когнітивного та системно-структурного підходів дозволить здійснити детальний лексикографічний опис терміноодиниць й уможливить цілісне відтворення субтерміносистеми з відображенням в її межах когнітивно-семантичних зв'язків.

Припускаємо, що саме інтерпретація хімічного терміна як когнітивної терміноструктури в основі побудови англо-українського тлумачного словника хімічних термінів на позначення матеріалів і процесів виробництва поліуретанів дасть можливість не лише швидкого пошуку необхідної лексичної одиниці, але й розуміння точного змісту, закладеного в ній хімічною субтерміносистемою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Матвєєва, С. А. (2020). *Лінгвістична реконструкція когнітивної терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ в англо-українському корпусі юридичних текстів*. (36). (Автореф. дис. д-ра філол. наук. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова).
2. Селіванова, О. О. (2010). *Лінгвістична енциклопедія*. (844 с.). Полтава: Довкілля-К.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКОГРАФУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ДВОМОВНИХ СЛОВНИКАХ

Ляшенко Сергій,

*аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Методологічну основу дослідження двомовної термінології та укладання термінологічних словників формує комплекс загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів. Методологічний апарат дослідження відображає багатоаспектність термінологічних одиниць та складність процесу їх лексикографічного опрацювання.

Метою є системний підхід, який дозволяє розглядати термінологію як цілісну систему взаємопов'язаних елементів. При аналізі термінологічних одиниць враховуються їх парадигматичні та синтагматичні зв'язки, місце в структурі терміносистеми, особливості функціонування в професійному дискурсі [3, с. 29]. Застосування системного підходу забезпечує комплексне дослідження термінів у єдності їх формальних, семантичних та функціональних характеристик.

Описовий метод використовується для систематизації та класифікації термінологічного матеріалу. Інвентаризація термінологічних одиниць, виявлення їх структурних типів, семантичних особливостей та способів термінотворення здійснюється на основі аналізу фактичного матеріалу [1, с. 68]. Описовий метод дозволяє створити цілісну картину досліджуваної терміносистеми.

Зіставний метод відіграє ключову роль при дослідженні міжмовних термінологічних відповідників. Порівняння терміносистем різних мов дозволяє виявити спільні та відмінні риси в їх структурній організації, семантичних відношеннях, способах термінотворення [4, с. 231]. Зіставний аналіз сприяє встановленню оптимальних способів перекладу термінів.

Компонентний аналіз застосовується для дослідження семантичної структури термінів. Розкладання значення терміна на семантичні компоненти дозволяє виявити специфіку його змістового наповнення та встановити семантичні зв'язки з іншими термінами [3, с. 76]. Компонентний аналіз допомагає визначити ступінь еквівалентності термінів різних мов.

Дистрибутивний аналіз спрямований на вивчення сполучуваності термінів у фахових текстах. Дослідження контекстуального оточення термінологічних одиниць розкриває особливості їх функціонування в професійному дискурсі [2, с. 97]. Результати дистрибутивного аналізу використовуються при укладанні словникових статей. Статистичні методи дозволяють виявити кількісні закономірності функціонування термінів. Частотний аналіз термінологічних

одиниць, дослідження їх дистрибуції в текстах різних жанрів забезпечують об'єктивні дані про особливості використання термінів [3, с. 36]. Квантитативні характеристики враховуються при відборі термінів для словника.

Метод моделювання використовується для створення лексикографічних моделей терміносистем. Моделювання системних відношень між термінами дозволяє представити структуру терміносистеми та принципи її організації [4, с. 129]. Лексикографічні моделі становлять основу для розробки макро- та мікроструктури термінологічного словника.

Корпусні методи забезпечують можливість дослідження термінів на основі великих масивів фахових текстів. Аналіз корпусних даних дозволяє виявити реальні закономірності функціонування термінів, їх сполучуваність та контексти вживання [8]. Корпусний підхід підвищує об'єктивність та репрезентативність термінографічного опису.

Висновки. Метод лінгвістичного експерименту застосовується для верифікації теоретичних положень та практичних рішень. Експериментальна перевірка словникових матеріалів дозволяє оцінити ефективність обраних способів представлення термінологічної інформації [2, с. 85]. Результати експериментів враховуються при вдосконаленні структури словника.

Таким чином, комплексне застосування різних методів дослідження забезпечує всебічне вивчення термінологічних одиниць та створення науково обґрунтованої методології укладання двомовних термінологічних словників. Поєднання традиційних та новітніх методів дозволяє врахувати різні аспекти функціонування термінів та забезпечити якість лексикографічного опису.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гороть Є. І., Василенко О. В., Єфремова Н. В. [та ін.]. Українсько-англійський словник ділової людини. 2014. 14019 статей, 62398 гасел.
2. Гороть Є. І., Гончарук С. В., Малімон Л. К., Рогач О. О. Новий українсько-англійський словник. 2016. 49238 статей, 89954 гасел.
3. Гороть Є. І., Коцюк Л. М., Малімон Л. К., Павлюк А. Б. Великий англо-український словник. 2011. 61146 статей, 255608 гасел.
4. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 575 с.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ПОТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ПОЕТИКА АВТОРА» (НА МАТЕРІАЛІ «ВОРОНА» Е. А. ПО)

Марущак Ніка,

аспірантка кафедри германської філології

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

У сучасній науковій парадигмі термін *поетика* має численні потрактування та застосування в різних, подекуди міждисциплінарних, контекстах. Як естетична форма вираження поетика вперше була розглянута Арістотелем (2021), який розкрив жанрові особливості поезії, комедії та драми. Дотепер поетика автора досліджувалась односпрямовано, оскільки здійснювався аналіз індивідуального стилю та мовлення письменника виключно як прозаїка або поета. Так, методику вивчення та компоненти поетики окремого автора вперше було запропоновано Н. Безреброю, на матеріалі віршованих текстів американської авторки Е. Дікінсон (Безребра, 2008). Таким чином, **актуальність** цієї розвідки полягає у необхідності дослідження поетики власне автора як системи у цілому.

Дж. Ліч стверджує, що поет вочевидь «цікавіше» використовує мову, проте й визначні прозаїки, без сумніву, були великими митцями слова. На його думку, якщо в поезії естетичний ефект не можна відокремити від творчої маніпуляції мовним кодом, то в прозі він більшою мірою залежить від інших факторів (таких як персонаж, тема, конфлікт), які виражаються через мову (Leech & Short, 2007). У свою чергу, Б. Бойд зазначає, що більшість ліричних віршів містять елементи, які також можна знайти й в наративі: ситуації, ставлення, емоції, спогади, місце подій, персонажі тощо (Boyd, 2012). Натомість, Шекспір у своїх сонетах не розповідає історію та уникає конкретних деталей розповіді (Boyd, 2012). Б. Бойд також підкреслює, що автор у своїх сонетах навмисно відмовляється від використання наративних структур і натомість надає перевагу певним наративним паттернам: емоційному, вербальному та структурному (Boyd, 2012). Отже, Шекспіра можна назвати одним із перших авторів, який імплементував елементи оповіді у поетичні твори.

Таким чином, одна із **цілей** нашого дослідження полягає в тому, щоб комплексно проаналізувати мовно-мовленнєві преференції Е. По і встановити, чи впливають одне на одного форма і жанри, оскільки він є автором як віршованих, так і прозових текстів – і обидві художні форми рівноправно увійшли у світовий літературний канон. Зважаючи на те, що згадані вище розвідки є спробами встановити взаємозв'язок між наративом та поетичною формою, до аналізу залучаємо поетичний текст Е. По “The Raven”, у якому наявні наративні структури.

Враховуючи вищезазначене, вважаємо за необхідне переосмислити усталений підхід до визначення поняття *поетика автора*, беручи за основу

індивідуальний стиль власне письменника, а не форми і жанри тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безребра, Н. Ю. (2008). Лінгвостилістичний та семантико-когнітивний аспекти поезики Е. Дікінсон [Неопубл. дис. канд. філол. наук]. Київський національний лінгвістичний університет.
2. Aristotle. (2021). *Poetics*. Graphic Arts Books.
3. Boyd, B. (2012). *Why Lyrics Last. Evolution, cognition, and Shakespeare's sonnets*. Harvard University Press.
4. Leech, G. N., & Short, M. N. (2007). *Style in Fiction. A Linguistic Introduction to English Fictional Prose*. (2nd ed.). Pearson Education Limited.
5. van Peer, W., Chesnokova, A. (2019). What literature does to our emotions, and how do we know? Empirical studies will tell. *Synopsis: Text, Context, Media*, 25(1), 1–10.

МОДЕЛІ ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО КОНТРАСТУ В ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ ГАЛИНИ КРУК

Стефурак Роксолана,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Андрусишин Світлана,

*студентка кафедри української мови
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Фразеологізми – культурні феномени українського народу, оскільки в їх природі сфокусовано спосіб мислення, особливості сприйняття світу окремої нації. Саме тому роль фразеологічних одиниць у процесі побудови художнього тексту **актуальна**, оскільки фраземи є репрезентантами картини світу як автора, так і читача, вони часто підкреслюють етносимволи, етноконцепти, що й розширює семантичні рамки поезії, робить її контрастною та образною. **Метою** наукової роботи є моделювання типів фразеологічного контрасту в поезії Галини Крук.

Фразеологізм – «нарізно оформлений, але семантично цілісний і синтаксично неподільний мовний знак, який своїм виникненням і функціонуванням зобов'язаний фраземотворчій взаємодії одиниць лексичного, морфологічного та синтаксичного рівнів» (УМЕ, 2000).

Моделі фразеологічного контрасту:

- а) «фразеологізм – фразеологізм» (антонімічний контраст): ... *хай не будуть такими, щоб прикладати до ран, / хай завдають ран* (Крук, 2024);
- б) «фразеологізм – фразеологізм» (синонімічний контраст): *змішую грішне з*

праведним, / просте ускладнюю / чийсь окуляри рожеві розчавлюю думкою задньою / підрізаю мріям крила, / наступаю на горло власній пісні (Крук, 2024);

в) «фразеологізм – фразеологізм» (метафоричний контраст): *все ... з часом піде на дно – / віри гірчице зерно, глузду камінь наріжний* (Крук, 2024);

г) «фразеологізм – фразеологізм» (порівняльний контраст): *відкочуєш камінь із серця як камінь із гробу ...* (Крук, 2024);

г) «трансформований фразеологізм – трансформований фразеологізм»: *... бо що є поезія, / як не переливання крові з пустого в порожнє / бо що є кохання, як не переливання через власні вінця* (Крук, 2024);

д) «фразеологізм – вільне словосполучення»: *все ясно як день Божий... / та часом, сину бувають ночі* (Крук, 2024);

е) «фразеологізм – слово»: *щось його спиняє над прірвою у житті, / хоч в житті / нічого справедливого немає* (Крук, 2024).

Висновки. Проаналізувавши поетичний текст Галини Крук з точки зору його фразеологічного рівня, констатуємо, що ця мовна одиниця виконує в тексті алюзивну, асоціативно-образну, текстотвірну функції. Отже, фразеологічні одиниці є домінантними компонентами поетичного контрасту в творах Галини Крук. Перспективою дослідження є вивчення функційного навантаження фразеологізмів у поетичному тексті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крук, Галина (2024). *Стається і не перестас. Вірші нові та вибрані*. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
2. Українська мова: Енциклопедія (2000). Київ: Українська енциклопедія.

МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ В ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ БОГДАНА ТОМЕНЧУКА

Стефурак Роксолана,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Мельник Ірина,

*студентка кафедри української мови
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Інтертекстуальністю в мовознавстві називають текстову категорію, що художньо ілюструє «співвіднесеність одного тексту з іншими, діалогічну взаємодію текстів у процесі їхнього функціонування, що забезпечує прирощення смислу твору» (Голянич, 2010). І таке смислове напластування в поетичному тексті формує його лексико-семантичний рівень, будує

асоціативно-образну рамку, розширює тропеїчні межі, художньо індивідуалізує текст.

Актуальність лінгвістичного аналізу мовних засобів вираження інтертекстуальності в сучасному поетичному тексті Богдана Томенчука полягає в тому, що цей текст є сучасною мовною картиною, побудованою за допомогою «культурних кодів» – ментально маркованих смислових центрів «дотику» сприймача й автора, якими є цитати, алюзії, соціокультурні й історичні оніми тощо. Поетичний текст Богдана Томенчука досі не був об'єктом вивчення крізь призму його інтертекстуального прочитання. Саме тому **мета** дослідження – проаналізувати мовні засоби вираження інтертекстуальності в поетичному тексті Богдана Томенчука.

Присутність у поетичному тексті будь-яких неавторських мікротекстів, на думку вчених, зумовлене прагненням письменника знайти спільну точку світорозуміння з читачем, поглиблення чи підтвердження власної думки, як знакової, незамінної, художньо виправданої в процесі формування текстової організації твору. Проаналізуємо текст Богдана Томенчука з погляду інтертекстуальності.

*Коли **пожовклий Цар** торкався мертвих вилиць... / Коли остання сіль стікала із очниць, / **То плакали вже ті, котрі не народились**, / **Оплакуючи тих, котрі й не зачалИсь...** / Стоять чужі світи – ні мови, ні розмови / І гнотики в **свічок** тремтять, мов **колоски**. / І нас, глухих дітей невчуті **Покрови**, / **Веде Летючий Гриць топити до ріки**. / Так **порожньо в душі**, так **повно у коморах...** / А ми слухняно йдемо. Вже майже нас нема... / **Голодній душі** нелякана **потвора**, / **Чужої чужини** ласкава **Колима...** (Томенчук, 2023).*

У наведеному вірші маємо різнотипні мовні засоби вираження інтертекстуальності: 1) трансформовані цитати з відомих художніх текстів «Жовтий князь» Василя Барки і «Новина» Василя Стефаника, «І мертвим, і живим» Тараса Шевченка; 2) власні назви (*Гриць Летючий*); 3) лексичні домінанти релігійного тексту (*Покрова*); 4) топоніми, лексичні домінанти на позначення історичних подій в Україні (*Колима, Голодомор*).

Як бачимо, такі інтертекстуальні вкраплення контрастно (... ласкава *Колима*; *То плакали вже ті, котрі не народились*, / *Оплакуючи тих, котрі й не зачалИсь...* – оксиморон; *Так **порожньо в душі**, так **повно у коморах...*** – антитеза), тропеїчно (*Голодній душі, невчута Покрова* – метафори), символічно (*пожовклий Цар* – символ Голодомору, *свічки* – символ пам'яті), асоціативно-образно (асоціації з художніми текстами Т. Шевченка, В. Стефаника, В. Барки) підсилюють текст, роблять його соціально, історично, ментально близьким українцям.

Висновки. Поетичний текст фіксує різні національні коди (релігійні, історичні, літературні, символічні), тобто він «просіюється» крізь «сито» інших ментально зорієнтованих текстів, які й допомагають декодувати його. Зрозуміло, що якісний художній текст завжди семантично багатогранний, тому

прирощування нових смислів і можливе завдяки локалізації інтертекстуальних мовних елементів, які є «конденсаторами» культурної пам'яті народу, здатними розкрити глибину авторського задуму. Як свідчать результати дослідження, *перспективою* наступних наукових розвідок можуть стати інші мовні засоби вираження інтертекстуальності (наприклад, алюзія та ремінісценція), які є частотними в досліджуваному тексті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богдан Томенчук. (2023). Вишийте, мамо, бронезилет. Брустури: Дискурсу. (с. 223).
2. Голянич, М. І., Іванишин, Н.Я., Ріжко Р.М., Стефурак Р.І. (2010). Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів. (с. 104). Сімик.

ДИНАМІКА ЗНАЧЕНЬ СЛІВ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ: КОГНІТИВНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

Турчак Олена,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри європейських і східних мов та перекладу Університету імені Альфреда Нобеля

Когнітивна семантика – це напрямок лінгвістики, який досліджує, як зміни в мисленні людини, сприйнятті нею інформації в соціокультурному, політичному, економічному, історичному, науково-технічному, міжнародному та медійному контекстах впливають на значення слів. У процесі мовної еволюції та в епоху глобалізації значення слів змінюються, модифікуються, доповнюються, збагачуються або, навпаки, зникають, тому що перестають бути актуальними. Такі трансформації значень свідчать, що мова є живим організмом, який постійно розвивається, а також відображають інноваційні процеси в різних галузях людської діяльності та в сприйнятті людиною світу. Тож питання динаміки значень у процесі мовної еволюції є **актуальним**, оскільки допомагає з'ясувати семантичні зміни слів та тенденції розвитку сучасної комунікації.

Метою нашої розвідки є опис механізмів змін значень слів та визначення чинників, які впливають на динаміку значень.

На думку Л. А. Лисиченко, «концептуальна і мовна картини світу – це вже інтерпретація його (світу) людиною. У мовній картині світу інтегруються лінгвальні засоби вираження всіх картин світу, які для людей виражаються й об'єктивуються через мову» (Лисиченко, 2009).

Можна виділити кілька чинників, що впливають на динаміку значень слів у мові: еволюція людського мислення та зміни в когнітивних процесах; глобалізація; розвиток науки й техніки; історичні події; соціокультурні зміни; прагнення мовців до економії мовних засобів тощо.

Серед механізмів зміни значень спостерігаються семантичне розширення, семантичне звуження, прототипізація (найбільш типові чи часті випадки використання певних значень слів), метафоризація, контекстуальне вживання слова тощо. Наведемо кілька прикладів. Словом «хакер» раніше називали людину, яка захоплювалася програмуванням і могла знайти нестандартне вирішення проблеми. Сьогодні «хакер» – це особа, яка незаконно втручається в комп'ютерні системи, зламує паролі, отримує доступ до захищених даних. Поява нового значення в слові пов'язана з розвитком інформаційних технологій. Колись слово «віртуальний» означало щось вигадане, уявне, яке не існує в реальному світі. Зараз це слово має ширше значення, зокрема в контексті цифрових технологій, напр.: *віртуальна реальність, віртуальний офіс, віртуальна зустріч* тощо. Це новий спосіб взаємодії та комунікації, що став можливий завдяки інтернету й сучасним технологіям. Розширило своє значення і слово «фейк», яке спершу означало підробку в загальному плані. У ХХІ ст. «фейк» активно почало вживатися для позначення дезінформації та маніпуляцій у медіа та соціальних мережах. Зараз «фейк» часто асоціюється з фальшивими фактами, неправдивими новинами, фото чи відео, які створюються з метою введення в оману. Слово «локдаун» теж зазнало метаморфоз. Спершу локдауном (XIX ст., Америка) називали смугу дерева, що з'єднувала основу плоту; пізніше (1970-ті рр.) слово вживали зі значенням «обмеження в'язнів, коли їм заборонено покидати свої камери»; з моменту пандемії (2020 р.) воно почало означати «обмеження на пересування людей, закриття закладів та установ задля зниження поширення вірусу» й зараз використовується як синонім до слова «карантин». Ці приклади показують, як мова еволюціонує, реагуючи на технологічні, соціальні та культурні зміни, що відбуваються в суспільстві.

Висновки. Динаміка значень слів у процесі сучасної глобалізації та мовної еволюції є результатом взаємодії когнітивних, культурних та соціальних чинників. Зміни в значеннях слів залежать від досвіду людини, її сприйняття світу. Такі зміни не випадкові, вони є наслідком усвідомлення людиною всього нового й можуть бути викликані як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками соціальних та культурних змін. Тема має *перспективи* для подальших досліджень, оскільки допоможе з'ясувати, як когнітивні процеси та семантичні інтерпретації впливають на переосмислення та розвиток лексичних значень. Варто звернути увагу й на роль міжкультурної комунікації, яка теж дозволить більш глибоко усвідомити динаміку мовних змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лисиченко, Л. А. (2009). *Лексико-семантичний вимір мовної картини світу* (с. 12–13). Харків: Видавнича група «Основа».

LINGWOKONCEPTOLOGIA W KRĘGU NAJNOWSZYCH PODEJŚĆ INTERDYSCYPLINARNYCH: UKRAIŃSKI KONTEKST

Askerova Iryna,

*doktor nauk humanistycznych w zakresie języków słowiańskich, adiunkt,
habilitant Zakładu Języków Słowiańskich, Romańskich i Wschodnich
Ukraińskiego Uniwersytetu Państwowego imienia Mychajła Drahomanowa*

Kluczową tendencją rozwoju nauki na przełomie XX i XXI wieku stała się integracja, która sprzyjała syntezie różnych dziedzin badawczych oraz powstawaniu nowych studiów interdyscyplinarnych i obszarów wiedzy. Proces ten nie ominął również językoznawstwa, co w pełni odpowiada współczesnym potrzebom nauki: „Nowoczesne językoznawstwo otrzymało społeczne zapotrzebowanie na zintegrowaną teorię” (Danylenko, 2009).

Aktualność. W związku z tym aktualnymi kierunkami studiów językoznawczych stały się takie kompleksowe dyscypliny, jak lingwistyka kognitywna, lingwistyka kulturowa, etnolingwistyka, socjolingwistyka, psycholingwistyka, językoznawstwo genderowe, w tym też *lingwokonceptologia* jako nauka o konceptach. Kształtowanie się tej ostatniej wynika z ogólnej reorientacji analiz lingwistycznych: «...przesunięcie akcentu w badaniach językoznawczych z obiektu – jednostki językowej – na podmiot poznania – człowieka (analizuje się człowieka w języku i język w człowieku), a także skoncentrowanie uwagi na relacji między językiem a myśleniem w znacznym stopniu przyczyniły się najpierw do powstania lingwistyki kognitywnej, a później – lingwistycznej konceptologii, czyli lingwokonceptologii» (Vilchynska, 2014). Podejście integracyjne w językoznawstwie otwiera więc nowe perspektywy badania konceptów, ich roli w kształtowaniu językowego obrazu świata oraz mechanizmów reprezentacji wiedzy poprzez struktury językowe.

Celem niniejszego referatu jest syntetyczna analiza głównych podejść, zakresu problematyki, przedmiotu i obiektu badań, zadań oraz narzędzi metodologicznych współczesnych studiów lingwokonceptologicznych w Ukrainie, a także wyznaczenie perspektyw ich dalszego rozwoju.

Solidnym *zpleczem teoretycznym* współczesnych badań lingwokonceptologicznych są prace badaczy zagranicznych, w tym J. Bartmińskiego, A. Wierzbickiej, R. Jackendoffa, M. Johnsona, Z. Kövecsesa, G. Lakoffa, R. Langackera, L. Talmy’ego, Ch. Fillmore’a, J. Taylora i innych, a także ukraińskich językoznawców: O. Worobiowej, T. Wilczyńskiej, K. Hołoborodki, I. Hołubowskiej, S. Żabotyńskiej, W. Żajworonka, W. Iwaszczenko, W. Kononenki, T. Kosmedy, W. Papisz, A. Prychodki, O. Potapenki, T. Radziejewskiej, O. Seliwanowej, M. Skaba, N. Słuchaj, G. Jaworskiej i in.

Kluczowym pojęciem lingwokonceptologii jest *koncept* jako jednostka językowa i kognitywna, odzwierciedlająca istotę oraz strukturę wiedzy o świecie w świadomości człowieka. Przedmiotem badań jest to, jak te koncepty się kształtują,

organizują i funkcjonują w języku, a także jak oddziałują na aspekty kulturowe, społeczne i kognitywne. Zakres naukowej dyscypliny obejmuje mechanizmy kształtowania conceptów, ich strukturę semantyczną, sposoby werbalizacji oraz interakcję z innymi elementami językowymi, a także ich funkcjonowanie w wypowiedzi. Jak trafnie zauważa prof. L. Danylenko, w różnych dyscyplinach naukowych skoncentrowanych na badaniu językowych obrazów świata «...może występować wspólny przedmiot badań (w tym przypadku język – kultura – myślenie), ale nigdy nie jest to ten sam zakres badawczy» (Danylenko, 2009).

Główne *zadania* lingwokonceptologii obejmują rozróżnienie między conceptem, pojęciem a znaczeniem; ustalenie jego zależności od środków werbalizacji językowej; klasyfikację conceptów ze względu na sposoby ich kształtowania; określenie różnych komponentów w ich strukturze; zbadanie specyfiki conceptów w świadomości indywidualnej i kolektywnej oraz zakresu conceptu w zależności od jego reprezentacji w różnych obrazach świata; ponadto, opracowanie typologii conceptów i metodologii ich analizy (Selivanova, 2008).

Badania lingwokonceptologiczne opierają się zarówno na paradygmacie antropocentrycznym, który jest dziś dominujący, jak i na podejściu porównawczo-historycznym oraz systemowo-strukturalnym, a także na ich *instrumentarium metodologicznym*.

Podział lingwokonceptologii na *pola problemowe* jest ważnym etapem w rozwoju tej nauki, ponieważ umożliwia strukturalizację badań nad conceptami, uwzględniając różnorodność aspektów wpływających na ich językową i kognitywną ekspresję. Prof. J. Krawcowa zauważa, że obecnie w ramach tej dyscypliny najbardziej produktywnie rozwinięte zostały następujące dziedziny: lingwokulturologiczny, porównawczy, lingwopoetyczny, lingwopolityczny oraz lingwokonceptograficzny (Kravtsova, 2022).

Lingwokonceptologia jako dynamicznie rozwijająca się dziedzina nauki otwiera nowe możliwości dla głębszego zrozumienia interakcji języka, myślenia i kultury, sprzyjając tworzeniu bardziej kompleksowych modeli conceptualizacji świata. Najbardziej obiecującym kierunkiem badań jest dalsza systematyzacja i unifikacja zgromadzonego materiału teoretycznego i empirycznego na podstawie analiz conceptologicznych jednego lub kilku narodów. Ponadto intensywnie rozwijać się będą w lingwistyce ukraińskiej kierunki poetycki (artystyczny) i polityczny, związane z badaniem indywidualnych conceptosfer w kontekście lingwopoetyki i lingwistyki politycznej. Obszerne dane dotyczące językowej reprezentacji conceptów znajdują również zastosowanie w lingwokonceptografii przy tworzeniu nowych conceptuariów (Kravtsova, 2022).

Wnioski. Lingwokonceptologia dzisiaj to ukształtowana dziedzina naukowa badająca concepty, ich ewolucję oraz powiązania w ramach conceptosfer. Łączy podejścia kognitywistyki i kulturologii, rozwijając się w różnych kierunkach. Spójny aparat kategoryzacyjny i opracowane algorytmy badawcze potwierdzają jej dojrzałość. Osiągnięcia tej nauki znajdują zastosowanie w edukacji, leksykografii i

translatoryce.

Perspektywy. Dalsze badania powinny koncentrować się na opracowaniu jednolitego algorytmu modelowania konceptu, precyzowaniu poszczególnych terminów i pojęć oraz doskonaleniu podstaw metodologicznych lingwokonceptologii. Istotnym kierunkiem rozwoju jest także poszerzenie bazy empirycznej w celu analizy konceptów w różnych typach dyskursu i językowych obrazach świata. Szczególnie ważne staje się uwzględnienie międzykulturowych i porównawczych badań konceptualizacji, co pozwoli lepiej zrozumieć mechanizmy kształtowania znaczeń w różnych systemach językowych.

BIBLIOGRAFIA

1. Danylenko, L. (2009). *Linhvistyka XX – pochatku XXI st. u poshukakh tsilisnoi teorii vzaiemozviazku movy, kultury i myslennia* [Linguistics of the 20th – early 21st century in search of a holistic theory of language, culture, and thinking interrelation]. (p. 10-11). Movoznavstvo. № 5.
2. Kravtsova, Yu. (2022). *Novitni napriamy suchasnoi linhvistyky* [Modern trends in contemporary linguistics]. (p. 68-69). Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia “Filolohiia”. № 50.
3. Selivanova, O. (2008). *Suchasna linhvistyka: napriamy ta problemy* [Modern linguistics: Directions and issues]. (p. 411). Poltava: Dovkillia-K.
4. Vilchynska, T. (2014). *Lingvokontseptolohiia yak nova naukova dystsyplina poliparadyhmalnoho typu* [Linguoconceptology as a new scientific discipline of a polyparadigmatic type]. (p. 66). Naukovi zapysky TNPU. Seriiia: Movoznavstvo. № 2(24).

ANNOTATION OF GRAMMAR: UNIVERSAL DEPENDENCIES

Matvieieva Svitlana,

Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine

Babych Volodymyr,

Lecturer of Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics, and Translation of the Faculty of Foreign Philology at Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine

As a low-resource language, Ukrainian does not have a large arsenal of software products for natural language processing, which makes the study and improvement of such programs particularly **relevant**.

This study focuses on the natural language processing of Ukrainian, specifically on

software for automatic grammatical annotation. One such program is UDPipe – “a trainable pipeline for tokenization, tagging, lemmatization, and dependency parsing of CoNLL-U files” (UDPipe). The research provides an analysis of the latest UDPipe 2.15 model, which operates with 78 languages, “each consisting of a tokenizer, tagger, lemmatizer, and dependency parser” (UDPipe), all trained using gold-standard Universal Dependencies data. This means that the model has been trained on a corpus of texts that have been fully annotated manually. The Ukrainian tagger, lemmatizer, and parser are also trained using gold UD data.

The **purpose** of this research is to evaluate the quality of Ukrainian text processing in comparison with the grammatical processing of English texts, given that English is a high-resource language.

The findings of this study show that UDPipe provides very good results for English (90% accuracy and above), thanks to the availability of large, high-quality annotated datasets and well-developed linguistic models. English has been extensively studied in natural language processing, and its relatively fixed word order and simpler morphology make it easier for UDPipe to achieve high accuracy. However, UDPipe does not perform as well for Ukrainian (less than 80% accuracy). One key reason is the complexity of Ukrainian morphology, which includes rich inflection, numerous grammatical cases, and a more flexible word order. Additionally, resources for Ukrainian natural language processing are less extensive compared to English, meaning that training data for these models is often limited or less refined. As a **result**, the accuracy of lemmatization and syntactic parsing in Ukrainian is lower than in English.

Although UDPipe is a powerful tool for tokenization, lemmatization, and syntactic parsing of text, widely used in natural language processing, it requires intensive model training on a large volume of language data to improve the quality of Ukrainian text processing.

The obtained data indicate promising **prospects** for conducting further experimental research and identifying potential ways to enhance Ukrainian text processing based on similar models developed for other languages.

REFERENCES

1. UDPipe. URL: <https://ufal.mff.cuni.cz/udpipe>.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЛІНГВОПРАГМАТИКИ / CHALLENGES AND PROSPECTIVES IN LINGUISTIC PRAGMATICS

КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ЧОРНО-ГУМОРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ: ПОРУШЕННЯ ЛОГІЧНОСТІ МОВЛЕННЯ

Блинова Ірина,

*кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов
за професійним спрямуванням факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням інтересу сучасних лінгвістів до проблем комічної, зокрема чорно-гумористичної, реалізації мовного потенціалу: у центрі уваги дослідників нині знаходяться механізми створення і сприйняття чорно-гумористичного художнього тексту у різних лінгвокультурах, а також комунікативні та лінгвістичні характеристики чорно-гумористичного дискурсу, що дозволяє більш точно визначити прагматичне призначення неоднорідної інформації, яка міститься в прозовому тексті. **Метою** розвідки є розгляд порушення логічності мовлення як основної комунікативної ознаки англомовних чорно-гумористичних оповідань.

Характерною рисою творчості англомовних письменників другої половини ХХ – початку ХХІ століть (М. Спарк, К. Воннегута, І. Шоу, Р. Даля, Р. Карвера, К. Баррі) є яскраво виражений чорно-гумористичний елемент, що реалізується в художньому прозовому тексті на різних мовних та/або текстовому рівнях. Корпус досліджуваних прозових фрагментів чорно-гумористичного спрямування характеризується набором комунікативних якостей, серед яких провідне місце посідає порушення логічності, тобто послідовності, несуперечливості висловлювання або побудови мовлення згідно із законами логіки, з відношеннями й зв'язками реальної дійсності.

Логічність – одна з комунікативних якостей мовлення, яка характеризується її відповідністю чотирма законам формальної логіки: закону тотожності, закону несуперечності, закону виключеного третього і закону достатньої підстави. Ці чотири закони формальної логіки можуть розглядатися як логічна норма, дотримання якої у мовленні забезпечує істинність висловлювання. Будучи «когнітивно-риторичним складником спілкування» (Загнітко, 2012), логічність мовлення базується на зв'язку мовлення і мислення та забезпечує правильне тлумачення висловлювання адресатом. Якщо в структурі думки того, хто говорить, або в його промові допущена логічна помилка, то можливі помилки в розумінні висловлювання. Логічність мовлення досягається вмінням наділяти думки у відповідні слова, правильно будувати речення, дотримуватися композиції тексту.

Як показав аналіз матеріалу, до основних лінгвістичних ознак чорно-

гумористичного дискурсу, які засновані на порушенні логічності мовлення, відносимо: 1) суперечливу лексичну сполучуваність, поєднання логічно неоднорідних понять, зіставлення несумісних / взаємовилучальних уявлень; 2) вживання а) контекстуальних антонімів; б) мовленнєвої енантіосемії, що виникає в результаті особливої інтонації, яка надає слову / фразі протилежного значення; в) заперечень при зіставленні тотожних понять, їх неспіввіднесеність; 3) зміщення емоційного плану викладення думок, неозначеність переходу від однієї думки до іншої, порушення причиново-наслідкових зв'язків, неправильний порядок слів, алогічний вибір засобів зв'язку (надмірне використання вставних слів / словосполучень / речень, питальних або окличних речень); 4) паралельний зв'язок речень (паралельні номінативні речення, наказові (спонукальні) речення, еліптичні, з єдиним часовим планом вираження і т. ін.), що супроводжується поєднанням з фігурами мовлення, зокрема різного роду повторами (анафорою, кільцевим повтором, полісиндетоном), порівняннями.

Висновки. Отже, названі лінгвістичні засоби, пов'язані із порушенням логічності мовлення, допомагають розшифрувати імпліцитний (прихований) чорно-гумористичний смисл тексту/висловлювання завдяки інтерпретації певного типу інформації учасниками художньої прозової комунікації.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у вивченні інших комунікативних ознак чорно-гумористичного дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

Загнітко, А. П. (2012). *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни* (с. 159). Донецьк: ДонНУ. Т. 2.

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОСТІ В НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОМУ ТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ

Венгринюк Мирослава,

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології та перекладу
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*

Науково-популярні тексти екологічної тематики відіграють важливу роль у формуванні екологічної свідомості суспільства та популяризації наукових знань про довкілля. Особливого значення набуває вивчення прагматичного потенціалу засобів виразності в таких текстах. **Актуальність** дослідження полягає в тому, що науково-популярні тексти не лише передають інформацію, але й впливають на емоції читача, формують його ставлення до екологічних проблем та мотивують до дій щодо захисту довкілля. У зв'язку з цим вивчення прагматичного потенціалу засобів виразності в науково-популярному тексті екологічної тематики потребує ґрунтового лінгвістичного осмислення. Варто

відзначити, що сучасні мовознавці обґрунтовують потребу відроджувати науковий стиль і переходити від практики знеособлених текстів «до жвавого й виразного письма з розмаїттям засобів, які переконливо та влучно виражали б певні ідеї» (Мельник, 2019).

Мета розвідки – розкрити прагматичний потенціал засобів виразності в науково-популярному тексті екологічної тематики (на матеріалі книги Білла Гейтса «Як відвернути кліматичну катастрофу. Де ми зараз і що нам робити далі»).

Аналіз тексту виявив широкий спектр засобів увиразнення, які можна класифікувати за їхньою прагматичною функцією:

1. Засоби створення образності: *метафори* (*долина смерті, де гинуть гарні ідеї*) створюють яскраві образи, що полегшують сприйняття складних наукових концепцій; *порівняння* (зіставлення електромобілів з побутовою технікою, добрих – зі сніговими заметами) допомагають читачеві візуалізувати масштаби явищ через знайомі образи; *епітети* (*ненажерливі машини*) додають емоційного забарвлення та підкреслюють проблемні аспекти.

2. Засоби діалогізації та контакту з читачем: *риторичні запитання*; *питально-відповідні конструкції*; *прямі звернення до читача*; *питально-заперечні комплекси*; *спонукальні речення*. Засоби діалогізації створюють ефект безпосереднього спілкування з читачем, залучаючи його до активного осмислення проблематики.

3. Засоби структурування та акцентування думки: *вставні та вставлені конструкції* роз'яснюють складні моменти та додають авторські коментарі; *парцеляція* підкреслює важливі аспекти та полегшує сприйняття інформації; *емоційно-оцінні конструкції* посилюють вплив на читача; *аналогії* спрощують розуміння складних наукових концепцій через зіставлення з побутовими явищами.

Висновки. Використані засоби виразності виконують кілька ключових функцій: спрощення складної наукової інформації; емоційне залучення читача; формування особистісного ставлення до екологічних проблем; мотивація до природоохоронних дій. Прагматичний потенціал досліджених засобів реалізується через створення доступного викладу наукової інформації, встановлення діалогу з читачем, формування емоційного відгуку, стимулювання критичного мислення. Комплексне використання різних засобів увиразнення дозволяє досягти основної мети науково-популярного тексту екологічної тематики – не лише інформувати читача, але й формувати його екологічну свідомість та спонукати до активних дій щодо захисту довкілля.

Перспективи дослідження – розкриття прагматичного потенціалу засобів увиразнення викладу в різних за тематикою науково-популярних текстах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гейтс, Б. (2021). *Як відвернути кліматичну катастрофу. Де ми зараз і що*

нам робити далі (с. 224). Київ: Лабораторія.

2. Мельник, О. М. (2019). Виразальні засоби сучасного науково-популярного тексту (на матеріалі українського перекладу книги Мічіо Кайку «Майбутнє розуму. Наукові спроби осягнути, вдосконалити і підсилити інтелект»). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, (Вип. 5(73)), 147–150.

ІНТЕНЦІЙНИЙ СКЛАДНИК НЕОГЕННОСТІ МОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО МЕТАДИСКУРСУ

Дюкар Катерина,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*

Постаючи okazіонально в певному комунікативному акті, інновації завжди є більшою мірою елементами оприявлення інтенційного складника мовлення, ніж інструментом номінації. Особливу увагу привертає неогенність у межах метадискурсу, який «інтерпретує пропозитивний зміст повідомлюваного у вигляді інтерпретаційного ставлення мовця до висловлюваного ним “стану справ” як уніфікаційна функція висловлення, що лише в загальних рисах конститує множинність позиції суб’єкта» (Ніка, 2007). Сьогодні зростає інтерес наукових кіл до проблематики нового в мові та мовленні в різноманітних дискурсивних практиках і виявах (праці Ж. Колоїз, П. Кук, А. Нелюби, Ф. О’Делл, Д. Раг, та ін.). У своїй розвідці послуговуватимемося терміном *інновація* «як родовою назвою різних типів мовних нововведень» (Клименко, Карпіловська, Кислюк, 2008). Попри високий ступінь розробленості вказаних аспектів, інтенційність неологізації мовлення в сучасному метадискурсі наразі не становила самостійного об’єкта мовознавчого аналізу, що зумовлює **актуальність** нашої **роботи**.

Ставимо собі за **мету** підсвітити інтенційний складник неогенності мовлення сучасного метадискурсу. **Об’єктом** стали інноваційні мовленнєві артефакти.

Предмет – функційні особливості як маркери інценційності нових одиниць.

Оскільки мовлення віддзеркалює дискреційно-імперативні психомисленнєві сигніфікації, то інтенційний складник експлікується в конкретному комунікативному акті через інтуїтивно-асоціативні декодери, які у висококонтекстуальних культурах, до яких належить українська, потребують залучення артефактів позавербальної дійсності (символи, прецеденти, інтертекст тощо). Звернімося до контексту: «Ось, деś на околиці Севастополя дві старенькі в запущеній пенсіонерській квартирці б’ються в істеричі – вони три дні не бачили і не чули Путіна. Чутливі сусіди бабусь дзвонять в МНС, повідомляють тривожну новину, ті встрибують у спецмашину, включають сирену та мигалку і мчать темними вулицями “міста руської слави”, щоб

врятувати двох пропагандозалежних бабусь. Біля під'їзду оперативно розгортають машину, заводять генератор, відкривають екран і ось вже з сусідніх будинків підтягуються представники “русского мира”, як сомнамбули, бурмочучи про себе – “*дедивоевали*”, “*незабудемнепростім*”, “*путінсвятий*”. Полковник МНС дзвонить в штаб і доповідає – “врятували”!». Як бачимо, у наведеному фрагменті залучена ціла лінійка однотипних компресивів, продукування яких супроводжуване транслітерацією, що, імовірно, спричинено прагматичною комунікативною потребою концептуального рівня – вивести поняття, номіновані інноваціями з невластивим акустичним звучанням, поза межі парадигм «норма», «своє», «логіка». У цьому контексті прикметним видається той факт, що в інноваціях на зразок *дебахнуло* чи *якти* зрощення відбувається без застосування додаткових супутніх інструментів. Переконані, що «класичне злютування» в такому випадку стає в опозицію до «гібридизованих зрощень», засвідчуючи стратифікацію в межах антагоністичних ціннісних парадигм. Відповідно, *дебахнуль* у значенні ‘людина, яка через свій інтерес чи стурбованість може заподіяти шкоди’ однак залишається в площині «свого» для комунікаторів. Підбиваючи підсумок, зацентруємо на тому, що наша спроба розглянути інтенційний складник неогенності мовлення сучасного метадискурсу репрезентує лише окремий аспект розроблення обраного напрямку, який потребує подальшого дослідження. **Перспективним** видається подальше дослідження інтенційного потенціалу інноваційних артефактів із позицій узаємозв’язку структурно-семантичної організації та психологічної настанови мовця на певний тип рецептивної діяльності учасників комунікативного акту. З’ясовано, що інновації дають змогу зреалізувати інтенційну настанову комунікатора на стратифікацію простору, психологічне розвантаження від травмувального досвіду чи дистанціювання від окремих ціннісних або ментальних парадигм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клименко, Н. Ф., Карпіловська, Є. А., Кислюк, Л. П. (2008). Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: Монографія. (с. 10) Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго.
2. Ніка, О. І. (2007). Метадискурс: понятійне поле лінгвістичного терміна. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. Вип. 14. (с. 30).

СТЕРЕОТИПИ У БРИТАНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ РІЗНИХ ВІДЕОЖАНРІВ

Луценко Роман,

*аспірант кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови
Київського національного лінгвістичного університету*

Метою нашої розвідки є виявлення та аналіз упереджень, які формуються під впливом стереотипів у британському політичному дискурсі. Особливу увагу приділено дослідженню упередженості підтвердження, упередженості доступності, упередженості фреймінгу та упередженості групового мислення, а також їх впливу на сприйняття політичної інформації. Дослідження має на меті підкреслити значення усвідомлення цих упереджень і важливість використання нейтральної мови для забезпечення точного, культурно чутливого та збалансованого підходу до аналізу політичних питань і міжкультурної комунікації.

Стереотипи можуть спричинити різні види упередженості. Британський політичний дискурс схильний до різних упереджень,

1) упередженості підтвердження – схильність виявляти інформацію, яка підтверджує наші попередні переконання або думки. У політичному дискурсі це може призвести до того, що окремі особи та групи шукатимуть інформацію, яка підтримує їхню політичну позицію, та ігноруватимуть інформацію, яка їй суперечить;

2) упередженості щодо доступності – спрямована на переоцінку частоти або важливості інформації, легкодоступної для нас. У політичному дискурсі це може спричинитися до того, що окремі особи та групи зосереджуватимуться на певних питаннях чи подіях, які нещодавно привернули увагу ЗМІ, ігноруючи інші питання, які можуть бути не менш важливими;

3) упередженості фреймінгу – інформація подається або формулюється так, щоб вплинути на її сприйняття. У політичному дискурсі це може виявитися в тому, що окремі особи й групи представлятимуть інформацію в спосіб, упереджений до їхньої власної політичної позиції;

4) упередженості групового мислення – демонструє здатність груп відповідати поглядам більшості, часто на шкоду розгляду альтернативних думок. У політичному дискурсі це може спричинити групову поляризацію (індивіди стають більш екстремістськими у своїх поглядах унаслідок того, що їх оточують однодумці).

Важливо усвідомлювати ці упередження в політичному дискурсі й активно шукати різноманітні погляди й інформацію, щоб не потрапити в пастку упередження підтвердження, упередження доступності, упередження фреймінгу або упередження групового мислення. Активно залучаючи широкий спектр думок та інформації, ми можемо сприяти більш точному й

нюансованому розумінню політичних питань та особистостей.

Висновки. Отже, цілісність лексики в британській політиці залежить від контексту, в якому вона використовується, а також від того, наскільки ретельно й уважно до неї ставляться, щоб точно передати культурну значущість мови. Пам'ятаючи про потенційні упередження і зосереджуючись на використанні нейтральної мови, ми можемо сприяти точному й тонкому розумінню політичних питань і особистостей. Класифікація реалій у британському політичному дискурсі підкреслює потенціал мови для увічнення негативних стереотипів і непорозумінь у міжкультурній комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Talbot, M. (2007). *Media Discourse: Representation and Interaction*. Edinburgh University Press.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МОВЛЕННЯ АДРЕСАНТА-РЕТРАНСЛЯТОРА В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Плюта Наталія,

*аспірантка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу факультету іноземної філології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Аналіз політичного дискурсу передбачає дослідження різних аспектів політичної мови, у тому числі виокремлення мети комунікації, кола учасників, виконуваних ними функцій, мовленнєвих жанрів, дискурсивних стратегій, тактик та прийомів.

У більшості відомих нам розвідок розглядається мовлення учасників політичного дискурсу, котрі є самостійними політиками (борються за владу для себе) і належать до верхніх ешелонів владної ієрархії. Для цього вони використовують різноманітні прийоми впливу на аудиторію. Водночас у політичному дискурсі беруть участь професійні політики, які займають посади нижчого рівня у владній ієрархії і працюють за фінансову винагороду. Свою діяльність вони проводять в рамках статусно-рольових обмежень, які визначені для займаних ними посад (van Dijk, 1997).

Метою роботи є вивчення окремих аспектів специфіки мовлення адресанта-ретранслятора на прикладі мовлення прес-секретарів Білого дому.

Дослідження проводилося шляхом порівняння мовлення прес-секретарів Білого дому між собою (як адресантів-ретрансляторів) та президентів США (як адресантів) з урахуванням ситуативного компонента комунікації.

У результаті проведених досліджень встановлено, що мовлення прес-секретарів Білого дому в першу чергу визначається інституційним впливом, здійснюваним президентом і його адміністрацією. Вони використовують

кожну зручну нагоду для створення й укріплення позитивного іміджу президента. На відміну від спікерів, президенти у своєму мовленні більше працюють на позитивний імідж членів своїх команд.

Вибір тактик і прийомів комунікативного впливу значною мірою визначається ситуацією. В аналогічних ситуаціях прес-секретарі використовують практично однакові прийоми комунікативного впливу. Наприклад, коли запитання стосуються конфіденційної інформації, вони здебільшого ухиляються від прямої відповіді.

Значний вплив на мовні засоби та прийоми, якими користуються учасники політичного дискурсу, мають особисті якості мовців. Наприклад, прес-секретар Арі Флейшер досить чітко структурує своє мовлення у такий спосіб, щоб укріплення позитивного іміджу президента витікало з опису його дій, поглядів, переконань. Він майже не вдається до прямих компліментів на адресу президента, але аудиторія вичленовує її з підтексту. На противагу цьому, у прес-секретаря Шона Спайсера мова структурована гірше. Він часто збивається з думки або змінює формулювання висловлювання у процесі породження висловлювання.

Іншим яскравим прикладом відмінностей у мовленні прес-секретарів є частоти вживання окремих слів. Так, частоти вживання маркованих одиниць *I* і *President* у Арі Флейшера і Шона Спайсера різняться майже у два рази.

Отримані результати дають основу для більш детальних розвідок специфіки мовлення адресанта-ретранслятора у політичному дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА

1. van Dijk, T. A. (1997). *What is Political Discourse Analysis?* (p. 11). *Political Linguistics*. <https://doi.org/10.1075/bjl.11.03dij>

ДРАМАТУРГІЙНИЙ ДИСКУРС І ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПРАГМАТИКИ

Сафонова Наталія,

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Загорулькіна Вікторія,

*викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

Розуміння зв'язного тексту як продукту мовленнєвої діяльності людини, що утворює завершений твір і має певну прагматичну настанову, набув у

лінгвістиці статусу повноправного об'єкта дослідження, втім і наразі не втратив своєї **актуальності**.

Метою нашої розвідки є спроба охарактеризувати спроможність текстів драматургійної природи до вияву лінгвопрагматичних смислів.

Відомо кілька підходів до вивчення тексту: 1) лінгвістичний, який висвітлює структуру тексту і характер його мовного оформлення, 2) гносеологічний, який розглядає характер вираження у тексті об'єктивної дійсності, 3) психологічний, який досліджує психолінгвістичну природу тексту й особливості його сприйняття, 4) прагматичний, який показує характер ставлення автора до об'єктивної дійсності та її змісту.

У річищі останньої найбільший інтерес викликають так звані діалогічні жанри, які передбачають обов'язкову наявність двох учасників: джерела інформації та її отримувача, до яких ми, звичайно, зараховуємо драматургійний текст (дискурс), під яким розуміють літературний твір, написаний у формі реплік персонажів, для якого характерні серйозність конфлікту й глибина переживань дійових осіб.

У драматургійних текстах на перший план висуваються проблеми кодування й декодування змісту та інтенційної інформації персонажів. Текст не існує сам по собі, а стає основною частиною текстової діяльності – цілого комплексу відношень, які виникають у процесі його породження й сприйняття. Ми приходимо до висновку, що він починає набувати статусу цілеспрямованої соціальної дії, вбирає в себе всю сукупність екстралінгвістичних факторів (прагматичних, соціокультурних) й отримує назву дискурсу. Такий підхід спирається на принцип дослідження мови в дії. Виходячи з окремих параметрів драматургійного тексту, який являє собою літературно-художнє повідомлення про ту чи іншу подію або явище у житті окремих членів соціального кола з метою доведення відповідної прагматичної настанови до масової аудиторії, правомірно говорити про драматургійний дискурс, де текст драми як самовираження його авторів (автора драматургійного твору й автора репліки діалогу, тобто персонажа) – лише проміжна ланка у взаємодії комунікантів. Отже, релевантними ознаками драматургійного дискурсу є його текстова природа в поєднанні з екстралінгвістичними чинниками, суттєвими для його адекватного розуміння, тобто прагматичний складник (Сафонова, 2005).

У нашому розумінні, **драматургійний дискурс** – це процесуальне відбиття драматургійного тексту, авторами якого є щонайменше дві дійові особи, які за допомогою вербальної (репліки діалогів) та паравербальної (позамовні чинники, фіксовані ремарками) інформації репродукують зв'язне висловлення, аранжоване екстралінгвістичними факторами (соціокультурний та інтелектуальний рівень мовців, знання про світ та мовна картина світу комунікантів, ментальні та ортодоксальні їхні особливості, статеві, вікові, соціальні характеристики тощо), і, обмінюючись репліками, не лише сприяють розгортанню драматургійної дії, але й служать засобом розкриття авторських

задумів (мовця, як дійової особи п'єси, та автора п'єси) художнього драматургічного твору.

Нині виділяють кілька розділів лінгвістичної прагматики: **мікропрагматика** (вивчає питання прагматики лексичних і граматичних одиниць, дискурсивні слова та їхні особливості, імплікації та імплікатури дискурсу, пресупозиції у висловленні, інференції, референції та анафори, модальність і сфери її вияву, прагматичні аспекти дейксиса, прагматичні аспекти мовленнєвого жанру і мовленнєвого акту), **макропрагматика** (вивчає інтенціональність, емпатію, погляди учасників комунікації, стратегії й тактики спілкування, принципи, максими й постулати комунікації, категорії ввічливості та ін.), **мегапрагматика** (досліджує специфіку соціального контексту і його вплив на всі складники комунікативного акту, зокрема дискурсу) (Бацевич, 2016).

Висновки. Драматургічний дискурс займає особливе місце серед виділених аспектів дослідження, позаяк мусить розглядатися починаючи з атомарного рівня (лексеми або грамеми), через опис інтенціональності кожної репліки чи тематичного діалогічного блоку і далі виходити на рівень дискурсивного наративу, зокрема й у межах міжкультурної комунікації, тобто й у перекладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич, Ф. С. (2016). *Лінгвістична прагматика* // Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-55505>
2. Сафонова, Н. М. (2006). *Суб'єктивна модальність у діалозі та полілозі сучасної української драми (семантика та прагматика)*. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук (спеціальність 10.02.10 – українська мова). (23 с.). Донецьк.

ВЕЛИКИЙ ЗСУВ ГОЛОСНИХ: ВІД СПАДЩИНИ ЧОСЕРА ДО ШЕКСПРА

Стадник Євгенія,

студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

(науковий керівник – Пасічник Наталія, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)

Великий зсув голосних – став великою фонетичною зміною, яка сталася в англійській мові наприкінці Середньовіччя, і докорінно змінила вимову голосних в англійській мові. Цей зсув, який відбувся приблизно між XV і

XVIII століттями, ознаменував перехід від середньоанглійської до ранньомодерної англійської мови та суттєво вплинув на мовний ландшафт того періоду. Дослідження цієї теми є **актуальним**, оскільки фонетичні зміни цього періоду торкнулися не лише на мови, а й тогочасної літератури. **Метою** дослідження є аналіз впливу Великого зсуву голосних на англійську літературу, зокрема на творчість Джеффри Чосера та Вільяма Шекспіра.

Великий зсув голосних позначився на вимові багатьох слів, що, у свою чергу, вплинуло на поетичні форми, ритміку та риму в літературі. Твори Чосера та Шекспіра забезпечують багатий контекст для вивчення впливу цієї фонетичної зміни на середньоанглійську мову. Довгі голосні в середньоанглійських текстах Чосера зазнали значних змін, часто стаючи дифтонгами в ранній сучасній англійській мові Шекспіра. Наприклад, *five* змінився з [fi:f] на [faɪv], а *name* – з [na:mə] на [neɪm]. Так само, *down* змінився з [du:n] на [daʊn]. Ці фонетичні зміни вплинули на ритм, риму та метр поезії, а відтак і на літературні твори обох авторів. У 2006 році автор Ніколас Брейлі продемонстрував наслідки Великого зсуву голосних, аналізуючи вимову слів *food*, *good* і *blood*. За часів Чосера всі ці слова римувалися з *goad*. За часів Шекспіра вони продовжували римуватися, але вимова змінилася, подібно до сучасного слова *food*. Однак у наступні століття голосні в словах *good* і *blood* стали коротшими, порушивши цю попередню риму.

Висновки. Великий зсув голосних відіграв вирішальну роль у розвитку англійської мови та літератури, вплинувши на поетичну структуру та мовні стандарти. Аналізуючи твори Чосера та Шекспіра, можна простежити, як ці зміни формували англійську літературну традицію. **Перспективи** подальших досліджень можуть зосередитися на впливі фонетичних змін на практику перекладу та процес стандартизації англійської мови в майбутньому. Зокрема, важливим аспектом є роль перекладу у збереженні ритму, рими та стилістичних особливостей літературних творів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Discovery UK. (n.d.) *What was the Great Vowel Shift and why did it happen?* <https://www.discoveryuk.com/mysteries/what-was-the-great-vowel-shift-and-why-did-it-happen/>
2. Vowel Change Found in Geoffrey Chaucer's *The House of Fame*: Great Vowel Shift T Xenia - *Journal of Language and Literature*, 2015 (p. 38)

РІЗНОМАНІТНІ РЕГІОНАЛЬНІ ТА МІСЦЕВІ ДІАЛЕКТИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ XX СТОЛІТТЯ

Хавро Соломія,

*студентка кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

*(науковий керівник – **Пасічник Наталія**, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка)*

Англійська мова протягом XX століття зазнала значної діалектної диференціації, особливо в межах регіональних і місцевих спільнот. Важливим є дослідження впливу історичних, соціальних і культурних факторів на розвиток діалектів, що сприяло збереженню унікальних мовних рис.

Вивчення регіональних діалектів має значення для розуміння мовних змін, соціолінгвістичних процесів та ідентичності носіїв мови. Аналіз цих аспектів є важливим для лінгвістики, а також для освітніх і культурних студій, сприяючи збереженню мовного різноманіття.

Мета – дослідити широкий спектр регіональних і місцевих діалектів англійської мови у XX столітті, визначити їхні особливості та чинники впливу, а також оцінити їхній сучасний статус.

Регіональні діалекти англійської мови зберігають лексичні, фонетичні та граматичні особливості, що формувалися під впливом історичних і соціальних факторів. Урбанізація та міграція спричинили як зникнення окремих діалектів, так і утворення нових мовних варіантів, особливо в мегаполісах. Масові комунікації (радіо, телебачення, інтернет) сприяли стандартизації мови, але також сприяли популяризації деяких діалектних особливостей. Діалекти є ключовим елементом мовної ідентичності та відображають культурне розмаїття мовних спільнот. Використання регіональних діалектів у літературі, музиці та кінематографі сприяє їх популяризації та збереженню.

Висновки. Діалекти англійської мови у XX столітті зазнали як збереження, так і трансформації під впливом історичних подій, урбанізації, соціальних змін та масової комунікації. Визначені основні регіональні діалекти у Великій Британії, США, Австралії та інших англomовних країнах, а також чинники, що сприяли їхньому розвитку або занепаду. З одного боку, глобалізація та стандартизація мови призвели до зникнення окремих мовних рис, а з іншого – масові комунікації сприяли популяризації та підтримці деяких діалектів. Майбутні дослідження у **перспективі** можуть зосереджуватися на взаємозв'язку між діалектами та цифровими комунікаціями, а також на ролі соціальних мереж у відродженні або зникненні регіональних мовних особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Chambers, J. K. (1995). *Sociolinguistic theory: Linguistic variation and its social significance*. Blackwell.
2. Crystal, D. (2003). *The Cambridge encyclopedia of the English language*. Cambridge University Press.
3. Labov, W. (1972). *Sociolinguistic patterns*. University of Pennsylvania Press.
4. Trudgill, P. (1999). *The dialects of England*. Blackwell.
5. Wolfram, W., & Schilling-Estes, N. (1998). *American English: Dialects and variation*. Blackwell.

РОЛЬ МЕДІАПРОСТОРУ У ФОРМУВАННІ ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ КРИЗИ

Ягодзінська Валерія,

*аспірантка Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Актуальність розвідки зумовлена тенденцією формування суспільного дискурсу в медіапросторі, зокрема під час соціальних криз. Завдяки широкому охопленню аудиторії та миттєвому поширенню інформації, медіа стають ключовим засобом комунікації, що впливає на громадську думку, поведінкові моделі та соціальні настрої. У часи криз роль медіа стає ще більш значущою, оскільки саме вони визначають, які теми домінуватимуть у суспільній свідомості та як інтерпретуватимуться події. Однак, як зазначає співзасновник Центру гуманних технологій Трістіан Гарріс, людство страждає через те, що технології соціальних медіа отримують прибуток від залежності, депресії та розколу в суспільстві (Hobbs, 2022).

Метою дослідження є аналіз впливу медіапростору на формування дискурсу соціальної кризи, окреслення ключових механізмів і засобів медійного впливу, а також дослідження позитивних і негативних аспектів інформаційного середовища в умовах кризових ситуацій. Особливу увагу зосереджено на виявленні маніпулятивних стратегій, ролі соціальних мереж і традиційних засобів масової інформації у формуванні суспільних настроїв. Необхідність розуміння медіа стає дедалі більш актуальною саме через те, що темпи їхнього розвитку ніколи не були такими швидкими, як зараз (Mir, 2022).

У контексті медіа алгоритми спираються на високий рівень спостереження за поведінкою користувачів, може існувати до 10 000 факторів, що враховуються при фільтрації контенту в соціальних мережах (Zuboff, 2019). Враховуються як формальні, так і змістовні властивості медіаконтенту: аналіз допису охоплює кількість нескінченних коментарів, їхній текстовий формат, наявність відеоконтенту (прямих трансляцій чи записів) та використання мультиплікаційних аватарів (Hobbs, 2022).

Висновки. Аналіз розвідки продемонстрував, що медіапростір є вагомим чинником у формуванні дискурсу соціальної кризи. Медіа можуть сприяти як консолідації суспільства, підвищенню рівня обізнаності та мобілізації ресурсів для подолання кризи, так і поглибленню соціального напруження через поширення дезінформації та маніпуляційні технології. **Перспективи** подальших досліджень передбачають: аналіз специфічних медійних стратегій, що впливають на дискурс соціальної кризи; визначення ролі медіа у формуванні протестних рухів або в підтримці стабільності соціальної ситуації; розробку рекомендацій щодо регулювання контенту для подолання кризових явищ без ескалації паніки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hobbs, R. (2022). *Postman's legacy in a "post-truth" landscape of algorithmic propaganda*. *FTC: A Review of General Semantics et cetera*, 79(1–2), 4.
2. Mir, A. (2022). Media evolution – The evolution of what? Thoughts on the margins of Paul Levinson's *Human Replay* (2017 [1978]). *FTC: A Review of General Semantics et cetera*, 79(1–2), 55.
3. Zuboff, S. (2019). *The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power*. Profile Books.

MEDIA DISCOURSE CLASSIFICATION FEATURES

Mozghova Yaroslava,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Foreign Philology and Translation at the National Transport University

The dynamic development of the Internet and related technologies ensures the information flows spread and has affected the word spread peculiarities. Therefore, the study of speech activity in its real functioning, as well as the question of the correlation between speech genres and pragmatic categories of organising a certain discourse have been the objects of linguistic research and are still relevant.

The purpose of the study is to establish the essence of the media discourse concept and to find out its main classifications.

According to O. Selivanova, discourse is a coherent text in the context of numerous accompanying factors – ontological, socio-cultural, psychological, etc. In addition, discourse is interpreted as a closed, holistic communicative situation (event), which consists of communicants and text as a signifier (Selivanova, 2006). The concept of media discourse is derived from the general concept of discourse. The media discourse reflects significant political events, cultural, social and philosophical trends. Media discourse includes mass media texts of various origins, hence its traditional classification by the types of media themselves, i.e. by the channels of information transmission: press discourse (or print media discourse); radio discourse;

television discourse; Internet discourse (all electronic forms of mass media communication) (Dijk, 1989). It is worth noting that media discourse was classified according to various strategies of information presentation, genre diversity, socio-cultural environment, etc.

Conclusions. Thus, contemporary media discourse is a sphere of language functioning in which intensive development is observed. It is an open structure characterised by dynamism. Considering the diversity of media discourse, it cannot be unambiguously typologised. The multifaceted nature of the concept offers prospects for further research.

REFERENCES

1. Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К. (716 с.)
2. Dijk, T. A. van. (1989). *The Study of discourse. Discourse as structure and process. Discourse studies: A mulidisciplinsry introduction*. London: Sage Publications Ltd, (368 p.)

СПИСОК УЧАСНИКІВ / LIST OF PARTICIPANTS

	Ім'я / Name	Приналежність / Affiliation
1	Боярський Павло Сергійович	аспірант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
2	Бреславець Надія Олександрівна	к. пед. наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
3	Вакуліч Яна Миколаївна	старший викладач кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАН України
4	Гвоздецька Катерина Олександрівна	аспірантка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
5	Градко Вікторія Володимирівна	аспірантка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
6	Желобицька Тамара Володимирівна	ст. викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
7	Зернецька Алла Анатоліївна	д. філол. н., професор, професор кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
8	Лук'янова Альона Ігорівна	аспірантка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
9	Матвеев Сергій Васильович	к. юр. н., доцент, завідувач кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАН України
10	Миколаснко Марина Юріївна	аспірантка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
11	Овчиннікова Ірина Ігорівна	к. філол. н., доцент, доцент кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного

		університету імені Михайла Драгоманова
12	Саттарова Мирослава Миколаївна	аспірантка кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
13	Солодка Анжеліка Костянтинівна	д. пед. н., професор, професор кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАН України
14	Стежко Світлана Орестівна	к. філол. н., доцент, доцент кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАН України
15	Сура Наталія Анатоліївна	д. пед. н., професор, професор кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАН України
16	Хоменко Любов Олександрівна	к. філол. н., доцент, доцент кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАН України

1	Азаров Олександр Андрійович (1пП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
2	Алексейчук Людмила Володимирівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
3	Амонс Артур Дмитрович (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
4	Ашейкін Олександр Сергійович (ФП 3-1)	Національний транспортний університет
5	Бабич Марія Володимирівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
6	Байцер Костянтин Андрійович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
7	Басюк Ірина Валентинівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
8	Бевза Володимир Сергійович (ФП 4-2)	Національний транспортний університет
9	Безсмертна Ірина Ігорівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
10	Біда Анастасія Артемівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
11	Бовгира Роман Олександрович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
12	Бондарчук Віктор Олександрович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет

13	Брехт Єлизавета Сергіївна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
14	Вознюк Катерина Павлівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
15	Волосаєва Анастасія Андріївна (41пл)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
16	Вонсович Олена Миколаївна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
17	Ворона Тетяна Петрівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
18	Гайдай Тетяна Вікторівна (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
19	Гайова Роксолана Євгеніївна (ФП 3-1)	Національний транспортний університет
20	Герега Софія Василівна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
21	Гладишева Валерія Сергіївна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
22	Гондз Ірина Володимирівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
23	Горбач Валерія Віталіївна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
24	Гочашвілі Ірина Зурабівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
25	Гришук Віталій Ігорович (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
26	Грінченко Ксенія Олексіївна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
27	Гутник Лілія Мар'янівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
28	Данич Владислав Володимирович (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
29	Джигимонт Марина Олексіївна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
30	Демяненко Анастасія Юріївна (1пП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
31	Дубінчук Надія Петрівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
32	Дьяченко Анастасія Олегівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
33	Єрахтіна Данутта Юріївна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
34	Законнова Альона Олексіївна (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
35	Заровна Елеонора Валеріївна (41пл)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
36	Захарченко Володимир Володимирович (41пл)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова

37	Іщенко Олексій Юрійович (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
38	Каленіченко Владислава Володимирівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
39	Калініченко Діана Валеріївна (13мП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
40	Калінчук Аліна Богданівна (43П)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
41	Капштик Артем Русланович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
42	Карапозюк Уляна Олександрівна (13мП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
43	Касьяненко Анастасія Юріївна (13мП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
44	Кіріянова Єва Валеріївна (43П)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
45	Клименко Маргарита Сергіївна (13мП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
46	Кобернюк Максим Сергійович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
47	Коваленко Катерина Петрівна (ФП 4-2)	Національний транспортний університет
48	Комаров Володимир Миколайович (13мП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
49	Кудін Ніна Сергіївна (41пл)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
50	Кудлаєнко Ірина Володимирівна (43П)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
51	Курачов Давид Денисович (1пП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
52	Кучер Вікторія Миколаївна (ФП 3-1)	Національний транспортний університет
53	Лінь Артем Шаньович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
54	Ліснічук Марія Олександрівна (13мП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
55	Лук'яненко Ольга Олександрівна (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
56	Лутаєва Вероніка Вікторівна (43П)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
57	Лучкань Євген Олександрович (1пП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
58	Магомедова Хаджиашура (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
59	Матвєєва Станіслава Сергіївна (13П)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
60	Матієвська Анастасія Василівна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет

61	Мащенко Катерина Тарасівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
62	Мельничук Емілія Іванівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
63	Милюша Марина Олександрівна (ФП 3-1)	Національний транспортний університет
64	Міждоріжня Неля Валеріївна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
65	Молочко Наталія Володимирівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
66	Муравейник Дмитро Миколайович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
67	Навізівська Анастасія Олександрівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
68	Новосьолова Аріна Вадимівна (ФП 3-1)	Національний транспортний університет
69	Павленко Артем Сергійович (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
70	Папка Дмитро Олександрович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
71	Паращук Дар'я Андріївна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
72	Пашковська Аліна Дмитрівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
73	Пелешин Яна Юріївна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
74	Пивоварова Вікторія Юріївна (41пл)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
75	Пилипюк Віктор Костянтинівич (1пП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
76	Пігарьова Яна Антонівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
77	Піпусь Євгенія Євгенівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
78	Піщолка Дарина Олександрівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
79	Плешанова Єлизавета Костянтинівна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
80	Полько Олена Степанівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
81	Поночовна Діана Сергіївна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
82	Попова Євгенія Олександрівна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
83	Прибиш Андрій Олександрович (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
84	Радзівіло Юлія Сергіївна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова

85	Рощин Даніїл Юрійович (ФП 4-2)	Національний транспортний університет
86	Рудіна Аліна Олександрівна (41пл)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
87	Савельчук Анна Вікторівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
88	Саєнко Соломія В'ячеславівна (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
89	Сапсай Поліна Сергіївна (41пл)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
90	Сахацька Єлизавета Віталіївна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
91	Сметаніна Алевтина Вадимівна (41пл)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
92	Смотрова Поліна Ігорівна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
93	Соленок Вікторія Геннадіївна (ФП 3-1)	Національний транспортний університет
94	Сороківська Ірина Романівна (1пП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
95	Степанцова Каріна Сергіївна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
96	Сущенко Діана Віталіївна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
97	Терещенко Владислав Ігорович (1плП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
98	Тесленко Ірина Олександрівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
99	Уласік Володимир Ярославович (1пП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
100	Устименко Вікторія Сергіївна (ФП 3-1)	Національний транспортний університет
101	Устінкіна Анастасія Денисівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
102	Уханова Валерія Валеріївна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
103	Фірковська Ольга Володимирівна (1змП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
104	Хижняк Максим Вікторович (1пП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
105	Хоменко Євгеній Владиславович (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
106	Хоменко Ярослав Сергійович (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
107	Хонька Владислав Олексійович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
108	Христюк Мар'яна Сергіївна (4зП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова

109	Хрустальова Анна Ігорівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
110	Хуторненко Катерина Станіславівна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
111	Цан Богдан Святославович (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
112	Шаповаленко Андрій Олександрович (ФП м 1-1)	Національний транспортний університет
113	Шевчук Анна Миколаївна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
114	Шинькова Діана Андріївна (43П)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
115	Шрьопер Анна Олександрівна (13МП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
116	Штанько Ірина Олегівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
117	Шурпа Дарія Володимирівна (ФП 4-1)	Національний транспортний університет
118	Юрчук Вікторія Вікторівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
119	Юрчук Марина Вікторівна (41п)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
120	Ярова Діана Валеріївна (43П)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
121	Ярош Дар'я Вікторівна (13МП)	Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ЗМІСТ / CONTENTS

ПЕРЕДМОВА / PREFACE	3/4
ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ / ORGANIZING COMMITTEE	5/7
ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ / CONFERENCE PROGRAM	9
РЕГЛАМЕНТ / TIME-LIMIT	29

ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ / KEYNOTE PRESENTATIONS		
Christoph Joseph Pretzer	Translating the Middle Ages	30
Дмитро Чистяк	Рецепція української літератури у франкомовній антології «Нова поетична хвиля в Україні»: проблематика та перспективність	31
Abhimanyu Sharma	English-medium instruction and social mobility: instrumentality vs identity	33
Юлія Доброносова	Розуміння перекладу як досвіду в епістолярному дискурсі Василя Стуса	33
Павло Шопін	Переклад через кордони: співпраця між німецьким онлайн-журналом «Demokratischer Salon» та українськими студентами-перекладачами	35
Barbara Lewandowska-Tomaszczyk	Cultural Concepts of Emotions, Semantic Approximation and Translational Cluster Equivalence	36

МАЙСТЕР-КЛАСИ / MASTERCLASSES		
Danuta Stanulewicz, Konrad Radomyski	The Colour Green in Tok Pisin: a Corpus Study	39
Gracja Cimaszewska-Kuniniec	Intercultural Communication in the Business English Classroom at the University	40

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ / WORK IN SECTIONS		
Теорія та методологія лінгвофілософських студій / Theoretical and Methodological Issues of Linguistic and Philosophical Studies		
Довгань Олексій	Онтологічний статус значення у філософії мови: диджиталізаційний вимір	42

Іванишин Наталія	Індивідуально-авторські новотвори в сучасній есеїстиці: функції та семантика	44
Халілі Фаріда	Формування у студентів-філологів компетентності в усному мовленні на матеріалі англійський медіа: змістовий аспект	46
Цапро Галина, Гладуш Надія	Табуйовані теми в суспільстві: медіадискурс та соціальні зміни	48
Buravenko Anzhelika	The Themes of Loss in Trench Poetry (1914–1919)	50
Tkachenko Kseniia	A Todorovian Reading of the “Girl Who Drank the Moon”	52
Yakuba Valentyna	Metaphors of Trauma in “On Earth we’re Briefly Gorgeous”	54
Zvereva Marina	Metaphores Du Traumatisme Dans “Houris” De Kamel Daoud	55
Філософські засади мовної освіти та лінгводидактики / Philosophical Bases for Language Education and Linguistic Didactics		
Златіна Катерина	Філософія мовної освіти: від традицій до інновацій у лінгводидактиці	58
Сереженко Євгеній	Філософські основи міжкультурної комунікації	59
Хмель Володимир	Постановка іноземної вимови	61
Нові тенденції в перекладознавстві та формуванні іншомовної компетенції / New Trends in Translation Studies and Foreign Languages Competence Formation		
Гаджоса Денис	Сучасні методи вивчення стародавніх мов: природний підхід до латини	64
Гузь Олена	Штучний інтелект для навчання іноземних мов	66
Кришталь Світлана	Атрибутивні генітивні конструкції в англійській мові (стилістичні та перекладацькі аспекти)	67
Насакіна Світлана	Проблема перекладу епонімів у фізиці	69
Ніколаєску Емілія	Штучний інтелект та машинний переклад у контексті еволюції перекладознавства	71
Павлов Володимир	Формування іншомовної компетентності у студентів-правників	72
Панасенко Євгеній	Англійська мова професійного спрямування: виклики та перспективи	74
Перова Світлана	Цифрова трансформація перекладацької діяльності	76

Рожко Яна, Пасічник Наталія	Особливості перекладу сленгу соціальних мереж	78
Kozhevnikov Maksym	Formation Of Foreign Language Competence In Future Mining Engineers In The Process Of Learning English At University	80
Теорія і практика наукового, технічного та художнього перекладу / Theoretical and Practical Issues of Scientific, Technical, and Fiction Translation		
Бабій Христина	Еволюція граматичних структур у перекладах творів Вільяма Шекспіра: діахронічний аналіз	83
Байдик Тетяна	Особливості вживання англійських звертань	85
Балабан Олена, Алексеева Ольга	Перекладацькі трансформації при перекладі військової англійської термінології на українську	87
Балко Зоряна	Особливості перекладу Шекспіра українськими перекладачами	90
Барицька Вікторія	Історичний розвиток перекладу «Беовульфа»: від староанглійського до сучасного англомовного дискурсу	91
Бережний Андрій, Фесенко Ігор, Фесенко Оксана	Переклад на словацьку, болгарську та українську мови форми звертання «Пан» у романі Я. Гашека «Osudy Dobrého Vojáka Švejka»	93
Богашко Ірина	Теоретичні аспекти художнього перекладу	94
Боденчук Анна	Особливості перекладу «Кентерберійських оповідань» у діахронічному аспекті	97
Бондар Микита	Перспективні методи при перекладі термінів	98
Гавриляк Анастасія	Словотвір як основа творчості В. Шекспіра	100
Герасимчук Ірина	Переклад «Беовульфа» в діахронічному аспекті: філологічні виклики та стратегії адаптації	101
Герасимчук Христина	Діахронічний аспект перекладу «Беофульфа»: лексичні і теоретичні виклики	103
Грушко Діана	Особливості та складнощі перекладу прикметників староанглійської мови	105
Загородня Людмила	Складнощі перекладу англійських юридичних термінів українською мовою	106
Заполовський Микола	До питання еквівалентності в німецько-українському художньому перекладі	108

Кіреєва Дар'я	Проблематика перекладу класичної китайської поезії	109
Кобзар Аліна	Особливості відтворення підрядних сполучників мети у романі Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і смертельні реліквії»	111
Кошіль Юлія	Лексичні інновації Джеффри Чосера у «Кентерберійських розповідях»	113
Кравчук Софія	Особливості перекладу В. Шекспіра: діахронічний аспект	114
Куценко Анастасія	Еволюція англійської мови через призму літературних перекладів	116
Налисник Вікторія	Особливості перекладу «Гамлета» Юрія Андруховича	117
Павлик Наталія	Практичне застосування сучасних технологій у підготовці студентів-перекладачів	119
Панасюк Анастасія	Еволюція перекладів «Кентерберійських оповідей»	120
Роговська Софія	Вплив нормандського завоювання на англійську мову	122
Симчишин Катерина	Діахронічна специфіка перекладів Вільяма Шекспіра	123
Цапок Юлія	Самобутність процесу перекладу творів Вільяма Шекспіра: постановка проблеми	124
Чорній Анжеліка	Переклад «Беовульфа»: історичні і лінгвістичні аспекти	126
Kozak Sofia	Übersetzung des Deutschen Artikels ins Ukrainische	127
Onyshchuk Mariia	Feasibility of programming terms translation	128
Shevchuk Lesia	Analysis of Linguistic and Stylistic Aspects of English Advertising Text Structural Parts in Context of its Translation into Ukrainian	130
Перекладознавство і корпусна лінгвістика / Translation Studies and Corpus Linguistics Challenges		
Васенко Олександр	Семантичний домен WAR у вимірі корпусної стилістики (на матеріалах корпусу англomовної прози на воєнну тематику XIX– XXI ст.)	133
Дейкун Олексій	Реперспективізація в українському перекладі просторових конструкцій заголовків	134

	англійськомовних інтернет-новин	
Дейкун Петро	Перекладацька модель спрощення англійськомовних лексикалізованих структур у текстах онлайн-новин	136
Маштабрика Олександра	Корпусний аналіз порівняльних конструкцій у художній літературі: англійсько-український аспект	138
Орлова Юлія	Англійські біноміальні вирази та способи їх відтворення українською мовою за даними <i>ParaRook</i> EN→UK	140
Прима Вікторія	Корпус текстів туристичних путівників	142
Сіваєва Ольга	Соціолінгвістичні аспекти перекладу медіатекстів: корпусні дослідження	143
Стулень Анастасія	Переклад прийменникових інфінітивних конструкцій українською мовою (на прикладі пісень Тейлор Свіфт)	145
Ступакова Марія	Порівняльний аналіз типів умовних конструкцій в англійській та українській мовах	147
Onyshchuk Olexandr	Apologies at High Political Level and Their Translation	148
Tamrazyan Hamest	Developing A Skos Vocabulary For Ukrainian Epigraphy: Integrating Cultural Specificity Into Global Digital Frameworks	150
Мовні контакти в контексті глобалізаційних процесів та етнокультурні фактори міжкультурної комунікації / Language Contacts in the Context of Globalization Processes and Ethnic and Cultural Factors of Intercultural Communication		
Вдовиченко Лілія	Сучасні французькі неологізми та їх значення	154
Киричук Анастасія	Специфіка французької мови та її вплив на англійську	156
Кобильняк Софія	Історія формування американського варіанта англійської мови	157
Козуб Аліна	Внесок Вільяма Шекспіра в розвиток англійської мови	159
Кравченко Віра	Латинська мова як символ елітарності у різні історичні періоди	161
Кузь Юлія	Велике зрушення голосних (Great Vowel Shift) та його вплив на сучасну англійську	163

Леміш Наталія	Функційний потенціал транслітерації	164
Лихолат Олеся	Вплив друкарської діяльності Вільяма Кекстона на становлення норм англійської мови	166
Марухняк Наталія	Переклад в епоху цифрових технологій: глобалізація, автоматизація та нові можливості для міжкультурної комунікації	167
Мітюрьова Дарія	Діалекти як дзеркало соціальних змін: еволюція англійської мови в контексті історичних подій	169
Парашар Нагендер	Транслітерація деванагарі ↔ латиниця: виклики та перспективи	170
Пришляківська Ольга-Іванна, Пасічник Наталія	Вплив французької запозиченої лексики на англійську мову	172
Прокоф'єва Марина, Сабітова Алла	До питання діалектів в Австрії	173
Стегніцька Любов, Никифорчук Жанна	Самоцитування як спосіб просування власних досліджень	176
Сукаленко Тетяна	Кроскультурна компетентність як ключова навичка сучасного фахівця у глобалізованому світі	177
Хода Анастасія	Особливості французькомовного політичного дискурсу	178
Чорноус Оксана	Особові імена в контексті мовних контактів та соціокультурних факторів	180
Шрамко Юлія	Зміни в англійській мові в період Відродження: лексичні інновації та вплив латинської	182
Hordiienko Nataliia, Kurnylovych Maryna	Intercultural Communication and Globalisation in the First-year Students' Curriculum	183
Mashtakova Nataliia	Linguistic Analysis of Culturally Specific Features Incorporated in the Days that Signify the Names of the Holidays	185
Актуальні проблеми когнітивної семантики та когнітивного синтаксису / Topical Issues of Cognitive Semantics and Cognitive Syntax		
Бондарєва Альона	Особливості створення анімалістичних образів	187
Васильків Анна-Анастасія	Актуальні проблеми когнітивної семантики та синтаксису у перекладі	188
Кириленко Максим	Інтерпретація концепту з позицій психології та психолінгвістики	190

Кравцова Юлія	Семантико-когнітивний підхід до вивчення мови	192
Леміш Павло	Хімічний термін як когнітивна терміноструктура	194
Ляшенко Сергій	Методи дослідження лексикографування термінології у двомовних словниках	196
Марущак Ніка	Сучасний підхід до потрактування поняття «поетика автора» (на матеріалі «Ворона» Е. А. По)	198
Стефурак Роксолана, Андрусишин Світлана	Моделі фразеологічного контрасту в поетичному тексті Галини Крук	199
Стефурак Роксолана, Мельник Ірина	Мовні засоби реалізації інтертекстуальності в поетичному тексті Богдана Томенчука	200
Турчак Олена	Динаміка значень слів у процесі мовної еволюції: когнітивно-семантичний аспект	202
Askerova Iryna	Lingwokonceptologia w kręgu najnowszych podejść interdyscyplinarnych: ukraiński kontekst	204
Matvieieva Svitlana, Babych Volodymyr	Annotation of grammar: universal dependencies	206
Сучасні проблеми та перспективи лінгвопрагматики / Challenges and Prospectives in Linguistic Pragmatics		
Блинова Ірина	Комунікативні ознаки чорно-гумористичного дискурсу: порушення логічності мовлення	208
Венгринюк Мирослава	Прагматичний потенціал засобів виразності в науково-популярному тексті екологічної тематики	209
Дюкар Катерина	Інтенційний складник неогенності мовлення сучасного метадискурсу	211
Луценко Роман	Стереотипи у британських політичних текстах різних відеожанрів	213
Плюта Наталія	Деякі аспекти мовлення адресанта-ретранслятора в англomовному політичному дискурсі	214
Сафонова Наталія, Загорулькіна Вікторія	Драматургійний дискурс і проблеми лінгвістичної прагматики	215
Стадник Євгенія	Великий зсув голосних: від спадщини Чосера до Шекспіра	217
Хавро Соломія	Різноманітні регіональні та місцеві діалекти в	219

	англійській мові XX століття	
Ягодзінська Валерія	Роль медіапростору у формуванні дискурсу соціальної кризи	220
Mozghova Yaroslava	Media Discourse Classification Features	221
СПИСОК УЧАСНИКІВ / LIST OF PARTICIPANTS		223